

INFORME ANUAL DE SEGUIMIENTO DA LEI 11/2007, do 27 de xullo, Galega para a Prevención e o Tratamento Integral da Violencia de Xénero

2020

Informe anual de violencia de Xénero 2020

Informe elaborado por:

Secretaría Xeral da Igualdade.

Consellería de Emprego e Igualdade

Xunta de Galicia.

Abril de 2021

ÍNDICE

1. PRÓLOGO.....	4
2. ANÁLISE E MAGNITUDE DA VIOLENCIA DE XÉNERO NA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE GALICIA AO LONGO DO ANO 2020.....	7
2.1 Introducción.....	7
2.2 Chamadas por violencia de xénero ao 016. Comparativa co resto das Comunidades Autónomas.....	17
2.3 Vítimas mortais por violencia de xénero. Galicia 2020.....	20
2.4 Violencia xénero: Casos 2020.....	24
2.5 Acreditación da situación de violencia de xénero.....	31
2.6 Ordes de protección solicitadas e adoptadas nos Xulgados de Violencia sobre a Muller. Galicia 2020. Comparativa cos datos globais do territorio español.....	32
2.7 Denuncias e renuncias presentadas nos Xulgados de Violencia sobre a Muller. Galicia 2020. Comparativa co total presentadas no territorio español.....	33
3. MEDIDAS E ACTUACIÓNS LEVADAS A CABO POLA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE GALICIA AO LONGO DO ANO 2020, NO MARCO DA LEI 11/2007, GALEGA PARA A PREVENCIÓN E O TRATAMENTO INTEGRAL DA VIOLENCIA DE XÉNERO.....	34
3.1 Introducción.....	34
Título I: Prevención da violencia de xénero.....	36
Capítulo I: Medidas de sensibilización contra a violencia de xénero.....	36
Capítulo II: Medidas de investigación e de formación en materia de violencia de xénero.....	108
Capítulo III: Medidas no ámbito educativo.....	148
Título II: Protección e asistencia fronte á violencia de xénero.....	171
Capítulo I: Medidas no ámbito sanitario e psicológico.....	171
Capítulo II: Medidas no ámbito xudicial.....	189

Capítulo III: Outras medidas de apoio e protección.....	194
Capítulo IV: Medidas no ámbito da formación e do emprego.....	203
Capítulo V: Medidas de carácter económico.....	219
Titulo III: Da organización do sistema de protección e asistencia integral e especializada fronte á violencia de xénero.....	252
DISPOSICIÓN ADICIONAIS.....	337

1. PRÓLOGO

O presente informe dá cumprimento ao disposto na Disposición Adicional Cuarta primeira da Lei Galega 11/2007 do 27 de xullo para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, modificada pola Lei 12/2016, do 22 de xullo, que obriga ao Goberno da Xunta de Galicia a remitirlle ao Parlamento de Galicia, con carácter anual, un informe sobre a situación da violencia de xénero en Galicia, contando coas achegas de todos os departamentos implicados na prevención e no tratamento desta problemática que constitúe un atentado contra a integridade, a dignidade e a liberdade das mulleres, independentemente do ámbito no que se produza.

Esta Lei constitúe un fito histórico no ordenamento xurídico xa que é a primeira lei galega elaborada para a prevención e o tratamento da violencia de xénero e que foi aprobada co voto favorable de todos os grupos parlamentarios, o cal indica o grao de sensibilización e de concienciación sobre a importancia do fenómeno da violencia de xénero na nosa sociedade.

Así mesmo, esta lei segue o camiño iniciado no marco do Estado español, grazas a sucesivos adiantos lexislativos en materia de loita contra a violencia de xénero; así, a Lei orgánica 11/2003, do 29 de setembro, de medidas concretas en materia de seguridade cidadá, violencia doméstica e integración social dos estranxeiros; a Lei orgánica 15/2003, do 25 de novembro, pola cal se modifica a Lei orgánica 10/1995, do 23 de novembro, do Código Penal; ou a Lei 27/2003, do 31 de xullo, reguladora da orde de protección das vítimas da violencia doméstica, que estableceu un novidoso sistema de coordinación dos órganos xudiciais e administrativos, concentrando nunha única resolución xudicial a adopción de medidas de natureza civil e penal e a activación dos instrumentos de protección social destinados ao amparo e apoio das mulleres que sofren violencia de xénero. A Lei Orgánica 1/2004, do 28 de decembro de medidas de protección integral contra a violencia de xénero, reconece un feito diferencial de xénero; recolle no artigo 19, co título « Dereito á asistencia social integral », que « as mulleres vítimas de violencia de xénero teñen dereito a servizos sociais de atención, de emerxencia, de apoio e acollemento e de recuperación integral. A organización destes servizos por parte das comunidades autónomas e das corporacións locais responderá aos principios de atención permanente, actuación urxente, especialización de prestacións multidisciplinaria e profesional».

Cómpre destacar a modificación lexislativa operada no Parlamento galego no ano 2016, no que se procedeu á modificación da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero.

Así, a Lei 12/2016, do 22 de xullo, pola que se modifica a Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, mellora substancialmente a cobertura económica das mulleres vítimas, pois garante un prazo de solicitude aberto durante todo o ano para a prestación periódica regulada no artigo 39, á vez que establece como potenciais beneficiarias desa prestación tamén ás vítimas de trata con fins de explotación sexual.

Outras Comunidades Autónomas que tamén aprobaron leis especificamente dirixidas a sensibilización, prevención e tratamento da violencia de xénero son:

- Andalucía: Lei 13/2007, de 26 de novembro, de medidas de prevención e protección integral contra a violencia de xénero, modificada pola Lei 7/2018, de 30 de xullo.
- Aragón: Lei 4/2007, de 22 de marzo, de Prevención e Protección Integral ás Mulleres Vítimas de Violencia en Aragón.
- Canarias: Lei 16/2003, de 8 de abril, de prevención e protección integral das mulleres contra a violencia de xénero, modificada pola Lei 1/2017, do 17 de marzo.
- Cantabria: Lei 1/2004, de 1 de abril, Integral para a Prevención da Violencia Contra as Mulleres e a Protección ás súas Vítimas.
- Castela- A Mancha: Lei 4/2018, de 8 de outubro, para unha sociedade libre de Violencia de Xénero en Castela-A Mancha.
- Castela e León: Lei 13/2010, do 9 de decembro, contra a Violencia de Xénero en Castela e León.
- Cataluña: Lei 5/2008, de 24 de abril, do dereito das mulleres a erradicar a violencia machista.
- Comunidade de Madrid: Lei 5/2005, de 20 de decembro, Integral contra a Violencia de Xénero da Comunidade de Madrid, modificada pola Lei 3/2018, de 22 de xuño.
- Comunidade Foral de Navarra: Lei Foral 14/2015, do 10 de abril, para actuar contra a violencia cara as mulleres, modificada pola Lei Foral 3/2018, do 19 de abril.

- Comunidade Valenciana: Lei 7/2012, do 23 de novembro, da Generalitat, integral contra a violencia sobre a muller no ámbito da Comunitat Valenciana.
- Extremadura: Lei 8/2011, do 23 de marzo, de igualdade entre mulleres e homes e contra a violencia de xénero en Extremadura.
- Illes Balears: Lei 11/2016, de 28 de xullo, de Igualdade de Mulleres e Homes.
- La Rioja: Lei 3/2011, do 1 de marzo, de prevención e coordinacións institucional en materia de violencia.
- País Vasco: Lei 4/2005, de 18 de febreiro, para a Igualdade de Mulleres y Homes, modificada pola Lei 3/2012, de 16 de febreiro, pola que se modifica a Lei para a Igualdade de Mulleres e Homes e a Lei sobre Creación de Emakunde-Instituto Vasco da Muller.
- Principado de Asturias: Lei do Principado de Asturias 2/2011, do 11 de marzo, para a igualdade de mulleres e homes e a erradicación da violencia de xénero.
- Región de Murcia: Lei 7/2007, de 4 de abril, para a Igualdade entre Mulleres e Homes, e de Protección contra a Violencia de Xénero na Rexión de Murcia, modificada pola Lei 3/2008, do 3 de xullo, pol Lei 11/2016, de 15 de xuño e pola Lei 3/2019, do 20 de marzo.

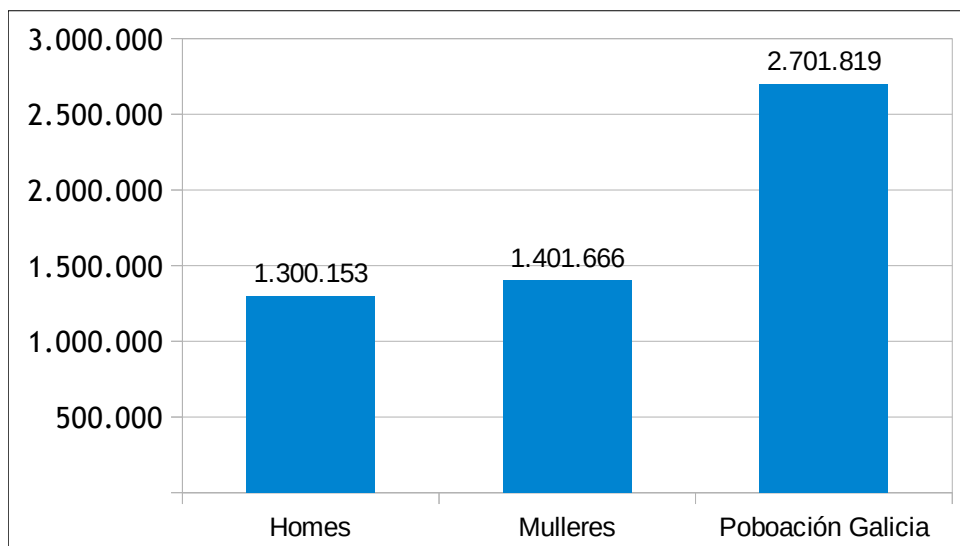
É este o décimo terceiro ano consecutivo, (2008-2020), en que en Galicia se fai balance das políticas públicas implementadas polo Goberno galego en materia de violencia de xénero, proporcionando información detallada sobre as actuacións e medidas desenvolvidas dende a Xunta de Galicia nesta materia.

Este informe está organizado seguindo a estrutura da propia lei galega para facilitar o seu obxectivo principal, que é verificar o seguimento de todos os compromisos e medidas nela establecidos, e incorporando unha breve introdución con datos estatísticos relativos á poboación feminina galega do ano obxecto de referencia.

2. ANÁLISE E MAGNITUDE DA VIOLENCIA DE XÉNERO NA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE GALICIA AO LONGO DO ANO 2020.

2.1 Introducción

A poboación en Galicia, en 2020, ascende a 2.701.819 persoas, das cales 1.300.153 son homes (48,12%) e 1.401.666 (51,88%) son mulleres, que constitúen no seu conxunto o 5,69% da poboación estatal, 47.450.795 persoas.

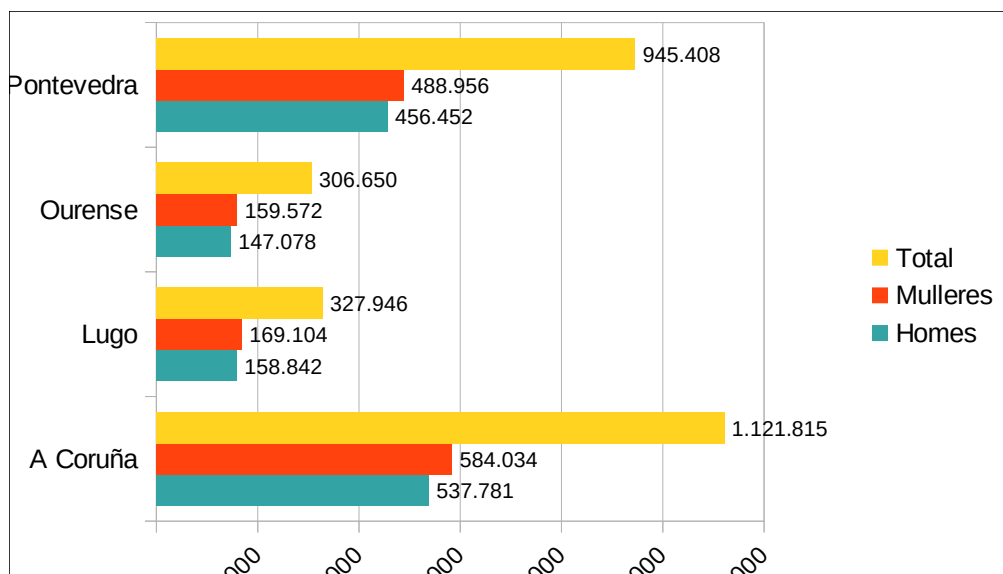

Fonte: IGE, INE. Padrón municipal de habitantes

- Cifras oficiais da poboación segundo provincia e sexo. Ano 2020

Provincia	Homes		Mulleres		Total	
A Coruña	537.781	47,94%	584.034	52,06%	1.121.815	41,52%
Lugo	158.842	48,44%	169.104	51,56%	327.946	12,14%
Ourense	147.078	47,96%	159.572	52,04%	306.650	11,35%
Pontevedra	456.452	48,28%	488.956	51,72%	945.408	34,99%
Total	1.300.153	48,12%	1.401.666	51,88%	2.701.819	100,00%

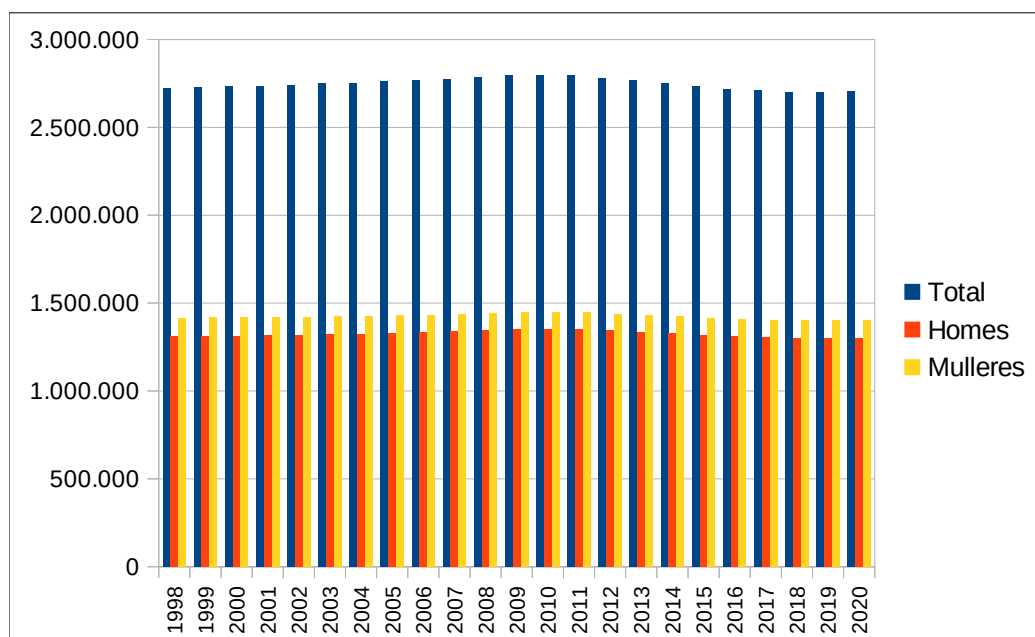
Fonte: IGE, INE. Padrón municipal de habitantes

- Evolución da poboación. Galicia 1998-2020:**

Ano	Total	Homes	Mulleres
1998	2.724.544	1.310.415	1.414.129
1999	2.730.337	1.312.881	1.417.456
2000	2.731.900	1.312.391	1.419.509
2001	2.732.926	1.314.078	1.418.848
2002	2.737.370	1.316.721	1.420.649
2003	2.751.094	1.324.385	1.426.709
2004	2.750.985	1.324.987	1.425.998
2005	2.762.198	1.330.703	1.431.495
2006	2.767.524	1.333.797	1.433.727
2007	2.772.533	1.337.159	1.435.374
2008	2.784.169	1.344.268	1.439.901
2009	2.796.089	1.349.603	1.446.486
2010	2.797.653	1.350.547	1.447.106
2011	2.795.422	1.349.591	1.445.831
2012	2.781.498	1.343.328	1.438.170
2013	2.765.940	1.335.122	1.430.818
2014	2.748.695	1.325.657	1.423.038
2015	2.732.347	1.317.054	1.415.293
2016	2.718.525	1.309.809	1.408.716
2017	2.708.339	1.304.392	1.403.947
2018	2.701.743	1.300.609	1.401.134
2019	2.699.499	1.298.964	1.400.535
2020	2.701.819	1.300.153	1.401.666

Fonte: IGE, INE. Padrón municipal de habitantes

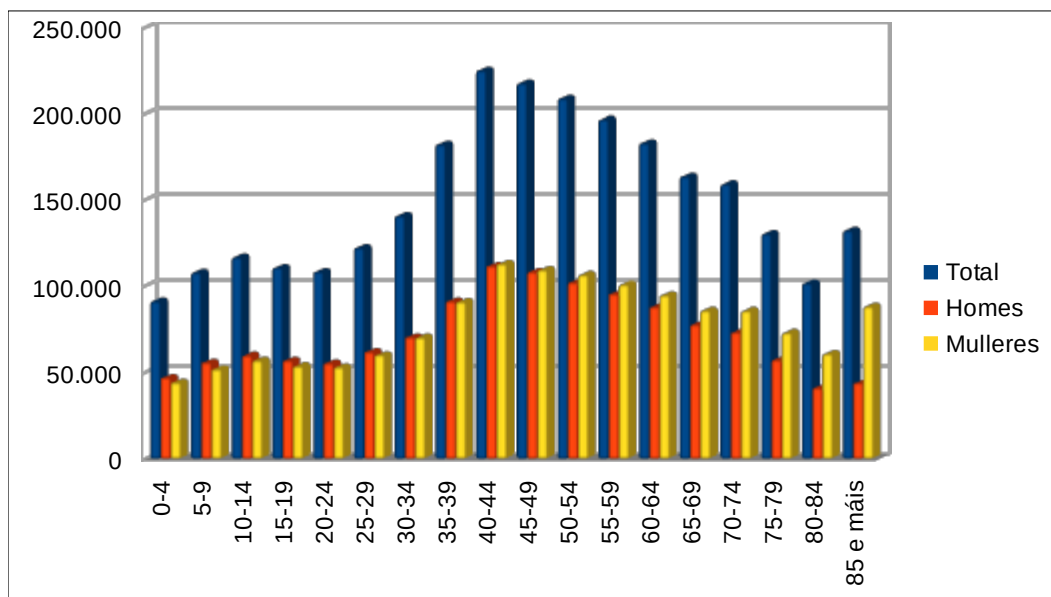

- Poboación por sexo e grupos quinquenais de idade. Ano 2020:**

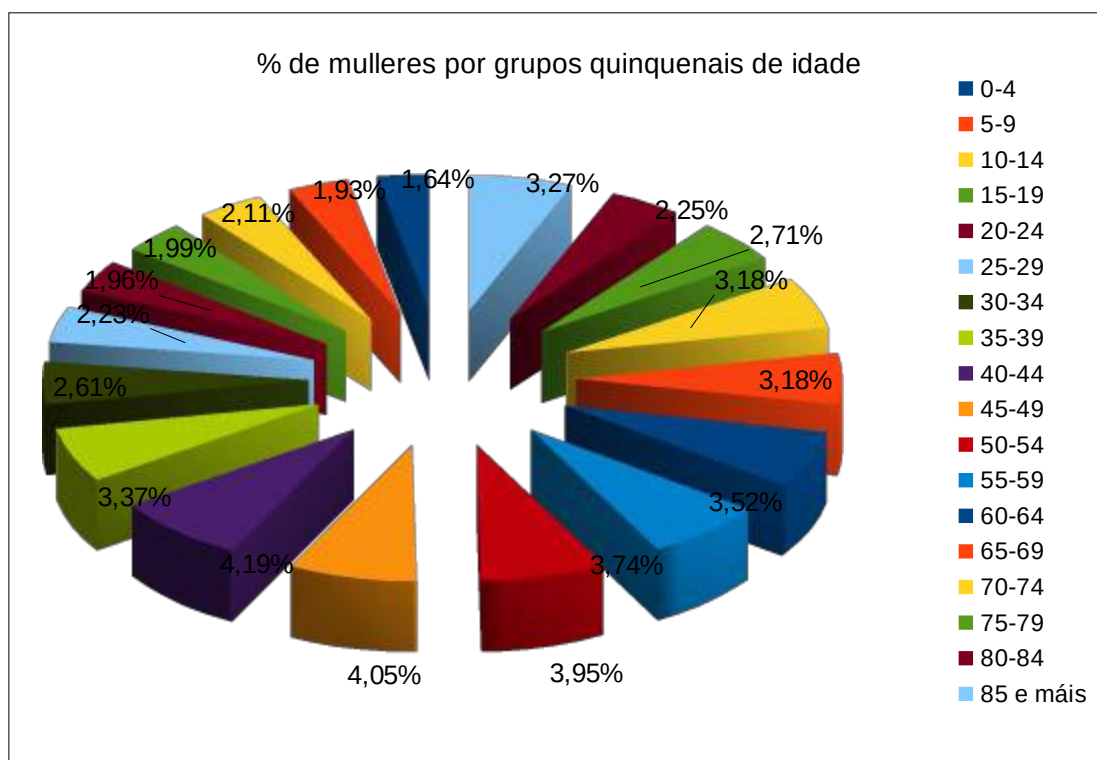
Idade	Total	Homes	Mulleres	% mulleres
0-4	91.429	47.102	44.327	1,64%
5-9	108.011	55.903	52.108	1,93%
10-14	116.946	59.971	56.975	2,11%
15-19	110.943	57.135	53.808	1,99%
20-24	108.606	55.569	53.037	1,96%
25-29	122.375	62.075	60.300	2,23%
30-34	141.066	70.655	70.411	2,61%
35-39	182.342	91.312	91.030	3,37%
40-44	225.306	112.075	113.231	4,19%
45-49	217.915	108.362	109.553	4,05%
50-54	209.097	102.357	106.740	3,95%
55-59	196.792	95.697	101.095	3,74%
60-64	183.167	88.150	95.017	3,52%
65-69	163.760	77.856	85.904	3,18%
70-74	159.292	73.463	85.829	3,18%
75-79	130.470	57.377	73.093	2,71%
80-84	101.978	41.064	60.914	2,25%
85 e máis	132.324	44.030	88.294	3,27%
Total	2.701.819	1.300.153	1.401.666	51,88%

Fonte: IGE, INE. Padrón municipal de habitantes

Comparativa da poboación segregada por sexos e grupos quinquenais de idade

% de mulleres por grupos quinquenais de idade

▪ Evolución da taxa de nacementos segundo sexo. Galicia 1996 - 2019

Ano	Total	Homes	Mulleres
1996	18.597	9.529	9.068
1997	18.683	9.647	9.036
1998	18.538	9.621	8.917
1999	18.784	9.691	9.093
2000	19.418	10.052	9.366
2001	19.361	9.955	9.406
2002	19.327	9.987	9.340
2003	20.423	10.539	9.884
2004	20.621	10.652	9.969
2005	21.097	10.867	10.230
2006	21.392	11.075	10.317
2007	21.752	11.216	10.536
2008	23.175	11.981	11.194
2009	22.537	11.572	10.965
2010	22.047	11.500	10.547
2011	21.594	11.256	10.338
2012	21.089	10.990	10.099
2013	19.727	10.084	9.643
2014	19.630	10.262	9.368
2015	19.387	10.032	9.355
2016	19.062	9.773	9.289
2017	18.445	9.471	8.974
2018	16.560	8.542	8.018
2019	15.718	8.179	7.517

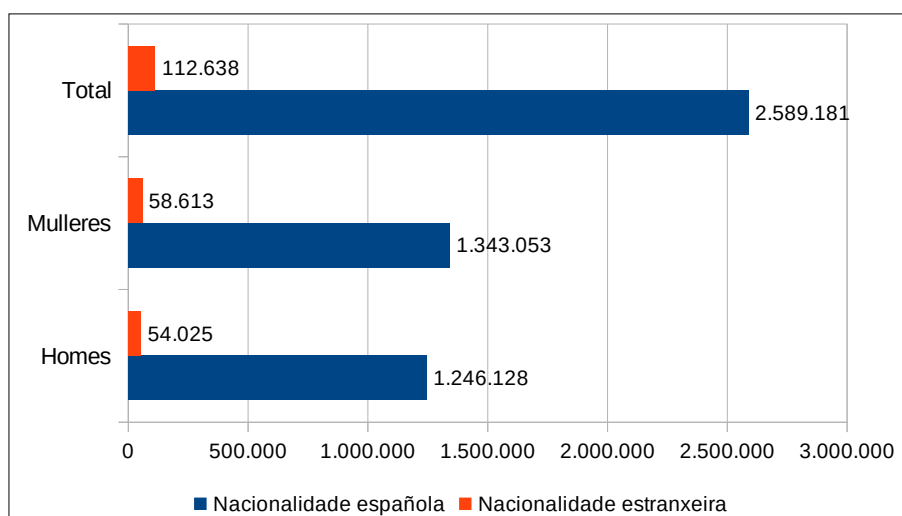
Fonte: IGE, INE. Padrón municipal de habitantes

En Galicia, ao igual que no resto do mundo, nacen máis homes que mulleres; sen embargo, ao ter as mulleres unha esperanza de vida superior á dos homes, ao final da vida, a proporción queda equilibrada ou incluso sobreviven máis mulleres.

▪ Poboación segundo nacionalidade e sexo. Galicia 2020

	Nacionalidade española	Nacionalidade estranxeira	TOTAL
Homes	1.246.128	54.025	1.300.153
Mulleres	1.343.053	58.613	1.401.666
Total	2.589.181	112.638	2.701.819

Fonte: IGE, INE. Padrón municipal de habitantes

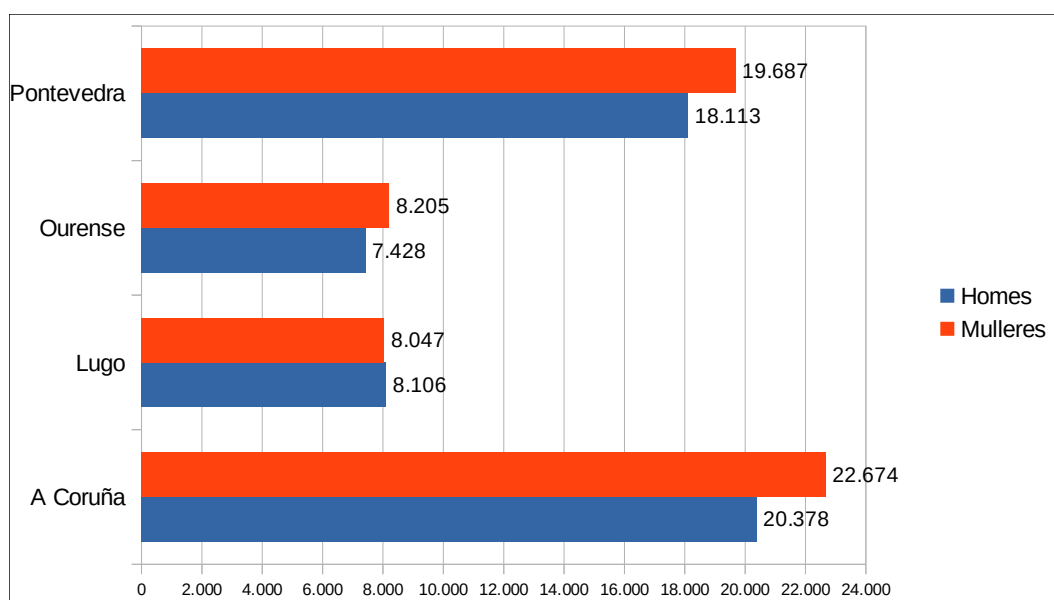
Proporción de mulleres españolas e estranxeiras

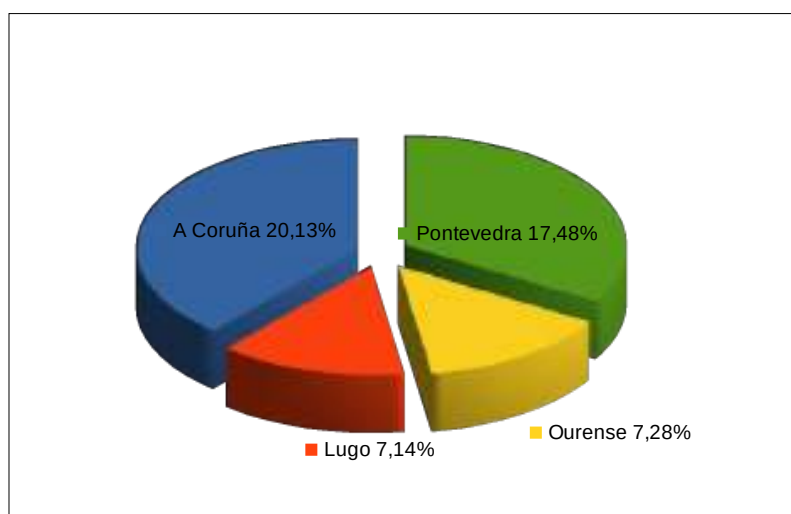
▪ Poboación estranxeira distribuída por provincias. Galicia 2020

Provincia	Total	Homes	Mulleres	% mulleres
A Coruña	43.052	20.378	22.674	20,13%
Lugo	16.153	8.106	8.047	7,14%
Ourense	15.633	7.428	8.205	7,28%
Pontevedra	37.800	18.113	19.687	17,48%
Total	112.638	54.025	58.613	52,03%

Fonte: IGE, INE. Padrón municipal de habitantes

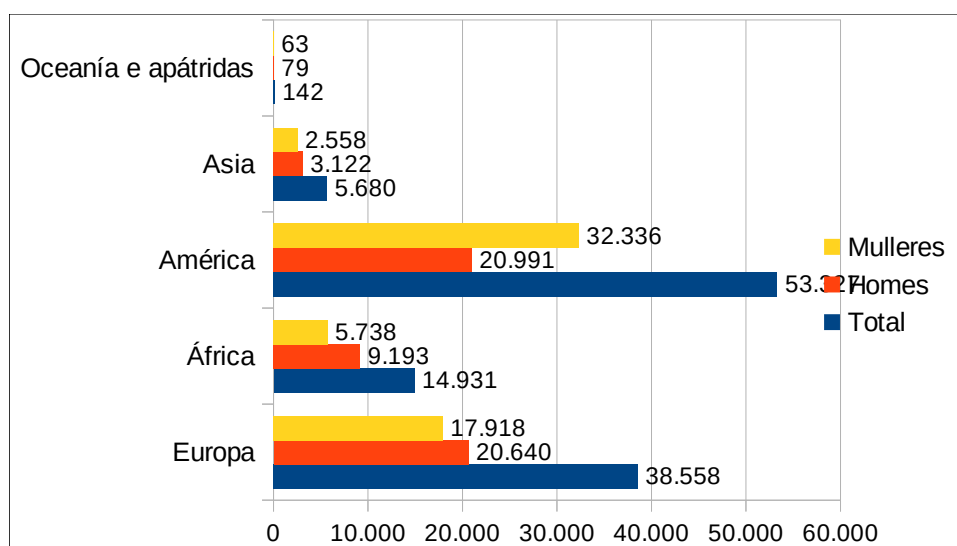
% de mulleres estranxeiras distribuídas por provincia

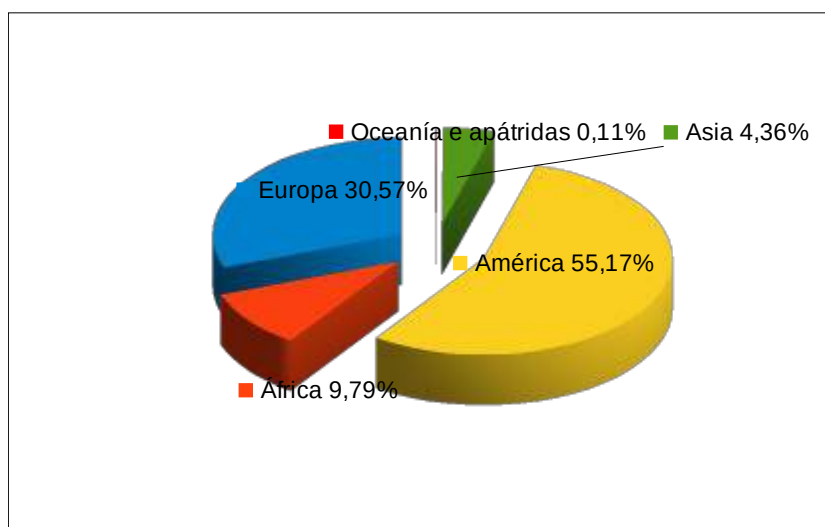
▪ Poboación estranxeira segundo sexo e lugar de nacemento. Galicia 2020

	Total	Homes	Mulleres	% mulleres
Europa	38.558	20.640	17.918	30,57%
África	14.931	9.193	5.738	9,79%
América	53.327	20.991	32.336	55,17%
Asia	5.680	3.122	2.558	4,36%
Oceanía e apátridas	142	79	63	0,11%
Total	112.638	54.025	58.613	100,00%

Fonte: IGE, INE. Padrón municipal de habitantes

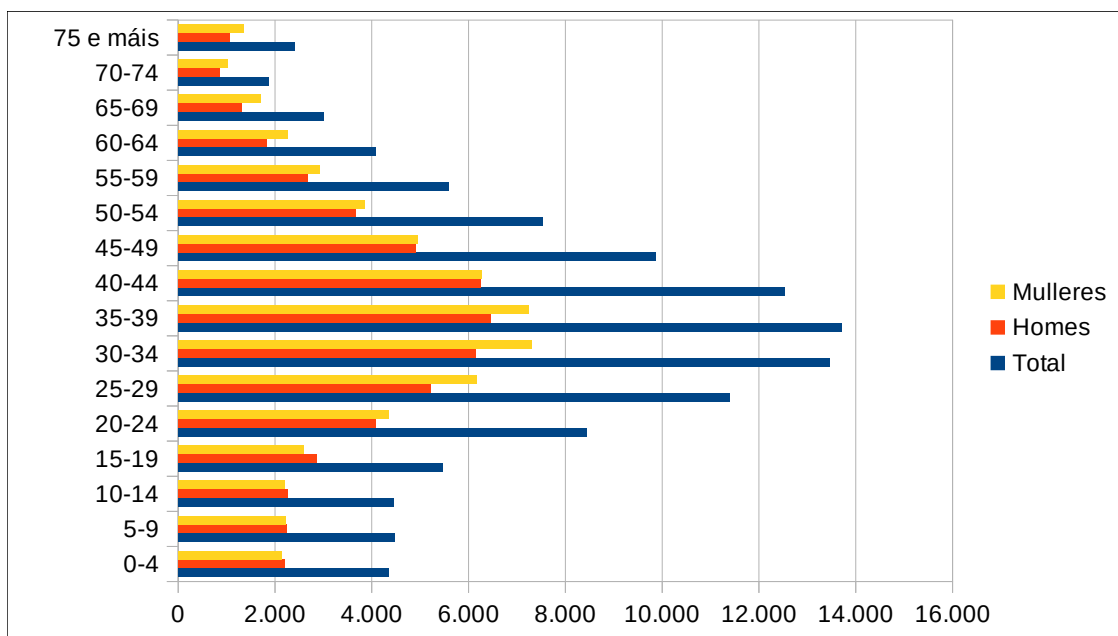
% de mulleres estranxeiras segundo nacionalidade

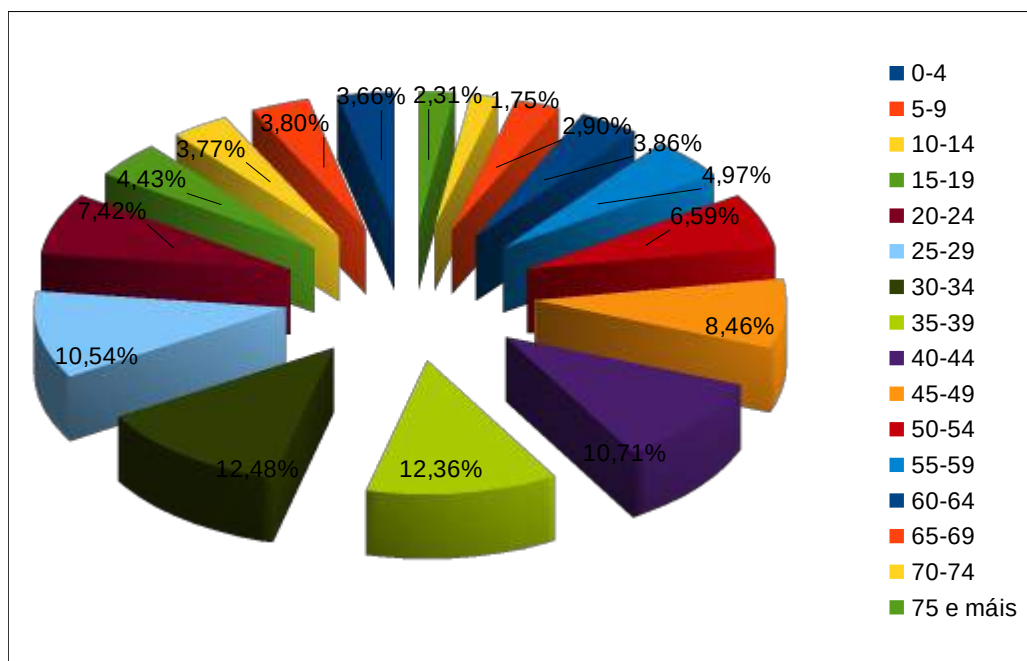
▪ Poboación estranxeira segundo idade. Galicia 2020

Idade	Total	Homes	Mulleres	% Mulleres
0-4	4.350	2.202	2.148	3,66%
5-9	4.471	2.246	2.225	3,80%
10-14	4.461	2.253	2.208	3,77%
15-19	5.465	2.866	2.599	4,43%
20-24	8.432	4.082	4.350	7,42%
25-29	11.403	5.227	6.176	10,54%
30-34	13.452	6.140	7.312	12,48%
35-39	13.698	6.455	7.243	12,36%
40-44	12.522	6.246	6.276	10,71%
45-49	9.873	4.917	4.956	8,46%
50-54	7.536	3.675	3.861	6,59%
55-59	5.589	2.675	2.914	4,97%
60-64	4.081	1.818	2.263	3,86%
65-69	3.011	1.313	1.698	2,90%
70-74	1.877	849	1.028	1,75%
75 e máis	2.417	1.061	1.356	2,31%
Total	112.638	54.025	58.613	100,00%

Fonte: IGE, INE. Padrón municipal de habitantes

% de mulleres estranxeiras por grupos de idade

2.2 Chamadas por violencia de xénero ao 016. Comparativa co resto das Comunidades Autónomas.

Dende a súa posta en marcha en setembro do 2007, o teléfono 016 ofrece información e asesoramento xurídico en materia de violencia de xénero as 24 horas do día os 365 días do ano, ten carácter gratuíto e caracterízase pola universalidade na prestación do servizo especializado, que se efectúa en 52 idiomas: castelán, galego, catalán, euskera, inglés, francés, alemán, portugués, chino mandarín, ruso, árabe, romanés, búlgaro, e outros 39 idiomas a través dun servizo de teletradución.

A prestación do servizo de información compete a un equipo de persoas especializadas en violencia de xénero, producíndose unha derivación automática das chamadas de emerxencia e urxencia aos centros 112 autonómicos.

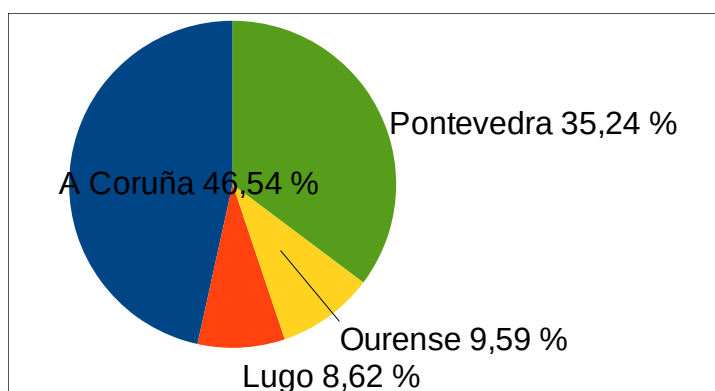
A cifra total de chamadas referentes á violencia de xénero atendidas polo 016 dende o **1 de xaneiro de 2020 ata o 31 de decembro de 2020** no conxunto de España, foi de **78.886**, das cales **3.096** foron efectuadas desde Galicia.

Provincia	Nº	%
A Coruña	1.441	46,54 %
Lugo	267	8,62 %
Ourense	297	9,59 %
Pontevedra	1.091	35,24 %
Total	3.096	100,00 %

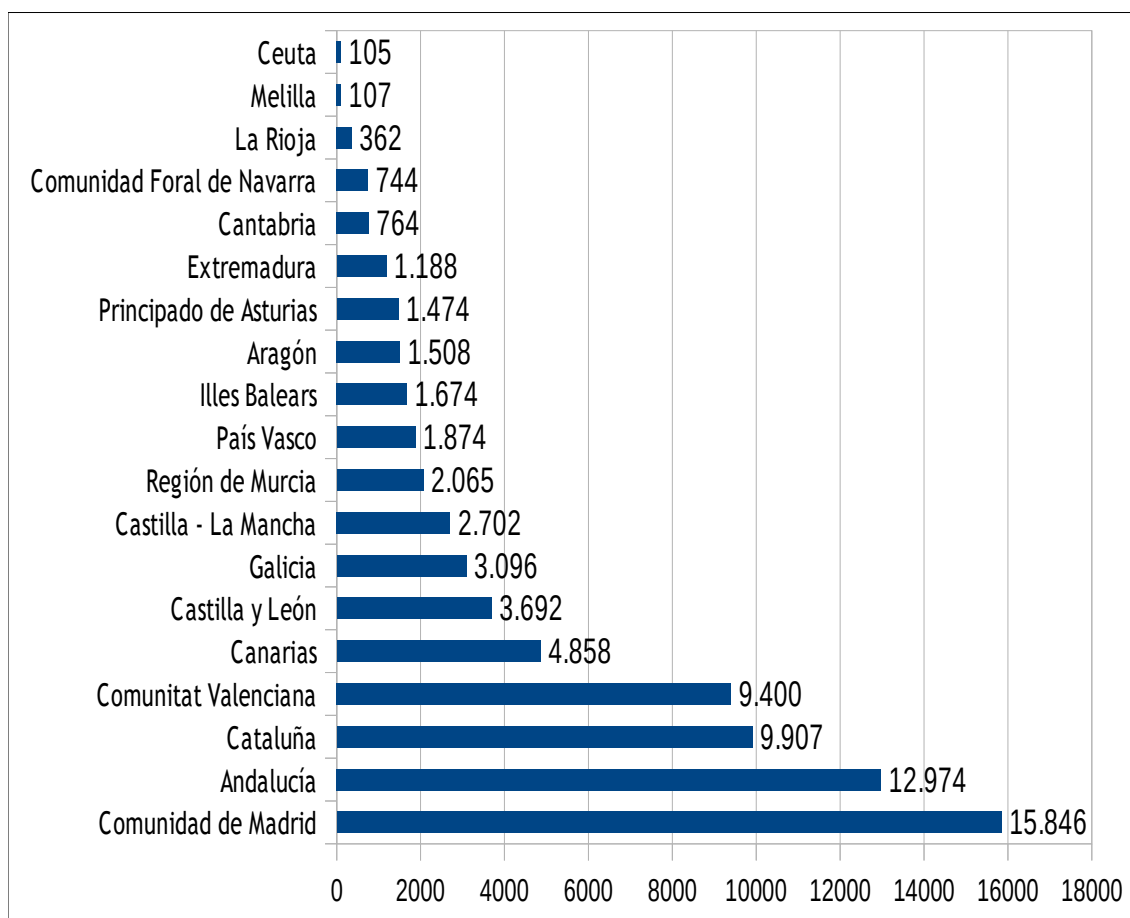
Fonte: Ministerio de Igualdade

Enlace: <http://estadisticasviolenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/>

Das 78.886 chamadas recibidas a cifra mais elevada de chamadas correspóndese coa Comunidade de Madrid (15.846), seguida de Andalucía (12.974), de Cataluña (9.907) e da Comunidade Valenciana (9.400). Galicia, cun rexistro de 3.096 chamadas posiciónase nun sétimo lugar.

Comunidade autónoma	Número de chamadas	%
Comunidad de Madrid	15.846	20,09 %
Andalucía	12.974	16,45 %
Cataluña	9.907	12,56 %
Comunitat Valenciana	9.400	11,92 %
Canarias	4.858	6,16 %
Castilla y León	3.692	4,68 %
Galicia	3.096	3,92 %
Castilla - La Mancha	2.702	3,43 %
Región de Murcia	2.065	2,62 %
País Vasco	1.874	2,38 %
Illes Balears	1.674	2,12 %
Aragón	1.508	1,91 %
Principado de Asturias	1.474	1,87 %
Extremadura	1.188	1,51 %
Cantabria	764	0,97 %
Comunidad Foral de Navarra	744	0,94 %
La Rioja	362	0,46 %
Melilla	107	0,14 %
Ceuta	105	0,13 %
Non consta	4.546	5,76 %
Total	78.886	100,00 %

Fonte: Ministerio de Igualdade

Enlace: <http://estadisticasviolenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/>

2.3 Vítimas mortais por violencia de xénero. Galicia 2020

▪ Mulleres vítimas mortais por violencia de xénero

Galicia rexistrou ao remate do 2020 tres mulleres vítimas mortais por violencia de xénero, que son o 6,7 % dos 45 casos rexistrados no conxunto de España ao remate do ano 2020.

Mulleres vítimas mortais por Violencia de Xénero nas provincias galegas	
A Coruña	0
Lugo	2
Ourense	0
Pontevedra	1
TOTAL	3

Fonte: Ministerio de Igualdade

Enlace: <http://estadisticasviolenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/>

CC.AA.	Nº casos	%
Andalucía	9	20,0%
Principado de Asturias	2	4,4%
Illes Balears	3	6,7%
Canarias	3	6,7%
Cantabria	1	2,2%
Castilla y León	1	2,2%
Castilla - La Mancha	4	8,9%
Cataluña	8	17,8%
Comunitat Valenciana	5	11,1%
Galicia	3	6,7 %
Comunidad de Madrid	3	6,7%
Región de Murcia	2	4,4%
País Vasco	1	2,2%
Total	45	100,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

Enlace: <http://estadisticasviolenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/>

Das dezasete CC.AA. e dúas cidades autónomas, Andalucía, con 9 casos rexistrados de mulleres asasinadas por violencia de xénero, sitúase como a comunidade autónoma co maior número de mulleres asasinadas por violencia de xénero en 2020. Galicia, Illes Balears, Canarias e a Comunidade de Madrid -con 3 casos confirmados de mulleres asasinadas por violencia de xénero (6,7 % do total)- son a quinta comunidade autónoma en número de casos.

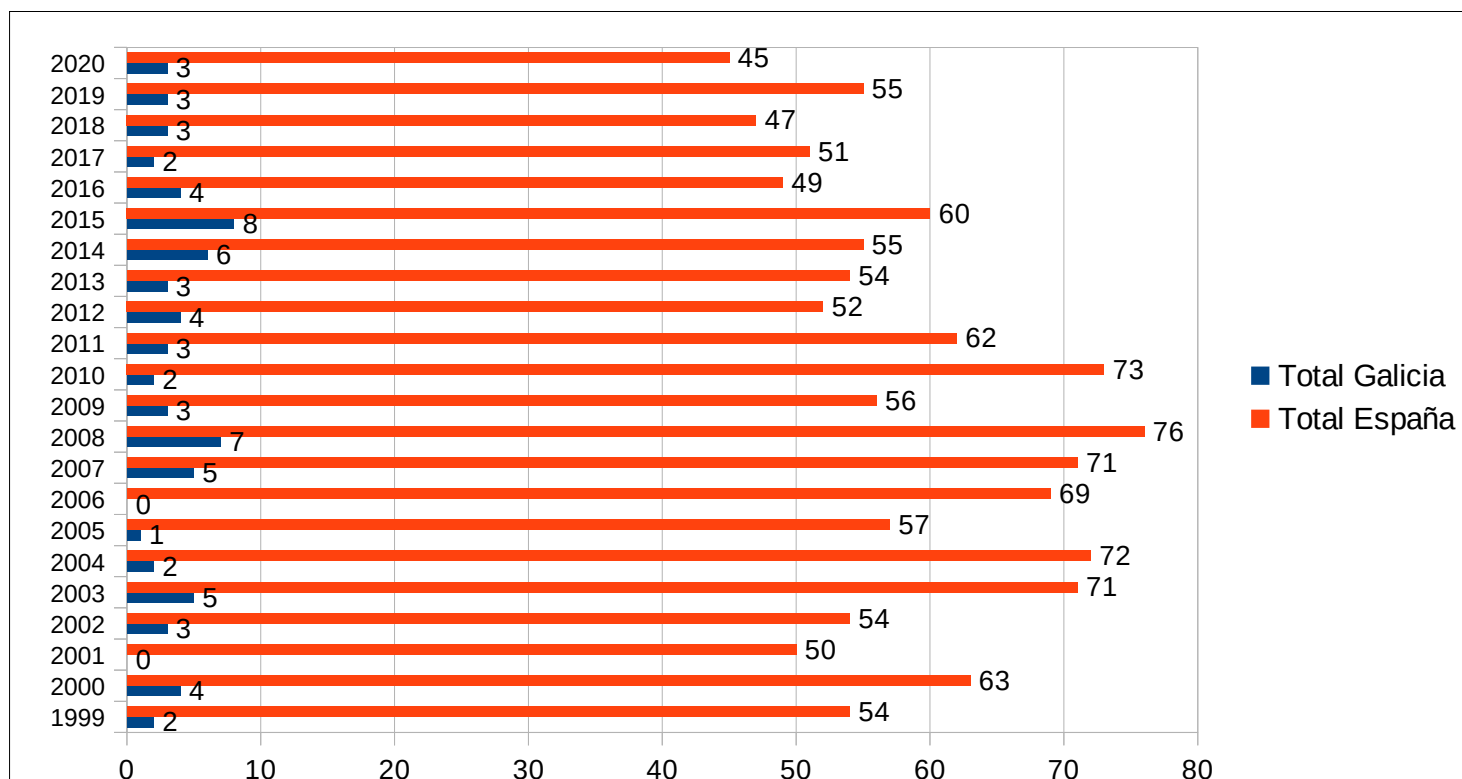
- Evolución do número de mulleres vítimas mortais por violencia de xénero en mans da súa parella ou ex parella por CC.AA. (período:1999-2020)

CC.AA.	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Andalucía	13	10	12	10	13	19	9	21	8	9	14	18	17	8	11	10	14	5	7	12	13	9
Aragón	0	0	1	3	2	2	4	1	2	1	0	2	2	1	2	0	1	3	0	3	1	0
Asturias	1	0	2	0	2	0	1	3	2	1	0	5	2	1	1	0	3	2	0	3	0	2
Baleares	3	1	2	4	4	2	4	3	1	1	1	2	1	2	2	3	1	6	0	1	1	3
Canarias	2	5	5	7	6	2	6	4	6	5	5	7	3	2	2	1	3	3	4	2	8	3
Cantabria	1	0	0	0	1	2	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	2	1
Castilla y León	3	3	1	4	4	2	4	3	3	6	1	4	2	2	3	3	2	6	0	2	3	1
Castilla - la Mancha	5	3	2	0	2	4	2	4	5	3	1	3	1	4	4	0	1	2	6	2	0	4
Cataluña	9	8	7	7	12	11	8	10	12	10	10	11	9	13	4	13	6	6	8	7	9	8
C. Valenciana	6	7	9	9	7	9	6	8	10	10	9	8	8	6	9	7	11	6	8	2	7	5
Extremadura	1	1	0	1	1	2	0	1	0	0	1	1	0	1	1	0	1	1	2	0	0	0
Galicia	2	4	0	3	5	2	1	0	5	7	3	2	3	4	3	6	8	4	2	3	3	3
Madrid	4	17	6	4	5	5	4	5	9	11	5	7	9	6	9	7	4	3	8	5	7	3
Murcia	1	1	2	0	3	4	2	3	2	4	2	1	2	0	0	0	1	0	3	1	1	2
Navarra	1	1	0	1	1	1	2	0	1	3	0	0	1	0	0	0	0	0	1	2	0	0
País vasco	1	2	1	1	0	4	3	3	2	3	2	2	2	2	1	3	3	1	2	2	0	1
La Rioja	1	0	0	0	2	1	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ceuta	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Melilla	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0
Total	54	63	50	54	71	72	57	69	71	76	56	73	62	52	54	55	60	49	51	47	55	45

Fonte: Ministerio de Igualdade

Enlace: <http://estadisticasviolenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/>

Evolución totais

Fonte: Ministerio de Igualdade

Enlace: <http://estadisticasviolenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/>

▪ Menores vítimas mortais por violencia de xénero

Galicia non rexistrou en 2020 ningún/ningunha menor vítima mortal por violencia de xénero. No conxunto de España rexistráronse un total de 3 menores vítimas mortais por violencia de xénero.

Menores vítimas mortais por Violencia de Xénero nas provincias galegas	
A Coruña	0
Lugo	0
Ourense	0
Pontevedra	0
TOTAL	0

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMenores/home.htm>

CC.AA.	Nº casos	%
Andalucía	2	66,7%
Cataluña	1	33,3%
TOTAL	3	100%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMenores/home.htm>

2.4 Violencia xénero: Casos 2020

▪ Características dos casos de mulleres vítimas mortais por violencia de xénero en España no ano 2020

▪ Mulleres vítimas mortais por violencia de xénero, e presuntos agresores, segundo grupos de idade.

Grupos de idade	Mulleres vítimas mortais		Presuntos agresores	
	Número	%	Número	%
15 anos ou menos	0	0,0%	0	0,0%
16-17 anos	0	0,0%	0	0,0%
18-20 anos	1	2,2%	0	0,0%
21-30 anos	5	11,1%	8	17,8%
31-40 anos	10	22,2%	6	13,3%
41-50 anos	12	26,7%	11	24,4%
51-60 anos	6	13,3%	10	22,2%
61-70 anos	5	11,1%	4	8,9%
71-84 anos	6	13,3%	5	11,1%
>=85 anos	0	0,0%	1	2,2%
Total	45	100,0%	45	100,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMujeres/home.htm>

- Mulleres vítimas mortais por violencia de xénero, e presuntos agresores, segundo país de nacemento.

País de nacemento	Mulleres vítimas mortais		Presuntos agresores	
	Número	%	Número	%
España	27	60,0%	30	66,7%
Outro país	18	40,0%	15	33,3%
Total	45	100,0%	45	100,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMujeres/home.htm>

- Mulleres vítimas mortais por violencia de xénero, segundo tipo de relación sentimental e de convivencia co presunto agresor

Tipo de relación	Número	%
Parella	34	75,6%
Exparella ou parella en fase de ruptura	11	24,4%
Total	45	100,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMujeres/home.htm>

Convivencia	Número	%
Convivían	35	77,8%
Non convivían	6	13,3%
Non consta	4	8,9%
Total	45	100,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMujeres/home.htm>

- Mulleres vítimas mortais por violencia de xénero, segundo características relacionadas coa tutela institucional.

Denuncia previa/continuación do proceso por parte da vítima	Número	%
Con unha ou máis denuncias previas	7	15,6%
<i>Interpostas pola vítima</i>	6	13,3%
<i>Interpostas por outros</i>	1	2,2%
Sen denuncia previa	38	84,4%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMujeres/home.htm>

Casos con denuncia previa	Número	%
Continuación do proceso	4	57,1%
Non continuación do proceso	2	28,6%
Non consta	1	14,3%
Total	7	100,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/violenciaEnCifras/victimasmortales/fichaMujeres/home.htm>

- Mulleres vítimas mortais por violencia de xénero, que interpuxeran denuncia. Solicitude, concesión e vixencia de medidas de protección en favor da vítima.

Solicitude/vixencia de medidas concedidas	Número	%
Casos con denuncia previa	7	100%
Solicitáronse medidas	3	42,9%
<i>Adoptáronse</i>	3	100,0%
<i>Non se adoptaron</i>	0	0,0%
<i>Non consta</i>	0	0,0%
Non se solicitaron	1	14,3%
Non consta	3	42,9%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/violenciaEnCifras/victimasmortales/fichaMujeres/home.htm>

Casos con medidas adoptadas	Número	%
Vixentes	2	40,0%
Non vixentes	3	60,0%
<i>Por renuncia da vítima</i>	0	0,0%
<i>Por fin do período de vixencia</i>	3	100,0%
<i>Por outros motivos</i>	0	0,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/violenciaEnCifras/victimasmortales/fichaMujeres/home.htm>

- Mulleres vítimas mortais por violencia de xénero, con medidas de alonxamento vixentes quebrantadas polo presunto agresor.

Quebrantamento de medidas de alonxamento	Número	%
Sin oposición da vítima	1	50,0%
Con oposición da vítima	0	0,0%
Non consta	1	50,0%
Total	2	100,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/violenciaEnCifras/victimasmortales/fichaMujeres/home.htm>

- Presuntos agresores de mulleres vítimas mortais por violencia de xénero, segundo tentativa de suicidio.

Tentativa de suicidio	Número	%
Suicidio consumado	10	22,2%
Tentativa non consumada	7	15,6%
Non houbo tentativa	28	62,2%
Total	45	100,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMujeres/home.htm>

- Características dos casos das mulleres vítimas mortais por Violencia de Xénero en Galicia no ano 2020

Características do caso da muller vítima mortal por Violencia de Xénero en Galicia no ano 2020	
Caso 1	Data: 25/01/2020 Localidade: A Pastoriza Idade da vítima: 79 Idade do agresor: 81 Nacionalidade da vítima: española Nacionalidade do agresor: española Tipo de relación: Cónxuxe Método do crime: Coiteladas diversas Denuncia previa por violencia: Non Orde de protección vixente: Non Fill@s menores de idade: Non Personación da Xunta de Galicia no caso (acción popular): Non (suicidio do agresor)
Caso 2	Data: 08/02/2020 Localidade: Lugo Idade da vítima: 49 Idade do agresor: 47 Nacionalidade da vítima: española Nacionalidade do agresor: española Tipo de relación: parella Método do crime: Coiteladas diversas Denuncia previa por violencia: Non Orde de protección vixente: Non Fill@s menores de idade: Si Personación da Xunta de Galicia no caso (acción popular): Si
Caso 3	Data: 02/12/2020 Localidade: Gondomar Idade da vítima: 59 Idade do agresor: 64 Nacionalidade da vítima: española Nacionalidade do agresor: española Tipo de relación: Cónxuxe Método do crime: Coiteladas diversas Denuncia previa por violencia: Non Orde de protección vixente: Non Fill@s menores de idade: Non Personación da Xunta de Galicia no caso (acción popular): Si

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

▪ **Características das/dos menores vítimas mortais por violencia de xénero en España no ano 2020**

▪ **Menores vítimas mortais en casos de violencia de xénero contra a súa nai e presuntos agresores, segundo grupos de idade.**

Intervalo de idade	Menores vítimas mortais		Presuntos agresores	
	Número	%	Número	%
< 1 anos	0	0,0%	/	/
1-2 anos	0	0,0%	/	/
3-4 anos	1	33,3%	/	/
5-6 anos	0	0,0%	/	/
7-8 anos	0	0,0%	/	/
9-10 anos	1	33,3%	/	/
11-12 anos	0	0,0%	/	/
13-14 anos	0	0,0%	/	/
15-17 anos	1	33,3%	0	0,0%
18-20 anos	/	/	0	0,0%
21-30 anos	/	/	1	50,0%
31-40 anos	/	/	0	0,0%
41-50 anos	/	/	0	0,0%
51-60 anos	/	/	1	50,0%
61-70 anos	/	/	0	0,0%
71-84 anos	/	/	0	0,0%
≥ 85 anos	/	/	0	0,0%
Total	3	100,0%	2	100,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMenores/home.htm>

▪ **Menores vítimas mortais en casos de violencia de xénero contra a súa nai e presuntos agresores, segundo país de nacemento.**

País de nacemento	Menores vítimas mortais		Presuntos agresores	
	Número	%	Número	%
España	3	100,0%	2	100,0%
Outro país	0	0,0%	0	0,0%
Total	3	100,0%	2	100,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMenores/home.htm>

- *Menores vítimas mortais en casos de violencia de xénero contra a súa nai e presuntos agresores, segundo parentesco co presunto agresor e convivencia da súa nai con este.*

Tipo de relación	Número	%
Filla/o	3	100,0%
Outra relación	0	0,0%
Total	3	100,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMenores/home.htm>

Convivencia	Número	%
Convivían	3	100,0%
Non convivían	0	0,0%
Non consta	0	0,0%
Total	3	100,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMenores/home.htm>

- *Menores vítimas mortais en casos de violencia de xénero contra a súa nai, segundo características relacionadas coa tutela institucional desta.*

Denuncia previa/continuación do proceso	Número	%
Con unha ou máis denuncias previas	0	0,0%
<i>Interpostas pola nai</i>	0	0,0%
<i>Interpostas por outros</i>	0	0,0%
Sen denuncia previa	3	100,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMenores/home.htm>

Casos con denuncia previa	Número	%
Continuación do proceso	0	0,0%
Non continuación do proceso	0	0,0%
Non consta	0	0,0%
Total	0	0,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMenores/home.htm>

- *Menores vítimas mortais en casos de violencia de xénero contra a súa nai con denuncias previas. Solicitude, concesión e vixencia de medidas de protección a favor da nai.*

Solicitude/vixencia de medidas concedidas	Número	%
Casos con denuncia previa	0	100%
Solicitáronse medidas	0	0,0%
Concedéronse	0	0,0%
Non se concederon	0	0,0%
Non consta	0	0,0%
Non se solicitaron	0	0,0%
Non consta	0	0,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMenores/home.htm>

Casos con medidas adoptadas	Número	%
Vixentes	0	0,0%
Non vixentes	0	0,0%
Por renuncia da nai	0	0,0%
Por fin do período de vixencia	0	0,0%
Por outros motivos	0	0,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMenores/home.htm>

- *Menores vítimas mortais en casos de violencia de xénero contra a súa nai con medidas de alonxamento vixentes quebrantadas polo presunto agresor.*

Quebrantamento de medidas de alonxamento	Número	%
Sen oposición da nai	0	0,0%
Con oposición da nai	0	0,0%
Non consta	0	0,0%
Total	0	0,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMenores/home.htm>

- *Menores vítimas mortais en casos de violencia de xénero contra a súa nai, segundo tentativa de suicidio.*

Tentativa de suicidio	Número	%
Suicidio consumado	1	50,0%
Tentativa non consumada	1	50,0%
Non houbo tentativa	0	0,0%
Total	2	100,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMenores/home.htm>

2.5 Acreditación da situación de violencia de xénero

Para os efectos da Lei 11/2007, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, a situación de violencia acreditarase por calquera das seguintes formas:

- a) Certificación da orde de protección ou da medida cautelar, ou testemuño ou copia autenticada pola secretaria ou polo/a secretario/a xudicial da propia orde de protección ou da medida cautelar.
- b) Sentenza de calquera orde xurisdiccional que declare que a muller sufriu violencia en calquera das modalidades definidas nesta lei.
- c) Certificación e/ou informe dos servizos sociais e/ou sanitarios da Administración pública autonómica ou local.
- d) Certificación dos servizos de acollida da Administración Pública Autonómica ou local.
- e) Informe do Ministerio Fiscal que indique a existencia de indicios de violencia.
- f) Informe da Inspección de Traballo e da Seguridade Social.
- g) Calquera outra que se estableza regulamentariamente.

2.6 Ordes de protección solicitadas e adoptadas nos Xulgados de Violencia sobre a Muller. Galicia 2020. Comparativa cos datos globais do territorio español

Nos xulgados de violencia sobre a muller, no ano 2020, incoáronse, no territorio español, un total de 35.948 solicitudes de ordes de protección e medidas (dos artigos 544 ter e 544 bis), das cales foron adxudicadas 25.349 (o 71% das solicitudes). Das 35.948 solicitudes, atribúenselle a Comunidade Autónoma de Galicia 2.009 solicitudes, das que se resolveron favorablemente 1.291 (o 64% do total).

Total ordes de protección e medidas solicitadas e adoptadas						
Período	Territorio	Incoadas	Resoltas adoptadas	Resoltas inadmitidas	Resoltas denegadas	% adoptadas
1º trimestre	Galicia	529	360	5	163	68%
	Total España	9.121	6.453	71	2.596	71%
2º trimestre	Galicia	489	313	1	176	64%
	Total España	8.249	5.838	50	2.361	71%
3º trimestre	Galicia	595	368	0	227	62%
	Total España	10.373	7.373	71	2.930	71%
4º trimestre	Galicia	396	250	0	146	63%
	Total España	8.205	5.685	50	2.470	69%
Total 2020	Galicia	2.009	1.291	6	712	64%
Total 2020	España	35.948	25.349	242	10.357	71%

Fonte: Consejo General del Poder Judicial

Enlace: <http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Temas/Estadistica-Judicial/Estadistica-por-temas/Datos-penales--civiles-y-laborales/Violencia-domestica-y-Violencia-de-genero/Datos-sobre-Violencia-sobre-la-mujer-en-la-estadistica-del-CGPJ/>

Dentro da Comunidade Autónoma de Galicia, foi na provincia da Coruña na que máis ordes de protección e medidas se incoaron (954), e onde máis se adoptaron (659). A menor porcentaxe de adoptadas en relación coas incoadas dase na provincia de Pontevedra (47%), e a maior porcentaxe de ordes de protección e medidas adoptadas foi nas provincias de Ourense (89%) e A Coruña (69%) seguidas de Lugo (67%).

Ordes de protección e medidas solicitadas e adoptadas en Galicia por provincias					
Provincia	Incoadas	Resoltas adoptadas	Resoltas inadmitidas	Resoltas denegadas	% adoptadas
A Coruña	954	659	4	291	69%
Lugo	212	142	1	69	67%
Ourense	231	205	0	26	89%
Pontevedra	612	285	1	326	47%
Total	2.009	1.291	6	712	64%

Fonte: Consejo General del Poder Judicial

Enlace: <http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Temas/Estadistica-Judicial/Estadistica-por-temas/Datos-penales--civiles-y-laborales/Violencia-domestica-y-Violencia-de-genero/Datos-sobre-Violencia-sobre-la-mujer-en-la-estadistica-del-CGPJ/>

2.7 Denuncias e renuncias presentadas nos Xulgados de Violencia sobre a Muller. Galicia 2020. Comparativa co total presentadas no territorio español

Nos xulgados de violencia sobre a muller, no ano 2020, rexistráronse, no conxunto do territorio español, un total de 150.804 denuncias por violencia de xénero, ao mesmo tempo que se contabilizaban 14.912 renuncias por acollerse a vítima á dispensa de declarar como testemuña (un 10% do total). Das 150.804 denuncias, compútanselle á Comunidade Autónoma de Galicia 6.078 (4%), das cales en 672 a vítima acolleuse á dispensa de declarar como testemuña (un 11% do total).

Denuncias e renuncias presentadas nos Xulgados de Violencia sobre A Muller					
Período	Territorio	Denuncias recibidas	Renuncias (a vítima acóllese á dispensa de declarar como testemuña)	Ratio renuncias/denuncias	Ratio ordes/denuncias
1º trimestre	Galicia	1.397	122	8,7%	38%
	Total España	36.185	3.723	10,3%	25%
2º trimestre	Galicia	1.489	104	7,0%	33%
	Total España	34.576	3.160	9,1%	24%
3º trimestre	Galicia	1.767	364	20,6%	34%
	Total España	42.854	4.496	10,5%	24%
4º trimestre	Galicia	1.425	82	5,8%	28%
	Total España	37.189	3.533	9,5%	22%
Total 2020	Galicia	6.078	672	11,1%	33%
Total 2020	España	150.804	14.912	9,9%	24%

Fonte: Consejo General del Poder Judicial

Enlace: <http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Temas/Estadistica-Judicial/Estadistica-por-temas/Datos-penales--civiles-y-laborales/Violencia-domestica-y-Violencia-de-genero/Datos-sobre-Violencia-sobre-la-mujer-en-la-estadistica-del-CGPI/>

Dentro da Comunidade Autónoma de Galicia, foi na provincia da Coruña na que máis denuncias se recibiron nos xulgados de violencia sobre a muller (2.524), seguida de Pontevedra (2.083). A ratio entre renuncias, por acollerse a vítima á dispensa de declarar como testemuña, e denuncias é do 16% na provincia de Pontevedra, do 11% na Coruña, do 9% en Lugo e do 1% en Ourense. É na provincia da Coruña na que a ratio entre ordes de protección incoadas e denuncias recibidas é maior (38%).

Denuncias e renuncias presentadas nos Xulgados de Violencia sobre a Muller de Galicia por provincias				
Provincia	Denuncias recibidas	Renuncias (a vítima acóllese á dispensa de declarar como testemuña)	Ratio renuncias/denuncias	Ratio ordes/denuncias
A Coruña	2.524	270	11%	38%
Lugo	682	62	9%	31%
Ourense	789	11	1%	29%
Pontevedra	2.083	329	16%	29%
Total	6.078	672	11%	33%

Fonte: Consejo General del Poder Judicial

Enlace: <http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Temas/Estadistica-Judicial/Estadistica-por-temas/Datos-penales--civiles-y-laborales/Violencia-domestica-y-Violencia-de-genero/Datos-sobre-Violencia-sobre-la-mujer-en-la-estadistica-del-CGPJ/>

3. MEDIDAS E ACTUACIÓNS LEVADAS A CABO POLA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE GALICIA AO LONGO DO ANO 2020, NO MARCO DA LEI 11/2007, GALEGA PARA A PREVENCIÓN E O TRATAMENTO INTEGRAL DA VIOLENCIA DE XÉNERO.

3.1 Introducción

A Lei parte de 7 principios xerais que orientan todo o seu contido:

1- A violencia é considerada como unha forma extrema de desigualdade entre homes e mulleres. Segundo este principio, constitúe unha das formas máis graves de discriminación cara as mulleres, e por conseguinte, atenta radicalmente contra o principio de igualdade, principio constitucional do noso Estado Democrático e de Dereito.

Este postulado leva implícito que as políticas para loitar contra a violencia dirixida ás mulleres, están intimamente vinculadas ao logro da igualdade entre as persoas e que, en definitiva, o obxectivo último de toda intervención en violencia de xénero deba ir dirixido a modificar a estrutura básica e universal de desigualdades e asimetría nas relacións entre homes e mulleres.

2- O carácter integral tradúcese en varios aspectos. Por un lado, a erradicación da violencia é unha cuestión pública e compete aos poderes públicos a súa abordaxe, tanto na prevención como no tratamento. Por outro lado, obriga a todas as instancias a intervir na totalidade dos danos ocasionados ás vítimas e en todas as fases do proceso (detección, denuncia, asistencia, recuperación, reinserción, etc.).

- 3- O seu tratamento é complexo, transversal e multidisciplinar e esixe incorporar un enfoque global.
- 4- Os instrumentos de intervención deben partir dunha análise diferenciada e sistemática das necesidades específicas de ambos sexos e do diferente impacto que as políticas públicas teñen sobre mulleres e homes, na formación especializada en xénero dos operadores públicos e no desenvolvemento de accións combinadas dirixidas ás mulleres e accións xerais para toda a sociedade.
- 5- Incorpora a lei o concepto de vitimización secundaria: unha persoa que resulta vitimizada pola vivencia de situacións de maltrato pode volver a ser vitimizada ao recorrer ás institucións ou a profesionais de axuda se estes non fan un axeitado manexo da intervención. Evitar a segunda vitimización ou retraumatizacións debe ser obxectivo inmediato e para iso a lei contempla medidas que garanten a especialización e a formación en xénero de todos os colectivos profesionais que interveñen no proceso e a integridade psicolóxica, autonomía social e económica das mulleres, a través da disposición dos recursos axeitados.
- 6- Así mesmo, promulga os principios de cooperación e coordinación: estes principios deben inspirar as actuacións de todos os poderes públicos para optimizar os recursos, os mecanismos e a eficiencia das políticas, así como a participación dos colectivos e asociacións de mulleres; en definitiva, a organización da sociedade civil fronte ao maltrato.
- 7- Tamén está presente o principio de equidade territorial: Con este principio a lei pretende asumir a realidade da dificultade de acceso aos recursos e á información de moitos colectivos de mulleres, especialmente ás que viven no medio rural. Así, o desenvolvemento da rede de recursos e mecanismos de protección deberá ter en conta sistemas de compensación destes desequilibrios territoriais.

Título I: Prevención da violencia de xénero

Neste apartado faise referencia ás disposicións adoptadas e enfocadas a abordar diferentes medidas de prevención da violencia de xénero, como son as dirixidas a unha axeitada sensibilización social, resaltando o papel que deben cumprir os medios de comunicación, as medidas de investigación e formación e por último as medidas no ámbito educativo.

Capítulo I: Medidas de sensibilización contra a violencia de xénero.

Artigo 6. Deseño, elaboración e difusión de campañas.

Artigo 7. Fomento do movemento asociativo.

Artigo 8. Actividades culturais e artísticas.

Artigo 9. Tratamento da información.

Artigo 10. Convenios de autorregulación.

Artigo 11. Contidos e publicidade en relación coa violencia de xénero.

Ao longo do ano 2020 e coa finalidade de favorecer que todos os colectivos, ámbitos públicos e privados, así como toda a sociedade en xeral, acaden unha sensibilidade cara este grave problema social e sobre o que urxe dar unha resposta eficaz, leváronse a cabo dende diversos departamentos da Xunta de Galicia importantes actuacións neste sentido:

Artigo 6:Deseño, elaboración e difusión de campañas

- Campaña do 18 de outubro de 2020. Día europeo contra a trata de persoas.

A trata de seres humanos xa foi recoñecida como delito na Convención das Nacións Unidas contra a Delincuencia Organizada Transnacional en decembro do ano 2000 (Protocolo de Palermo).

Dende o ano 2011 aparece recollida como delito autónomo no artigo 177 bis do Código Penal. Neste artigo defínese a trata como: a captación, o transporte, o traslado, a acollida, a recepción ou o aloxamento de persoas, cando se empregue violencia, intimidación, engano, ou se abuse dunha situación de superioridade ou de necesidade ou vulnerabilidade dunha vítima, xa sexa nacional ou estranxeira, e con algunha das finalidades seguintes:

- a) A imposición de traballo ou servizos forzados, a escravitude ou prácticas similares á escravitude, a servidume ou a mendicidade.
- b) A explotación sexual, incluída a pornografía.
- c) A extracción dos seus órganos corporais.

A Trata de Seres Humanos con fins de explotación sexual, especialmente de mulleres e de nenas, as súas principais vítimas, é unha manifestación máis da situación de desigualdade e de indefensión na que se atopan as mulleres en moitos lugares do mundo e constitúe unha clara expresión da violencia exercida contra a muller.

En Galicia, pola súa banda, a Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, modificada pola Lei 12/2016, do 22 de xullo, recolle no seu artigo 3, a trata de mulleres e nenas con fins de explotación sexual como unha forma de violencia de xénero e ademais Galicia é pioneira na implicación da Administración autonómica na loita contra esta lacra, coa sinatura en xaneiro de 2010, e actualizada en 2012, do protocolo entre a Fiscalía Superior de Galicia e a Xunta de Galicia sobre a adopción de medidas de prevención, investigación e tratamento ás mulleres vítimas de trata con fins de explotación sexual.

A Secretaría Xeral da Igualdade, con motivo do Día Europeo contra a Trata de Persoas, celebrado o día 18 de outubro, puxo en marcha unha nova campaña informativa co lema “Rematemos tamén con esta pandemia” coa finalidade de seguir concienciando á sociedade” na loita contra esta lacra e de denunciar a situación que están a sufrir as mulleres na crise sanitaria do coronavirus.

Para iso distribuíronse 3.500 carteis nos concellos galegos, CIMs, Centros da Rede Galega de Acollemento, Centro de Recuperación Integral (CRI), Delegacións territoriais da Xunta, Xulgados de violencia de xénero, oficinas de atención ás vítimas, nas ONGs que traballan coa Xunta de Galicia nos programas de apoio ás vítimas da trata, e nos centros de saúde.

Ademais o Consello da Xunta aprobou unha Declaración Institucional con motivo do día 18 de outubro que se recolle a continuación:

■ **Declaración Institucional da Xunta de Galicia na celebración do 18 de outubro, Día Europeo contra a trata de seres humanos.**

“Con motivo do Día Europeo contra a trata de persoas, que se conmemora o 18 de outubro, o Goberno galego asume claramente que a explotación sexual e o tráfico de mulleres e nenas con fins de explotación sexual é unha manifestación extrema da desigualdade e de violencia contra as mulleres e, ante a que só cabe mostrar o noso máis profundo rexeitamento e o noso compromiso para traballar para a súa erradicación e no apoio ás súas vítimas.

No delito de trata de seres humanos con fins de explotación sexual, no que as persoas son privadas dos seus dereitos máis fundamentais, as mulleres e nenas constitúen a porcentaxe máis elevada, e as que presentan maior vulnerabilidade.

Segundo datos de Nacións Unidas e da Unión Europea, as mulleres e as nenas representan o 71 % das vítimas de trata detectadas en todo o mundo e o 80 % das identificadas en Europa occidental; o 95 % delas acaban sendo explotadas para a prostitución.

Unha sociedade que aspire á igualdade efectiva entre mulleres e homes non pode consentir que se comercie con mulleres e nenas. Para a erradicación da explotación sexual necesitamos do compromiso e do traballo conxunto de todas as Administracións e institucións públicas. Para a Unión Europea, “a loita contra a impunidade dos usuarios,

os explotadores e os que se lucran con iso é unha prioridade” e “os intereses das mulleres e as nenas vítimas de trata deben ocupar un lugar central no desenvolvemento das políticas públicas”.

Este ano cúmprese o vixésimo aniversario da Convención das Nacións Unidas contra a Delincuencia Organizada Transnacional e do Protocolo para previr, reprimir e sancionar a trata de persoas, especialmente mulleres e nenos (Protocolo de Palermo), primeiro instrumento internacional na materia, que serve como o punto de partida da creación e execución das políticas públicas en relación coa loita contra a trata de seres humanos.

Á vez, que tamén conmemoramos o 25 aniversario da Declaración e Plataforma de Acción de Beijing, cuxo obxectivo estratéxico insta aos Gobernos a eliminar a trata de mulleres e prestar asistencia ás vítimas da violencia derivada da explotación sexual, prostitución e trata de mulleres.

Neste sentido, a igualdade de xénero é un principio fundamental da Axenda 2030 das Nacións Unidas, e os Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable lémbrennos a gobernos e sociedade civil que na súa consecución é necesaria a erradicación de calquera tipo de discriminación e violencia contra as mulleres e as nenas, incluíndo a trata e a explotación sexual.

Por todo ou anterior, desde o Goberno galego e con motivo do Día Europeo contra a Trata de Seres humanos, pomos en marcha unha campaña de sensibilización social coa finalidade de seguir concienciando á sociedade na loita contra esta lacra, e sendo conscientes da situación que están a sufrir as mulleres nesta pandemia provocada pola covid-19, baixo o lema Rematemos tamén con esta pandemia.

O compromiso da Administración autonómica na loita contra a trata de mulleres e nenas con fins de explotación sexual é firme, e seguiremos o noso labor mediante o reforzamento dos mecanismos de atención, apoio e información ás vítimas, da colaboración e da coordinación institucional e co terceiro sector, clave neste eido.

Finalmente, o Goberno galego fai un chamamento á cidadanía, especialmente aos homes, para que mostren o seu máis absoluto rexeitamento contra a explotación sexual que supón unha vulneración de dereitos humanos para as mulleres e nenas e que constitúe unha forma de escravitude en pleno século XXI.”

➤ **Campaña do 25 de novembro 2020: Día Internacional contra a violencia de xénero**

Con motivo da conmemoración do día internacional contra a violencia de xénero, no marco das campañas institucionais que se realizan anualmente o 25 de novembro, a **Secretaría Xeral da Igualdade reeditou a campaña “NON á violencia de xénero”**.

Con este lema, a Xunta quere dicirlle NON a todas as formas de violencia recollidas na Lei 11/2017, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia xénero, é dicir, a violencia física, psicolóxica, económica e sexual, así como os abusos sexuais, o acoso sexual e a trata de mulleres e nenas con fins de explotación. A campaña tamén di non ao maltrato, ao maltratador e ao machismo.

Difusión da Campaña:

Co obxectivo de sensibilizar á cidadanía e buscar a complicidade de toda a sociedade para erradicar a violencia contra as mulleres a Xunta de Galicia, a través da Secretaría Xeral de Medios, difundíuse activamente a campaña institucional en prensa escrita, radio, internet e portais dixitais:

- Elaboración e difusión masiva por toda Galicia de **50.000** carteis co lema da campaña
- Anuncios publicitarios sobre a campaña coa emisión de 80 pases na Televisión de Galicia e nunhas 300 cuñas nas emisoras de radio galega.
- Publicación de 15 anuncios nos xornais da comunidade
- Máis de catro millóns de banners en internet [twitter](#)
- Presenza nas redes sociais

Ademais, e como en aos anos anteriores, o Consello da Xunta aprobou unha Declaración Institucional con motivo do día 25 de novembro:

■ **Declaración Institucional da Xunta de Galicia na celebración do 25 de novembro, Día Internacional para a eliminación da violencia contra as mulleres.**

“O Goberno galego, con motivo do Día internacional para a eliminación da violencia de xénero, considera de xustiza lembrar ás mulleres asasinadas pola violencia de xénero, a punta do gran iceberg que supón a violencia machista, unha violencia que sofren milleiros de mulleres, de nenos e nenas, e que supón un gravísimo atentado contra os seus dereitos máis elementais.

O noso máis sentido recordo ás mulleres asasinadas en España, aos nenos e nenas vítimas mortais e todos os orfos e orfas vítimas da violencia machista. E de maneira moi especial lembrar ás dúas mulleres asasinadas en Galicia este ano, Manuela e Clara.

Erradicar a violencia de xénero é unha tarefa na que non podemos permitirnós retroceder nin un paso, e para o Goberno galego é unha prioridade e un deber de xustiza coas vítimas e as súas familias seguir traballando nese camiño.

Debemos loitar tamén para que sobre os maltratadores caia todo o peso da lei, da xustiza e do rexeitamento social, pois estes actos non poden de ningún xeito ter cabida nunha sociedade democrática e avanzada.

Todas as medidas son insuficientes mentres unha muller viva baixo o medo e a falta de liberdade que iso supón e, calquera balance será negativo mentres haxa unha soa muller asasinada por esta causa.

Neste ano 2020 a Xunta de Galicia reforzou a atención ás mulleres vítimas da violencia de xénero, pois ante situacións de emerxencia coma a pandemia da covid-19 que nos toca vivir, os poderes públicos debemos estar á altura das circunstancias e prestar o apoio preciso, sobre todo ás persoas máis vulnerables ou en risco. Así, traballamos desde o minuto un na posta en marcha dun Plan de reforzo na atención ás vítimas da violencia machista que garantise a súa seguridade, tratando de que as medidas habilitadas mitigasen a situación de illamento e que as mulleres se sentisen acompañadas e protexidas.

Previr e poñer fin á violencia exercida contra as mulleres é un obxectivo prioritario e irrenunciable, pois a igualdade é un valor de Estado, a violencia de xénero un asunto de Estado e a erradicación desta violencia un deber de Estado, xa que a violencia machista constitúe o máis cruel expoñente da falta de Igualdade da nosa sociedade e un dos ataques máis flagrantes aos dereitos fundamentais das persoas, como son a liberdade, a Igualdade e a vida.

Un ano máis, NON Á VIOLENCIA DE XÉNERO.”

➤ Outras actuacións levadas a cabo pola Xunta entorno ao día 25 de novembro foron:

- Andaina contra a violencia de xénero: “Camiño ao respecto”

O 22 de novembro de 2020 a conselleira de Emprego e Igualdade, María Jesús Lorenzana; o vicepresidente primeiro e conselleiro primeiro de Presidencia, Xustiza e Turismo, Alfonso Rueda; os conselleiros de Sanidade, Julio García Comesaña e de Medio Rural, José González; xunto co presidente do Parlamento de Galicia, Miguel Santalices, o secretario xeral para o Deporte, José Ramón Lete e a secretaria xeral da Igualdade, Susana López Abella e outras autoridades galegas; participaron hoxe na andaina Camiño ao respecto na que percorreron o traxecto que vai do Monte do Gozo á Praza do Obradoiro en Santiago de Compostela en sinal de rexeitamento á violencia de xénero e en apoio ás súas vítimas.

supón un gravísimo atentado contra os seus dereitos máis elementais”.

Nos últimos sete anos a andaina celebrábase de xeito físico polo traxecto comprendido entre o Monte do Gozo á Praza do Obradoiro en Santiago de Compostela.

Este ano, ante a imposibilidade de reunir a centos de persoas en Santiago de Compostela, como é habitual en cada convocatoria, o Goberno autonómico animou ás galegas e galegos a sumarse a este Camiño ao respecto nos seus municipios, atendendo as restricións que lles poidan afectar polas medidas sanitarias da covid-19 e, despois, achegar fotografías ou vídeos do seu camiño, realizado entre os os días 22 e 30 de novembro (dentro da semana contra a violencia de xénero) ás redes sociais por medio do hashtag #camiñoaorespecto ou envialas por whatsapp.

A pesar da pandemia, o Goberno galego non quixo prescindir deste acto simbólico, ao que invitou a sumarse á cidadanía coa mensaxe “recordemos que cada quilómetro suma, cada acción é importante, e xuntos e xuntas somos máis fortes para loitar contra a violencia de xénero”.

A iniciativa, enmarcada na semana de actos que rodean o 25 de novembro, Día internacional para a eliminación da violencia de xénero, pretende sumar apoios entre a cidadanía e fomentar a súa participación activa no rexeitamento público e formal contra a violencia de xénero e sensibilizar, a maiores, sobre a importancia de valores como o respecto e a igualdade entre homes e mulleres.

Máis de 1.300 persoas formalizaron a súa inscrición.

- **Concurso de lemas con motivo do 25 de Novembro de 2020, Día internacional contra a violencia de xénero, dirixido aos centros educativos.**

Con motivo da celebración do 25 de novembro, Día Internacional contra a Violencia de Xénero, a Secretaría Xeral da Igualdade e a Secretaría Xeral de Educación e Formación Profesional convocaron un concurso de lemas.

O obxecto é promover a reflexión sobre a loita contra a violencia de xénero dentro dos centros educativos de Galicia, a través dunha acción que fomente a participación cidadá no rexeitamento público e frontal contra a violencia de xénero e sensibilizar sobre a importancia de valores como o respecto e a igualdade entre mulleres e homes.

- ♦ **Participantes:** calquera centro educativo de ensino non universitario da Comunidade Autónoma de Galicia.
- ♦ **Participación:** equipos constituídos por un ou unha docente e tantas alumnas e alumnos como se considere.

♦ Categorías:

1ª categoría: alumnado de 5º e 6º de primaria e 1º e 2º da ESO

2ª categoría: alumnado de 3º e 4º da ESO e 1º e 2º de bacharelato, de FP básica, de ciclos de grao medio e de ciclos de grao superior.

♦ Temática: O contido dos lemas debía enviar unha mensaxe que incidira na reflexión contra a violencia de xénero, promovendo a erradicación desta violencia e poñendo o foco na prevención, na detección precoz e na intervención. Transmitir unha mensaxe clara e rotunda en contra da violencia de xénero, sen ningún xénero de dúbida.

Máis de cen centros educativos participaron na convocatoria á que se presentaron 140 lemas con mensaxes de rexeitamento da violencia machista.

Todos os traballos foron avaliados por un xurado composto polas persoas integrantes da Comisión asesora de publicidade non sexista, a Secretaría Xeral da Igualdade, e a Consellería de Educación.

Os centros, e lemas gañadores nas distintas categorías foron:

♦ 1ª categoría: alumnado de 5º e 6º de primaria e 1º e 2º da ESO

- 1º posto: alumnado de 5º de Primaria do CEIP Campolongo de Pontevedra co lema ***“Multiplica a igualdade, dividirás violencia”***

- 2º posto: alumnado de 6º do CEIP plurilingüe de Ames co lema ***“Se me controlas, non me molas”***

- 3º posto: alumnado de 2º de ESO do IES Arcebispo Xelmírez de Santiago de Compostela co lema ***“Aposta polo bo trato e desfaite do maltrato”***

♦ 2ª categoría: alumnado de 3º e 4º da ESO e 1º e 2º de bacharelato, de FP básica, de ciclos de grao medio e de ciclos de grao superior.

- 1º posto: alumnado de 1º de Bacharelato do IES plurilingüe Pintor Colmeiro de Silleda co lema ***“Dobreguemos a curva da violencia de xénero”***

- 2º posto: alumnado de 1º do Ciclo Superior de Xestión de vendas e espazos comerciais do IES plurilingüe Pintor Colmeiro de Silleda polo lema ***“Edúcame en igualdade e seremos libres”***

- 3º posto: alumnado de 2º do Ciclo Superior de Educación infantil do CIFP Portovello de Ourense, co lema ***“A violencia repúlsame, a igualdade impúlsame”***

➤ **OUTRAS ACTUACIÓNS NO ÁMBITO DA PREVENCIÓN E DA SENSIBILIZACIÓN FRONTE Á VIOLENCIA DE XÉNERO**

- **Campaña “Seguimos en alerta fronte á violencia de xénero”**

Finalizado o estado de alarma en España, lanzouse a campaña co lema “Seguimos en alerta fronte á violencia de xénero”, para reforzar a idea de que os servizos públicos seguían operativos e estaban ao 100% do seu rendemento, pois o contexto de semi-confinamento, onde as vítimas pasan máis tempo na casa e son máis vulnerables, e con posibles confinamentos futuros dada a evolución da pandemia facía conveniente lanzar mensaxes para non baixar a garda, e tras o estado de alarma, deixar claro que a sociedade e as institucións seguen en alerta fronte á secuela que supón a violencia de xénero.

Deseñouse unha estratexia de medios e soportes para desenvolver a dita campaña publicitaria a nivel autonómico, coa finalidade de concienciar a toda a sociedade sobre a necesidade de previr e loitar contra a violencia de xénero, o rexeitamento ao maltratador e a consideración das vítimas, tendo en conta que esta violencia constitúe a expresión máis extrema da desigualdade entre homes e mulleres.

A campaña dirixiuse aos seguintes colectivos:

- Mulleres
- Mulleres que viven no ámbito rural
- Poboación en xeral

N.º actos de presentación da Campaña: 1

N.º insercións en prensa: 56

N.º spots elaborados:1

N.º impresións internet en medios dixitais: 16.440.333

N.º cuñas de radio elaboradas:1

N.º emisións TV: 110

N.º cuñas de radio emitidas: 1.126

N.º soportes exteriores con campaña:53

N.º persoas potenciais receptoras da campaña: 2.701.819 (total poboación CCAA)

N.º mulleres que viven no rural potenciais receptoras da campaña: 782.000

- **Campaña Máscara-19 para as vítimas da violencia de xénero**

A Xunta colaborou coas farmacias galegas coa campaña Máscara-19 para as vítimas da violencia de xénero, pola cal unha muller pode solicitar axuda cando acuda a unha das 1.345 farmacias que se atopan en Galicia .

Esta iniciativa xurdiu nos colexios farmacéuticos de Canarias co nome de Máscara-19, sendo adoptada posteriormente por varias farmacias ao longo da xeografía española, e en 2020 foi posta en marcha por Galicia.

O obxectivo é darlle ás posibles vítimas da violencia de xénero unha canle máis de saída a situacións violentas no fogar agravadas pola etapa de encerro, na que a muller e membros da familia conviven máis estreitamente co seu agresor e non teñen outra forma de pedir axuda. Desta maneira, cando unha muller acode a unha oficina de farmacia unha vez que empregue o código “Máscara-19”, o persoal farmacéutico porase de inmediato en contacto coas forzas e corpos de seguridade do Estado.

- **Campaña Agresión OFF: Eu digo non á violencia sexual**

A campaña «Agresión OFF, Eu digo non á violencia sexual» foi creada pola Xunta de Galicia, e a súa finalidade é a información, sensibilización e prevención da violencia sexual.

No ano 2020 a pesar da situación de pandemia provocada pola covid19, a Xunta de Galicia seguiu apostando pola prevención da violencia sexual, pois as cifras dos delitos da violencia sexual son preocupantes, polo que, con todas as medidas de seguridade, e desde final do estado de alarma, as casetas da Campaña Agresión Off, Eu digo non á violencia sexual", seguen rotando polos distintos concellos galegos pero desvinculados das festas e eventos suspendidos por mor da covid, pero estando presente en áreas exteriores como parques e prazas. As casetas contan ademais con protocolo anti-covid-19, e a parte da instalación en espazos exteriores, en todos os casos respéctanse as medidas de distancia e hixiene, e o uso obrigatorio da máscara.

Durante o desenvolvemento da campaña da Xunta de Galicia contra a violencia sexual Agresión Off, o persoal técnico da caseta desenvolve as seguintes actuacións:

- Actividades de información sobre a violencia sexual en particular, e sobre a violencia de xénero en xeral. Trátase de sensibilizar e concienciar ao público asistente aos eventos da importancia de romper coas condutas violentas e non igualitarias, tanto nas relacións sociais como de parella, principalmente entre a xente nova
- Realización de actividades lúdico formativas diversas
- Distribución de material de prevención e atención a vítimas da violencia sexual así como outro material que achegue información e que contribúa á sensibilización.

Datos:

N.º actos de presentación da Campaña: 1

N.º de eventos nos que se desenvolveu a campaña: 40

N.º de persoas participantes nas accións de sensibilización: 2.891

N.º de mulleres: 1.659

N.º de homes: 1.232

N.º de persoas que solicitaron información: 1.190

Material distribuído no marco da campaña 9.910 unidades

- **Difusión das campañas informativas fronte á violencia de xénero e ás agresións sexuais no evento internacional “Galicia Classic Surf Pro”**

A Xunta de Galicia, a través da Secretaría Xeral da Igualdade, e o Clube Praia de Pantín, renovaron a súa colaboración para a difusión de campañas do Goberno galego contra a violencia de xénero no “Abanca Pantín Classic Galicia Pro 2020”, un campionato mundial considerado como un dos principais eventos internacionais deportivos de surf, que conta cun público moi numeroso, maiormente xente moza.

A súa finalidade é apoiar o labor de información e difusión que no ámbito da prevención e sensibilización contra a violencia de xénero desenvolve este Clube no marco da Galicia Classic Surf Pro, campionato mundial do que o Clube é organizador, e que encaixa de maneira clara nas medidas previstas no Pacto de Estado contra a violencia de xénero, en concreto as referidas ao desenvolvemento de campañas de prevención e sensibilización fronte a violencia de xénero, que teñan como destinatarios principais as nenas e os nenos, adolescentes e mocidade, para que interioricen a igualdade como un valor esencial para a convivencia entre mulleres e homes.

Este evento deportivo tivo lugar entre o 15 e o 23 de agosto de 2020, e reúne arredor de 200 surfistas de todo o mundo.

No stand específico que establece o Clube praia de Pantín no Galicia no evento Classic Surf Pro para proporcionar información sobre prevención da violencia de xénero e difundir campañas, inclúese a difusión a través de soportes físicos e dixitais tamén as campañas contra a violencia de xénero da Xunta de Galicia, integrándoas nos soportes utilizados e nas ferramentas de marketing dixital do evento, activando as ditas campañas tamén en redes sociais.

■ **Elaboración de materiais diversos para a promoción da igualdade e a prevención da violencia de xénero**

No ano 2020 dende a Secretaría Xeral da Igualdade, da Consellería de emprego e Igualdade, levouse a cabo a elaboración de guías de recursos e materiais diversos para a promoción da igualdade e prevención da violencia machista, tendo en conta as medidas contidas no Pacto de Estado contra a violencia de xénero, e posibilitando a dispoñibilidade de recursos educativos didácticos que apoien o traballo do profesorado no ámbito da igualdade e a prevención e loita contra a violencia de xénero, así como o labor de pais e nais nese traballo de sensibilización e prevención.

Ademais, e debido á situación excepcional creada polo confinamento provocado pola Covid 19, impulsouse o traballo de desenvolvemento de materiais par traballo en liña, desde os domicilios, como ferramenta para dotar ao alumnado e ao profesorado de actividades, recursos e material coeducativo co que seguir traballando nos seus domicilios durante o confinamento.

Exemplos:

1.- “Coñece as nosas deportistas”: proxecto que pretende difundir e visibilizar o importante papel que as deportistas galegas están a facer para avanzar na igualdade entre homes e mulleres, para a eliminación dos estereotipos e as discriminacións de xénero que aínda persisten na sociedade, e tamén no ámbito deportivo. Este proxecto consiste nun microvídeo para difundir nas RRSS da Secretaría xeral da Igualdade e unhas fichas didácticas sobre a deportista e a súa traxectoria. O obxectivo é que estas mulleres, os seus progresos, avances, logros e esforzos sirvan de referentes para moitas persoas en Galicia e en especial para as novas e os mozos.

2.- “Aprende coas mulleres Galegas”: Este proxecto pretende achegarnos unha serie de biografías e actividades para coñecer, profundar e dar visibilidade a mulleres galegas de especial relevancia. Con este programa preténdese concienciar ás nenas e nenos da invisibilización de mulleres, moitas delas descoñecidas para o alumnado e para a cidadanía e mostrar as súas contribucións, achegas e o seu coñecemento á sociedade. Mostra mulleres fortes en todos os ámbitos, que souberon adiantarse ao seu tempo e romper cos estereotipos de xénero do momento que lles tocou vivir. Ademais dunha pequena biografía da muller seleccionada o caderno contén unha serie de actividades de investigación e descubrimento para que o alumnado poida seguir traballando e explorando na vida da muller escollida, sempre cunha perspectiva de xénero.

3.-Unidades didácticas sobre a historia do feminismo: unha para o alumnado de Educación Secundaria Obrigatoria e outra máis avanzada para Bacharelato. O obxectivo é que o alumnado vaia incorporando de maneira transversal o coñecemento da historia das mulleres, coñecementos sobre a historia do feminismo e as achegas de mulleres á historia.

4.-Guía de Literatura infantil e xuvenil para a igualdade. É unha guía de literatura que achega a nenas e nenos unha nova visión máis actual e igualitaria dá a sociedade.

Mostra narracións en que tanto as nenas como os nenos ven liberados dos roles de xénero máis estereotipados, destaca obras en que as nenas cumpren un papel protagonista, activo e singular, presenta personaxes que representen as novas masculinidades, reconece textos nos que a diversidade se presente de maneira natural, reflicte textos en que os malos tratos e a violencia, en calquera das súas formas, son claramente condenados ou se establece unha reflexión profunda a partir delas, valora os saberes e espazos tradicionalmente considerados femininos, impulsa os valores de igualdade, paz e tolerancia a través da literatura e achega outras culturas para que se coñeza a situación de nenas e mulleres en ámbitos diferentes aos da cultura occidental.

5.- Participación na publicación dos libros da colección PÚRPURA. Coa colaboración neste proxecto editorial búscase achegar textos de referencia do feminismo actual. Publícanse ensaios de recoñecida calidade de autoras e autores de prestixio que axuden a entender e reflexionar sobre o feminismo desde as máis variadas perspectivas.

6.- Envío e distribución do material elaborado pola Secretaría da campaña dos XOGUETES NON TEÑEN SEXO. A finalidade desta campaña é sensibilizar sobre o contido sexista e violento de moitos xogos e xoguetes, acabar coa segregación de nenos e nenas nos xogos derivada duns estereotipos de xénero que persisten na sociedade e que aos poucos lle transmitimos aos máis pequenos e pequenas. Hai que concienciar aos nenos e nenas que poden xogar indistintamente co mesmo xoguete, que non hai cores de nenos e de nenas, contribuír ao desenvolvemento de actitudes e comportamento de cooperación, respecto das diferenzas e relacións de igualdade entre nenos e nenas. Os xoguetes teñen que ser divertidos e seguros, que favorezan a participación e a emoción e sexan adecuados para a idade das nenas e os nenos.

7.- Outros materiais:

- Dípticos informativos.
- Vídeos relacionados coa loita contra a violencia.

Datos:

N.º materiais didácticos elaborados: 18

N.º entidades entre as que se distribuíu: 10.000

N.º vídeos realizados: 2

- Prevención e sensibilización fronte á violencia de xénero a través da dinamización e promoción da lingua galega

No ano 2020 a Secretaría Xeral de Política Lingüística seguiu desenvolvendo o programa “Nós contra a violencia”, ao abeiro do convenio asinado entre a Vicepresidencia e Consellería da Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza e a Consellería de Cultura e Turismo, co obxecto de desenvolver, dentro das actividades de fomento e promoción da lingua galega, algunhas das medidas previstas no Pacto de Estado contra a violencia de xénero.

A súa finalidade é a realización de programas de prevención e sensibilización fronte á violencia de xénero a través da dinamización e promoción da lingua galega, incluíndo nas actividades de dinamización e promoción lingüística dirixidas á infancia, mocidade e familias, accións específicas sobre prevención e sensibilización fronte á violencia de xénero, con mensaxes positivos, unitarios e adaptados ás esixencias de cada momento, implicando á sociedade no seu conxunto e elixindo os momentos máis favorables para a súa difusión, así como a realización de campañas que teñan como público a mocidade, a través do uso preferentemente das tecnoloxías da información e a comunicación.

Dentro deste programa elaborouse e distribuíuse unha Guía sobre igualdade, dirixida a adolescentes.

N.º de exemplares elaborados e distribuídos: 700 (500 guías e 200 revistas)

N.º persoas participantes	1225
<i>N.º homes usuarios/participantes</i>	566
<i>N.º mulleres usuarias/participantes</i>	659
<i>N.º menores usuarios/participantes</i>	307

A programación das actividades tivo repercusión noutros ámbitos administrativos, fundamentalmente, en centros educativos dependentes da Consellería de Educación da Xunta de Galicia e nos concellos da Rede de Dinamización Lingüística, que na actualidade son 197.

- **Proxecto de empoderamento de mulleres migrantes en situación en situación de vulnerabilidade e risco de exclusión social**

No ano 2020 a Vicepresidencia e Consellería da Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza, a través da Secretaría Xeral da Igualdade, asinou un novo convenio de colaboración coa Fundación Juan Soñador para o desenvolvemento do **Proxecto Malaikas**, de empoderamento de mulleres migrantes en situación en situación de vulnerabilidade e risco de exclusión social, con intervención nas cidades de Lugo, Vigo, Ourense e A Coruña.

A **Fundación Juan Soñador**, entidade de carácter social sen ánimo de lucro, ten entre as súas actividades fundacionais “Desarrollar proyectos de promoción social de barrios populares con un alto índice de problemática social, mediante proyectos

socioeducativos, culturales, de ocio y tiempo libre, de educación de calle, de promoción de la mujer e igualdad de género”. Conta ademais con equipos educativos profesionais, estables e identificados cos seus

valores fundamentais (ser axentes de cambio e transformación social, por medio dunha proposta socioeducativa integral e de calidade, promovendo o protagonismo activo das persoas excluídas como suxeito de dereitos; proposta educativa cun criterio preventivo, que non se reduce á protección social senón que vai ás causas que provocan a exclusión; estilo educativo baseado nunha relación persoal de proximidade, familiaridade e a aceptación da persoa, con actitudes que desenvolvan a súa autoestima e o recoñecemento da súa dignidade)

Dentro do seu Programa Teranga, de atención integral a persoas migrantes, encádrase o proxecto **Malaikas**, para o empoderamento de mulleres migrantes en situación en situación de vulnerabilidade e risco de exclusión social, con intervención nas cidades de Lugo, Vigo, Ourense e A Coruña.

O obxecto deste convenio é establecer as condicións polas que se rexerá a colaboración entre a Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza, a través da Secretaría Xeral da Igualdade, e a Fundación Juan Soñador para o desenvolvemento do proxecto Malaikas, para ou empoderamento de mulleres migrantes en situación en situación de vulnerabilidade e risco de exclusión social, con intervención nas cidades de Lugo, Vigo, Ourense e A Coruña.

Obxectivos específicos:

- Incrementar as redes de apoio social das mulleres que participen en Malaikas.
- Mellorar o benestar emocional das mulleres e a posibilidade de afrontar situacións persoais, familiares e sociais, a través de espazos grupais e comunitarios.

- Sensibilizar á cidadanía sobre a situación das mulleres migrantes, a través dun enfoque de igualdade e xénero.
- Eixes de acción:
 - Creación dun espazo grupal de mulleres migrantes onde poder xuntarse, falar, soñar, tecer redes sociais e alianzas de apoio.
 - Fomento do encontro a través de temas de interese para o crecemento persoal.
 - Consideración das mulleres como axentes multiplicadores de vida nas súas familias.
 - Aposta pola sabedoría tácita das mulleres e a súa participación en diversos foros sociais dándolles visibilidade.

O proxecto Malaikas desenvolveuse en cada cidade cun grupo de mulleres onde se levaron a cabo estas actividades:

- 1.- Acollida diaria das mulleres. As mulleres participantes contan cun espazo de acollida diaria onde poderán recibir a información que precisen e utilizar as instalacións e os medios tecnolóxicos á súa disposición (ordenadores para buscas de emprego, contactos coas familias nos países de orixe etc.) así como para facilitar o contacto con outras persoas e favorecer o intercambio cultural.
- 2.- Encontros formativos, obradoiros dende unha perspectiva participativa que favoreza o empoderamento e o intercambio de experiencias. Os encontros serán grupais fomentando a estabilidade do grupo ata crear un vínculo entre elas que poida superar os encontros formais.
- 3.- Encontros lúdico festivos, con saídas en grupo, excursións pola cidade, festas de aniversarios, celebracións, gastronomía, etc. Estes encontros lúdicos estarán abertos a todas as mulleres que participan no espazo de acollida.
- 4.- Encontros de alianzas, favorecendo as relacións entre as participantes incluso fora do espazo do centro, ata crear redes de apoio entre elas.
- 5.- Espazo de sensibilización, que permita dar visibilidade e comunicar á cidadanía a situación das mulleres migrantes. Utilizaranse as redes sociais para este fin, facebook, twitter, así como a páxina Web da Fundación Juan Soñador.

Resultados:

Accións desenvolvidas	
Obxectivos de participación	Resultados
Acollida e información	182 mulleres
Obradoiros formativos de empoderamento	66 mulleres
Espazos lúdico-festivos	152 mulleres
Encontros de alianzas	68 mulleres

➤ **Accións contra a violencia de xénero entre poboación refuxiada e desprazada**

Durante o ano 2020, a **Dirección Xeral de Relacións Exteriores e coa Unión Europea**, da Vicepresidencia primeira e Consellería de Presidencia, Xustiza e Turismo, en colaboración co Comité español do Alto Comisionado das Nacións Unidas para os Refuxiados (ACNUR) e a Axencia de Nacións Unidas para os refuxiados de Palestina en España (UNRWA- España), desenvolveu diferentes proxectos dirixidos á prevención da violencia de xénero e atención e tratamento das vítimas, ao abeiro do Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero.

Proxectos desenvolvidos:

- **Loita contra a violencia sexual e a discriminación socioeconómica das mulleres na República Democrática do Congo (RDC)**

Trátase dun proxecto executado en colaboración con ACNUR cuxo obxectivo xeral foi protexer os dereitos fundamentais e mellorar as condicións de vida da poboación refuxiada centroafricana nas provincias de Nord e Sur Ubangi e Bas-Uelé, República Democrática do Congo (RDC). Concretamente traballouse para garantir o dereito á seguridade, a integridade física, a liberdade profesional, a igualdade entre homes e mulleres e a vivir nun medio ambiente ecoloxicamente equilibrado a 37.475 mulleres refuxiadas centroafricanas. Desenvolveuse concretamente en 4 campos de refuxiados: campos de Mole e Boyabu-provincia de SudUbangui, campos de Inke e Bili provincia de Nord-Ubangui e comunidade de Bondo-provincia de Bas-Uelé-fronteirizas á República Centroafricana.

Resultados acadados:

- Reforzar as capacidades das estruturas comunitarias de protección e defensa dos dereitos humanos na zona de Bondo e os 4 campos de actuación do proxecto.
- Garantir a seguridade e o empoderamento socio-económico das mulleres refuxiadas centroafricanas vítimas de violencia sexual e de xénero nos 4 campos de actuación deste proxecto e as comunidades de Bondo e a promoción do dereito á liberdade profesional das máis novas.
- Instaurar procedementos de cohesión social a nivel comunitario e de promoción dos dereitos das mulleres nun medio ambiente ecoloxicamente equilibrado

Nº. campañas de sensibilización: 10

Nº. persoas que recibiron apoio do programa: 204

Nº de casos de violencia rexistrados: 142, dos que o 100% recibiron asistencia psicosocial e 36 recibiron apoio para a reinserción escolar

➤ **Protección e atención ás mulleres sobreviventes vítimas de violencia machista nos campos de poboación refuxiada na Franxa de Gaza durante a pandemia Covid-19**

Trátase dunha intervención executada en colaboración con UNRWA España que persigue garantir o dereito das mulleres refuxiadas de Palestina na Franxa de Gaza á liberdade, a seguridade e a vida, libres de violencia machista, mellorando a protección e a atención integral no tratamento de casos de violencia machista e sensibilizando á comunidade sobre a realidade das mulleres sobreviventes refuxiadas de Palestina nos campos da Franxa de Gaza. Grazas á intervención contratouse a 7 terapeutas, que foron as responsables da prevención, atención e tratamento das mulleres vítimas de violencia machista.

- Nº. de terapeutas contratados/as: 7
- Nº. mulleres refuxiadas atendidas: 678
- Nº. de sesións grupais realizadas : 184
- Nº. de casos de violencia de xénero detectados: 302
- Nº de casos derivados a atención xurídica: 192
- Nº. de sesións psicoeducativas e de sensibilización comunitaria: 128
- Nº. de persoas que acudiron ás sesións psicoeducativas e de sensibilización comunitaria: 1668 (1251 mulleres e 417 homes)

- **Servizos integrados de prevención e resposta á violencia de xénero e protección infantil para nenos e nenas refuxiadas en Uganda.**

Trátase dunha intervención executada en colaboración con UNRWA España que persegue conseguir que as nenas e nenos do asentamento de refuxiados de Yumbe e das comunidades de acollida estean protexidas/os de todas as formas de violencia, incluída a violencia de xénero, reforzando o sistema de protección da infancia, con servizos de prevención e resposta reforzados.

Ademais da formación dos/as profesionais, os e as adolescentes das comunidades de refuxiados foron destinatarios específicos da capacitación en materia de aptitudes para a vida, centrada no fortalecemento dos coñecementos e as técnicas de autoxestión, a responsabilidade propia e a protección contra a violencia sexual.

Tamén se celebraron reunións de reflexión coas estruturas comunitarias. Os membros da comunidade, os pais e coidadores e os nenos permitiron determinar as principais preocupacións en materia de protección da infancia nas comunidades. Os embarazos na adolescencia e a violencia sexual baseada no xénero foron algunhas das preocupacións máis identificadas

Nenas e nenos beneficiáronse de intervencións de sensibilización sobre a violencia de xénero e contra a infancia que incluíron debates sobre as principais preocupacións en materia de violencia de xénero nas súas comunidades e as formas de abordar a cuestión, os medios de protección contra esas formas de violencia, así como a comprensión das canles de denuncia e os procesos de xestión de casos.

- N.º profesionais participantes en accións de formación: 180
- N.º de nais participantes en accións de formación/sensibilización en violencia de xénero: 200
- N.º de pais participantes en accións de formación/sensibilización en violencia de xénero: 300
- N.º de persoas participantes en accións de sensibilización sobre a igualdade de xénero: 2.020 persoas
- N.º de casos de violencia identificados: 522
- N.º de nenas vítimas de violencia atendidas: 251
- N.º de menores participantes en accións de sensibilización: 2.158
- N.º de Comités de protección: 11

➤ **Actuacións de sensibilización contra a violencia de xénero no ámbito deportivo**

En 2020 a **Fundación Deporte Galego** desenvolveu ao abeiro do Pacto de Estado contra a violencia de xénero, campañas de prevención e sensibilización fronte á violencia de xénero, cuxos destinatarios/as principais foron as nenas e nenos, adolescentes, mozos/as e público en xeral, para que interioricen a igualdade como valor esencial para a convivencia real efectiva e real entre homes e mulleres. As accións desenvolvéronse en espazos deportivos a través dun plan específico de patrocinio a equipos femininos que compitan na máxima categoría de ámbito nacional. Estas campañas foron executadas pola Fundación Deporte Gallego

Ademais, a través do Plan de Patrocinio Deportivo da Fundación Deporte Galego, aos Equipos de Alta Competición de Galicia 2020, traballouse no deseño e transmisión de contidos relacionados coa loita pola tolerancia, igualdade e non violencia no deporte e na vida, entendendo esta actuación como un medio fundamental para a educación da sociedade sen discriminación e que incumbe a todas as persoas .

Tamén se puxeron en marcha de campañas de prevención e sensibilización fronte á violencia de xénero con deportistas olímpicos e paralímpicos galegos/as clasificados/as ou en fase de clasificación para os Xogos Olímpicos/Paralímpicos de Tokyo 2020.

- N.º entidades implicadas na campaña de difusión: 9
- N.º actos de presentación de Campaña: 10
- N.º persoas participantes : 9 equipos femininos.
- N.º entidades implicadas nas accións do plan de patrocinio: 115
- N.º materiais elaborados e distribuídos: Manual de identidade corporativa (1) coas indicacións de tamaño e localización dos logos en equipamentos e instalacións deportivas.
- N.º persoas participantes nas accións do plan de patrocinio: : 65 masculinos, 48 femininos e 2 mixtos.
- N.º entidades implicadas nas accións de sensibilización cos/as deportistas olímpicos 39
- N.º actos de presentación de Campaña cos/as deportistas olímpicos/as : 1
- N.º deportistas participantes : 24 masculinos e 15 femininos

➤ **Obradoiros "Violencia de xénero e o novo contexto dixital"**

O obxectivo xeral que se pretende abordar a través das sesións formativas destes obradoiro é, principalmente, sensibilizar sobre a violencia nas redes e a ciberviolencia de xénero no contexto da internet. Para iso trabállase na transmisión de coñecementos e conceptos básicos relacionados co xénero, a igualdade, o respecto á intimidade, e unha boa convivencia na rede e bo uso das redes sociais. Todo iso con enfoque de xénero, e tratando de eliminar estereotipos que perpetúan actitudes sexistas tamén no contexto dixital.

Obxectivos específicos

- Sensibilizar acerca de violencia de xénero e ciberviolencia de xénero entre os e as novas.
- Favorecer a reflexión persoal sobre o respecto, a intimidade e as boas prácticas nos contextos dixitais e as redes sociais.
- Informar sobre os riscos na rede: sexting, grooming, cyberbullying e ciberviolencia dos que poden formar parte os e as menores de idade.

Posto que o programa ten unha perspectiva preventiva, trátase de dotar ao alumnado coas ferramentas necesarias para poder tomar consciencia do problema real, e que á súa vez desenvolvan o pensamento crítico e a autoavaliación e autoexploración das propias condutas e actitudes. Isto resulta vital para poder determinar o papel que xogan nas situacións referidas, así como as posibles consecuencias do uso que fan da internet e as novas tecnoloxías, para poder comezar a vivir un cambio real.

Estes obradoiros sobre a violencia de xénero e o novo contexto dixital son ofertados aos centros educativos participantes no programa “Por 365 de respecto e igualdade”, programa de prevención da violencia de xénero dende o ámbito educativo desenvolvido pola Secretaría Xeral da Igualdade dentro do Plan Proxecta da Consellería Educación Universidade e Formación Profesional (véxase páxina 150).

Centros educativos nos que se desenvolve esta actuación:

CENTRO	CONCELLO	PROVINCIA
IES RAMÓN OTERO PEDRAYO	OURENSE	OURENSE
IES DE MEAÑO	MEAÑO	PONTEVEDRA
IES CASTELAO	VIGO	PONTEVEDRA
IES AGRA DE RAÍCES	CEE	A CORUÑA
IES CARLOS CASARES	VIANA DO BOLO	OURENSE
IES ORDES	ORDES	A CORUÑA
IES PERDOURO	BURELA	LUGO
IES NOSA SRA. DOS OLLOS GRANDES	LUGO	LUGO
IES DE POIO	POIO	PONTEVEDRA
CIFP COMPOSTELA	SANTIAGO DE COMPOSTELA	A CORUÑA
CIFP PORTA DA AUGA	RIBADEO	LUGO
IES FONMIÑÁ	A PASTORIZA	LUGO
CIFP RODOLFO UCHA PIÑEIRO	FERROL	A CORUÑA
CIFP PORTOVELLO	OURENSE	OURENSE
IES PLURILINGÜE FONTEXERÍA	MUROS	A CORUÑA
IES LAMA DAS QUENDAS	CHANTADA	LUGO

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

➤ **Charlas sobre o tratamento da violencia de xénero na publicidade e nos medios audiovisuais.**

Entre as actuacións ofertadas pola Secretaría Xeral da Igualdade aos centros educativos participantes programa “Por 365 de respecto e igualdade”, programa de prevención da violencia de xénero dende o ámbito educativo desenvolvido pola Secretaría Xeral da Igualdade dentro do Plan Proxecta da Consellería Educación Universidade e Formación Profesional, atópase esta charla sobre o tratamento da violencia de xénero na publicidade e nos medios audiovisuais (véxase páxina 150).

O obxectivo xeral destas charlas é aprender a identificar o sexismo nos medios de comunicación, sinaladamente na publicidade.

Os obxectivos específicos son:

- Aportar ferramentas para facilitar unha ollada crítica en clave de equidade de xénero.
- Analizar e reflexionar en torno ao sexismo nos medios de comunicación e o impacto destes na reprodución dos estereotipos de xénero.
- Valorar a igualdade entre xéneros como un principio básico e de calidade na publicidade.

Centros educativos nos que se desenvolve esta actuación:

CENTRO	CONCELLO	PROVINCIA
IES AGRA DE RAÍCES	CEE	A CORUÑA
IES ORDES	ORDES	A CORUÑA
CIFP COMPOSTELA	SANTIAGO DE COMPOSTELA	A CORUÑA
CIFP RODOLFO UCHA PIÑEIRO	FERROL	A CORUÑA
IES PLURILINGÜE FONTEXERÍA	MUROS	A CORUÑA
IES PERDOURO	BURELA	LUGO
IES VAL DO ASMA	CHANTADA	LUGO
CIFP PORTA DA AUGA	RIBADEO	LUGO
IES FONMIÑÁ	A PASTORIZA	LUGO
IES LAMA DAS QUENDAS	CHANTADA	LUGO
IES RAMÓN OTERO PEDRAYO	OURENSE	OURENSE
IES CARLOS CASARES	VIANA DO BOLO	OURENSE
CIFP PORTOVELLO	OURENSE	OURENSE
IES DE MEAÑO	MEAÑO	PONTEVEDRA
IES CASTELAO	VIGO	PONTEVEDRA
IES DE POIO	POIO	PONTEVEDRA
IES DO CASTRO	VIGO	PONTEVEDRA
IES A XUNQUEIRA II	PONTEVEDRA	PONTEVEDRA
IES VALLE INCLÁN	PONTEVEDRA	PONTEVEDRA

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

➤ **Charlas sobre a violencia machista nas relacións de parella na mocidade.**

Estas charlas son impartidas por persoal especializado do Centro de Recuperación Integral para mulleres que sofren violencia de xénero de Santiago, e foron ofertadas aos centros educativos participantes no programa “Por 365 de respecto e igualdade”, programa de prevención da violencia de xénero dende o ámbito educativo desenvolvido pola Secretaría Xeral da Igualdade dentro do Plan Proxecta da Consellería Educación Universidade e Formación Profesional (véxase páxina 150).

Centros educativos nos que se desenvolven:

CENTRO	CONCELLO	PROVINCIA
IES RAMÓN OTERO PEDRAYO	OURENSE	OURENSE
IES DE MEAÑO	MEAÑO	PONTEVEDRA
IES CASTELAO	VIGO	PONTEVEDRA
IES AGRA DE RAÍCES	CEE	A CORUÑA
IES CARLOS CASARES	VIANA DO BOLO	OURENSE
IES ORDES	ORDES	A CORUÑA
IES PERDOURO	BURELA	LUGO
IES A XUNQUEIRA II	PONTEVEDRA	PONTEVEDRA

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- **Programa de Estadías de tempo libre para mulleres soas con responsabilidades familiares non compartidas (preferentemente vítimas de violencia de xénero)**

No Diario Oficial de Galicia do 24 de febreiro de 2020 publicouse a Resolución do 6 de febreiro de 2020, da Secretaría Xeral da Igualdade, pola que se aprobaban as bases reguladoras e se convocaban estadías de tempo libre para mulleres soas con responsabilidades familiares non compartidas.

Este programa ten por obxecto facilitarlle ás mulleres, preferentemente vítimas de violencia de xénero, que teñan fillas ou fillos menores e/ou menores en acollida, exclusivamente ao seu cargo, un espazo e un tempo desligado da súa situación habitual e no cal poidan intercambiar experiencias a través da convivencia nun espazo de lecer, reforzando o seu vínculo materno-filial nun ambiente de seguridade, respecto e bo trato como modelo de convivencia.

Convocábanse prazas para mulleres con fillas e/ou fillos ao seu cargo, con idades comprendidas entre os 2 e os 12 anos, para desfrutar dunhas estadías de entre sete e dez días, en réxime de pensión completa, preferentemente entre finais do mes de xuño e principios do mes de setembro.

Entre os criterios de valoración a considerar para a adxudicación das prazas están:

- Residir nun centro de acollida.
- Acreditar ser ou ter sido vítima de violencia de xénero nos tres 24 meses.

Foron **beneficiarias 25 mulleres e 39 menores** que desfrutaron dunha semana de descanso e lecer entre o 31 de agosto e o 6 de setembro de 2020.

As estadias desenvolvéronse en concellos das catro provincias galegas e, debido á crise sanitaria provocada pola covid-19, tomáronse precaucións adicionais. Os grupos foron limitados e as actividades lúdicas en espazos suficientemente amplos para cumprir as garantías de seguridade. Os medios de transporte limpos e desinfectados, e os monitores e monitoras con coñecementos para adaptar as actividades ás medidas sanitarias.

Persoas beneficiarias 2020:

PROVINCIA	Mulleres	Menores	TOTAL
A Coruña	18	26	44
Lugo	1	3	4
Ourense	2	3	5
Pontevedra	4	7	11
Total	25	39	64

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- **Reserva de praza en campamentos de verán 2020, para fillos e fillas de mulleres vítimas da violencia de xénero.**

Dende a Secretaría Xeral da Igualdade, en colaboración coa Dirección Xeral de Xuventude, Participación e Voluntariado, da Consellería de Política Social, ofertóuselles un ano máis, ás e aos menores dependentes de mulleres vítimas de violencia de xénero que residen ou residiron nos últimos anos nalgún centro de acollida, a posibilidade preferentemente de participar nos campamentos xuvenís organizados pola Dirección Xeral de Xuventude, Participación e Voluntariado da Consellería de Política Social dentro do programa Campaña-Verán 2020, a través dunha reserva específica de prazas.

A través da oferta da devandita campaña ofrécese a posibilidade de que as/os rapaces empreguen o seu tempo libre vacacional participando en actividades de carácter lúdico, cultural, deportivo e formativo, que sirvan non só para divertirse senón tamén para o enriquecemento persoal e vital.

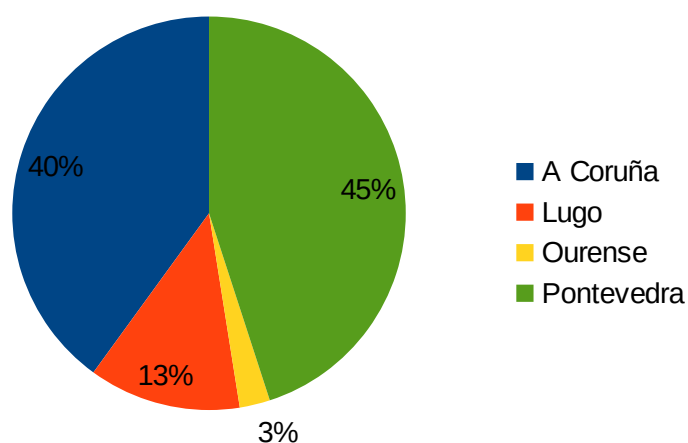
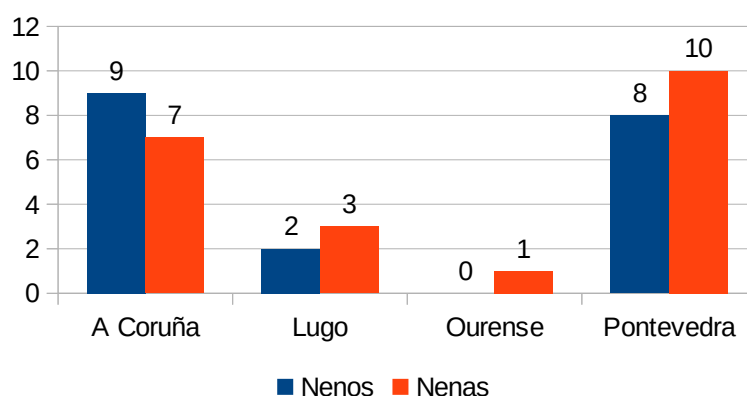
En 2020 dende a Consellería de Política Social, a través da Dirección Xeral de Xuventude, Participación e Voluntariado, elaborouse un Protocolo de actuación para a realización da Campaña de Verán da Xunta de Galicia no marco da crise sanitaria provocada polo COVID19, cos seguintes obxectivos:

- Adaptar as actividades da Campaña de verán da Xunta de Galicia, nomeadamente os campamentos, ao novo escenario provocado pola afectación do COVID-19.
- Asegurar o coñecemento e correcta aplicación das medidas hixiénico-sanitarias tanto nas instalacións, como no persoal, equipo de monitorado e nenos e nenas participantes en cada campamento.
- Establecer un protocolo de actuación que permita dar unha resposta ante un posible caso infeccioso por COVID-19.

Nº rapazas e rapaces beneficiarios destas prazas:

Provincia	Nenos	Nenas	Total
A Coruña	9	7	16
Lugo	2	3	5
Ourense	0	1	1
Pontevedra	8	10	18
Total	19	21	40

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- **Prazas en Residencias xuvenís.**

A Consellería de Política Social, a través da Dirección xeral de Xuventude, Participación e Voluntariado desenvolveu a Orde do 22 de xullo de 2020 pola que se determinan as bases reguladoras e se convocan prazas de persoas colaboradoras-bolseiras para residencias xuvenís dependentes da Consellería de Política Social para o curso 2020-2021 (código de procedemento BS303C). Os criterios de selección que se teñen en conta para estas prazas inclúen, entre outros, as mulleres vítimas de violencia de xénero ou persoas solicitantes cuxas proxenitoras a sufrisen.

Tamén tramitou a Orde do 6 de xullo de 2020 pola que se convocan prazas nas residencias xuvenís dependentes da Consellería de Política Social para o curso 2020-2021 (códigos de procedemento BS303B e BS303D). Do total de prazas resérvase un 9 % para o caso de mozas que sufran violencia de xénero ou para mozos e mozas cuxas proxenitoras a sufrisen, e establécese coma un dos criterios de adxudicación de prazas ser muller vítima de violencia de xénero ou persoa solicitante cuxas proxenitora a sufrise.

Convocatoria para o curso académico 2020-2021: 216 prazas

Cidade	Residencia	Estudantes	Traballadores/as	Violencia xénero
Lugo	Centro Residencial Xuvenil "LUG"	74	7	7
Ourense	Florentino L. Cuevillas	55	5	5
Vigo	Altamar	87	8	8

Fonte: Dirección Xeral de Xuventude, Participación e Voluntariado

- **Subvencións a proxectos de acción voluntaria para programas de prevención e sensibilización fronte á violencia de xénero**

A través da Orde do 7 de xaneiro de 2020, da Consellería de Política Social, régúlanse as bases das subvencións para entidades de acción voluntaria e entidades locais enmarcadas no programa Servizo de voluntariado xuvenil, e se procede á súa convocatoria para o ano 2019 (código de procedemento BS320A).

A través desta orde (publicada no DOG núm. 22, do 3 de febreiro de 2020), tal como se establece no seu artigo 2.1, "serán subvencionables os proxectos de acción voluntaria presentados por entidades de acción voluntaria e entidades

locais sempre que a dita acción voluntaria a desenvolvan mozas/os de idades comprendidas entre os 16 e os 30 anos, para os menores 18 anos precísase, ademais, autorización da/o nai/pai ou titora/titor legal, e que se realicen no ámbito territorial da Comunidade Autónoma de Galicia, prioritaria pero non exclusivamente, nalgunha/s das seguintes áreas:

- a) Actividades relacionadas co Camiño de Santiago.
- b) Actividades de recuperación da cultura/arte/tradicións populares galegas.
- c) Actividades con colectivos en situación de risco.
- d) Actividades xuvenís.
- e) Actividades ambientais.
- f) Actividades relacionadas coa igualdade de xénero

O orzamento da orde ascendeu a 405.000 €, sendo 195.000 € par **ou actuacións dirixidas a proxectos ou programas que desenvolvan medidas orientadas á prevención e sensibilización en materia de violencia de xénero.**

- g) Posta en marcha de programas de voluntariado no ámbito familiar por parte das entidades.
- h) Actividades relacionadas coa posta en valor do medio rural.
- i) Actividades relacionadas co benestar das persoas maiores.

Centros Quérote+.

Os centros Quérote+, dependentes da Dirección Xeral de Xuventude, Participación e Voluntariado, están localizados nas 4 provincias galegas. Trátase dun servizo de información e formación á mocidade en temas relacionados coa sexualidade e a afectividade, atendido por persoal especializado. O servizo Quérote+ traballa cos seguintes obxectivos de forma transversal: previr condutas abusivas nas relacións entre sexos, promover os vínculos afectivos saudables e a equidade entre xéneros.

Pese a un contexto de crise sanitaria provocado pola Covid-19, no ano 2020 atendéronse 2.739 consultas relacionadas coa sexualidade e a afectividade. Así mesmo, realizáronse un total de 178 obradoiros con 3.876 participantes e os técnicos traballaron con 7 menores con medidas xudiciais derivadas de abusos e delitos sexuais.

Así mesmo, coincidindo co Día internacional contra a violencia de xénero, tamén se puxo en marcha a campaña “A erótica do bo trato e o bo trato na erótica”, cunha publicación específica e difusión en redes sociais: http://xuventude.xunta.es/images/QUEROTE/2020/A_erotica_do_bo_trato.pdf A campaña promove unhas relacións igualitarias e libres de violencia, tanto no plano relacional coma no plano erótico/sexual

- **Información, prevención, sensibilización e formación no ámbito da violencia de xénero no medio rural**

Dentro do Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero a Vicepresidencia e Consellería da Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza e a Consellería do Medio Rural, asinaron un acordo de colaboración, co obxectivo de levar a cabo, a través da Axencia Galega de Desenvolvemento Rural (AGADER), campañas de prevención e sensibilización, así como actividades de formación para reforzar a autoestima e o empoderamento das mulleres.

As actividades foron realizadas polos Grupos de Desenvolvemento Rural, previamente encargouse a elaboración dunha estratexia de comunicación, tanto en medios de prensa como en redes sociais para, independentemente de que as actividades fosen dispersas e organizadas por cada Grupo de Desenvolvemento Local (GDRs) que se puidesen extrapolar a toda a poboación, e que todas elas formasen parte dun proxecto conxunto de loita contra a violencia de xénero no medio rural. Para iso realizouse unha imaxe de campaña que acompañaría xunto cos logos oficiais a cada unha das actividades realizadas, así mesmo elaborouse un documento de pautas que os GDRs deberían seguir cando realizasen a difusión das súas actividades.

Actuacións desenvolvidas:

- Publicacións sobre violencia de xénero
- Vídeos relacionados coa loita contra a violencia de xénero
- Charlas divulgativas sobre o Pacto de Estado contra a violencia de xénero
- Campañas de difusión en redes
- Actividades formativas sobre violencia de xénero
- Xornadas de difusión sobre actividades de loita contra a violencia de xénero
- Xornadas sobre violencia de xénero no medio rural e protocolos de actuación
- Vídeos diversos abordando a temática da violencia de xénero

Datos:

N.º entidades implicadas nas accións: 24

N.º de actos de presentación de campaña: 5

N.º charlas divulgativas/xornadas informativas: 14

N.º xornadas de formación: talleres 7

N.º de campañas de difusión: 9 redes sociais. 3 outros medios

N.º de publicacións realizadas (guías, informes etc): 8

N.º de vídeos elaborados: 31

N.º materiais elaborados e distribuídos (dípticos, carteis, máscaras etc): 35.237

N.º de representacións teatrais: 10

N.º exposicións fotográficas: 3

N.º de mulleres/ usuarias: 2.144

N.º de menores/usuarios participantes: 4.609

Artigo 7: Fomento do movemento asociativo

➤ Convocatoria de axudas económicas destinadas a fomentar o asociacionismo e a participación das mulleres

No Diario Oficial de Galicia do 22 de maio de 2020 publicouse a Resolución do 7 de maio de 2020, da Secretaría Xeral da Igualdade, pola que se establecen as bases reguladoras das axudas destinadas a fomentar o asociacionismo e a participación das mulleres, e se procede á súa convocatoria para o ano 2020.

A finalidade destas axudas é a de fortalecer e consolidar o movemento asociativo e potenciar a participación social e a calidade de vida das mulleres galegas a través das seguintes liñas:

a) Liña 1: consolidación do movemento asociativo, destinada a compensar gastos correntes que orixine o mantemento e funcionamento das asociacións de mulleres e das súas federacións.

b) Liña 2: promoción de actuacións e actividades singularizadas en materia de igualdade, de prevención da violencia de xénero e de acompañamento das vítimas, con especial incidencia nas mulleres rurais, mulleres maiores e/ou mulleres en situación de vulnerabilidade, no marco do Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero.

Para o seu financiamento destinouse crédito por un importe total de douscentos trinta mil euros (230.000 €) de acordo coa seguinte distribución:

- a) Liña 1: consolidación do movemento asociativo, destinada a compensar gastos correntes que orixine o mantemento e funcionamento das asociacións de mulleres e das súas federacións: 80.000 euros.
- b) Liña 2: promoción de accións singularizadas en materia de igualdade e prevención da violencia de xénero: 150.000 euros.

Na liña 2 subvenciónase a promoción de actuacións e actividades singularizadas en materia de igualdade, de prevención da violencia de xénero e de acompañamento das vítimas, con especial incidencia nas mulleres rurais, mulleres maiores e/ou mulleres en situación de vulnerabilidade, no marco do Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero, e que respondan a algunha das tipoloxías indicadas nas bases reguladoras, incluídas as actuacións de sensibilización e concienciación social en materia de igualdade e prevención da violencia de xénero, e actuacións específicas dirixidas á prevención da violencia contra as mulleres e ao acompañamento das vítimas.

Tendo en conta o axustado do prazo e as problemáticas xurdidas pola crise sanitaria do COVID-19 e ca fin de optimizar os procesos de xestión, a través de Resolución do 17 de setembro de 2020, modificáronse os prazos de resolución e de xustificación (DOG do 23 de setembro de 2020).

No ano 2020 foron 45 expedientes beneficiarios da liña 2, para a promoción de accións singularizadas en materia de igualdade e prevención da violencia de xénero, non obstante hai que indicar que o número total de asociacións de mulleres beneficiarias foi de 261 posto que moitas das asociacións de mulleres rurais ás que se concedeu a axuda agrúpanse noutras pequenas asociacións de mulleres, e a todas elas hai que engadir 18 federacións ou confederacións de mulleres participantes, o que suma un total de 279 entidades beneficiarias.

- Nº de asociacións de mulleres participantes: 261
- Nº de federacións ou confederacións de mulleres participantes: 18
- Nº de actuacións realizadas: 83
- Nº de mulleres participantes: 18.785
- Nº de homes participantes: 15.275

- Nº de mulleres vítimas de violencia de xénero participantes: 139
- Nº de mulleres con discapacidade participantes: 181
- Nº de concellos onde se desenvolveron as actuacións: 104

➤ **Convocatoria de axudas e subvencións a entidades de iniciativa social sen ánimo de lucro, para programas para mulleres en situación de especial vulnerabilidade. (Inclúe as vítimas de violencia de xénero como colectivo de especial vulnerabilidade.)**

A través da Resolución do 13 de decembro de 2019, da **Secretaría Xeral da Igualdade** (DOG núm. 22, do 3 de febreiro de 2020), establecéronse as bases reguladoras e convocáronse para o ano 2020 as subvencións a entidades de iniciativa social sen ánimo de lucro para programas dirixidos a mulleres en situación de especial vulnerabilidade.

As axudas tiñan como finalidade a realización dos seguintes programas

- a) Programa de recursos integrais específicos para mulleres xestantes ou lactantes con fillas ou fillos menores de tres anos, en situación de especial vulnerabilidade.
- b) Programa de recursos integrais de atención personalizada e especializada para mulleres en situación de especial vulnerabilidade, pertencentes a un ou varios colectivos nos que concorra dita situación, segundo a relación que figura na disposición adicional única desta resolución.

Para os efectos desta convocatoria tiñan a consideración de mulleres en situación de especial vulnerabilidade, entre outras, as **vítimas de violencia de xénero ou de violencia doméstica e as vítimas de explotación sexual-laboral en redes de prostitución ou de trata de persoas.**

As actuacións desenvolvidas no correspondente programa deben encadrarse nalgún dos seguintes tipos:

- a) Servizos de orientación e información sobre recursos singularizados, de atención, orientación e asesoramento persoal e social, así como de apoio directo nas relacións con outras entidades, organismos e servizos que faciliten ás persoas usuarias o seu proceso de integración social.

- b) Servizo de atención psicolóxica.
- c) Servizo de asesoramento xurídico.
- d) Servizo de mediación intercultural e/ou familiar.
- e) Actividades para a adquisición de habilidades persoais e sociais básicas ou de competencias para a mellora da empregabilidade.
- f) Servizos ou medidas de apoio e orientación laboral para a mellora da empregabilidade e de acompañamento na busca de emprego, incluído o emprego por conta propia e o emprendemento, así como a prospección do mercado de traballo, a intermediación e a titorización laboral e profesional.

Ás subvencións obxecto desta convocatoria dedicouse, logo de dúas ampliacións de crédito, un orzamento total de 1.446.388,71 euros, que conta cun cofinanciamento do 80% polo Fondo Social Europeo do Programa Operativo FSE-Galicia 2014-2020, e foron **beneficiarias no ano 2020 un total de 72 entidades.**

➤ **Convocatoria de axudas económicas destinadas a financiar actividades de promoción da igualdade e de prevención da violencia de xénero para as asociacións de nais e pais do alumnado de centros educativos de Galicia**

No Diario Oficial de Galicia do 4 de febreiro de 2020 publicouse a Resolución do 19 de decembro de 2019, da Secretaría Xeral da Igualdade, pola que se establecen as bases reguladoras das axudas destinadas a financiar actividades de promoción da igualdade e de prevención da violencia de xénero, financiadas en desenvolvemento do Pacto de Estado contra a violencia de xénero, para as asociacións de nais e pais do alumnado de centros educativos de Galicia, e se procede á súa convocatoria para o ano 2020.

Ao abeiro desta convocatoria subvencionábase a realización de programas e actividades de difusión, información e formación para a promoción da igualdade e a prevención da violencia de xénero, a realizar polas AMPAS, federacións e confederacións de AMPAS, dirixidos ao alumnado de centros educativos non universitarios e/ou ás familias e á comunidade educativa, e que responderan a algunha ou algunhas das seguintes tipoloxías recollidas nas medidas do Pacto de Estado contra a violencia de xénero do eixe 1:

- a) Escolas de pais e nais e/ou formación para as familias en temas de igualdade, de educación afectivo-sexual (aspectos fisiolóxicos e afectivo-emocionais) e sobre violencia de xénero.
- b) Elaboración de materiais informativos para nais e pais que lles axuden a detectar a violencia de xénero da que poden ser vítimas ou agresores as súas fillas ou fillos adolescentes.
- c) Realización de accións de formación, sensibilización e difusión, contra a cosificación do corpo das mulleres e contra a hipersexualización das nenas.
- d) Formación para pais e nais e/ou para mozas e mozos sobre o uso adecuado e crítico da internet e as novas tecnoloxías, especialmente na protección da privacidade e sobre os ciberdelitos (stalking, sexting, grooming, etc.).
- e) Accións de formación coas familias e/ou alumnado sobre novas masculinidades para romper cos micromachismos e cos comportamentos machistas adquiridos polos estereotipos.
- f) Outras accións de formación e información para nais e pais que sensibilicen as familias sobre os estereotipos persistentes na sociedade e tamén no eido educativo e sobre pautas para previr a violencia de xénero, ou para detectala e que se dean a coñecer entre as familias os protocolos existentes nos casos de agresións ou violencia contra as mozas.

O crédito orzamentario total para o financiamento das axudas previstas nesta convocatoria foi de catrocentos mil euros (400.000 €).

No ano 2020 foron beneficiarias un total de 99 expedientes, aínda que varios expedientes realizaron solicitudes conxuntas agrupando a varias AMPAS, polo que en total subvencionáronse 241 AMPAS e 5 federacións ou confederacións de AMPAS o que suma un total de 246 entidade subvencionadas.

- N.º de AMPAS beneficiarias: 241
- N.º de federacións ou confederacións de AMPAS beneficiarias: 5
- N.º de accións de formación o difusión realizadas coas familias: 229
- N.º de familias participantes nas accións de formación ou difusión: 12.176
- N.º de accións de formación ou difusión realizadas co alumnado: 611
- N.º de centros educativos que participaron nas actividades: 239

- N.º Alumnado participante:

Alumnado participantes	Mulleres	Homes
Educación infantil (3 a 5 anos)	1.622	1.812
Educación primaria (6 a 11 anos)	9.397	9.572
Educación secundaria	4.623	3.537
Bacharelato/FP	214	215
TOTAL	15.856	15.136

Artigo 8: Actividades culturais e artísticas

- **Exposición Express-arte**

A exposición “Express-arte”, foi creada no marco do programa de inserción laboral para vítimas da violencia de xénero, subvencionado pola Secretaría Xeral da Igualdade, e impulsado pola Asociación de Xóvenes Emprendedores Lucenses (AXEL).

“Express Arte” é unha mostra do traballo feito polas participantes, versionando obras de arte pictóricas, ofrecendo unha perspectiva diferente das realidades representadas nos cadros.

Esta exposición foi ofertada pola **Secretaría Xeral da Igualdade**, aos centros educativos que desenvolven o programa “Por 365 días de respecto e igualdade”, programa de prevención da violencia de xénero dende o ámbito educativo dentro do Plan Proxecta da Consellería Educación Universidade e Formación Profesional (véxase páxina 150).

CENTRO	CONCELLO	PROVINCIA
IES RAMÓN OTERO PEDRAYO	OURENSE	OURENSE
IES DE MEAÑO	MEAÑO	PONTEVEDRA
IES CASTELAO	VIGO	PONTEVEDRA
IES AGRA DE RAÍCES	CEE	A CORUÑA
IES PERDOURO	BURELA	LUGO
CIFP COMPOSTELA	SANTIAGO DE COMPOSTELA	A CORUÑA
CIFP RODOLFO UCHA PIÑEIRO	FERROL	A CORUÑA
IES PLURILINGÜE FONTEXERÍA	MUROS	A CORUÑA

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- Exposición "Á Violencia de Xénero... Dille Non!"

A exposición “Á Violencia de Xénero... Dille NON!”, impulsada pola Xunta de Galicia, está dirixida a axudar á mocidade a recoñecer, identificar e rexeitar condutas sexistas e nocivas nas súas relacións, a visibilizar e crear conciencia social e a impulsar valores como o da liberdade, a tolerancia e o respecto.

Xunto coa exposición, a Secretaría Xeral da Igualdade facilita un caderno divulgativo baseado en dita exposición e que tamén ten por finalidade a prevención e sensibilización da xente moza sobre a violencia de xénero.

Esta exposición que foi ofertada pola **Secretaría Xeral da Igualdade**, aos centros educativos que desenvolven, dentro do Plan Proxecta da Consellería Educación Universidade e Formación Profesional, o programa “Por 365 días de respecto e igualdade”, de prevención da violencia de xénero dende o ámbito educativo (véxase páxina 150).

CENTRO	CONCELLO	PROVINCIA
IES CARLOS CASARES	VIANA DO BOLO	OURENSE
IES ORDES	ORDES	A CORUÑA
CIFP PORTA DA AUGA	RIBADEO	LUGO
IES FONMIÑÁ	A PASTORIZA	LUGO

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade

➤ **Exposición “*Cartas de Amor*”**

Cartas de Amor é unha mostra do cómic galego sobre violencia de xénero, xa convertida nunha ferramenta de uso continuado dende a Secretaría xeral da Igualdade, que ten como finalidade sensibilizar á poboación máis nova sobre a existencia de violencia nas súas relacións de parella, nos seus modos de relacionarse. Axudarlles a decatarse de que formas e modos de comportamento habituais como as demostracións de celos, o control sobre a vestimenta da parella, as súas chamadas telefónicas, mensaxes e correos electrónicos, a limitación dos seus movementos en relación ás súas amizades, son en realidade demostracións dun comportamento violento, e polo tanto a eliminalo.

A mostra está composta por traballos de Miguel Calatayud (premio nacional de ilustración), Paco Roca (premio nacional de cómic), así como outras figuras galegas, como Patricia Castelao, Pirusca, David Pintor e Óscar Villán. Tamén participaron autoras e autores que están acadando grande éxito entre a xente máis nova, como Eva Vázquez, Javier Olivares, Primitivo, Sonia Pulido, Jack

Mircala ou Sergi San Julián. Ademais o escultor Méndez, a escritora Anxos Sumai e o deseñador Fausto, uníronse a esta mostra con tres achegas diferentes.

A mostra “Cartas de amor” tamén forman parte dos recursos ofertados pola Secretaría Xeral da Igualdade aos centros educativos participantes no programa “Por 365 de respecto e igualdade”, programa de prevención da violencia de xénero dende o ámbito educativo desenvolvido dentro do Plan Proxecta da Consellería Educación Universidade e Formación Profesional (véxase páxina 150).

CENTRO	CONCELLO	PROVINCIA
IES NOSA SRA. DOS OLLOS GRANDES	LUGO	LUGO
IES VAL DO ASMA	CHANTADA	LUGO
IES LAMA DAS QUENDAS	CHANTADA	LUGO
CIFP PORTOVELLO	OURENSE	OURENSE
IES DE POIO	POIO	PONTEVEDRA
IES DO CASTRO	VIGO	PONTEVEDRA
IES VALLE INCLÁN	PONTEVEDRA	PONTEVEDRA

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- **Actuacións de sensibilización e prevención da violencia de xénero dos departamentos dependentes da Secretaría Xeral de Cultura (Consellería de Cultura, Educación e Universidade)**

Actividades dos Arquivos

Arquivo de Galicia (Santiago de Compostela)

Durante o ano 2020, no Arquivo de Galicia, leváronse a cabo actividades de difusión coa finalidade de contribuír a concienciar á sociedade sobre a necesidade de eliminar calquera limitación que poda afectar á liberdade das persoas por razón do seu xénero. En concreto realizáronse as seguintes:

1) EXPOSICIÓN: *MULLERES SOBRANCEIRAS. A EDUCACIÓN DA MULLER. HOMENAXE A CONCEPCIÓN ARENAL*

Mulleres sobranceiras é unha serie de mostras documentais que o Arquivo de Galicia organiza para celebrar o Día Internacional da Muller, o día 8 de marzo de cada ano. No ano 2020 celebrouse o douscentos aniversario do nacemento de Concepción Arenal e o Arquivo de Galicia quixo renderlle a súa particular homenaxe elixindo como motivo da exposición o tema da educación da muller, sobre o que a ilustre xurista amosou sempre unha gran sensibilidade e inquietude.

Tomando como referencia algunhas ideas expresadas por Concepción Arenal nas súas publicacións (“A muller do porvir”, “*A muller da súa casa*” e sobre todo no informe “*A educación da muller*”, presentado no *Congreso Pedagógico Hispano Portugués Americano*, organizado con motivo da celebración do *IV Centenario do Descubrimento de América*, que serve de título para a exposición) seleccionouse unha escolma de documentos custodiados no Arquivo de Galicia sobre un tema que continúa sendo de especial transcendencia hoxe en día coa finalidade de dar visibilidade ao papel das mulleres e concienciar sobre os cambios necesarios para conseguir unha sociedade verdadeiramente integradora e igualitaria.

3) INDICADORES DE XÉNERO

A continuación facilítase información sobre o número de persoas que fixeron uso do servizo de consulta do arquivo desagregada por sexos, coa finalidade de que podan ser utilizados como indicadores de xénero. Non se aplica o criterio de xénero para as consultas realizadas pola Administración, por ter a consideración de persoa xurídica.

Nº total persoas	Homes	335	Total cidadanía	582	Total xeral	679
	Mulleres	247				
	Administración	97	Administración	97		

Arquivo do Reino de Galicia (A Coruña)

No Arquivo do Reino de Galicia (A Coruña), as principais accións desenvolvidas neste ámbito teñen que ver coa realización de actividades de difusión para dar visibilidade ás mulleres e a violencia e discriminación que se exerceu sobre elas ao longo da historia, presente nos documentos.

Así, dúas das tres exposicións virtuais que se fixeron trataron de forma directa o tema das mulleres.

A primeira, programada con motivo do Día Internacional da Muller Traballadora, levou o título de: *Meigas, feitizos das menciñeiras: procesos xudiciais por bruxería*. Tivo como obxectivo afondar no tópico da bruxería en Galicia a partir dun pequeno conxunto de procesos xudiciais do fondo da Real Audiencia de Galicia. Esta exposición difundíuse no sitio web do arquivo, na sección de novas da páxina web e a través do perfil en Facebook (@arquivodereinodegalicia). Pode accederse a na seguinte ligazón: (http://arquivosdegalicia.xunta.gal/portal/arquivo-do-reino-de-galicia/content/actividades/exposiciones/expo_0014.html).

A segunda exposición virtual realizouse con motivo do Día Internacional do Patrimonio Mundial. Novamente pretendemos dar visibilidade ás mulleres e a violencia institucional exercida contra elas ao longo do tempo coa análise do caso singular da condesa de Torre Penela. *Mulleres e patrimonio documental: o caso de Concepción Miranda*, quixo examinar e difundir a historia desta aristócrata viúva que a comezos do século XIX, en plena Guerra da Independencia, houbo de se enfrontar

a un proceso xudicial que pretendeu inhabilitala, acusándoa de “conduta extravagante”, e quitarlle a tutela dos seus fillos menores. Pode accederse a esta exposición na ligazón: http://arquivosdeg Galicia.xunta.gal/export/sites/default/arquivo-do-reino-de-galicia/resources/downloads/arg_presentacion_patrimonio_2020.pdf. Difundiuse tamén a través do perfil de Facebook e na sección de novas da páxina web.

Arquivo Histórico Provincial de Lugo

No Arquivo Histórico Provincial de Lugo as principais accións desenvolvidas neste ámbito son:

Datos do ano 2020	
Fondo	Xulgado de 1ª Instancia e instrución de Becerreá
Período cronolóxico	1937 - 1961
Serie	Expedientes de responsabilidades políticas
Datos concretos	Pezas separadas de responsabilidade civil
Rexistros totais	178
Rexistros correspondentes a mulleres	1
Porcentaxe aproximada	1,78

Realizáronse dúas entradas no Facebook:

- 1) Entrada con motivo do 25 de novembro de 2020, día internacional contra a violencia de xénero: “Licenza marital”, con 27077 persoas alcanzadas, o maior nº de visualizacións no Facebook do AHP de Lugo desde o seu inicio.

Licencia Marital.

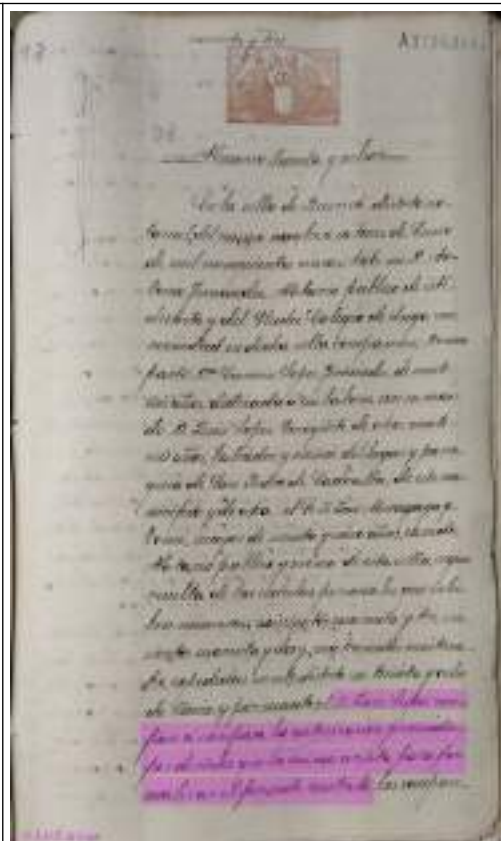
As mulleres casadas, en España, ata o ano 1975 necesitaban autorización legal dos seus maridos para realizar diversos actos xurídicos e patrimoniais, como comprar, vender ou enaxenar os seus bens, aínda que fosen seus en exclusiva, como por exemplo, os recibidos por herdanza dos seus pais.

Esta necesidade de obter autorización dos seus representantes legais, os seus maridos, coma se foran menores de idade ou incapacitados, mantívose ata o ano 1975, cando a Lei 14/1975 modificou a situación xurídica discriminatoria que o Código Civil español establecía para a muller casada nestes aspectos.

Denominábase Licencia marital, e atópase en multitude de documentos custodiados nos arquivos. Hoxe, con motivo da conmemoración do Día Internacional pola Eliminación da Violencia contra as Mulleres, mostrámosvos unha escritura notarial de 1905, na que un matrimonio vende unhas propiedades. El participa libremente; ela, a través do permiso que el lle concede; é unha cláusula común nas escrituras notariais.

Aínda que permanecen outros tipos de violencia, esta violencia simbólica contras as mulleres desapareceu xa, posto que a igualdade legal é un feito en España; aínda nos queda por lograr a igualdade real, e por iso, non debemos esquecer que hai so 45 anos que podemos libremente, representarnos a nós mesmas.

Protocolo 1905. Notario, Antonio Fernández.
Distrito de Becerreá. Sn. 109.757

2) Entrada con motivo do **8 de marzo**: Lembranza de Mª Luisa de Fraga Alonso, primeira directora do Instituto Feminino. Mª Luisa Fraga Alonso, 1ª directora do Instituto Feminino.

Hoxe, con motivo da proximidade do 8 de marzo no que celebramos o día internacional da muller e nun esforzo por visibilizar ás nosas mulleres, queremos presentar a nosa concidadán unha figura de muller borrosa na nosa memoria colectiva pero brillante no seu traballo cotián.

Trátase de María Luisa de Fraga Alonso. Gana a súa praza de catedrática de lingua e literatura españolas por oposición libre en 1949 e o seu primeiro destino será o Instituto “Gabriel y Galán” de Plasencia (Cáceres). En 1950 concursa como catedrática numeraria á praza de lingua e literatura española vacante no por entón denominado “Instituto Nacional de Enseñanza Media de Lugo (femenino)”.

En 1954 ocúpase interinamente da dirección do centro, substituíndo a Alfredo Rodríguez Labajo e en 1955 será nomeada como a primeira muller directora do Instituto Femenino de Lugo. Permanecerá no cargo ata 1960, en que é substituída por Federico Bouza Fernández.

Durante o seu mandato trasladouse o Instituto ao novo edificio e ela estivo á fronte do complexo proceso: distribución de espazos, dotación de materiais e medios, organización de servizos, estrutura e articulación dun centro que xa en 1957 constaba de 603 alumnas e dun cadro de persoal de 24 persoas: 2 catedráticas e 1 catedrático; adxuntos, 3 profesoras e 3 profesores; 2 varóns para relixión (un numerario e 1 adxunto); interinos, 2 mulleres e 1 home; profesores axudantes 9, dous homes e sete mulleres, e ademais, unha bibliotecaria, o profesorado da “Escola Fogar” e o persoal non docente.

María Luisa de Fraga liderou diversas iniciativas de inclusión para o seu centro, algunhas culminadas con éxito, como a impartición do Bacharelato nocturno para as mulleres, no que o Femenino de Lugo foi pioneiro ao implantalo en 1956 e que na súa primeira promoción permitiu obter o título de “Bachillerato elemental” a 25 alumnas entre os 15 e os 35 anos; así como outras que non chegaron a bo porto, como os seus esforzos para que se impartira no centro o denominado “Bachillerato Laboral” que compaxinaba a formación académica coa profesional ou os orientados á creación da “Asociación de padres”.

Entre 1973 e 1975 ocupou novamente a dirección do centro como catedrática máis antiga en substitución de Antonio López de Prado. Será substituída á súa vez por Manuel Nicolás Vázquez Varela.

Arquivo Histórico Provincial de Ourense

No Arquivo Histórico Provincial de Ourense hai que destacar entre as principais accións desenvolvidas neste ámbito as seguintes entradas nas redes sociais:

1) VIOLENCIA DE XÉNERO NO OURENSE DE 1458 (25 de novembro de 2020)

O 29 de abril de 1458 Tareija Gomes, filla de Gomes do Tyollo, denunciou ante os rexedores e procurador do Concello de Ourense os malos tratos e o intento de violación que sufriu por parte dun tal Johán, criado de Johán de Nóboa.

A moza, arrastrada polos cabelos polo violador, puido librarse del grazas a axuda do cóengo Roy García e o seu criado Gonçalvo García. Así se relata o suceso na querela interposta pola agredida contida no libro de acordos da cidade daquel ano:

Lembramos este suceso, un dos máis antigos que se documentan en Ourense, coincidindo co Día Internacional da Eliminación da Violencia contra a Muller e acompañamos o documento con varias ilustracións sobre a violencia de xénero na Idade Media.

Arquivo Histórico Provincial de Pontevedra

No Arquivo Histórico Provincial de Pontevedra, hai que destacar entre as principais accións desenvolvidas nesta materia:

1) Publicacións en redes sociais

- Publicación no *Día Internacional da muller* sobre a coñecida como a *Pasionaria galega*, Luisa Blanco Anaut.
- Publicación da participación do arquivo nas actividades sobre a muller galega na emigración, organizadas na Casa Cultural da Comunidade de Montes de Camposancos (A Guarda).
- Publicación de foto do barrio mariñeiro de A Moureira (Pontevedra), onde se destaca o papel das mulleres nas actividades relacionadas co mar.
- Publicación de foto dunha vendedora de pescado no barrio do Berbés (Vigo), onde se pon en valor o papel das mulleres nas actividades relacionadas co mar.

- Publicación no *Día Internacional da Eliminación da Violencia contra a Muller* dun documento do XIX que describe unha situación de violencia de xénero.
- Compartir noticia do Concello de Pontevedra sobre *Día Internacional da muller e da nena da ciencia*.
- Compartir noticia da Voz de Galicia sobre un documento do Arquivo Municipal de Vigo, no que se describe a situación das mulleres na cidade a comezos do XIX.
- Anuncio de estreo da web do Centro de Documentación en Igualdade e Feminismo (CDIF), creada polo Consello da Cultura Galega.

2) Estatísticas

- Dun total de 1.785 consultas atendidas polos/as técnicos/as do arquivo 822 foron feitas por mulleres.
- Dun total de 171 persoas investigadoras 51 foron mulleres e, destas, 30 novas investigadoras.

Actividades dos Museos

No que respecta aos museos, entre as funcións contempladas na Lei de museos e outros centros museísticos de Galicia, cabe salientar a de facilitar o acceso ao seu patrimonio cultural e aos seus fondos con respecto aos principios de igualdade e non discriminación; a de promover a pluralidade, integrando perspectivas e axentes sociais diversos e buscando a formación crítica e a participación e a divulgación científica; así como a de promover o respecto dos dereitos humanos e a igualdade de xénero.

A realización de actividades con perspectiva de xénero e promoción do respecto dos dereitos humanos e a igualdade de xénero nos sete museos xestionados pola Secretaría Xeral de Cultura durante o ano 2020 incluíron numerosas actuacións culturais sobre o papel da muller na sociedade, na historia e na realidade actual, que se materializaron a través de actividades, conmemoracións e exposicións realizadas por e para mulleres ou nas que a presenza da muller é relevante.

Actividades dos diferentes museos:

1) Museo de Belas Artes da Coruña

✓ Identidades

Identidades é una experiencia educativa de inclusión a través das artes plásticas, na que se traballa sobre o tema da identidade, utilizando a arte como vía para reflexionar e afondar na identidade individual e colectiva, as raíces culturais, a identificación co entorno ou a autoestima. Especialmente dirixido a colectivos que se atopan desprazados por razóns políticas ou económicas, que sufriron malos tratos e violencia de xénero, ou que se viron empobrecidos por causa dunha situación de desemprego de longa duración, trátase así de facer da arte un vehículo para expresar emocións e experiencias. O proxecto consiste na realización de obradoiros impartidos por diversos artistas, especialistas en distintas técnicas: collage, gravado, ilustración, pintura, etc.

O tema destes obradoiros é a identidade, expresada a través de xéneros artísticos: o do autorretrato en todas as súas vertentes, desde o individual ao colectivo, o da paisaxe, entendendo tal concepto como o contorno de cada un, como o espazo identitario e o bodegón, o cadro conformado por obxectos simbólicos ou representativos. Unha vez celebrados os talleres, faise unha selección de obras (unha por participante) para ser expostas no Museo.

No relativo ao desenvolvemento da actividade na presente edición traballouse con dúas organizacións: Cruz Vermella (dirixida a mulleres inmigrantes ou en risco de exclusión por malos tratos ou violencia de xénero) e a Fundación Hogar de Santa Lucía (dirixida a mulleres sen teito, vítimas de violencia de xénero, con deterioro cognitivo...). O grupo de Cruz Vermella traballou con Tatiana Medal (collage) e a Fundación Hogar de Santa Lucía con Óscar Cabana (debuxo).

As datas nas que se levou a cabo foron outubro-novembro de 2020.

Os obxectivos do programa Identidades son os seguintes:

- Achegar o museo a un tipo de público que xamais o visita, eliminando as barreiras de acceso e facendo da institución un lugar máis familiar e próximo, ao que poder acudir en calquera momento.
- Incorporar novos espazos de ocio e tempo libre á realidade destes colectivos.
- Lograr que os destinatarios coñezan unha pequena parcela da arte, mentres se

converten en protagonistas do proceso artístico e en executores das obras coas que tentan falar da súa experiencia vital e contar a súa historia en primeira persoa.

- Estimular a capacidade sensitiva, a creatividade e as habilidades artísticas do grupo.
- Favorecer a motivación.
- Por en valor as diferencias e semellanzas culturais, sociais, raciais, de xénero, etc.
- Compartir un espazo e un tempo de experiencia con outros colectivos e realidades sociais.
- Ensinar a expresar sentimentos, xestionar emocións e afrontar a súa realidade por medios socialmente construtivos.
- Crear un lugar de reflexión mediante actividades grupais que favorezan o crecemento persoal, melloren a autoestima e faciliten os procesos de empoderamento.
- Axudar a coñecer ou mellorar o manexo dos idiomas galego e castelán.
- Dar a coñecer o museo e a súas coleccións.

✓ Visitas temáticas na exposición permanente: “A muller no museo”

Datas: xaneiro - marzo 2020

Nº de participantes: 375 alumnas/os en grupos de 7 centros educativos

Niveis: actividade dirixida a ESO e Bacharelato, aínda que cun centro realizouse un proxecto particular para Educación Infantil e Educación Primaria.

Todas as actividades didácticas dirixidas a público escolar no Museo de Belas Artes da Coruña se realizan con perspectiva de xénero. Dentro das propostas didácticas, hai unha visita escolar que traballa directamente o tema da muller: “A muller no Museo”. Aínda que está enfocada para alumnado de Educación Secundaria, realízase na práctica tamén con outros niveis académicos (educación infantil, primaria, superior) así como con público adulto ou de atención á diversidade.

Con esta actividade pretendemos que o alumnado se aproxime á colección do museo co fío condutor da muller e a súa representación na arte e co enfoque feminista que está presente continuamente no discurso.

Que papel xogan e xogaron as mulleres no mundo da arte? Esta é a cuestión fundamental que servirá como punto de arranque da visita, centrándonos en dous aspectos distintos:

- A representación artística da muller na historia da arte: a muller como modelo.
- A muller como protagonista do feito artístico: a muller como creadora.

Esta visita trae unha problemática que, aínda que vella, continúa a vivirse cada día na nosa contemporaneidade. Na visita tentamos que os rapaces e rapazas poidan compartir vivencias, sensacións ou pensamentos que lle son próximos ou familiares e que comprendan que a arte é un reflexo das situacións sociais e históricas do tempo no que foron creadas, e que moitas situacións do pasado continuamos vivíndoas hoxe de xeito transformado.

✓ Difusión de obras nas redes sociais

Co fin de aproximar a colección do museo co fío condutor da muller e a súa representación na arte, amosamos ao longo do ano nas redes sociais do museo diferentes obras realizadas por mulleres artistas ou ben nas que se retratan mulleres que tiveron un papel relevante na sociedade e no mundo artístico e cultural da súa época.

2) Museo Massó, Bueu

O Museo Massó desenvolve un programa transversal de enfoque de xénero baixo a denominación de ***O Museo Massó se enfoca*** co que pretende promover e difundir os valores de igualdade entre mulleres e homes, especialmente poñendo un especial énfase na formación das novas xeracións. Neste ámbito os maiores esforzos están dirixidos a evitar que as nenas e as adolescentes se identifiquen con roles e modelos de submisión.

✓ Implicación na campaña contra a violencia de xénero

O Museo Massó participa dende fai anos nas campañas de sensibilización contra a violencia de xénero, e mantén permanentemente visible na área de acollida dos visitantes a carteleira cos slogans destas campañas.

✓ Visitas temáticas na exposición permanente: “As mulleres e o mar”

O Museo Massó ten incorporado de forma transversal o enfoque de xénero nas visitas guiadas á exposición permanente. De forma específica se aborda o enfoque de xénero dentro da súa oferta de visitas guiadas temáticas coa visita “As mulleres e o mar”, centrada nos traballos asignados tradicionalmente ás mulleres dentro do sector marítimo-pesqueiro, destacando a súa relevancia económica e social. Este tema abórdase desde unha perspectiva de xénero facendo fincapé na discriminación laboral en salarios, na nula promoción e na falta de recoñecemento polo seu traballo na empresa, na sociedade e no ámbito familiar.

✓ Publicacións

Dende o 18 de maio de 2020 está accesible e pódese descargar dende o blog do Museo Massó a edición dixital da publicación ***Facedoras de Bueu***. Neste proxecto réndese homenaxe a mulleres que desempeñan ocupacións moi feminizadas, que reciben pouco recoñecemento fronte a aquelas tradicionalmente desempeñadas por homes. Esta falta de recoñecemento, a todos os niveis, e a infravaloración do seu traballo, son actitudes xeneralizadas na nosa sociedade patriarcal, onde a desigualdade entre homes e mulleres aínda se asume como algo natural propiciando a violencia de xénero.

Os Bolechas. Piratas e corsarios no Museo Massó: O enfoque de xénero está incorporado neste conto dirixido ao público infantil co obxecto de que, ao tempo que adquiren coñecementos sobre o tema histórico da actividade corsaria, se transmitan valores de igualdade entre xéneros co obxecto de que as criaturas o asuman como algo natural.

3) Museo Etnolóxico de Ribadavia

✓ IV ciclo de cine MUFEST

Organizado por *Andaina de mulleres*, tiña o obxectivo de ofrecer un espazo para dar a coñecer ao gran público as películas realizadas por mulleres, así como para o debate sobre a situación deste sector desde unha perspectiva de xénero. Programado entre os días 10 e 14 de marzo, tivo que ser suspendido pola situación sanitaria.

✓ Estudos sobre a muller en Galicia

No taboleiro de Pinterest mantense actualizada a relación de publicacións sobre a muller nos fondos da Biblioteca do Museo Etnolóxico.

✓ Antonia Ortiz Currais no grupo escolar de Ribadavia

Fotografía da Cantina Escolar de Ribadavia no ano 1934. Antonia Ortiz Currais (1886-1985), a primeira muller inspectora de Educación en Galicia, aparece nunha imaxe da cantina do Grupo Escolar de Ribadavia da que era directora. No mesmo ano promove a organización da Semana Pedagóxica de Ribadavia e con anterioridade dirixira a Cantina Escolar de Ourense.

<https://museoetnoloxicoribadavia.blogspot.com/.../cantina...>

#aculturasegue #euquedonacasa #aculturagalegasegue

✓ O Museo Etnolóxico en Patrimonio en Feminino

Álbum da participación do Museo Etnolóxico na iniciativa en liña coordinada polo Ministerio de Cultura. Tiveron lugar seis edicións buscando visibilizar a presenza da muller nos máis diversos ámbitos a partir de bens mobles das coleccións dos museos. Os catálogos en liña poden descargarse de balde neste enlace:

<http://www.culturaydeporte.gob.es/.../presentacion.html>

#aculturasegue #aculturagalegasegue #EuQuedoNaCasa

✓ A deportista ribeirá Marta Míguez Telle

A ribeirá Marta Míguez Telle foi a primeira lanzadora de xavelina española en formar parte dun Equipo Olímpico Español, concretamente en Sydney 2000.

Sabías que Marta Míguez foi unha pioneira?

<http://www.culturaydeporte.gob.es/.../presen.../portada.html>

#aculturasegue #aculturagalegasegue #EuQuedoNaCasa

4) Museo das Peregrinacións e de Santiago

✓ Obradoiro infantil “Ourivaría castrexa: As arracadas”

Nas actividades programadas para o día da muller do 8 de marzo, a Asociación

Galega de Arqueólogas Feministas do 8M, celebraba o día da Muller coa realización dun obradoiro infantil “Ourivaría castrexa: as arracadas” e con visitas á colección permanente do museo dende a perspectiva de xénero. Estaba programado para o 14 de marzo pero foi suspendido pola situación sanitaria.

✓ Obras singulares

Durante o peche obrigado pola situación sanitaria producida polo Covid 19, o museo estableceu, ao través das súas redes sociais e baixo o epígrafe xeral de Obras singulares, as “Rutas Temáticas virtuais sobre a muller e o discurso feminino”, amplamente comentadas, dándolle unha maior relevancia e ofrecendo unha nova cada día, tomando como base as obras do museo. Foi entre os días 17 e 26 de marzo.

✓ Compostela Ilustrada edición verán

Os días 7 e 8 de agosto nos soportais do Museo levouse a cabo a realización dun mural en directo pola ilustradora María Herrero.

5) Museo Arqueolóxico Provincial de Ourense

No Facebook do Museo Arqueolóxico publicouse o artigo da Comunidad Baratz titulado “10 archiveras destacadas en la historia de los Archivos españoles, aunque hay más”, publicación dedicada ás mulleres que deixaron a súa pegada na historia dos Arquivos de España. Entre elas destaca Olga Gallego Domínguez (1923-2010), primeira muller aceptada na Real Academia Galega en 1986 e ligada ao museo desde 1972 como Presidenta do Grupo Marcelo Macías de colaboradores do Museo Arqueolóxico Provincial de Ourense. É autora, entre outros, do libro *Historia da muller. Mulleres ourensás dos séculos XIV_XVIII*.

https://www.comunidadbaratz.com/blog/10-archiveras-destacadas-en-la-historia-de-los-archivos-espanoles-aunque-hay-mas/?fbclid=IwAR1Kxlv0SsxZqdlSW6Zjc7ACbvsAEex5g9QUJHdGF8_eL-qedGxBTftu59zY.

Conmemoracións:

1) Museo de Belas Artes da Coruña

✓ Día Internacional da Muller

Para conmemorar o Día Internacional da Muller, o museo difundiu este ano nas súas redes sociais a importante figura de Emilia Pardo Bazán, tanto a través do seu retrato pintado por Joaquín Vaamonde Cornide e que forma parte da colección do museo, como destacando a súa novela ‘La Tribuna’ na que narra a vida das tabaqueiras que traballaban na Fábrica de Tabacos da Coruña a finais do século XX e onde fai un alegato á incorporación da muller ao mundo laboral.

2) Museo Arqueolóxico de Ourense

✓ Día Internacional da Muller

O 8 de marzo, día da muller, pechou a exposición organizada polo museo "Santomé. Conxunto Arqueolóxico Natural" e aproveitouse a ocasión para poñer en valor unha peza na que é protagonista unha deusa.

Unha das pezas expostas foi unha ara altoimperial (século I), votiva, dedicada a Tutela. Esta deusa é un nume protector de lugares e persoas, asimilado á Tyché ou Fortuna oriental e tamén, posiblemente, á divindade prerromana vinculada á auga, Bandua, nun contexto de sincretismo e asimilación moi habitual na relixión galaicorromana.

✓ Celebración do Día dos Museos. Museos pola Igualdade. Creando lazos.

Dentro do lema «Museos pola igualdade, diversidade e inclusión» creáronse unha serie de escoitas activas para a detección de barreiras. Con esa finalidade desenvolveuse o proxecto “Museos pola igualdade. Creando lazos”, na que varios colectivos achegaron as súas reflexións, entre eles, deuse voz ao Centro de información ás Mulleres do Concello de Ourense (CIMM) e ao programa Teranga Ourense de atención a persoas migrantes da Fundación Juan Soñador.

3) Museo Etnolóxico de Ribadavia

✓ Día Internacional da Muller

Dentro da conmemoración do Día Internacional da Muller, o Concello de Ribadavia programou a proxección dun ciclo de Cine da Muller no Museo Etnolóxico de Ribadavia os días 13 e 20 de Marzo coa proxección das películas "Figuras Ocultas" e "Sufragistas". Foi suspendido pola situación sanitaria.

✓ Día Internacional da Muller. Conversando sobre feminismo no Museo Etnolóxico

No mes de marzo e co motivo da conmemoración do Día Internacional da Muller, o Museo Etnolóxico uniuse a esta celebración mediante unhas conversas sobre feminismo, en homenaxe ás socias e socios da Agrupación Cultural Abrente de Ribadavia que en 1972 celebraban un ciclo sobre "A muller na sociedade actual". Este ciclo foi levado a cabo nun momento histórico no que o tema da muller non era habitual na programación das asociacións culturais galegas e o movemento feminista galego estaba aínda xestándose. Será en 1977 cando María Xosé Queizán publique o primeiro ensaio feminista en Galicia "A muller en Galicia: a muller na sociedade galega: a lingua galega e a muller: (análise estrutural de dous métodos represivos)" editado por Edicións do Castro.

A través dos relatorios da propia María Xosé Queizán e de Encarna Otero, actualizáronse os estudos, as investigacións e as loitas feministas, resaltando o seu percorrido histórico.

✓ Día Internacional da Enfermería

Cunha fotografía de Luis Chao o museo uniuse ao Día Internacional da Enfermería, en homenaxe á profesionalización deste colectivo, formado case en exclusiva e até hai pouco tempo só por mulleres, que durante moito tempo traballaron "coidando" de forma voluntaria, incluso en batallas e guerras.

En Galicia temos a unha pioneira no ámbito da saúde pública, Isabel de Zendal Gómez.

#DíaInternacionalDaEnfermería

#aculturasegue

✓ Xogastes á bugallíña?

Con motivo do Día Internacional do Deporte, lémbrese un xogo tradicional galego practicado en exclusiva por mulleres. Nestes momentos consérvase só na parroquia de Santo Estevo de Novoa (Carballeda de Avia), aínda que tamén hai lembranzas de que se xogaba na Comarca do Ribeiro, por exemplo en Francelos (como aparece no artigo de Modesto Martínez Carballal na revista Fraicellus, foto 1). A bugalliña é un dos poucos xogos tradicionais femininos que subsisten. É un xogo considerado dos máis raros ou complicados porque ten moitas regras, estando en risco de desaparecer.

#DíaInternacionalDoXogo

4) Museo Massó de Bueu

✓ Día internacional dos museos do 18 de maio

No ano 2020 a programación do DIM do Museo Massó sumouse ao lema promovido polo ICOM: Pola Igualdade, a diversidade e a inclusión, centrando as súas actuacións na idea de por en valor o traballo desempeñado polas mulleres na industria conserveira.

✓ Catálogo animado ilustrado da conserveira de 1924

Produciuse e editouse no blog do Museo para a celebración do día dos museos. Reproduce de forma dinámica e con animación o catálogo editado pola conserveira Massó Hermanos no ano 1924 ilustrado cunha serie de fotografías das distintas seccións do proceso produtivo da fabrica de Bueu nas que a man de obra era feminina.

✓ Calendario 2020 dedicado ás mulleres empregadas na Conserveira Massó

Este calendario foi editado por Edicións Xerais de Galicia en colaboración co Museo Massó e está centrado na posta en valor do papel das mulleres na sociedade tanto no ámbito laboral como doméstico. O Museo Massó contribuíu na redacción do texto introdutorio do calendario e na selección de 12 fotografías do fondo fotográfico do museo que recollen o traballo das empregadas na conserveira Massó Hermanos no ano 1920.

✓ Quebracabezas dunha empregada da antiga conserveira

Trátase dun quebracabezas realizado a partir dunha imaxe dunha empregada da

industria conserveira deseñada polo artista galego Manuel Torres para a portada da revista Industrias Conserveiras.

✓ Heroínas na Museum Week

Dentro do programa da **Museum Week**, o día dedicado ao hashtag *Heroínas*, difundíuse dende o blog do museo unha imaxe gift para visibilizar e por en valor o traballo das empregadas da limpeza do museo, un emprego moi feminizado e por este feito infravalorado. A Museum Week es un evento global que se realiza en Internet durante unha semana cada ano coa participación de museos, asociacións e institucións culturais.

5) Museo das Peregrinacións e de Santiago

✓ Celebración do Día Internacional do Libro

Entre outras actividades o museo puxo en valor unha das súas xoias bibliográficas ao través das redes sociais. Desde a biblioteca do museo proporcionouse a ligazón á dixitalización do Códice de 28 debuxos do século XVI de mulleres peregrinas ataviadas con traxes da época. <https://bit.ly/3acq0jC>

✓ Día das escritoras

Por quinto ano consecutivo, o Museo uniuse á Biblioteca Nacional de España na celebración do Día das Escritoras, unha iniciativa que a BNE organiza en colaboración coa Federación Española de Mulleres Directivas, Executivas, Profesionais e Empresarias (Fedepé) e coa asociación Clásicas y Modernas, asociación para a igualdade de xénero na cultura co obxectivo de reivindicar o labor e o legado das escritoras ao longo da historia. Esta edición foi comisariada por Elvira Lindo, quen elixiu o tema "O esforzo cotián das mulleres", en torno ao cal vira a selección dos textos e as autoras.

O Museo e a súa biblioteca sumáronse á celebración desde a propia perspectiva da peregrinación: "Hoxe celebramos o V Día das Escritoras recordando as primeiras peregrinas que relataron a súa experiencia. A "romaría de donas" non foi un feito illado nunha época na que as iniciativas da muller, como en tantas outras, estaban moito máis coartadas que as do home. Todas elas romperon os límites da súa vida cotiá para percorrer camiños que as acercaban á vivencia relixiosa e ao sagrado, pero tamén cheos de perigos e incertezas.

Mulleres de espírito aventureiro como Exeria, María Balteira, santa Bríxida de Suecia ou Margery Kemp, pertencentes a todos os estamentos, plasmaron a súa experiencia en escritos que dan testemuño dos seus itinerarios nas distintas terras santas do mundo cristián: Xerusalén, Palestina, Santiago, Roma..., amosando una curiosidade vital e intelectual pouco convencional na súa época".

Exposicións cun papel protagonista da muller:

1) Museo do Castro de Vilandoga

“O téxtil na antigüidade”

Exposición dedicada á importancia da muller na actividade téxtil desde a antigüidade, da que nos dan conta os numerosos e fermosos exemplos que chegaron ata nós a través das artes, como son as representacións existentes no antigo Exipto, na cerámica grega, nos mosaicos romanos ou mesmo nas frecuentes referencias que podemos atopar na obra dos grandes clásicos.

A considerable cantidade de material relacionado co tecido achado no castro de Viladonga (fusaiolas, pesas de tear e agullas de bronce), son manifestacións desta labor feminina da que xa daba conta Homero cando a describe como actividade propia de deusas e mulleres, e que continuou, ao longo do tempo, liderando as actividades produtivas das mulleres, chegando a ser un importante ingreso económico en moitas das casas labregas de Galicia ata ben entrado o século XX.

Durante o ano 2020 como colofón aos estudos e investigacións que se realizaron sobre todo este material relacionado coa actividade téxtil, elaborouse a mostra “O téxtil na antigüidade” onde, a través de 8 paneis, se mostraba todo o proceso de elaboración do tecido: a recollida e preparación das materias primas, lino e la, o fiado, os teares e tecidos, así como o seu tinguido. Como complemento a esta mostra realizouse un obradoiro para adultos, no que os participantes, a maioría mulleres, puideron realizar o seu propio tecido e coñecer todo o proceso de elaboración, traballo no que, ao longo da historia, a muller tivo un gran protagonismo, sobre todo en dous dos seus procesos: o fiado e o tecido.

2) Museo das Peregrinacións e de Santiago

”Dous camiños: Santiago versus Kumano. Caroline White. Fotógrafa. Catalina Rodríguez Villazón. Artista”

No marco do Encontro Internacional de Cadernos de Viaxe Compostela Ilustrada, cada ano deséñase un proxecto con ilustradoras co obxectivo de poñer en valor o papel da muller no mundo da arte. Na cuarta edición (2020), a artista seleccionada foi a asturiana Catalina Rodríguez, coa finalidade de levar a cabo un ambicioso proxecto que a levaría a percorrer e debuxar o Kumano Kodo en Xapón e o Camiño de Inverno en Galicia.

No mes de novembro de 2019, Catalina chegou á prefectura de Wakayama para iniciar o Kumano Kodo. Durante a súa estadía estivo acompañada pola fotógrafa norteamericana Caroline White, encargada de retratar ese camiño milenario. Ao seu regreso do país nipón xurdiu unha colaboración coa ceramista Covadonga del Campo que deu como resultado unha interpretación libre e persoal das similitudes descubertas entre os grafismos de Galicia e Xapón.

A segunda parte do proxecto —o Camiño de Inverno—, realizouse a última semana de maio de 2020, cando, tras o confinamento orixinado pola Covid-19, se abriron de novo as portas das casas. Das Medulas a Santiago, percorréronse as distintas etapas nunha época singular pola escaseza de peregrinos, o que fixo que se puidera gozar de cada parada desde o punto de vista dos residentes. En palabras da ilustradora, a natureza deste camiño, unha constante de principio a fin, converteu esta viaxe nunha ventá aberta e “unha reflexión continua sobre nós mesmas”.

A exposición “Dous Camiños. Kumano/Santiago” está comisariada por Gemma Sesar, e conta coas ilustracións realizadas pola debuxante Catalina Rodríguez Villazón. Tamén se poden ver as fotografías do Kumano de Caroline White, a artesanía da asturiana Cova del Campo e un vídeo no que Catalina explica a súa experiencia debuxando. O proxecto está patrocinado pola Secretaría Xeral de Igualdade, e conta coa colaboración de Galicia Calidade e Casa Galicia Xapón.

3) Museo de Belas Artes da Coruña

✓ “Luis Seoane no Museo de Belas Artes da Coruña. O legado de Maruxa Seoane”

Aínda que a exposición versou arredor da figura de Luis Seoane, o Museo quixo dedicar unha gran exposición á vida e obra do citado autor, poñendo un especial acento na persoa de Maruxa Seoane, como promotora do importante legado, expoñendo a totalidade do mesmo.

Ademais, a exposición organizouse en catro grandes bloques temáticos agrupando o seu particular universo iconográfico, do que un deles foi a protagonista a muller galega, tanto na súa vertente de traballadora -desenvolvendo labores do campo ou a pesca-, como a emblemática, símbolo dunha Galicia mítica ou popular.

4) Museo Etnolóxico de Ribadavia

✓ “Galicia a terra dos mil panos. Roupas de levar á vila”

A mostra, elaborada con bens da colección da Asociación Etnográfica Sete Espadelas, propuxo unha atractiva achega ás pezas de vestimenta tradicional de Galicia, que, ao través de diferentes enfoques, foi unha ollada, como non podía ser doutro xeito, ao través das mans femininas: presentáronse elementos tan singulares da vestimenta feminina de época como 7 mantóns antigos con mais de 150 anos de antigüidade, panos de cabeza, de *bobiné* de batista ou tule bordados a man.

Tamén pezas como os panos de man de encaixe, panos de seda de mesquitas e os de raión, o traxe dunha leiteira de Lugo ou a da unha muller de loito. Aínda coa presenza dalgunhas prendas masculinas, todas foron auténticas xoias conservadas que falan de mans de mulleres que tecían, bordaban, tinguían e confeccionaban.

✓ “A muller na sociedade actual”

Mostra documental sobre o ciclo “A muller na sociedade actual” que o ano 1972 a Agrupación Cultural Abrente organizou en Ribadavia, nun momento histórico no que o tema da muller non era habitual na programación das asociacións culturais galegas e o movemento feminista galego estaba aínda xestándose.

5) Museo Massó de Bueu

Crece co mar. Os gozos e as sombras dunha vila mariñeira. O enfoque de xénero está integrado de forma transversal no discurso e na museografía da exposición temporal. A exposición temporal foi inaugurada no 2019 e permanece aberta ao público. No ano 2020 editouse a guía da exposición na edición impresa e na edición dixital que se pode descargar do blog do Museo Massó.

Actividades nas bibliotecas:

Todas as actividades que se realizan nas bibliotecas públicas que integran a Rede de bibliotecas de Galicia van encamiñadas a fomentar a igualdade das persoas e a garantir os mesmos dereitos no acceso á lectura, á formación e, en xeral á cultura. Como unha actividade específica que se encadra entre as medidas previstas pola Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento da violencia de xénero, cómpre destacar que a Subdirección Xeral de Bibliotecas e do Libro puxo en marcha, como nos anos anteriores, o Programa Ler conta moito.

Este Programa ten como obxectivo poñer a disposición dos titulares das bibliotecas públicas actividades de dinamización bibliotecaria e cultural que lles permitan confeccionar a programación de dinamización cultural das súas bibliotecas. Conta con 2 medios: unha convocatoria de subvencións ás entidades locais titulares das bibliotecas públicas e un catálogo de actividades ao que as empresas e entidades culturais incorporan as súas propostas de actividades coas que os concellos elaboran a súa programación de dinamización bibliotecaria e cultural.

Ao Catálogo do ano 2020 incorporáronse 179 actividades que tiñan como temática central a igualdade entre homes e mulleres e/ou a loita contra a violencia de xénero, para a súa programación nas bibliotecas públicas.

Tamén no 2020 puxemos en marcha catro liñas de subvencións para a mellora e a diversificación das coleccións bibliográficas das bibliotecas, a través das que as bibliotecas compraron máis de 54.000 exemplares de libros de todas as temáticas, entre as que están os títulos que promoven a igualdade e a prevención da violencia.

Cómpre destacar tamén que a biblioteca de préstamo en liña, GaliciaLe, conta nos seus catálogos, tanto en galego coma en castelán con máis de 50 títulos sobre a igualdade e o tratamento do xénero, dispoñibles para todas/os as/os usuarias/os das bibliotecas públicas de Galicia os 365 días do ano.

Actividades do Centro Galego de Arte Contemporáneo (CGAC):

Na programación de actividades do CGAC tamén se aplica desde hai moitos anos unha educación artística na que introducen temas transversais como a igualdade de xénero, a ecoloxía, a non discriminación por razón de sexo, raza ou relixión...

Durante as visitas guiadas e os talleres didácticos dirixidos a centros educativos tratan cuestións de xénero a través das obras de arte presentes nas exposicións. Afortunadamente a arte e a cultura contemporánea ofrécennos gran variedade de propostas para levar a cabo a educación en igualdade. Tanto as exposicións do CGAC como a súa colección contan con abundante representación de mulleres artistas e de obras que serven de soporte para o desenvolvemento desta labor.

Ademais en moitos programas, como os talleres para familias, os talleres de arquitectura para o público infantil, os programas para a integración de persoas con diversidade funcional, os programas para docentes, os cursos de cine e de historia da arquitectura...rescátase e subliñase a existencia de mulleres artistas ao longo da historia.

É dicir, educase na igualdade a través da arte para contribuír a crear novas xeracións capaces de cuestionar e superar os roles tradicionais de xénero e acadar a convivencia en igualdade como medida de prevención da violencia de xénero.

Actividades na Axencia Galega das Industrias Culturais (AGADIC):

Dende o Centro Dramático Galego trabállase en espectáculos e accións escénicas que teñen como obxectivo transversal mudar os estereotipos sexistas e que inciden no rexeitamento social sobre todas as formas de violencia de xénero. Por medio de espectáculos foméntanse estratexias e espazos dirixidos a sensibilizar a sociedade na prevención e tratamento da violencia de xénero. Ao tempo realízanse sesións dos espectáculos como as funcións *inclusivas* ou *descontraídas* nas que facer o formato teatral accesible e comprensible ás persoas con diversidade funcional, utilizando a linguaxe de signos ou outras modalidades de comunicación.

Coproducións:

1) Cambio de Foco- Coprodución coa Sala Ártika

A partir do conto do mozambicano Mía Couto “Zapato de tacón alto” o espectáculo tenta rachar cos estereotipos de xénero e identidade sexual, rexeitando as violencias contra a muller e as persoas transxénero. O espectáculo promoveu a mediación con alumnado de centros educativos, traballadores de fábricas e tres xeracións diferentes de artistas.

2) Clausura do amor- Coproducción con Cámara Negra

En Clausura do amor o máis importante é a linguaxe. A forma como usamos a linguaxe en determinadas circunstancias é máis efectiva que a tortura física. As palabras ditas actúan sobre o corpo con dureza, e podemos ver cal é o efecto da linguaxe, que sae do corpo, atravesa o espazo e chaga ao corpo do outro.

3) Crónica dunha heterosexual insatisfeita

É un espectáculo teatral unipersonal que vira ao redor do desexo como motor da vida e que pretende crear situación para que podamos repensar a nosa construción de xénero, a nosa sexualidade e as relacións de parella. É un canto á liberdade dunha muller que se anima a probar algo diferente, iniciando un camiño que se cadra non é correcto pero é seu.

Artigos 9 e 10 Tratamento da información e Convenios de autorregulación

Actuacións da Secretaría Xeral de Medios da Xunta de Galicia en relación á prevención e ao tratamento da violencia de xénero

O día 8 de marzo de 2020, Día Internacional da Muller, a Secretaría Xeral de Medios levou a cabo unha campaña institucional en prensa escrita, radio, internet e portais dixitais co obxectivo de contribuír a unha crecente e efectiva igualdade entre mulleres e homes.

O día 25 de novembro de 2020, Día Internacional Contra a Violencia de Xénero, esta secretaría levou a cabo unha campaña institucional en prensa escrita, radio, internet

e portais dixitais co obxectivo de sensibilizar á cidadanía e buscar a complicidade de toda a sociedade para erradicar a violencia contra as mulleres e conseguir o rexeitamento social cara os maltratadores.

Para a realización destas actuacións a Secretaría Xeral de Medios destinou no ano 2020 un orzamento de 270.465,62 €

Tratamento da violencia machista na CRTVG durante 2020

1.-Durante o ano 2020, a CRTVG seguiu aplicando as recomendacións sobre o tratamento informativo da violencia contra as mulleres propostas polo Consello de Administración da CRTVG. Este documento, accesible no portal corporativo (<http://www.crtvg.es/crtvg/portal-de-transparencia/responsabilidade-social-corporativa/autoregulacion/recomendacions-do-consello-de-administracion-da-crtvg-sobre-o-tratamento-informativo-da-violencia-contras-mulleres>) propón como criterio xeral que as informacións relacionadas coa violencia de xénero deben ser obxecto dun tratamento serio, delicado e rigoroso que prime ante todo o respecto extremo ás vítimas.

Entre outros criterios, destácase a conveniencia de extremar o celo no manexo das fontes de información e das declaracións, incidindo tamén na idea de que os medios públicos galegos non se limitan ao tratamento dos feitos dramáticos senón que tamén divulgan os casos en que as mulleres conseguen liberarse dos malos tratos para que sirvan de exemplos a outras vítimas. Sempre se inclúe nas informacións o número de teléfono de atención aos casos de violencia machista.

Ademais, as novas normas reguladoras da comunicación comercial audiovisual da CRTVG, aprobadas polo Consello de Administración no mes de outubro de 2018 e dispoñibles no Portal de Transparencia da Corporación inclúen un capítulo específico sobre a imaxe da muller (Capítulo 3). O documento é accesible en:

<http://www.crtvg.es/files/Normasreguladorascomunicacincomercial24102017.pdf>

2.- Contidos nos medios públicos.

A CRTVG esfórzase para tratar a diario aqueles temas que axuden a poñer luz sobre a necesidade de erradicar a violencia contra a muller, as noticias que se produzan nese eido e, por desgraza, os feitos negativos, os casos de violencia, para que nunca se agoche ou se minimize esta realidade. Pero tamén as positivas, como as medidas das

diferentes administracións para loitar contra esta violencia e educar en igualdade; ou as historias de superación de mulleres que recuperan as súas vidas tras seren vítimas de maltrato.

A modo de resumo, co gallo do último 25N de 2020 os contidos da TVG puxeron aínda máis o seu punto de mira nesta cuestión non só chegado o propio 25 de novembro, senón tamén nos días previos a esta data. Entre outros contidos, pódense citar:

- A G2 ofreceu o documental **‘Tódalas mulleres que coñezo’** (23.00 h), dirixido por **Xiana do Teixeiro**, que conseguiu o Premio do Público no Festival Primavera do Cine de Vigo e no Alcances de Cádiz e que ofrece tres discusións interconectadas sobre violencia, xénero e espazo público. Nel, cinco amigas comparten vivencias nunha conversación íntima que é gravada e amosada nunha reunión de mulleres e posteriormente nunha clase de Bacharelato, cos consecuentes debates.
- O xoves 25-N, boa parte do tempo do magazine matinal **‘A Revista’** estivo dedicado a distintas iniciativas arredor deste día. O programa estivo en directo na praza do Concello de **Burela**, onde **Bumei**, a Asociación de Mulleres en Igualdade de Burela, instalou unha mesa informativa, e na localidade de **Rianxo**, onde as integrantes do colectivo **Ondiñas Mainas** participaron no proxecto **‘Madejas contra la violencia’** tecendo unha bufanda de 40 metros. Ademais, o espazo contou coa presenza da presidenta da asociación Si Hai Saída contra a Violencia de Xénero, **Marta Rodríguez Engroba**.
- O espazo cultural **‘Zigzag’**, ademais de achegarse a distintos títulos literarios relacionados con esta data, comprobou como nos últimos anos os homes directores galegos incorporan a loita contra o patriarcado nos temas dos seus filmes. É o caso de **Álvaro Gago**, que está ás portas dos Goya coa súa curtametraxe **‘16 de decembro’**, un relato cru sobre a violencia machista. Tamén o magazine da tarde **‘Quen Anda Aí?’** se implicou nesta acción de visibilización.
- E a Radio Galega ofreceu durante toda a semana contidos relacionados co Día contra a Violencia de Xénero, dando voz a colectivos que organizan actos de concienciación e reivindicación e contando tamén con testemuñas en primeira persoa que sufriron este maltrato.
- Tamén as redes sociais da Corporación sumáronse ao labor de sensibilizar e difundir a necesidade de loitar contra a violencia de xénero.

3. Publicidade

En canto á publicidade, o 25 de novembro, Día contra a Violencia Machista, en aplicación do convenio de colaboración coa Secretaría Xeral de Igualdade, a TVG emitiu publicidade de balde da campaña institucional.

A CRTVG forma parte do Observatorio Galego de Violencia de Xénero constituído en 2014 e que conta con representantes das administracións, da Xustiza, sindicatos, asociacións de mulleres e medios de comunicación coma a CRTVG para traballar coordinadamente para atallar o machismo e as mortes e agresións.

A CRTVG forma parte desde 2015 da Comisión Asesora de Publicidade non sexista do Observatorio Galego de Violencia de Xénero, e participa activamente neste foro de asesores no que se valoran as denuncias daqueles casos de publicidade que fai un posicionamento non axeitado do papel da muller na sociedade, pero no 2020 non se celebraron reunións presenciais.

En marzo, arredor do Día da Muller, e en novembro días antes do 25N, unha representante da CRTVG acudiu ás reunións convocadas pola SX da Igualdade para formar parte dos xurados dos concursos escolares de lemas e cartelaría. Ata o ano pasado, os gañadores destes certames acudían a visitar a CRTVG, máis este ano, polas restricións sanitarias, non será posible.

Así mesmo, a CRTVG está integrada na asociación **Autocontrol de Publicidade**, organización da que participa todo o sector da publicidade en España. Esta entidade ten vixente un código de conduta ou normas reguladoras da emisión de mensaxes publicitarias e de televenda que atende, entre outros aspectos, o cumprimento dos principios da igualdade de xénero e persegue, de oficio e tamén en resposta a reclamacións, a emisión de contidos sexistas a través das mensaxes comerciais.

4. Campañas RSC

Todas as campañas RSC da CRTVG, as bautizadas como #AcciónsG atenden transversalmente á perspectiva de xénero. Pero ademais, unha das campañas anuais céntrase na participación das mulleres galegas na actividade social e económica de Galicia. Baixo o paraugas de #AcciónsG, a CRTVG promove estas campañas para actuar, sensibilizar, provocar o cambio e mellorar a sociedade desde unha sólida perspectiva de xénero.

No 2020, pola excepcional situación vivida arredor da pandemia, non foi posible levar a cabo a estratexia fixada. Pola contra, a Corporación puxo en marcha a maior campaña de comunicación da súa historia: #Coidémonos nacía o 12 de marzo de 2020, dous días antes da declaración do estado de alarma en España, para manter informada á audiencia a todos os niveis: informativo, emocional e socio-laboral.

A perspectiva de xénero mantense en todas as accións, e con especial coidado para alertar ás posibles vítimas de violencia de xénero, coa edición dun vídeo específico lembrando a existencia do teléfono de atención, o 016.

5. Outras accións

- O Consello de Administración da CRTVG conta cunha Comisión de Igualdade que vela pola observancia da normativa neste eido nos medios de comunicación dependentes da CRTVG.
- Por outra parte, a Comisión de Igualdade da CRTVG, formada por representantes dos/as traballadores/as e por representantes da Corporación, e que fora creada en 2018, traballa na implantación dun plan de igualdade, de acordo coa definición dese principio que establece a Lei orgánica 3/2007, de 22 de marzo, para a igualdade efectiva entre mulleres e homes. No 2019 traballouse nos contidos do plan e levouse a cabo unha enquisa entre os traballadores/as e no ano 2020 a actividade viuse afectada pola situación provocada pola pandemia pero houbo dúas reunións, unha en xaneiro e outra en outubro.
- A CRTVG estableceu que nas contratacións públicas, no caso de empate entre varias candidaturas un criterio de desempate sería o do/a licitador/a que acredite a condición de Marca Galega de Excelencia en Igualdade.

6. Recoñecementos

A CRTVG acaba de recibir en novembro de 2020 a acreditación que a reconece como “**Empresa Igual en Xénero 2020**”, indicador do informe publicado recentemente por ARDÁN, o servizo de información empresarial desenvolvido polo Consorcio da Zona Franca de Vigo e que se publica anualmente.

A CRTVG repite en 2020 a distinción que xa acadara en 2019 como Empresa Igual en Xénero. Desde a CRTVG difúndese o máximo respecto á igualdade entre homes e

mulleres, tanto na programación coma nas políticas de recursos humanos e as campañas de Responsabilidade Social Corporativa da CRTVG #AcciónsG teñen a igualdade de xénero como un eixe transversal.

Este indicador reconece as empresas con altos valores de igualdade desde unha perspectiva de xénero no eido laboral medida en tres dimensións: igualdade de funcións, igualdade de retribucións e igualdade por actuacións

7. RRHH na CRTVG

A Corporación é exemplo de igualdade na súa estrutura directiva. Máis concretamente, no 2020, o 48,65% dela son mulleres: 19 homes e 18 mulleres. As áreas de Soporte Tecnolóxico, que engloba toda a xestión dos departamentos técnicos de produción, e a de Información e Documentación, a de maior peso na parte xornalística, están dirixidas por dúas mulleres. En pantalla, a presenza de presentadoras e xornalistas é tamén maioritaria. Son mulleres, ademais, a adxunta ao director xeral, a directora do Departamento Operativo dos Servizos Informativos, a directora de Recursos Humanos, a subdirectora de Contidos, a xefa de Programas da Radio Galega e unha redactora xefa de Informativos, xunto a outras nove xefas de servizo e outras responsables de área. E no Consello de Administración, composto por 7 persoas, incluído o director xeral, hai un 42,8% de mulleres.

Na pantalla, a presenza das mulleres en informativos é maioritaria. E tamén nos deportes temos facianas femininas e non só presentando as noticias, senón tamén narrando os partidos de fútbol e comentando a xornada.

En total, son mulleres o 39,31% do total do persoal da CRTVG. E no que respecta aos salarios, na CRTVG non é que non haxa fenda salarial entre homes e mulleres: é que a fenda salarial existente é favorable ás traballadoras.

Así mesmo, no que respecta á conciliación laboral, a CRTVG implementa distintas medidas para facilitar a compatibilización do traballo e da vida persoal para os empregados e empregadas. A porcentaxe deles que goza no 2020 de medidas de conciliación é do 16,12%, 5,62 puntos máis que no 2019.

Artigo 11: Contidos e publicidade en relación coa violencia de xénero.

➤ A Comisión asesora de publicidade non sexista

Na sección 2ª do capítulo III, do Decreto 157/2012, do 5 de xullo de 2012, e dependendo do Observatorio Galego da Violencia de Xénero e con carácter permanente, créase a **Comisión Asesora de Publicidade Non Sexista**, que ten como obxecto asesorar e orientar as entidades, asociacións, axentes publicitarios que o requiran, ofrecendo criterios alternativos para eliminar o sexismo nas mensaxes publicitarias e incorporar accións positivas que cooperen á erradicación de todo tipo de discriminación por razón do sexo das persoas.

A constitución da Comisión Asesora da Publicidade Non Sexista, no seo do **Observatorio Galego da Violencia de Xénero**, tivo lugar o 20 de novembro de 2014. O seu obxecto fundamentalmente é velar pola erradicación do sexismo nas mensaxes publicitarias e pola implantación de accións que favorezan a eliminación da discriminación por razón de sexo entre as persoas; atender as peticións de asesoramento que se remitan, facilitando criterios e alternativas co fin de evitar o sexismo na publicidade; servir de vía para canalizar e orientar as queixas que se reciban sobre publicidade sexista, de acordo co establecido na Lei 34/1988, do 11 de novembro, xeral de publicidade, e difundir a información obtida co fin de fomentar o rexeitamento social ao tratamento discriminatorio ás mulleres a través da comunicación mediática.

A publicidade é unha técnica de comunicación de gran alcance e impacto, que destaca pola súa capacidade para influír na percepción da realidade, xerar necesidades e expectativas, e ofrecer ao público modelos e actitudes que poden exercer unha influencia positiva ou negativa sobre o avance cara a igualdade entre homes e mulleres.

Na publicidade sexista o tratamento que se fai das mulleres e os homes non é igualitario porque, entre outras causas, se difunden imaxes estereotipadas, violencia expresa e/ou subordinación dun sexo sobre outro, e se explota o corpo e a sexualidade como reclamo publicitario, empregando unha linguaxe discriminatoria

Dende a súa constitución e ata o 31 de decembro de 2020 a Comisión recibira un total de 82 denuncias, 3 delas no ano 2020, na súa maioría relacionadas con carteis e

anuncios con connotacións sexistas, sendo algunhas delas trasladadas ao Observatorio da Imaxe da Muller dependente do Instituto da Muller e instando en case todos os casos á retirada inmediata da publicidade.

Capítulo II: Medidas de investigación e de formación en materia de violencia de xénero.

Artigo 12. Potenciación da investigación sobre a violencia de xénero.

Artigo 13. Rexistros administrativos.

Artigo 14. Formación nas universidades.

Artigo 15. Formación da totalidade das e dos profesionais.

Este capítulo da lei fai fincapé na necesidade de coñecer con maior profundidade o fenómeno da violencia de xénero, as súas causas e consecuencias, os aspectos xurídicos e sociais, pero tamén as repercusións de carácter psicolóxico sobre as vítimas, así como os perfís dos maltratadores, entendendo que o maior coñecemento provocará unha resposta máis eficaz en todos os ámbitos: prevención, intervención, recuperación e castigo e reeducación dos maltratadores.

Artigo 12: Potenciación da investigación sobre a violencia de xénero

- Neste apartado cómpre mencionar a posta en marcha do **Observatorio Galego da Violencia de Xénero**, como órgano colexiado e institucional de Galicia encargado do estudo, da avaliación e do seguimento das políticas contra a violencia de xénero que se desenvolvan en Galicia.

No apartado correspondente, recóllese toda a información sobre este órgano, e as liñas de traballo establecidas en 2014, con continuidade en 2020 (véxase páxina 364).

- **A Dirección Xeral de Inclusión Social**, da Consellería de Política Social, en colaboración coa Secretaría Xeral da Igualdade e co apoio dos fondos do Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero, rematou no ano 2020 o Estudo sobre o senfogarismo feminino e violencia de xénero en Galicia.

O estudo foi desenvolvido por un equipo investigador da Universidade de Santiago de Compostela, baixo a supervisión da dirección xeral, e achega información cualitativa sobre a situación das mulleres sen fogar en Galicia e a incidencia e relación coa violencia de xénero como determinante das súas situacións ou como factor que está presente nelas.

Para profundar no coñecemento da materia realizáronse enquisas a persoas responsables de centros de atención ás persoas sen fogar e a mulleres usuarias destes, así como entrevistas a persoas expertas.

- **A Consellería de Cultura, Educación e Universidade**, a través da Asesoría de Igualdade, realizou un labor tanto de recompilación de información relevante para a prevención e loita contra a violencia de xénero como de colaboración na súa produción.

A este respecto, a consellería colaborou na elaboración do informe estatal *Menores y violencia de género*, coordinando a recollida de mostras representativas dos equipos directivos, profesorado e alumnado de 3º e 4º da ESO, bacharelato, FP e FP básica en 23 centros docentes galegos, co fin de coñecer a súa percepción da incidencia da violencia de xénero en persoas menores de idade. Este estudo, coordinado pola profesora Mª José Díaz Aguado, da Unidade de Psicoloxía Preventiva da Universidade Complutense de Madrid, forma parte dunha serie de publicacións periódicas realizadas pola Delegación del Gobierno contra la Violencia de Género e dálle continuidade a outros dous realizados en anos anteriores coa mesma distribución representativa, polo que constitúe un elemento fundamental para coñecer a evolución da percepción da violencia de xénero na poboación escolar.

O estudo *Menores y violencia de género* está a ser difundido desde o portal educativo a través da sección de igualdade: <http://www.edu.xunta.gal/portal/node/32053> [02/10/2020].

Así mesmo, en 2020, a Consellería participou na mesa de discusión para o ámbito educativo que tivo lugar no marco da elaboración do *Documento base para a elaboración de boas prácticas de actuación cos fillos/as vítimas de violencia de xénero*. O documento recolle as conclusións do grupo de traballo desenvolvido pola Universidade

de Santiago de Compostela e pola Universidade de Vigo, coa participación da Xunta de Galicia e do Ministerio da Presidencia, relacións coas Cortes e Igualdade, e que contou na súa elaboración coa participación dun notable número de persoas expertas no ámbito xurídico, social, educativo, sanitario e das Forzas e Corpos de Seguridade do Estado. Este documento está a ser difundido desde o portal educativo a través da sección de igualdade: <https://www.edu.xunta.gal/portal/node/31752> [28/08/2020].

Ademais, a través deste portal déuselle difusión a toda aquela publicación de valor coeducativo que se considerou de interese para o ámbito educativo. Así mesmo, en 2020 déuselle tamén difusión a un estudo realizado pola Universidade de Santiago de Compostela co título *Documento base para a elaboración de boas prácticas de actuación cos fillos/as vítimas de violencia de xénero*. Trátase dun texto xurdido como resultado das conclusións dun grupo de traballo desenvolvido pola USC e pola Universidade de Vigo, coa participación da Xunta de Galicia e do Ministerio da Presidencia, relacións coas Cortes e Igualdade. O estudo conta coa participación dun notable número de persoas expertas no ámbito xurídico, social, educativo, sanitario e nas Forzas e Corpos de Seguridade do Estado. Dentro destas participacións figura tamén a desta consellería. O estudo está a ser difundido desde o portal educativo a través da sección de igualdade: <https://www.edu.xunta.gal/portal/node/31752> [28/08/2020].

- **Enquisa sobre a percepción da sociedade galega sobre a violencia de xénero e a violencia sexual**

No mes de novembro de 2020 a conselleira de Emprego e Igualdade presentou os resultados da enquisa sobre a percepción da violencia de xénero en Galicia.

O obxectivo xeral da macroenquisa é profundar no coñecemento da violencia de xénero en Galicia, incluíndo a violencia sexual e as súas implicacións na sociedade, de xeito que permita deseñar e orientar con eficacia as políticas públicas de prevención e loita contra esta violencia.

Este traballo enmárcase no Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero e incorpora entre os seus eixos de actuación a necesidade de mellorar o coñecemento acerca desta problemática, como instrumento indispensable para a loita contra a violencia contra a muller, de maneira que se avance no coñecemento das súas formas, incidencia, causas e consecuencias, permitindo orientar as políticas públicas na materia.

A enquisa, que supón a continuación do labor feito pola Xunta nos anos 2005 e 2012, realizouse en xullo de 2020 de forma telefónica a 3.874 persoas residentes en Galicia de

18 ou máis anos de idade (55,7% mulleres e o 44,3% homes). Un 58.4% dos enquisados residen no rural e o 41,6% restante en áreas urbanas. Este estudo sirve de base para coñecer a evolución histórica das opinións e actitudes da poboación galega sobre esta lacra social.

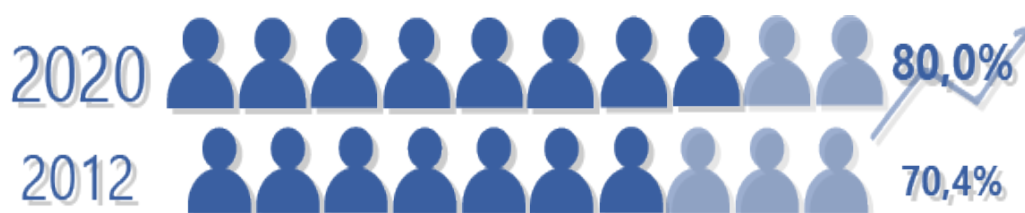
Ficha técnica da enquisa

FICHA TÉCNICA	
<i>Recollida de datos</i>	Enquisa telefónica mediante sistema CATI, con saltos, filtros e categorías de resposta automatizadas; reforzada cun panel, mediante enquisa CAWI (a través de cuestionario online autoadministrado).
<i>Ámbito territorial</i>	Galicia.
<i>Universo</i>	Poboación residente no territorio galego.
<i>Informante válido</i>	Persoa residente en Galicia de 18 ou máis anos, dentro das cotas que non estean completadas e residindo en fogares nos que ninguén respondeu á enquisa.
<i>Mostraxe</i>	Aleatoria simple e non probabilística orientada e por cotas (cotas por sexo, idade e provincia de residencia).
<i>Mostra</i>	3.874 enquisas.
<i>Marxe de erro</i>	Marxe de error global do $\pm 1,6\%$ para un nivel de confianza do 95,5%, estimando a hipótese máis desfavorable de variabilidade mostral: $p=q=0,5$.

Algunhas das conclusións máis destacadas desta enquisa foron:

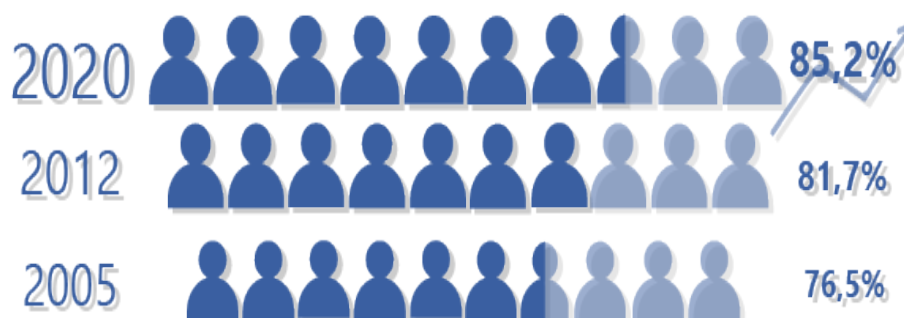
- A sociedade galega móstrase moi concienciada co problema da violencia de xénero. O 80% das persoas considéranlo principalmente un problema social que compromete a todas as persoas.

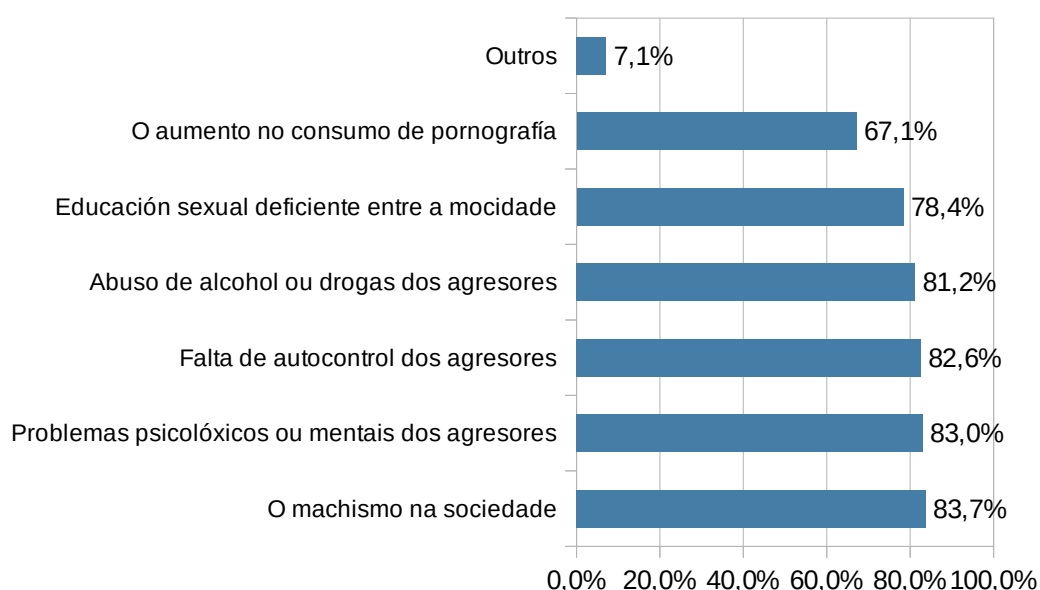
- A cidadanía considera que a violencia de xénero pódese erradicar, o 88,3% así o manifesta. É “evitable mediante un cambio global de valores” (56,9%) ou mediante unha “mellor protección e prevención” (31,4%).
- O principal factor que é considerado como desencadenante da violencia de xénero é “problemas psicolóxicos ou mentais dos agresores” (88,7%), seguido do “machismo o sexismo da sociedade” (87,1%) e o “abuso do alcohol ou consumo de drogas do agresor” (86,9%). Son os únicos factores que obteñen mais dun 80% de consenso.

- O 52,2% ten a sensación de que a violencia contra as mulleres aumentou nos últimos anos e o 36,2% que é a mesma.
- O 85,2% afirma que se coñecese algún caso de violencia de xénero denunciaríao. Este é un resultado positivo que reflicte a concienciación da poboación galega co problema e que foi mellorando ao longo da serie histórica 2005-2012-2020

- Para o 93,2% da cidadanía galega “que se incrementen os recursos para as vítimas” é unha das principais medidas desde a perspectiva institucional para protexelas e axudar a erradicar a violencia de xénero , seguido de preto de “que os xuíces e xuízas teñan máis formación e maior concienciación sobre a violencia contra as mulleres”.
- En canto as principais medidas desde a perspectiva cívica ou social, para practicamente a totalidade da poboación o fundamental é a educación en igualdade, tanto na familia como na escola, pero tamén que “elas denuncien sempre canto antes”.
- En relación aos motivos que a cidadanía considera como desencadenantes da violencia sexual, o maior grao de acordo (todos por enriba do 80%) maniféstase co “machismo imperante na sociedade”, os “problemas psicolóxicos ou mentais dos agresores”, a “falta de autocontrol do agresor” e o “abuso de alcohol e drogas” dos agresores. Menor consideración obteñen os que se poden definir como motivos vinculados directamente ao comportamento sexual.

- O 65,5% da poboación residente en Galicia considera que a violencia de xénero aumentou durante o período de confinamento provocado pola COVID-19, proporción que aumenta conforme descende a idade.

- **Accións de promoción de formación, investigación, sensibilización e prevención da violencia de xénero no ámbito universitario**

No ano 2020 a **Consellería de Emprego e Igualdade**, asinou novamente tres convenios de colaboración coas 3 universidades galegas, a Universidade da Coruña, a Universidade de Santiago de Compostela e a Universidade de Vigo.

O obxecto destes convenios foi o desenvolvemento de medidas do Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero, con actuacións como as seguintes:

- Reforzar e ampliar en materia de Educación, os valores igualitarios e a educación afectivo-sexual obrigatoria en todos os niveis educativos, fomentando que os mesmos se aborden de forma integral (aspectos fisiolóxicos e afectivo-emocionais).
- Incluír en todas as etapas educativas, a prevención da violencia de xénero, do machismo e das condutas violentas, a educación emocional e sexual e a igualdade, o valor da diversidade e a tolerancia.
- Implicar ás Unidades de Igualdade das Universidades na realización de estudos sobre o impacto do acoso, as agresións e os abusos sexuais no ámbito universitario, e valorar a oportunidade de realizar campañas de prevención nos Campus Universitarios, e de forma particular das agresións sexuais “en cita”.
- Formación permanente a docentes en prevención da violencia de xénero.
- Realizar campañas que teñan como público obxectivo á mocidade, utilizando preferentemente as tecnoloxías da información e da comunicación.
- Dar formación á mocidade sobre o uso adecuado e crítico da internet e as novas tecnoloxías, especialmente na protección da privacidade e sobre os ciberdelitos (stalking, sexting, grooming, etc).
- Promover desde as administracións públicas e organizacións empresariais, a mellora da formación recibida polos e as responsables das empresas e representantes sindicais.

- Diseñar programas de prevención, detección e protocolos especializados, ou actualizar os existentes en atención e actuación, adaptándoos ás especificidades das diferentes violencias sexuais. Desenvolver protocolos de intervención e detección precoz en todos os ámbitos de Educación Infantil, Primaria e Secundaria, así como no ámbito universitario.
- Fomentar a investigación en violencias sexuais: estudos diagnósticos, desenvolvemento estatístico, unificación de datos e publicidade dos mesmos. Realizar estudos de prevalencia e deseño de indicadores para todos os tipos de violencias sexuais.
- Realizar un estudo sobre as novas realidades de trata e as respostas operativas que deben implementarse para que as actuacións policiais teñan maior facilidade á hora de intervir en espazos de alto nivel de control por parte dos proxenetas, incluídas as vivendas.
- Establecer un sistema de análise estatística que recolla as violencias machistas que sofren as mulleres que exercen a prostitución.
- Realizar estudos sobre a situación das mulleres maiores de 65 anos que sofren violencia de xénero e preparar recursos adaptados a elas.
- Realizar estudos sobre a situación dos menores (custodia, réxime de visitas, relacións co pai maltratador...)
- Incluír contidos de igualdade contra a violencia de xénero nos temarios de acceso aos corpos docentes.
- Introducir nos libros de historia a orixe, desenvolvemento e logros do movemento feminista, no marco do Pacto de Educación.
- Incluír no Master obrigatorio de acceso ao corpo de profesores/ as de Educación Secundaria un módulo de prevención de violencia de xénero no ámbito escolar.

Datos:

Nº de actividades de sensibilización: 7

Nº de guías: 11

Nº de cursos realizados: 40

Nº de seminarios: 8

Nº de proxectos/traballos e estudos de investigación: 12

Nº de enquisas: 307

Nº de participantes: 2.728

Artigo 13: Rexistros administrativos

- **Seguimento do Plan Galego de Estatística: 2020: Área de violencia de xénero:**

O Programa Estatístico Anual da Comunidade Autónoma de Galicia para o 2020, aprobado polo Decreto 162/2019, do 19 de decembro, establece como unha das operacións estatísticas a realizar pola Secretaría Xeral da Igualdade, a estatística de violencia de xénero, na que se recollen os datos correspondentes aos expedientes tramitados entre o 1 de xaneiro e o 30 de decembro de 2020.

Unidades estatísticas

- **Prestacións económicas directas.**

- **Axuda de pagamento periódico a vítimas da violencia de xénero** (véxase páx. 220).

No ano 2020, réxese pola Resolución do 17 de decembro de 2018, da Secretaría Xeral da Igualdade, pola que se aproban as bases reguladoras para a concesión da prestación periódica para mulleres que sofren violencia de xénero, prevista no artigo 39 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, modificada pola Lei 12/2016, do 22 de xullo (DOG nº 1, do 2 de xaneiro de 2019), que foi modificada a través da Resolución do 12 de febreiro de 2019 (DOG, nº 36, do 20 de febreiro). E a través da Resolución do 13 de decembro de 2019, da Secretaría Xeral da Igualdade, pola que se convoca para o ano 2020 a prestación periódica para mulleres que sofren violencia de xénero, prevista no artigo 39 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, modificada pola Lei 12/2016, do 22 de xullo (DOG nº 1 do 2 de xaneiro).

Os requisitos para poder ser beneficiaria desta axuda establécense no artigo 5 da antedita Resolución do 17 de decembro de 2018, modificada pola Resolución do 12 de febreiro de 2019: ser muller, maior de idade ou emancipada vítima de violencia de xénero, ter cesado a convivencia co agresor nos doce meses inmediatamente anteriores á data de presentación da solicitude, estar empadroada e residir na Comunidade Autónoma de Galicia, carecer de recursos económicos e/ou dispoñer dunha rendas ou ingresos brutos mensuais iguais ou inferiores ao dobre do IPREM vixente, excluída a parte proporcional da pagas extraordinarias, e non ter percibido con anterioridade esta axuda ou a axuda de pago único establecida no artigo 27 da Lei orgánica 1/2004, do 28 de decembro. Para os efectos desta axuda tamén teñen a consideración de vítimas de violencia de xénero as mulleres que padeceran violencia vicaria ou violencia por “interpósita persoas”, con resultado de morte.

A situación de violencia de xénero derivada de convivencia acreditarase, segundo o disposto no artigo 7 das bases reguladoras recollidas na antedita Resolución do 17 de decembro de 2018, con algún dos documentos seguintes: certificación da orde de protección ou da medida cautelar, testemuño ou copia autenticada polo/a secretario/a xudicial da propia orde de protección ou da medida cautelar; sentenza de calquera orde xurisdiccional, que declare que a muller sufriu violencia de xénero ou documento xudicial que declare que a muller é vítima de trata de seres humanos con fins de explotación sexual; informe das forzas e corpos de seguridade que indique a existencia de indicios claros de trata de seres humanos con fins de explotación sexual; informe dos servizos sociais e/ou sanitarios da administración pública autonómica ou local, informe dos servizos de acollida ou informe do Ministerio Fiscal que indique a existencia de indicios de violencia.

A axuda consiste nunha contía económica destinada directamente á beneficiaria, de carácter periódico, ata o máximo de doce mensuralidades, sempre que nese período subsistan as circunstancias polas que se concedeu.

- **Axuda de pagamento único ás vítimas de violencia de xénero** (véxase páxina 229).

No ano 2020 réxese pola Resolución do 20 de novembro de 2019, da Secretaría Xeral da Igualdade, pola que se regulan as bases para a concesión das axudas establecidas no artigo 27 da Lei orgánica 1/2004, do 28 de decembro, de medidas de protección integral contra a violencia de xénero, e no artigo 43 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, e se procede á súa convocatoria para o ano 2020 (DO nº 1 do 2 de xaneiro de 2020).

Os requisitos esixidos para poder ser beneficiaria desta axuda recóllense no artigo 6.1 da antedita Resolución; son ser muller, maior de idade ou emancipada vítima de violencia de xénero; non convivir co agresor; estar empadroada e residir na Comunidade autónoma de Galicia; carecer de rendas que, en cómputo mensual, superen o 75 por cento do salario mínimo interprofesional vixente, excluída a parte proporcional de dúas pagas extraordinarias; ter especiais dificultades para obter un emprego, que se acreditará a través do informe do Servizo Público de Emprego; ter vixentes as medidas de protección establecidas nunha orde de protección, informe do Ministerio Fiscal ou sentenza xudicial, e non ter percibido esta axuda ou a axuda periódica para vítimas de violencia de xénero con anterioridade.

Esta axuda é incompatible coa percepción de calquera outra axuda establecida tanto polas administracións públicas ou calquera dos seus organismos, entes ou sociedades,

como por calquera entidade privada destinadas ao mesmo fin. É, exclusivamente, compatible coas axudas previstas na Lei 35/1995, do 11 de decembro, de axudas e asistencia ás vítimas de delitos violentos e contra a liberdade sexual, así como con calquera outra axuda económica de carácter autonómico ou local concedida pola situación de violencia de xénero.

Segundo se establece no artigo 8.1 da citada Resolución do 20 de novembro de 2019, a situación de violencia acredítase pola orde de protección a favor da vítima, informe do Ministerio Fiscal que indique a existencia de indicios de que a denunciante é vítima de violencia de xénero en tanto non se dite a orde de protección, así como a sentenza condenatoria definitiva, ou definitiva e firme, que conteña medidas de protección que acrediten a actualidade da situación de violencia.

- Indemnización establecida no artigo 43 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero (véxase páxina 244).

No ano 2020 réxese pola Resolución do 20 de novembro de 2019, da Secretaría Xeral da Igualdade, pola que se regulan as bases para a concesión das axudas establecidas no artigo 27 da Lei orgánica 1/2004, do 28 de decembro, de medidas de protección integral contra a violencia de xénero, e no artigo 43 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, e se procede á súa convocatoria para o ano 2020 (DO nº 1 do 2 de xaneiro de 2020).

Esta liña de axudas ten por obxecto proporcionar axuda económica en forma de indemnización dirixida ás mulleres que sofren violencia de xénero e/ou as e os menores ou persoas dependentes delas polos danos e prexuízos ocasionados como consecuencia da situación de violencia. Trátase de indemnizacións fixadas mediante sentenza xudicial ditada por xulgados e tribunais con sede no territorio galego, no caso de incumprimento, por insolvencia, por parte do obrigado a satisfacelas.

Poden ser beneficiarias destas axudas: as mulleres que sufran violencia de xénero, as persoas menores de idade que dependan dunha muller que sufra violencia de xénero, as persoas maiores de idade que dependan economicamente dunha muller que sufra violencia de xénero e as persoas dependentes baixo o coidado dunha muller que sufra violencia de xénero.

Os requisitos para poder ser beneficiaria desta axuda recóllense no artigo 6.2 da citada Resolución do 20 de novembro de 2019: estar empadroada e ter residencia efectiva en calquera dos concellos da Comunidade Autónoma de Galicia, ter dereito á percepción

dunha indemnización, por danos e perdas derivados dunha situación de violencia de xénero, recoñecida nunha resolución xudicial firme ditada por un xulgado ou tribunal con sede na Comunidade Autónoma de Galicia, que exista constatación xudicial do incumprimento do deber de satisfacer a indemnización por insolvencia do obrigado ao pagamento e que a persoa beneficiaria se atope nunha situación de precariedade económica como consecuencia da falta de pagamento da indemnización xudicialmente recoñecida.

A contía da indemnización é a fixada pola resolución xudicial correspondente que quede pendente de pagamento tras a declaración de insolvencia do obrigado a el, sen que a contía máxima poida ser superior a 6.000 € por cada persoa beneficiaria

❑ **Prestacións de servizos.**

- **Atención polo Punto de Coordinación das Ordes de Protección** (véxase páxina 329)

Expedientes de seguimento de medidas de protección de mulleres vítimas de violencia de xénero.

Estes expedientes ábreanse pola entrada no PCOP, dependente da Secretaría Xeral da Igualdade, da comunicación dos xulgados competentes da adopción dunha resolución xudicial (auto ou sentenza) que implica pronunciamento sobre medidas ou ordes de protección. A información (sentenzas/autos/medidas/ordes de protección) remítese desde os xulgados. O funcionamento xeral é de apertura dun expediente por vítima; o que supón que en certo número de casos dentro dun mesmo expediente, faise un seguimento a sucesivas medidas ou ordes de protección.

- **Acreditacións da Condición de Violencia de Xénero.**

Solicitudes e expedición de certificacións/acreditacións da condición de vítima de violencia de xénero.

- **Certificación acreditativa da condición de vítima de violencia de xénero**, para os efectos da incorporación ao programa de inserción laboral deste colectivo.

O artigo 2º.b da Orde do 2 de maio de 2006 establece como un dos documentos que debe acompañar á solicitude de incorporación ao programa, a Certificación acreditativa da condición de vítima, expedida polo Punto de Coordinación das Ordes de Protección, dependente da Secretaría Xeral da Igualdade.

Datos Estadísticos 2020.**1.- Expedientes de concesión de axudas de pagamento único.**

Nº resolucións favorables			
Provincia	1º semestre	2º semestre	Total
A Coruña	84	66	150
Lugo	9	8	17
Ourense	21	20	41
Pontevedra	68	65	133
Total	182	159	341

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

2.- Expedientes de concesión de axudas de pagamento periódico.

Nº resolucións favorables			
Provincia	1º semestre	2º semestre	Total
A Coruña	157	143	300
Lugo	26	33	59
Ourense	39	47	86
Pontevedra	97	97	194
Total	319	320	639

3.- Expedientes de concesión da indemnización regulada no artigo 43 da lei galega 11/2007.

Nº resolucións favorables			
Provincia	1º semestre	2º semestre	Total
A Coruña	2	5	7
Lugo	2	1	3
Ourense	0	0	0
Pontevedra	0	1	1
Total	4	7	11

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

4.- Atención polo Punto de Coordinación das Ordes de Protección.

Novos expedientes seguidos			
Nº expedientes			
Provincia	1º semestre	2º semestre	Total
A Coruña	201	275	476
Lugo	59	75	134
Ourense	53	59	112
Pontevedra	142	199	341
Total	455	608	1.063

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Medidas de protección comunicadas			
Nº ordes de protección			
Provincia	1º semestre	2º semestre	Total
A Coruña	249	281	530
Lugo	73	82	155
Ourense	56	51	107
Pontevedra	158	181	339
Total	536	595	1.131

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

5.- Certificación acreditativa da condición de vítima de violencia de xénero, para os efectos da incorporación ao programa de inserción laboral deste colectivo.

Nº certificacións emitidas			
Provincia	1º semestre	2º semestre	Total
A Coruña	2	0	2
Lugo	2	1	3
Ourense	0	0	0
Pontevedra	1	5	6
Total	5	6	11

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

6.- Informe técnico da Secretaría Xeral da Igualdade para os efectos da concesión de vivenda en aluguer.

Nº informes emitidos			
Provincia	1º semestre	2º semestre	Total
A Coruña	10	24	34
Lugo	3	49	52
Ourense	6	14	20
Pontevedra	4	48	52
Total	23	135	158

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Artigos 14 e 15: Formación nas universidades e formación da totalidade das e dos profesionais

- Decreto 70/2017, do 13 de xullo, polo que se regula a formación en igualdade e prevención e loita contra a violencia de xénero do persoal ao servizo de Administración da Comunidade Autónoma de Galicia.

Este Decreto, publicado no Diario Oficial de Galicia do 1 de agosto de 2017, regula a formación en xénero da totalidade do persoal da Administración pública e sitúa a Comunidade Autónoma de Galicia na primeira liña no uso de ferramentas e desenvolvemento de boas prácticas dirixidas a cimentar un patrón igualitario entre mulleres e homes.

Dáse así cumprimento á Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, que establece que a Xunta garantirá, nos termos que se establezan regulamentariamente, e promoverá, mediante os instrumentos necesarios, a formación en igualdade de todos e todas as profesionais que traballan en ámbitos relacionados directa ou indirectamente coa violencia de xénero. En especial, dos e das profesionais da sanidade, dos servizos sociais, educativos, das forzas e corpos de seguridade e das operadoras e operadores xurídicos, mediante o deseño de programas específicos de formación en materia de violencia de xénero e poñéndooos á disposición de calquera ente, organismo ou departamento, e da sociedade en xeral, para a súa aplicación nas diversas accións formativas.

Desta maneira, todo o persoal ao servizo da Administración xeral da Comunidade Autónoma de Galicia, das entidades públicas instrumentais do sector público autonómico de Galicia, o persoal docente, o persoal estatutario do Servizo Galego de Saúde, así como o persoal ao servizo da Administración de xustiza e o persoal funcionario do corpo de Policía autonómica, serán formados neste eido. Ademais, no caso do persoal de novo ingreso que acceda á condición de persoal funcionario de carreira ou laboral fixo da Administración xeral, as actividades formativas para a obtención do nivel básico de coñecemento terán carácter obrigatorio.

No marco deste Decreto, sinálanse a continuación as accións formativas desenvolvidas no marco da Xunta de Galicia

■ **Formación para persoal no ámbito da Administración pública 2020**

O impulso á formación en materia de igualdade, que constitúe unha liña estratéxica do Plan de formación da Escola Galega de Administración Pública (Egap), persegue o obxectivo de que o maior número de empregados/as públicos/as poida contar cunha formación específica sobre estes contidos e adquirir unha perspectiva crítica na materia e de que contribúa a que as distintas administracións públicas de Galicia poidan ser parte activa no avance cara á consecución da igualdade real e efectiva e a erradicación da violencia de xénero na sociedade.

A continuación preséntanse as actividades desenvoltas pola Egap ao longo do ano 2020 en materias relacionadas coa igualdade e a prevención e loita contra a violencia de xénero. No primeiro apartado recóllense aquelas actividades específicas en materia de xénero, mentres que o segundo bloque comprende aquelas actividades que, se ben non son específicas en materia de xénero, sí inclúen contidos nesta materia; e, no terceiro apartado, faise referencia ás actividades desenvoltas en virtude de convenios de colaboración nas que se abordan estes contidos.

1. Actividades específicas en materia de xénero para persoal das administracións públicas de Galicia

A oferta formativa en materia de igualdade e prevención da violencia de xénero configurouse en 2020 como un plan de formación específico, co propósito de que os distintos colectivos de empregados/as públicos/as poidan acceder á totalidade das actividades programadas na materia, tanto ás que abordan contidos de carácter básico como a aquelas que presentan un carácter máis especializado; incidindo especialmente na necesidade de integrar a perspectiva de xénero, cun carácter transversal, nos diversos ámbitos da xestión pública.

As actividades formativas na materia foron convocadas mediante Resolución do 24 de febreiro de 2020 (DOG núm. 40, do 28 de febreiro de 2020) pola que se convocan as actividades de formación continua en materia de igualdade e violencia de xénero para o persoal ao servizo das administracións territoriais, institucionais e entes públicos instrumentais do sector público da Comunidade Autónoma, así como do persoal da Administración de xustiza de Galicia e de administración e servizos (PAS) das tres universidades galegas.

Esta oferta formativa conxunta, que se levou a cabo por segundo ano consecutivo, veu garantir que todas as persoas destinatarias destas actividades puidesen acceder a esta formación de carácter transversal, con independencia da Administración á que pertencen, garantindo así unha xestión máis eficiente e unha maior racionalización na cobertura das prazas.

A continuación, recóllense as actividades formativas desenvoltas, atendendo á modalidade de impartición:

Na modalidade de **teleformación** desenvóléronse as seguintes actividades formativas:

Actividades desenvoltas na modalidade de teleformación				
Título	Edicións	Prazas	Horas/ed	Persoas destinatarias
Linguaxe administrativa non sexista e imaxe igualitaria na práctica da xestión pública	2	100	30	Persoal ao servizo da Admón. xeral da CA de Galicia, das entidades públicas instrumentais e da Admón. institucional; das entidades locais; da Admón. de xustiza e do PAS do Sistema Universitario de Galicia (UDC, USC e UVigo)
Formación básica en igualdade de xénero nas administracións públicas	2	100	20	
Formación básica para a sensibilización e prevención da violencia de xénero	6	300	20	
Sexting, sextorsión, violencia de xénero dixital	6	300	20	
Básico en igualdade e prevención e loita contra a violencia de xénero	10	500	20	
Conciliación da vida persoal, familiar e laboral	1	50	30	
O enfoque de xénero no deseño, execución e avaliación de plans, programas e proxectos	3	150	25	
Linguaxe administrativa non sexista e imaxe igualitaria na práctica da xestión pública	1	50	30	Persoal ao servizo das entidades locais de Galicia
Formación básica para a sensibilización e prevención da violencia de xénero	1	50	20	
Módulo II. Violencia de xénero e familiar. Tramitación	1	50	30	Persoal ao servizo da administración de xustiza de Galicia
O enfoque de xénero no deseño, execución e avaliación de plans, programas e proxectos	1	50	25	Persoal de administración e servizos (PAS) das Universidades do Sistema Universitario de Galicia (UDC, USC e Uvigo)
Formación básica para a sensibilización e prevención da violencia de xénero	1	50	20	
Total	35	1750	290	

Fonte: Escola Galega de Administración Pública. Xunta de Galicia

As actividades impartidas na modalidade **presencial** foron as seguintes:

Actividades desenvoltas na modalidade presencial*				
Título	Edicións	Prazas	Horas/ed	Persoas destinatarias
Ser a líder: o liderado e autoliderado feminino	1	35	12	Persoal ao servizo da Admón. Xeral da CA de Galicia, das entidades públicas instrumentais e da Admón. institucional; das entidades locais; da Admón. de xustiza e do PAS do Sistema Universitario de Galicia (UDC, USC e UVigo)
Violencia de xénero	1	30	21	
Total	2	65	33	

Fonte: Escola Galega de Administración Pública. Xunta de Galicia

*Con motivo das restricións derivadas da COVID, foron anuladas un total de 6 actividades formativas, que ían ser impartidas na modalidade presencial, o que supuxo un total de 13 edicións anuladas. As actividades formativas que se anularon foron as seguintes: Básico en igualdade e prevención e loita contra a violencia de xénero (5 edicións), Atención integral en violencia de xénero (2 edicións), Violencia de xénero desde a perspectiva socioasistencial (2 edicións), Violencia de xénero (1 das edicións), Igualdade de xénero: perspectiva xurídica (2 edicións) e Curso monográfico Violencia de xénero na adolescencia (1 edición).

Na modalidade de **telepresenza**, que se basea na retransmisión en directo das sesións formativas, desenvolveuse unha actividade formativa:

Actividades desenvoltas na modalidade de telepresenza				
Título	Edicións	Prazas	Horas/ed	Persoas destinatarias
Igualdade de xénero: perspectiva xurídica	1	24	21	Persoal ao servizo da Admón. Xeral da CA de Galicia, das entidades públicas instrumentais e da Admón. institucional; das entidades locais; da Admón. de xustiza e do PAS do Sistema Universitario de Galicia (UDC, USC e UVigo)

Fonte: Escola Galega de Administración Pública. Xunta de Galicia

Ademais, en 2020, a EGAP organizou un **curso monográfico** denominado *Coeducación emocional: a educación emocional como ferramenta para promover a igualdade*, de 15 horas de duración, que se impartiu na modalidade mixta, e do que se ofertaron 50 prazas de formación.

O dito curso tiña por obxectivos, entre outros, dotar o alumnado dos coñecementos, competencias e aptitudes necesarias para promover a educación en igualdade, e para fomentar o emprego das ferramentas propias da educación emocional aplicadas á educación en igualdade e á prevención da violencia de xénero.

Curso monográfico (modalidade mixta)				
Título	Edicións	Prazas	Horas/ed	Persoas destinatarias
Coeducación emocional: a educación emocional como ferramenta para promover a igualdade	1	50	15	Persoal empregado público, en situación de servizo activo ou asimilada, das administracións públicas da Comunidade Autónoma de Galicia, dos seus entes instrumentais e das universidades do Sistema universitario de Galicia

Fonte: Escola Galega de Administración Pública. Xunta de Galicia

As actividades formativas desenvoltas na modalidade de teleformación, presencial, telepresenza e mixta supuxeron, así pois, un total de 39 edicións, 1889 prazas e 839 horas de formación efectivamente impartidas. En canto ao número de alumnos/as que se formaron, se temos en conta as actividades desenvoltas nas ditadas modalidades formativas, foron un total de 1712 as persoas que se formaron nestes contidos: 1604 fixérono na modalidade de teleformación, 46 persoas na modalidade presencial, 13 a través da telepresenza, e 49 realizaron o curso monográfico, impartido na modalidade mixta (que combinou sesións presenciais coa teleformación).

Por outra parte, na modalidade de **autoformación**, que posibilita o acceso á formación dun xeito máis autónomo e flexible, ofertáronse as seguintes actividades:

Actividades desenvoltas na modalidade de autoformación			
Título	Prazas*	Horas	Persoas destinatarias
Formación básica en igualdade de xénero nas administracións públicas	200	20	Persoal ao servizo da Admón. Xeral da CA de Galicia, das entidades públicas instrumentais e da Admón. institucional; das entidades locais; da Admón. de xustiza e do PAS do Sistema Universitario de Galicia (UDC, USC e UVigo)
Formación básica para a sensibilización e prevención da violencia de xénero	200	20	
Linguaxe administrativa non sexista e imaxe igualitaria na práctica da xestión pública	200	30	
Total	600	70	

Fonte: Escola Galega de Administración Pública. Xunta de Galicia

**Fai referencia ás prazas ofertadas para a realización das probas de certificación dos coñecementos que dan dereito á obtención do correspondente diploma acreditativo.*

Foron 1423 as persoas que solicitaron acceder aos contidos específicos que se ofertaron na modalidade de autoformación, sendo 305 os/as empregados/as públicos/as que certificaron os seus coñecementos nestas materias, ao teren superado as correspondentes probas de avaliación.

Así pois, en 2020 un total de 2017 empregados/as públicos/as se formaron en materia de igualdade e prevención e loita contra a violencia de xénero, no marco das actividades formativas promovidas pola EGAP: 1712 recibiron o correspondente diploma tras teren participado nas correspondentes actividades formativas, e 305 obtiveron o certificado logo de ter superado as probas libres a través das cales é posible certificar os coñecementos no marco do programa de autoformación da EGAP.

2. Actividades non específicas en materia de xénero que inclúen contidos sobre xénero dirixidas ao persoal das distintas administracións

Ademais da formación especificamente centrada en materia de igualdade, ao igual que nos anos anteriores, a EGAP incorpora este tipo de contidos nos programas doutras actividades formativas. Así, por exemplo, 50 persoas se formaron co curso en liña *Módulo I. A actividade dos xulgados de garda: actuacións propias e alleas aos xulgados de instrución*, dirixido ao persoal da Administración de xustiza, co que se pretende proporcionar coñecementos específicos de xestión procesual, atendendo aos procedementos especiais relativos, entre outros colectivos, ás vítimas de violencia de xénero.

Por outra parte, impartíronse contidos sobre linguaxe non sexista no curso sobre o *Manual de estilo do DOG e outras publicacións institucionais*, co que se pretende promover unha linguaxe igualitaria que evite os estereotipos de xénero, no cal se formaron 48 empregados/as públicos/as.

Tamén se abordan contidos relacionados con esta materia na actividade formativa *Contratación estratéxica*, na que se analiza, entre outras cuestións, a potencialidade da contratación pública como instrumento para promover a igualdade de xénero.

En 2020, esta actividade foi impartida na modalidade de autoformación. Un total de 256 persoas se interesaron por acceder aos contidos formativos nesta materia e foron 13 as persoas que, posteriormente, certificaron os seus coñecementos.

Así pois, en 2020, impartíronse módulos formativos relativos aos contidos de xénero en tres actividades formativas, o que supuxo que, de maneira adicional ao exposto no apartado anterior, 111 alumnos/as puideron formarse, no marco doutras actividades, en contidos de xénero e igualdade, así como en materia de linguaxe non discriminatoria.

3. Actividades formativas que inclúen contidos sobre xénero organizadas ao abeiro de convenios de colaboración

En 2020 organizouse, ao abeiro dun convenio de colaboración entre a EGAP e o Instituto Galego de Consumo e da Competencia, o curso *Consumo e xénero*, de 20 horas de duración e no que se formaron 49 persoas nestes contidos específicos. Con esta actividade formativa, o que se pretende é promover a reflexión sobre a relación entre o consumo e o xénero como elementos de desigualdade social, cuestionar os estereotipos de xénero asociados ao consumo, e analizar o papel de mulleres e homes neste ámbito. Este curso impartíuse na modalidade en liña e dirixiuse especificamente ao persoal do Instituto Galego do Consumo e da Competencia, da Dirección Xeral de Xuventude, Participación e Voluntariado, dos espazos xoves, das Oficinas Municipais de Información Xuvenil (OMIX) e das Oficinas Municipais de Información ao Consumidor (OMIC).

Tamén no que respecta ás actividades formativas organizadas no marco dos convenios de colaboración asinados, hai que facer referencia aos contidos de prevención de riscos laborais desde a perspectiva de xénero que se inclúen nos cursos realizados ao abeiro do convenio entre o Instituto Galego de Seguridade e Saúde Laboral e a Egap. En concreto, no marco deste convenio, en 2020 organizáronse 9 edicións do curso de *Prevención de Riscos Laborais. Nivel básico*, de 60 horas de duración cada unha delas, impartidas na modalidade de teleformación, e nas que se aborda a prevención de riscos laborais desde a perspectiva de xénero. Un total de 675 persoas formáronse nestes contidos específicos.

Así mesmo, desenvolveuse unha edición do curso de *Prevención de Riscos Laborais en actividades de tempo libre*, tamén de 60 horas e igualmente impartido en liña, no que tamén se incluían contidos sobre PRL desde a perspectiva de xénero. Esta actividade cursárona 75 persoas.

As actividades desenvoltas ao abeiro de convenios de colaboración nas que se abordan estes contidos representaron, así pois, un total de 620 horas de formación e 799 alumnos/as formados.

Por outra banda, a **Dirección Xeral de Inclusión Social, da Consellería de Política Social**, en colaboración coa Escola Galega de Administración Pública, desenvolve un curso sobre “Os dereitos fundamentais na atención ás persoas en situación de vulnerabilidade social: evitar a discriminación, a aporofobia e o edadismo”. Este curso, dirixido a persoal empregado público da administración autonómica - con preferencia para o persoal que participa na atención directa ou na xestión dos recursos de protección social que atenden ás persoas en situación de necesidade nos eidos de servizos sociais, vivenda (IGVS), igualdade (SXI), educación (Consellería de Educación), e sanidade (SERGAS) - , contou cun total de 30 prazas.

Formación de profesionais do ámbito sanitario

En relación á prevención e tratamento da violencia de xénero as actuacións desenvolvidas no ámbito competencial do Servizo Galego de Saúde, da Consellería de Sanidade, durante o exercicio 2020 son as seguintes:

- ◆ Xornada “Impacto da Covid na situación de Violencia de Xénero”,
<https://www.youtube.com/watch?v=g7EFVBnswAQ&t=4s>
- ◆ Vídeo “Ao teu lado” que está visible para a cidadanía na web da Escola Galega de Saúde•para Cidadáns, https://www.youtube.com/watch?v=JoL_esil3C8&t=4s
- ◆ Curso Sensibilización: contou con 4 edicións nas que houbo 197 participantes
- ◆ Curso Básico: contou con 2 edicións nas que houbo 4144 participantes
- ◆ Curso para o alumnado das Facultades de Fisioterapia, Enfermaría, Educación e Graduado Social: contou con 8 edicións nas que participaron 217 persoas

- ♦ Curso “Básico en igualdade de oportunidades e contra a violencia de xénero”, impartido na modalidade de autoformación e ao cal asistiron 7.161 profesionais
- ♦ Curso “A violencia cara ás mulleres. Como detectala e pautas de actuación desde o Servizo Galego de Saúde”, impartido na modalidade de autoformación e ao cal asistiron 4.916 profesionais.
- ♦ Elaboración dos contidos do “Curso básico de Igualdade de oportunidades entre homes e mulleres e prevención da violencia de xénero” adaptado ao persoal do Servizo Galego de Saúde que accedeu á organización nos procesos selectivos pola quenda de discapacidade intelectual. Actualmente están en proceso de validación como “lectura fácil”
- ♦ No Informe de diagnóstico en materia de igualdade entre mulleres e homes no Servizo Galego de Saúde realizado no 2020, analízase nun apartado específico e desde unha perspectiva de xénero a formación programada, impartida e dirixida ao persoal da organización.

Plan de Formación anual do servizo de voluntariado e participación

Desde a **Consellería de Política Social, a través da Dirección xeral de Xuventude, Participación e Voluntariado**, no marco do Plan de formación conxunto para a xuventude e o voluntariado, realizáronse un total de 2 cursos en liña e 5 cursos presenciais orientados á formación específica en materia de prevención e de adopción de medidas de sensibilización e formación na área de igualdade que se detallan a continuación:

1.- *Sensibilízate contra as violencias*: levouse a cabo a través da Plataforma de teleformación dende o 3 de novembro ao 3 de decembro cunha duración de 20 horas. Púxose en marcha co obxectivo xeral de coñecer, detectar e erradicar as diferentes formas de violencia, promovendo as relacións igualitarias e o fomento da non discriminación.

No curso, no que participaron un total de 50 persoas, tratouse de identificar as distintas situacións de violencia contra as mulleres para a súa prevención e eliminación, á vez que se proporcionaron ferramentas de identificación e alternativas á linguaxe sexista. Tamén houbo un espazo para tratar a realidade das nenas e mulleres con discapacidade.

2.- *Formación en igualdade e para a prevención e afrontamento da violencia de xénero denominado Voluntariado Violeta* : desenvóléronse, ao abeiro do Pacto de Estado contra a violencia de xénero, un total de 6 actividades formativas que se levaron a cabo desde o 26 de outubro ao 26 de decembro e que formaron finalmente a un total de 119 persoas relacionadas coa acción voluntaria na área social. En concreto, esta formación abarcou 5 cursos presenciais, que ofertaron 50 prazas e 80 horas de formación, e un curso online a través da Plataforma de teleformación que ofertou 100 prazas e 20 horas de formación.

Ditas actividades formativas pretenderon incidir na prevención da violencia de xénero e as actuacións a realizar cando esta xa se produciu tanto coa propia muller como coas persoas menores implicadas, ofrecendo ás persoas que realizan accións de voluntariado ferramentas que lle permitiran obter máis habilidades en canto á prevención, detención e na intervención ante situacións de violencia de xénero. Respecto á actividade formativa de voluntariado e respecto a estas 119 persoas participantes, o 82,35% foron mulleres (98 mulleres) sendo unha porcentaxe de participación amplamente maior en comparación coa participación masculina, que supuxo un 17,65% (21 homes).

•**Formación de profesionais do ámbito educativo: Formación do profesorado.**

Para a Consellería de Cultura, Educación e Universidade resulta de especial interese o desenvolvemento das competencias profesionais docentes que permitan a capacitación de todo o profesorado co fin de cumprir coas súas obrigas docentes e orientadoras e cos principios que emanan da lexislación vixente en materia de igualdade e prevención da violencia de xénero. Cómpre lembrar que ao persoal docente tamén lle afecta o estipulado no Decreto 70/2017, do 13 de xullo, que regula a formación en materia de igualdade e prevención da violencia de xénero para toda a Administración pública galega.

Así pois, a través do seu principal documental de acción, o Plan Anual de Formación do Profesorado, a Consellería canaliza anualmente a oferta formativa que se poñerá ao dispor do persoal docente en activo en centros públicos e concertados. Para reforzar a oferta formativa e estimular a súa demanda, desde o curso 2018/19 o Plan Anual de Formación do Profesorado presenta unha sección específica co título “Igualdade, coeducación e prevención da violencia de xénero” co fin de dotar de espazo específico a temática.

- Este plan publícase anualmente e pódese consultar no portal educativo; os que afectan ao ano 2020 son os seguintes:

Plan Anual de Formación do Profesorado 2019/20: <https://www.edu.xunta.gal/portal/node/31613>

Plan Anual de Formación do Profesorado 2020/21: <https://www.edu.xunta.gal/portal/node/28184>

- Dentro do Plan Anual de Formación do Profesorado podemos atopar distintas opcións a través das cales se cobren as distintas necesidades e intereses en materia coeducativa. Sinalámolas deseguido:
 - ✓ plans de formación permanente do profesorado para centros docentes públicos e seminarios e grupos de traballo en centros docentes concertados
 - ✓ licenzas de formación para docentes ou grupos de docentes en activo
 - ✓ escolas de nais e pais (ENAPAS)
 - ✓ actividades formativas (cursos, xornadas, congresos) para docentes
 - ✓ reintegros para actividades formativas para docentes en activo

PLANS DE FORMACIÓN PERMANENTE DO PROFESORADO

Denomínase **plan de formación permanente do profesorado** (PFPP) a demanda formativa concreta que realiza un centro educativo público para responder a unha detección de necesidades por parte seu claustro. A consellería xestiona esta demanda a través do centro de formación e recursos ao que está asignado o centro educativo, quen o asesora na busca dos recursos máis axeitados para dar resposta á necesidade que queren cubrir.

A demanda de formación en igualdade a través dos PFPP está en ascenso, feito ao que contribuíu fortemente en 2020 a implantación da Instrución do 6 de setembro de 2019 que estableceu a obrigatoriedade de dispor dun plan de igualdade adaptado ás necesidades de cada centro.

Por regra xeral, os centros que solicitan un PFPP para traballar a igualdade fano a través das liñas de traballo (d) e (e), denominadas respectivamente “Escola inclusiva e atención á diversidade” e “Convivencia escolar e clima de aula. Centros saudables. Relacións coas familias”.

O recurso formativo análogo que se oferta para os centros docentes concertados denomínase **seminario** ou **grupo de traballo**.

No curso escolar 2019/20 (que afecta ao 1º semestre do ano 2020) desenvolvéronse PFPP, seminarios e grupos de traballo en Galicia en **28 centros**, os cales decidiron facer unha aposta concreta para afondar na formación en igualdade do seu persoal docente. É importante destacar que estes PFPP supoñen un compromiso de formación na temática referida durante un mínimo de dous cursos escolares o que na práctica supón centos de horas de formación integral desde, por e para o centro, con excelentes resultados no cambio de mirada e cultura educativa.

A Resolución do 9 de xullo de 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se convoca a selección de plans de formación permanente do profesorado que se van implantar en centros educativos públicos dependentes desta consellería no curso 2020/2021 establece que todos os PFPP contarán cunha Escola de Nais e Pais. Desde o curso 2017/2018 inclúese a obrigatoriedade de realizar (de non telo realizado previamente) un módulo de formación específica en inclusión, convivencia e igualdade (módulo ICI) independentemente da temática do PFPP co fin de garantir que o profesorado participante no PFPP adquiere os coñecementos necesarios para a aplicación das normas e protocolos relacionados coa inclusión, coa convivencia e coa igualdade. A través del, e logo da comprobación dos coñecementos adquiridos mediante a realización dunha proba final, garántese que o profesorado adquiere o saber necesario para aplicar os protocolos relacionados, por exemplo, coa intervención en caso de violencia de xénero. O impacto numérico desta acción formativa é moi relevante en canto ao número de docentes que certificaron o módulo ICI: curso 2017/18 (11.004 docentes), curso 2018/19 (5.523) e 2019/20 (3654). En canto ao ano natural 2020, certificaron nesta actividade 943 homes e 2711 mulleres. No que se refire aos centros que contan con PFPP o impacto tamén é relevante: no curso 2019/20 constan 879 centros con PFP; e no 2020/21, 907.

LICENZAS DE FORMACIÓN

As convocatorias de licenzas de formación constitúen unha ferramenta idónea tanto para a creación de materiais curriculares dixitais coeducativos como para a creación e actualización dos contidos educativos dos cursos non presenciais para a formación do profesorado que están dispoñibles na plataforma de formación en rede da Consellería

(PLATEGA). Nesta convocatoria poden participar docentes de forma individual ou grupos de docentes (2 ou 3 membros).

O profesorado debe preinscribir a súa proposta para recibir o asesoramento que precise para axustala aos requirimentos técnicos e metodolóxicos esixidos na convocatoria.

A última convocatoria publicada é a *Resolución do 5 de xuño de 2019 pola que se convocan licenzas por formación para o curso 2019/20 destinadas ao funcionariado docente non universitario e se aproban as súas bases de concesión*. Dela non se derivou ningunha licenza para esta temática específica. Pódese consultar no portal educativo a convocatoria e toda a información relacionada con ela: <https://www.edu.xunta.gal/portal/node/28012>.

Por mor dos efectos causados pola COVID-19, no curso 2020/21 non se realizou a convocatoria de licenzas.

ESCOLAS DE NAIS E PAIS

✓ As escolas de nais e pais (ENAPAS) están concibidas como un espazo de diálogo, coñecemento e debate para a comunidade educativa. Emanan da *Lei 4/2011, de 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa (DOG núm. 136 do 15.07.2011)* e instrúmentanse a través da Rede de formación permanente do profesorado. Así pois, o Plan Anual de Formación do Profesorado recolle nunha sección específica o tratamento das ENAPAS, de tal xeito que a participación do centro en determinada proposta de acción formativa leva parella a obriga de realización dunha actividade paras as familias. Así, podemos atopar actividades inscritas dentro das ENAPAS en asociación cos distintos PFPP, con algunhas actividades de formación específicas para familias dentro do Plan Anual de Formación do Profesorado, en actividades conxuntas co profesorado ou noutras actividades realizadas conxuntamente con entidades e/ou asociacións. É importante apuntar tamén que a participación dos centros educativos nalgúns programas educativos, como é o caso de Contratos-programa, leva parella a obrigada participación nun PFPP e, polo tanto, nunha ENAPA.

Na actualidade o rexistro das actividades das ENAPAS non recolle o tratamento de distintos ámbitos temáticos de interese, polo que non estamos en disposición de ofrecer aínda datos estatísticos completos relacionados coa constitución de ENAPAS que aborden a sensibilización, detección precoz e intervención en casos de violencia de xénero. Con todo, cómpre salientar que, no curso no curso 2020/21, 228 centros docentes que están a

desenvolver a liña de actuación 3 (IGUÁLA-T) dentro de Contratos-Programa cunha liña de PFPP en materia de igualdade, o cal garante que en boa medida moitos deles estarán a realizar actividades para as familias de interese para a prevención e loita contra a violencia de xénero. O mesmo é de aplicación nos centros cun PFPP con temática específica de igualdade.

REINTEGROS INDIVIDUAIS PARA A REALIZACIÓN DE ACTIVIDADES FORMATIVAS COEDUCATIVAS

A consellería abre unha liña de reintegro individual dos gastos xerados pola asistencia do persoal docente a actividades formativas fóra da rede de formación. A última convocatoria publicada, novamente por mor da pandemia, recóllese na *Orde do 13 de xuño de 2019 pola que se regula o procedemento para o reintegro individual de gastos por asistencia a actividades de formación do profesorado non universitario para o ano 2019* (DOG núm 120 do 26.06.2019). Nela pódese comprobar como no primeiro grupo de actividades para as que se poden solicitar estas axudas figura como grupo prioritario “igualdade, convivencia e inclusión”.

ACTIVIDADES FORMATIVAS

✓ Por último, dentro do apartado de formación, cómpre dar conta das actividades formativas que promove a Consellería a través de xornadas, cursos e congresos aos que pode asistir cada docente en distintas modalidades adaptadas ás súas necesidades e circunstancias (presenciais, en rede e mixtas). Cómpre apuntar que todas as actividades presenciais programadas desde o inicio da situación derivada da COVID-19 se están a realizar a través de videoconferencia, o que favorece a conciliación.

Como se recolle no Plan Anual de Formación do Profesorado, na convocatoria de cada ano ofértanse actividades encamiñadas á:

- Formación básica en igualdade, prevención e loita contra a violencia de xénero, cunha duración mínima de 20 horas, a disposición de todo o persoal docente de centros sostidos con fondos públicos.
- Formación básica en igualdade no ámbito educativo, cunha duración mínima de 30 horas. Ofertaranse cursos específicos para equipos directivos, departamentos de orientación, profesorado de infantil, primaria, secundaria, FP e de adultos.
- Actividades formativas vinculadas ao Plan Proxecta de innovación educativa, que son de acceso prioritario para o profesorado participante neste programa.

- Actividades de formación avanzada, cunha duración mínima de 20 horas, dedicadas a afondar nos aspectos vinculados á coeducación, á prevención primaria e secundaria da violencia machista na escola, á educación con perspectiva de xénero, ás datas de conmemoración do calendario escolar en relación coa igualdade e á comunicación igualitaria, entre outras.

Procúrase que esta oferta formativa sexa diversa en distintos parámetros:

- ✓ En canto á **temática** abordada, co fin de que se traballen os estereotipos de xénero, a violencia de xénero, a educación sexual desde unha perspectiva de xénero, a diversidade afectivo-sexual, as lecturas coeducativas, o xogo coeducativo, a visibilización curricular das mulleres e dos saberes tradicionalmente femininos, a identificación do sexismo nos produtos culturais, o uso e aproveitamento de espazos públicos, as relacións persoais e socialización non violenta, a orientación vital e profesional libre de estereotipos etc.
- ✓ En canto aos **colectivos destinatarios**, poñendo o foco no deseño de actividades xeneralistas e de actividades específicas para distintos colectivos atendendo o tratamento diferenciado que fan das temáticas recollidas no apartado anterior: actividades para novo persoal docente, actividades para equipos directivos, actividades para departamentos de orientación, actividades para profesorado de infantil e primaria e actividades para profesorado de secundaria. Cómpre engadir como colectivo destinatario o persoal asesor dos centros de formación e recursos, para os cales se desenvolveron tamén actividades específicas.
- ✓ En canto ás **modalidades de realización**, polo que se ofrecen actividades presenciais (e por videoconferencia durante a situación de pandemia), actividades en rede ou actividades mixtas (que combinan horas presenciais con horas de traballo persoal no fogar ou en rede). Esta diversidade na oferta favorece a participación do profesorado, posto que incide na configuración de itinerarios persoais adaptados ás necesidades de conciliación de cadaquén.
- ✓ En canto á **diversidade territorial** da oferta, garantindo que todos os centros de formación e recursos oferten actividades de igualdade.
- ✓ E, por último, en canto á duración dos cursos, ofrecendo desde xornadas cunha duración mínima de 8 h ata cursos de 20 a 40 horas.

Dentro de toda esta oferta de cursos de formación cómpre poñer nun lugar destacado a implantación da actividade “**Formación inicial en igualdade**”. Trátase dun curso de 20 h de formación en rede que se oferta como de obrigado cumprimento para todo o persoal docente que accede á función pública a través das oposicións aos distintos corpos de persoal docente non universitario. Polo tanto, todo o profesorado debe realizalo durante a fase de prácticas, logo da aprobación da oposición. Así pois, é o curso de formación no que menos fenda de xénero se observa posto que a asistencia é obrigatoria. Por este carácter de obrigatoriedade, trátase dunha oportunidade de formación ofrecida como formación inicial que pon de relevo o impacto dunha formación que se considera estratéxica para o inicio profesional da carreira funcional. Ao mesmo tempo esta actividade ofrécese a través doutra edición como oferta libre para o resto do persoal docente, aínda que cun impacto menor.

Esta actividade figura recollida de xeito explícito na convocatoria de oposicións desde a entrada en vigor do *Decreto 70/2017, do 13 de xullo, polo que se regula a formación en igualdade e prevención e loita contra a violencia de xénero do persoal ao servizo da Administración da Comunidade Autónoma de Galicia (DOG núm 145 de 01.08.2017)*, e realízase no curso seguinte ao da realización da convocatoria. Cómpre indicar que debido á situación derivada da COVID-19, co conseguinte aprazamento da convocatoria de oposicións, en 2020 non tivo lugar a realización deste curso máis que para o profesorado que aprazou a súa fase de prácticas.

En consonancia co acontecido respecto deste aprazamento motivado pola situación derivada da pandemia, é importante apuntar que desde febreiro de 2020 a oferta formativa realizada a través de xornadas, actividades e congresos tamén se viu temporalmente afectada pola antedita causa, sendo obxectivo prioritario retomar a curva ascendente desta formación coa progresiva normalización da situación sanitaria. Con todo, neste curso 20-21 impartíronse máis de 200 horas de formación nesta modalidade a máis de 500 profesionais.

Máis alá das actividades específicas xa comentadas, é importante indicar que os contidos relacionados coa igualdade están presentes como parte constituínte doutras actividades formativas. Nomeadamente podemos singularizar os cursos de formación para o desenvolvemento da función directiva (150 horas en rede para o curso inicial, e 75 h para o de reciclaxe), de obrigatoria realización para todo o persoal docente que aspira a formar parte dun equipo directivo. No ano 2020 certificaron nestes dous cursos un total de 374 docentes.

-As actividades específicas de igualdade que se adscriben ao ano 2020 recóllense no seguinte cadro:

Curso	Modalidade	Código da actividade	Título da actividade	Horas	Profesoras certificadas	Profesores certificados
2019/20	mixta	C1901016	Conmemorando a igualdade todo o ano	20	16	1
2019/20	mixta	C1901019	Educación para a igualdade nas relacións afectivo-sexuais	20	16	2
2019/20	presencial	C1902025	Formación básica para asesoramento en igualdade	12	6	6
2019/20	mixta	F1901008	A comunicación en igualdade a través das TIC	30	5	1
2019/20	presencial	F1902025	Formación básica para asesoramento en igualdade	12	28	12
2019/20	en rede	G1901016	Abordaxe da violencia de xénero desde o ámbito educativo. Plan Proxecta.	30	30	11
2019/20	en rede	G1901034	Consumo e xénero. Plan Proxecta. 2º trimestre	30	16	4
2019/20	en rede	G1901046	Estratexias para a promoción da igualdade no ámbito educativo. Plan Proxecta	30	32	6
2019/20	en rede	G1901047	Formación inicial en igualdade	20	78	9
2019/20	en rede	G1901057	Orientación, tutoría e construción da identidade libre de estereotipos de xénero. Plan Proxecta	30	28	3
2019/20	mixta	G1901075	Mocidade desmontando o patriarcado. Metodoloxía para o empoderamento xuvenil na prevención de violencias machistas. Plan Proxecta	20	11	1
2019/20	en rede	G1901089	Formación inicial en igualdade	20	619	112
2019/20	en rede	G1901090	Formación inicial en igualdade	20	546	353
2019/20	presencial	G1902001	Igualdade e retos en educación. Curso 2019-2020	8	68	13
2019/20	presencial	G1902002	Prevención da violencia de xénero desde a escola. Curso 2019-2020	8	107	13
2019/20	mixta	L1901011	Conmemorando a igualdade todo o ano	20	13	2
2019/20	mixta	L1901015	Educación para a igualdade nas relacións afectivo-sexuais	20	8	1
2019/20	mixta	O1901010	Conmemorando a igualdade todo o ano	20	18	0

Curso	Modalidade	Código da actividade	Título da actividade	Horas	Profesoras certificadas	Profesores certificados
2019/20	mixta	O1901015	Educación para a igualdade nas relacións afectivo-sexuais	20	14	2
2019/20	mixta	O1903003	STEM en feminino	20	11	1
2019/20	mixta	P1901011	Conmemorando a igualdade todo o ano	20	14	0
2019/20	mixta	P1901016	Educación para a igualdade nas relacións afectivo-sexuais	20	18	3
2019/20	mixto	S1901018	A comunicación en igualdade a través das TIC	30	9	2
2019/20	mixto	S1901077	Educación para a igualdade nas relacións afectivo-sexuais	20	8	0
2019/20	mixta	V1901019	A comunicación en igualdade a través das TIC	30	4	1
2019/20	presencial	V1902027	Tratamento da diversidade afectivo-sexual e de xénero nas aulas	8	50	11
2019/20	presencial	C2002177	Plan de igualdade. Proposta de traballo para equipos directivos	8	35	5
2020/21	en rede	G2001101	Formación inicial en igualdade	20	4	2
2020/21	Presencial-videoconf.	G2002006	O coidado como contido coeducativo. Club de Letras 2020-21	8	103	11
				574 h	1915	588

Fonte: Consellería de Cultura, Educación e Universidade

➤ Formación de profesionais dos Centros de Información ás Mulleres de Galicia 2020

No ano 2020 a Secretaría Xeral da Igualdade organizou e desenvolveu o II Plan de formación do persoal dos CIM de Galicia, para abordar asuntos que as/os súas/seus profesionais tratan no seu traballo diario. Desta forma, o Goberno galego forma aos traballadores e traballadoras destes centros para que poidan dar unha atención máis eficiente ás mulleres que requiren dos seus servizos.

Este II Plan de formación constou de 6 accións formativas desenvolvidas de xeito telemático, en grupos de 20-25 persoas, nos meses de setembro a decembro de 2020.

Accións formativas do II Plan de formación do persoal dos CIM de Galicia:

◆ **Técnicas de autocoidado para previr e atallar o síndrome de Burnout.**

Docente: Sandra Fernández Prado, coordinadora de Lingoreta Empresas, licenciada en Psicoloxía e doutora en Xerontoloxía, Master en Pedagogía Terapéutica e Master en sistemas integrados de xestión.

Duración: 15 horas

Desenvolvemento: 5 sesións/grupo e 3 horas/sesión/grupo

Programa:

- O coñecemento da realidade do burnout
- A prevención e/ou coidado profesional/persoal
- A prevención dos equipos de traballo e o seu reflexo no contexto social
- A detección da realidade do burnout e actuación correspondente
- A acción local e a acción global

♦ **Teletraballo e eficiencia: contra os mitos do emprego remoto**

Docente: David Blay Tapia, formador e consultor de empresas en teletraballo

Duración: 6 horas

Desenvolvemento: 2 sesións/grupo e 3 horas/sesión/grupo

Programa:

- Introdución ao teletraballo, flexibilidade horaria, socialización fóra da oficina, desmontando os mitos
- Xestión de equipos en remoto, ferramentas sincronías e asincronías, traballo por obxectivos, informes de rendemento, reunións efectivas
- Uso práctico de ferramentas (WebEx, Microsoft Teams, Skype Reunión, Zoom, Facebook Workplace, Slack, Jitsi, Google Hangouts, Anymeeting, GoToMeeting)

♦ **O Ingreso Mínimo Vital e as repercusións nas mulleres perceptoras doutras axudas**

Docente: Elena Andrade Ramos, xefa de sección de Protección Familiar, Ingreso Mínimo Vital e Seguro Escolar, e coordinadora provincial de Centros de Atención e Información da Seguridade Social (CAISS) da Dirección Provincial del INSS de A Coruña.

Duración: 6 horas.

Desenvolvemento: 2 Sesións/grupo e 3 horas/sesión/grupo

Programa:

- Concepto e natureza
- Características
- Persoas beneficiarias
- Unidade de convivencia
- Titulares
- Requisitos
- Situación de vulnerabilidade económica
- Renda garantida

- Cómputo de ingresos
- Acreditación dos requisitos
- Contía
- Efectos económicos e pago

♦ **Migracións e reto demográfico. Sinerxías entre políticas públicas**

Docente: Enrique Calvo Cádiz, xefe da Oficina de Estranxeiría da Coruña, Área de Traballo e Inmigración. Subdelegación do Goberno na Coruña

Duración: 6 horas.

Desenvolvemento: 2 Sesións/grupo e 3 horas/sesión/grupo

Programa:

1. Ferramentas xurídicas en materia de estranxeiría. Referencia e resumo da lexislación actual en España
2. Atención e asesoramento a mulleres estranxeiras:
 - Conceptos básicos
 - Marco xeral entrada, estancia e residencia en España
 - Concepto de residencia e modalidades .
 - Residencia e traballo. Trámites e documentación
 - Adquisición da nacionalidade
 - Protección internacional
 - Réxime sancionador
 - Mulleres vítimas de violencia de xénero: como proceder.

♦ **A atención telefónica como axuda para mellorar a prestación de servizos ás persoas usuarias dos CIM**

Docente: Sandra Fernández Prado, coordinadora de Lingoreta Empresas, Licenciada en Psicoloxía e doutora en Xerontoloxía, Master en Pedagogía Terapéutica e Master en sistemas integrados de xestión

Duración: 9 horas.

Desenvolvemento: 3 sesións/grupo e 3 horas/sesión/grupo

Programa:

-O coñecemento dos principios xerais da atención ás persoas que recorren á atención socioasistencial dos CIM nun escenario de contacto telefónico. Técnicas de comunicación na atención telefónica desde os CIM.

-O coñecemento e correspondente xestión de todas aquelas condicións que inflúen no contacto telefónico coas persoas que acoden aos CIM.

-O manexo daquelas ferramentas de mellora no uso e aproveitamento da voz como ferramenta de atención socioasistencial desde os profesionais dos CIM ao teléfono (e máis aló).

♦ **A comunicación na actualidade a través das redes sociais**

Docente: Fernando Rodríguez da Torre, docente na Universidade de Santiago de Compostela no Master de Marketing Online, impartiu formación para empresas como O Corte Inglés e diferentes institucións como a Universidade Camilo José Cela, Xunta de Galicia. Actualmente é o director da axencia de publicidade Con C de Comunicación e do portal publicitario Briefing Galego.

Duración: 3 horas.

Desenvolvemento: 1 sesión/grupo e 3 horas /sesión/grupo

Programa:

- Redes Sociais, a nova forma de comunicación online
- Facebook, Twitter, Instagram, Tik Tok
- Segmentación de públicos
- Linguaxe, cando publicar...

➤ **Formación para Profesionais da psicoloxía 2020**

Os convenios de colaboración asinados entre a Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza o Colexio Oficial de Psicoloxía de Galicia “para a atención psicolóxica a mulleres que sofren violencia de xénero, e complementariamente para as súas fillas e fillos menores e outras persoas do seu entorno familiar que vivan ou padezan situacións de violencia de xénero (PAPMVX), para a atención psicolóxica a homes con problemas de control de violencia no ámbito familiar (Programa Abramos o Círculo)”, e tamén “para a posta en marcha dunha quenda de garda psicolóxica especializada e permanente para mulleres e os seus fillos e fillas menores, que sofren violencia de xénero na Comunidade autónoma de

Galicia”, recollen no seu clausulado que as psicólogas e psicólogos de ambos programas, deberán de cursar as actividades de formación continua que a este respecto se establezan, elaborándose para este fin e de xeito conxunto, programas formativos mínimos.

Tamén se establece que, de estimarse oportuno, se incorporarán a esta formación as e os profesionais dos centros, oficinas e puntos de información ás mulleres que se determine, así como outros/as profesionais que estean colaborando coa Secretaría Xeral da Igualdade no tratamento da violencia contra as mulleres.

No ano 2020 leváronse a cabo as seguintes accións formativas ao abeiro do convenio para a atención psicolóxica a mulleres que sofren violencia de xénero, e complementariamente para as súas fillas e fillos menores e outras persoas do seu entorno familiar que vivan ou padezan situacións de violencia de xénero e para a atención psicolóxica a homes con problemas de control de violencia no ámbito familiar (Programa Abramos o Círculo)

- Xornada interna de traballo dos Programas.

Organizada o 15 de febreiro na Aula 11 da Facultade de Psicoloxía da USC. Nesta xornada ambos coordinadores/as presentaron a memoria do ano 2019 e traballáronse os aspectos relacionados coa coordinación dos Programas. Ademais a a asesora xurídica do COPG e avogada con experiencia na defensa e asistencia letrada en violencia de xénero, Cecilia Barros Díaz, expuxo o relatorio Casuísticas á hora de emisión de informes e posibles declaracións en xuízo.

- Formación inicial aos novos e novas terapeutas do PAPMVX e Abramos o Círculo.

O día 30 de xuño de 2020 desenvolveuse unha sesión inicial en liña a través da aplicación Zoom para formar os/as novos/as terapeutas de ambos programas.

- Curso “Abordaxe psicoterapéutico da dependencia interpersonal e os problemas de apego en adultos”.

O curso foi programado para o venres 6 de novembro e o sábado 7 de novembro a través da plataforma de teleformación que o Colexio Oficial de Psicoloxía de Galicia posúe www.copgalicia.eu.

O relator do curso foi o Psicólogo Especialista en Psicoloxía Clínica Arun Manshukani, Consultor Europeo e facilitador de EMDR. Actualmente é o subdirector do Instituto andaluz de Sexoloxía e Psicoloxía (Málaga).

A esta formación puideron acudir ademais dos/as terapeutas de ambos programas, as psicólogas e psicólogos que forman parte do Servizo quenda de garda psicolóxica

especializada de violencia de xénero.

E no marco do convenio para a posta en marcha dunha quenda de garda psicolóxica especializada e permanente para mulleres e os seus fillos e fillas menores, que sofren violencia de xénero na Comunidade autónoma de Galicia, desenvolvéronse as seguintes accións formativas:

- Xornada interna de traballo levada a cabo e xaneiro de 2020 e na que as persoas relatoras foron: Francisco Javier Quiroga Paredes (Sarxento 1º do equipo muller e menor - policía xudicial da Comandancia da Garda Civil de Pontevedra) Beatriz Núñez Vázquez (Avogada) Isabel Rodríguez Prego e Julita Touriño Araújo (Psicólogas intervinientes da Quenda de Garda Psicolóxica)
- Formación inicial novos/as integrantes da listaxe de derivación. Desenvolvida en xaneiro, a cargo da Coordinación do dispositivo
- Xornada “Coherencia Cardíaca” a cargo de Pablo Pérez García (psicólogo)
- Formación inicial novos/as integrantes da listaxe de derivación, en maio de 2020, a cargo da coordinación do dispositivo
- Xornada “A perspectiva de traballo na Quenda desde o punto de vista da avogacía”, que tivo lugar en outubro de 2020. A relatora foi Cecilia Barros Díaz (Avogada)

➤ **Formación para Forzas e Corpos de Seguridade 2020**

A Academia Galega de Seguridade Pública, organismo autónomo adscrito a Vicepresidencia Primeira e Consellería de Presidencia, Xustiza e Turismo da Xunta de Galicia, encargado da formación do persoal da seguridade pública que traballa en Galicia, desenvolve anualmente formación na materia de violencia de xénero, como materia troncal e pia dentro dos plans de formación continua e selectiva de acceso e promoción interna aos Corpos da Policía Local, e colabora na formación da Policía Nacional e da Garda Civil, de acordo co convenio subscrito entre a Xunta de Galicia e o Ministerio do Interior para a súa formación.

Durante o ano 2020 na Academia Galega de Seguridade Pública (AGASP) leváronse a cabo 12 actividades formativas en materia de violencia de xénero, nas que participaron un total de 300 profesionais.

A continuación móstranse o número de cursos ou actividades levados a cabo desde o ano 2011, así como o número de alumnos/as.

Número de cursos ou actividades			
	Formación promoción	Formación continua	Total
Ano 2011	3	1	4
Ano 2012	3	1	4
Ano 2013	3	5	8
Ano 2014	1	3	4
Ano 2015		6	6
Ano 2016		7	7
Ano 2017	2	6	8
Ano 2018		17	17
Ano 2019	4	76	80
Ano 2020	7	5	12
Total	23	127	150

Fonte: Academia Galega de Seguridade Pública

Número de alumnos/as				
	Alumnado Policía Local	Alumnado Unidade Adscrita	Alumnado doutros corpos	Total
Ano 2011	89		2	91
Ano 2012	54	33		87
Ano 2013	70	87		157
Ano 2014	79			79
Ano 2015	117	72	140	329
Ano 2016	75	137	37	249
Ano 2017	92	54	103	249
Ano 2018	168	63	187	418
Ano 2019	585	62	750	1397
Ano 2020	252	23	25	300
Total	1581	531	1244	3356

Fonte: Academia Galega de Seguridade Pública

Capítulo III: Medidas no ámbito educativo

Artigo 16.Actitudes.

Artigo 17.Escolarización inmediata en caso de violencia de xénero.

Artigo 18.Edición e adaptación de materiais.

Artigo 19.Revisión e adaptación do currículo educativo.

Artigo 20.Plans de acción tutorial.

Artigo 21.Proxectos educativos e curriculares de centro.

Artigo 22.Consellos escolares e Consello Escolar de Galicia.

Artigo 23.Inspección educativa.

Para a prevención da violencia de xénero, a educación e a formación en igualdade da comunidade educativa é unha cuestión fundamental. A desaparición dos prexuízos e estereotipos de xénero desde a escola é absolutamente imprescindible para lograr xeracións futuras corresponsables, igualitarias e tamén máis felices. É por iso que se presta unha especial atención a todas as actuacións desenvolvidas no eido educativo, ao marxe da formación dos e das profesionais, xa mencionadas.

Artigo 16: Actitudes

O instrumento de planificación a través do cal a Consellería de Educación compila a promoción de accións coeducativas é o I Plan de Actuacións para a Igualdade nos centros educativos de Galicia 2016-2020. A través deste plan deseñáronse 27 medidas de actuacións de carácter transversal encamiñadas a impulsar o traballo coeducativo dos centros. Así pois, a prevención da violencia de xénero constitúe un dos obxectivos principais no desenvolvemento destas accións. Este plan foi elaborado e presentado en 2016 e as medidas que contén puxéronse en marcha gradualmente, comezando polo desenvolvemento curricular de materias específicas e polo impulso e diversificación da formación do profesorado. Na actualidade este plan está en proceso de avaliación. Pódese consultar o documento completo na seguinte ligazón no portal educativo: http://www.edu.xunta.gal/portal/sites/web/files/plan_actuacions_igualdade_educacion.pdf

Cómpre aclarar que no ámbito de actuación da Consellería de Educación, as accións de sensibilización social non se canalizan a través das actuacións que comunmente se desenvolven desde outros ámbitos mediante campañas a través de distintas canles de comunicación e difusión social. No ámbito educativo a abordaxe da sensibilización e da detección precoz das preocupacións sociais, como é a violencia de xénero, realízase

principalmente a través da oferta curricular específica, a través de programas educativos, a través das conmemoracións sinaladas no calendario escolar e doutras accións de centro que adoitan compilarse no plan de igualdade de cada centro docente. Con estas accións búscase xerar sinerxías de cambio social desde o propio centro educativo baseadas nunha proposta deseñada desde a Consellería pero desenvolvida xenuinamente polos centros adaptándoa ao seu contexto educativo e ás necesidades detectadas.

ORDE DE CALENDARIO ESCOLAR

Para canalizar accións relacionadas coa educación en valores, a orde de calendario escolar recolle para cada curso escolar unha listaxe de conmemoracións de obrigada celebración por parte dos centros docentes que constitúe unha das oportunidades de maior visibilización das accións de sensibilización dos centros educativos. Entre elas figura o 25 de novembro, Día Internacional contra a Violencia de Xénero, como se pode ver na última orde de calendario escolar publicada: *Orde do 25 de xuño de 2020 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2020/21 nos centros docentes sostidos con fondos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 9 de xullo):* https://www.xunta.gal/dog/Publicados/2020/20200709/AnuncioG0534-010720-0001_gl.html

Esta conmemoración constitúe unha das actividades de maior relevo social dos centros docentes, como se pode comprobar anualmente na hemeroteca e nas páxinas web dos propios centros.

PROGRAMAS EDUCATIVOS

Alén desta proposta de conmemoración, de obrigado cumprimento para todos os centros docentes, a Consellería promove programas educativos de participación voluntaria dirixidos á comunidade escolar para a abordaxe da educación en valores e da convivencia. Estas propostas de acción canalízanse a través do **Plan Proxecta** e **Contratos-programa** (especificamente a liña de actuación 3 IGUÁLA-T). Ademais, a Consellería coopera no desenvolvemento do **Plan Director para a convivencia e a mellora da seguridade nos centros educativos e nos seus contornos**, que constitúe unha iniciativa de ámbito estatal emanada desde a Secretaría de Estado de Seguridade.

1- Plan Proxecta 2020-2021

Este programa de innovación educativa está participado por distintos departamentos da Xunta de Galicia e do Goberno estatal. A través desta iniciativa canalízanse como oferta única a proposta diversa e accións encamiñadas a traballar a educación en valores de xeito curricular. A través do Plan Proxecta búscase a integración na planificación xeral anual de programas de impacto actitudinal arredor dun importante número de temas incluídos dentro da educación en valores: educación ambiental, violencia de xénero, hábitos de vida saudable, patrimonio cultural, participación social, educación para o consumo etc. Pódese consultar a convocatoria e a oferta de programas na seguinte ligazón no portal educativo: <https://www.edu.xunta.gal/portal/planproxecta>. Recollemos deseguido aqueles que inciden directamente sobre a promoción da igualdade e a sensibilización e prevención en situacións de violencia de xénero:

No curso 2020-2021 a **Secretaría Xeral da Igualdade** está a desenvolver novamente dous programas educativos no marco do Plan Proxecta: “Por 365 días de respecto e igualdade” e “Donas de sí”.

“Por 365 días de respecto e igualdade”, destinado a centros educativos, para alumnado

de ESO, Bacharelato, FP e adultos. O seu obxectivo principal é proporcionarlle ás mozas e mozos galegos, dende a escola, formación e ferramentas que lles permitan coñecer e recoñecer a violencia contra as mulleres, e actuar na súa prevención, fomentando a autoestima, a autonomía, o coñecemento da construción social das súas identidades sexuais e a asignación de roles, o que permitirá traballar na eliminación de estereotipos sexistas e de falsas crenzas.

O programa é un dobre convite para o profesorado: por unha banda para reflexionar en primeira persoa sobre a violencia de xénero, e por outra banda, para compartilo co seu alumnado a través das actividades propostas.

As actividades teñen como primeiro obxectivo proporcionar ao profesorado recursos que dun xeito sinxelo lles facilite coñecer de primeira man que pensan e senten as súas alumnas e os seus alumnos e como o expresan. Abordar a violencia cara ás mulleres pode facerse dende diferentes perspectivas, pero se o que queremos é previr esta violencia, é fundamental indagar nas súas causas e facer ver que a violencia de xénero estea profundamente ligada a un xeito de entender as relacións baseado en mitos, falsas crenzas, malas maneiras de entender o que é un home ou o que é unha muller e o que é unha relación amorosa.

Por isto, nalgúns actividades propostas nas unidades didácticas de apoio que se poñen ao dispor do profesorado suxírese invitalos a pensar acerca das infinitas maneiras de ser home e de ser muller, de relacionarse preguntando e contestando ao propio desexo, indagando no que significa ser libres.

Obxectivos :

- Proporcionar ao profesorado recursos que dun xeito sinxelo lles facilite coñecer de primeira man que pensa e sente o seu alumnado e como o expresan.
- Indagar sobre as causas da violencia de xénero.
- Recoñecer o profundo vínculo que existe entre a violencia de xénero e a maneira en que entendemos as relacións de parella.
- Identificar e recoñecer os mitos, falsas crenzas, relacións tóxicas nas relacións amorosas entre homes e mulleres.

Actividades e recursos

Formación para o profesorado:

O profesorado participante neste programa, de estar interesado, terá preferencia para participar no curso formativo ofrecido a través de PLATEGA:

- “Abordaxe da violencia de xénero dende o ámbito educativo”

Apoio ao profesorado:

- Sensibilización e información inicial ao profesorado cando se precise, para inicio de traballo na aula.
- Reforzo e apoio do traballo realizado na aula polo profesorado con obradoiros específicos e outros de coñecemento directo do traballo das e dos profesionais que desenvolven o seu labor cada día con casos de violencia de xénero: forzas e corpos de seguridade, servizos de acollida ás vítimas, órganos xudiciais...

Material didáctico e actividades:

1. *Unidade didáctica para educación secundaria “Cartas de Amor. 15 artistas contra a violencia de xénero”, con proposta de actividades a partires das obras da mostra “Cartas de Amor”.*
2. *Unidade didáctica para educación secundaria e bacharelato “Á violencia de xénero...dille Non!”, que xira arredor dun conxunto de 8 fichas ou paneis que conforman a mostra “Á violencia de xénero... Dille Non!”.*
3. *Exemplares de material diverso como a curtametraxe “MIÑA”, unha reflexión sobre a violencia de xénero, a “Guía de literatura infantil e xuvenil non discriminatoria II”, do libro “Berrando ao mundo”, ou do decálogo “Agresión OFF”*
4. *Exposición “Cartas de Amor”, exposición gráfica de ilustracións de diversos artistas sobre a violencia de xénero e a mocidade. A exposición quere sensibilizar a poboación máis nova sobre a existencia de violencia nos seus modos de relacionarse, axudar a detectala e polo tanto a eliminala.*
5. *Exposición “Á Violencia de Xénero...Dille Non!”, exposición gráfica ilustrada, dirixida a axudar á mocidade a recoñecer, identificar e rexeitar condutas sexistas, nocivas nas súas relacións, acompañada de carteis e dípticos informativos e de sensibilización elaborados a partires de dita exposición.*
6. *Exposición fotográfica “Express-Arte”, unha perspectiva de diferentes realidades dende a arte. Creada no marco do programa de inserción laboral para vítimas da violencia de xénero e impulsado pola Asociación de Xóvenes Emprendedores Lucenses (AXEL)*
7. *Desenvolvemento de obradoiros sobre “Violencia de xénero e o novo contexto dixital”, centrados no coñecemento e prevención das novas formas de violencia que xorden no contexto dixital: ciberviolencia de xénero, grooming, sextorsión.*
8. *Charla sobre o tratamento da violencia de xénero na publicidade e nos medios audiovisuais, a cargo de persoal especializado.*

Centros admitidos no programa "Por 365 días de respecto e igualdade" no curso académico 2020-2021 (20 centros):

Centro	Concello	Provincia
IES PLURILINGÜE FONTEXERÍA	MUROS	A CORUÑA
CIFP COMPOSTELA	SANTIAGO	A CORUÑA
IES AGRA DE RAÍCES	CEE	A CORUÑA
IES ORDES	ORDES	A CORUÑA
CIFP RODOLFO UCHA PIÑEIRO	FERROL	A CORUÑA
IES PERDOURO	BURELA	LUGO
CIFP PORTA DA AUGA	RIBADEO	LUGO
IES VAL DO ASMA	CHANTADA	LUGO
IES NOSA SRA. DOS OLLOS GRANDES	LUGO	LUGO
IES LAMA DAS QUENDAS	CHANTADA	LUGO
IES FONMIÑÁ	A PASTORIZA	LUGO
CIFP PORTOVELLO	OURENSE	OURENSE
IES CARLOS CASARES	VIANA DO BOLO	OURENSE
IES RAMÓN OTERO PEDRAYO	OURENSE	OURENSE
IES A XUNQUEIRA II	PONTEVEDRA	PONTEVEDRA
IES CASTELAO	VIGO	PONTEVEDRA
IES DE MEAÑO	MEAÑO	PONTEVEDRA
IES VALLE INCLÁN	PONTEVEDRA	PONTEVEDRA
IES DO CASTRO	VIGO	PONTEVEDRA
IES DE POIO	POIO	PONTEVEDRA

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- **“Donas de si”**, destinado a centros educativos, para alumnado de primaria, ESO, Bacharelato, ciclos e adultos.

O programa "Donas de si" ten como obxectivo principal a visibilización e posta en valor da participación e produción das mulleres como pezas fundamentais na configuración e no desenvolvemento da sociedade galega contemporánea, de xeito que se recoñeza o seu papel político, social, artístico, científico e cultural e se supere a visión tradicional que presenta as súas achegas como puramente anecdóticas ou secundarias.

Para conseguilo propón realizar unha aproximación de conxunto, que teña en conta a variable de xénero, a figuras relevantes (atendendo especialmente as figuras esquecidas ou ocultas) da nosa historia para construír e divulgar a memoria histórica feminina de Galicia.

O traballo dos centros neste programa pódese centrar nos seguintes aspectos:

- coñecemento e divulgación de mulleres relevantes na historia
- coñecemento e divulgación de mulleres relevantes na actualidade
- coñecemento e divulgación do labor das mulleres do contorno do alumnado

Obxectivos específicos do programa:

PARA O ALUMNADO:

- Ecuación libre de estereotipos de xénero. Igualdade de oportunidades entre mulleres e homes. Coeducación.
- Recoñecer os valores e as achegas das mulleres á innovación cultural, científica e intelectual e situalas nos contextos que lles tocou vivir para poder descubrir aspectos esquecidos e mais para axudarnos a comprender máis profundamente o que significaron.
- Analizar as funcións das mulleres na historia a través dos libros de texto.
- Reflexionar sobre os avances na conquista de novos ámbitos de presenza para as mulleres e para os homes.

PARA O PROFESORADO:

- Dotar as xeracións actuais de referentes femininos que ofrezan usos e valores onde teña cabida a igualdade entre mulleres e homes e que sexan de utilidade na construción de proxectos vitais libres de condicionantes de xénero.
- Promover a educación en igualdade entre a comunidade educativa co fin de alcanzar un clima de centro libre de actitudes discriminatorias.
- Introducir a perspectiva de xénero naqueles aspectos que incidan na elección do futuro profesional do alumnado.
- Favorecer o desenvolvemento de actitudes e comportamentos que contribúan a eliminar actitudes sexistas e a evitar os prexuízos e estereotipos de xénero.
- Incentivar as alumnas na elección de estudos en áreas científico-técnicas.
- Contribuír á orientación vital e profesional libre de estereotipos.

PARA A COMUNIDADE EDUCATIVA:

- Promover accións en materia de educación en igualdade.
- Participar activamente na visibilización do traballo das mulleres na comunidade educativa de referencia do alumnado.
- Achegar testemuño e experiencia persoal das traxectorias vitais e profesionais de persoas que rompan cos roles de xénero.

Actividades e recursos

Formación para o profesorado:

O profesorado participante neste programa, de estar interesado, terá preferencia para participar nos cursos formativos:

- “Estratexias para a promoción da igualdade no ámbito educativo”
- “Orientación, tutoría e construción da identidade libre de estereotipos de xénero”

Ambos os dous incluídos dentro das actividades de formación do profesorado realizadas a través da Plataforma Platega.

Material didáctico:

- Poderase utilizar material didáctico elaborado e facilitado pola Secretaría Xeral de Igualdade, como as unidades didácticas:

- "María Wonenburger. Unha científica adiantada ao seu tempo".
- "Concepción Arenal. A visitadora de cárceres".
- "A escaleira desigual. A condesa rebelde". Sobre Emilia Pardo Bazán.

- Guías coeducativas:

- “Guía de literatura infantil e xuvenil para a Igualdade”.

- “Aprende coas Mulleres Galegas”

- "Coñecendo as nosas deportistas"

- “Os Bolechas pola Igualdade”.

- “Xoguetes para a Igualdade - Os Bolechas”.

- Unidades didácticas sobre a historia do Feminismo para ESO e Bacharelato.

- Exposición fotográfica en préstamo coas imaxes galardoadas co Premio "María

Josefa Wonenburguer". Neste premio recoñécese as mulleres que dedican a súa vida profesional a algún campo específico do ámbito STEM.

Maletas viaxeiras: a Secretaría Xeral de Igualdade e a Rede de Formación dispoñen de maletas viaxeiras con publicacións de interese para traballar a temática da igualdade e da prevención da violencia de xénero en infantil/primaria e secundaria/bacharelato. O CAFI e os distintos CFR dispoñen dun servizo de préstamo para este recurso bibliográfico.

Centros admitidos no curso 2020-2021 para desenvolver o programa "Donas de si":

Centro	Concello	Provincia
CIFP Someso	A Coruña	A Coruña
IES Monte das Moas	A Coruña	A Coruña
IES Plurilingüe Rafael Dieste	A Coruña	A Coruña
CEIP Plurilingüe San Marcos	Abegondo	A Coruña
CEP Plurilingüe de Ventín	Ames	A Coruña
CEIP de Galán	Arteixo	A Coruña
EPAPU de Teixeira	Curtis	A Coruña
CIFP Rodolfo Ucha Piñeiro	Ferrol	A Coruña
IES Saturnino Montojo	Ferrol	A Coruña
IES Plurilingüe Fontexería	Muros	A Coruña
CEIP Heroínas de Sálvora	Ribeira	A Coruña
CEIP de Vite I	Santiago de Compostela	A Coruña
CIFP Compostela	Santiago de Compostela	A Coruña
IES Plurilingüe Rosalía de Castro	Santiago de Compostela	A Coruña
IES San Clemente	Santiago de Compostela	A Coruña
CEIP Plurilingüe de Toques	Toques	A Coruña
IES Terra de Soneira	Vimianzo	A Coruña
IES Fonmiñá	A Pastoriza	Lugo
CEIP Benigno Quiroga Ballesteros	Lugo	Lugo
CEIP de Casás	Lugo	Lugo
CPR Plurilingüe Divino Maestro	Lugo	Lugo

Centro	Concello	Provincia
IES Ánxel Fole	Lugo	Lugo
IES A Pinguela	Monforte de Lemos	Lugo
IES de Quiroga	Quiroga	Lugo
CEIP San Marcos	Cartelle	Ourense
CEIP Emilia Pardo Bazán	Leiro	Ourense
CEIP de Práct. da E.U. Form. Profes. EXB	Ourense	Ourense
CPR Plurilingüe Divina Pastora	Ourense	Ourense
CPR Plurilingüe Santa María	Ourense	Ourense
IES Xesús Ferro Couselo	Ourense	Ourense
CEIP Bibeí	Viana do Bolo	Ourense
CEIP Carlos Casares	Xinzo de Limia	Ourense
CEIP Antonio Carpintero	Arbo	Pontevedra
IES Johan Carballeira	Bueu	Pontevedra
CEIP San Xoán Bautista	Cerdedo-Cotobade	Pontevedra
IES Plurilingüe Terra de Turonio	Gondomar	Pontevedra
IES Chan do Monte	Marín	Pontevedra
IES de Poio	Poio	Pontevedra
CEIP Plurilingüe Mestre Ramiro Sabell Mosquera	Ponteareas	Pontevedra
IES Sánchez Cantón	Pontevedra	Pontevedra
CEIP Plurilingüe Infante Felipe de Borbón	Salvaterra de Miño	Pontevedra
CEIP A Canicouva	Vigo	Pontevedra
IES do Castro	Vigo	Pontevedra
CEIP Plurilingüe de Rubiáns	Vilagarcía de Arousa	Pontevedra

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

■ **“Rapazas emprendedoras nas TIC”.**

O programa “Rapazas emprendedoras nas TIC” ten como obxectivo fomentar o emprendemento das rapazas de secundaria a través das Tecnoloxías da Información e a Comunicación (TIC). O programa está relacionado con varias iniciativas a nivel europeo, como o proxecto europeo “ICT-Go-Girls! Promoting Entrepreneurship Among Secondary School Girls through ICT”, no que participa a Secretaría Xeral de Igualdade, e o “Girls in ICT Day”, promovido pola International Telecommunication Union (ITU) a nivel internacional.

Neste programa participan **2 centros** neste curso escolar.

■ **Quérote+**

Para o curso 2020/21 o programa “Quérote+” (desenvolvido pola Consellería de Política Social) proponlles aos centros participantes formación relacionada co ciclo de vida adolescente. A través dunha colaboración entre os centros de ensino e os centros Quérote+ o programa busca dotar de ferramentas ao profesorado para o desenvolvemento persoal do alumnado no seu proceso de crecemento e maduración no ámbito da educación para a convivencia entre os sexos (educación sexual, modelos de amor e de parella, uso das tecnoloxías nas relacións...). Para acadar o tratamento curricular da educación afectivo-sexual integral e lograr un maior impacto educativo, o programa propón realizar un proxecto interdisciplinario integrado en distintas programacións didácticas para asegurar o tratamento curricular.

Neste programa participan **44 centros** neste curso escolar.

■ **Xente con Don**

Este programa ten como obxectivo previr o VIH e as demais infeccións de transmisión sexual (ITS) na mocidade galega de educación secundaria, bacharelato e de ciclos formativos, promovendo as prácticas sexuais seguras e o respecto polos dereitos das persoas afectadas.

Neste programa participa **1 centro** neste curso escolar.

■ **Galicons-net (modalidade Consumo e xénero)**

O obxectivo deste programa é realizar un proxecto de innovación educativa que incorpore a perspectiva de xénero na educación para o consumo responsable.

Nesta modalidade participan **2 centros** neste curso escolar.

■ De Ítaca a Avalon

O obxectivo deste programa é promover unha cidadanía galega crítica, responsábel e comprometida coa erradicación das desigualdades sociais e especialmente coa promoción de sociedades libres de violencias machistas (ODS 4 e ODS 5), dende a coeducación.

Neste programa participan **3 centros** neste curso escolar.

Pódese consultar toda a Resolución de Plan Proxecta 2020/21 e toda a información referida a estes programas na seguinte ligazón: <http://www.edu.xunta.gal/portal/planproxecta>.

PLAN PROXECTA 2020/21				
Programa	Nº de centros	Nº de profesores	Nº de profesoras	Total profesorado participante
Donas de si	44	90	342	412 ⁽¹⁾ 432 ⁽²⁾
Por 365 días de respecto e igualdade	20	47	146	193
Quérote+	20	29	82	104 ⁽¹⁾ 111 ⁽²⁾
De Ítaca a Ávalon	3	1	11	12
Rapazas emprendedoras nas TIC	2	2	14	16
Xente con Don	1	1	3	4
Galicons-net (modalidade “consumo e xénero”)	2	2	3	5
		172 (22,25 %)	601 (77,74 %)	773

Fonte: Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria

(1) Datos da resolución definitiva de admitidos con data 30-11-20.

(2) Datos de profesorado participante na data deste informe (12-02-21). Estes datos difiren dos obtidos da resolución definitiva de admitidos porque a convocatoria de Plan Proxecta inclúe a posibilidade de incorporación de novo profesorado ata o día 15-01-21.

2- Plan Director para a convivencia e a mellora da seguridade nos centros educativos e nos seus contornos

Desde o curso 2013-2014 este Plan ofrece aos centros educativos a posibilidade de solicitar charlas informativas/formativas impartidas por persoas expertas das Forzas e Corpos de Seguridade do Estado sobre diferentes temáticas que favorezan a mellora da convivencia e o achegamento do seu labor profesional á cidadanía ao mesmo tempo que facilita actuacións moi en consonancia coa Acción Titorial e as propostas do Plan de Convivencia desenvolvidas nos centros. Entre os temas abordados atópase a violencia de xénero.

Segundo a Delegación do Goberno, en 2020 por mor da pandemia realizáronse unicamente intervencións de urxencia para atender demandas concretas de centros educativos galegos. O informe de datos das actividades non foi aínda presentado, polo que se descoñece o impacto destas accións na prevención da violencia de xénero.

3- Contratos-programa

A actuación IGUÁLA-T de contratos-programa ofrécese por vez primeira diferenciada dentro do apartado de convivencia, ofrecéndose como modalidade dirixida para aqueles centros que queiran afondar na coeducación. Con ela promóvese o desenvolvemento de accións que interveñan no fomento da coeducación, promoción da igualdade de oportunidades entre mulleres e homes, prevención e tratamento da violencia de xénero, promoción do respecto pola diversidade afectivo-sexual, prevención e tratamento da LGBTIfobia e outras medidas semellantes.

Por outra parte, con esta actuación trátase tamén de fomentar nos centros docentes os valores, as actitudes e as prácticas que permitan mellorar o grao de aceptación e cumprimento das normas e avanzar no respecto á diversidade e no fomento da igualdade entre mulleres e homes.

Neste curso escolar 2020/21 participan **228 centros e 4012 docentes** na modalidade IGUÁLA-T.

Ademais de ofrecer a información relacionada con contratos-programa a través do seu propio espazo web no portal educativo (<http://www.edu.xunta.gal/portal/contratos-programa>), difúndese a través do portal de igualdade para dar a coñecer o aproveitamento coeducativo que ofrece para os centros que deciden apostar pola igualdade: <https://www.edu.xunta.gal/portal/node/31929> [18/09/2020].

Artigo 17: Escolarización inmediata en caso de violencia de xénero

O Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, establece no seu artigo 28, relativo ao alumnado afectado por medidas de violencia de xénero e/ou acoso escolar:

1. A consellería con competencias en materia de educación asegurará, dentro do seu ámbito competencial e de acordo co establecido no artigo 17 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, a escolarización inmediata do alumnado que se vexa afectado por cambios de centro derivados de situacións de violencia de xénero. Así mesmo, os centros educativos prestarán atención especial á inclusión e normalización do dito alumnado.
2. Nos casos en que sexa necesario un cambio de centro por motivos de violencia ou acoso escolar, garantirase a escolarización inmediata do alumnado afectado.

O artigo 13 do Decreto 254/2012, do 13 de decembro, polo que se regula o procedemento para a admisión do alumnado en centros docentes sustentados con fondos públicos que impartan ensinanzas de 2º ciclo de educación infantil, de educación primaria, de educación secundaria obrigatoria e de bacharelato reguladas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, establece que a Administración educativa asegurará a escolarización inmediata do alumnado que se vexa afectado por cambios de centro derivados de actos de violencia de xénero ou acoso escolar, e adoptará as medidas necesarias para que os centros educativos lle presten especial atención.

O artigo 46.3 da Orde do 12 de marzo de 2013 pola que se desenvolve o citado Decreto 254/2012 concreta que corresponde á Inspección educativa constatar a efectiva concorrencia da situación de violencia de xénero e, de ser o caso, adoptar as medidas necesarias para a inmediata escolarización do alumnado afectado.

Segundo a información facilitada polos Servizos Territoriais de Inspección Educativa, durante o ano 2020 houbo 53 alumnos e alumnas afectados por cambio de centro derivado de 43 casos de violencia de xénero, dado que en 8 casos hai varios irmáns/irmás implicados/as. A distribución por provincias é a seguinte:

A Coruña			Lugo			Ourense			Pontevedra		
Nº casos	Alumnos/as afectados/as		Nº casos	Alumnos/as afectados/as		Nº casos			Nº casos	Alumnos/as afectados/as	
	Nenos	Nenas		Nenos	Nenas		Nenos	Nenas		Nenos	Nenas
19 (en 1 caso hai irmáns)	11	10	1	1	0	16 (en 4 casos hai irmáns)	11	10	7 (en 3 casos hai irmáns)	5	5

Fonte: Consellería de Cultura, Educación e Universidade

Por outra banda, a consellería de Política Social, recolle nas Resolucións do 27 de abril de 2020 pola que se convoca o procedemento de adxudicación de prazas nas escolas infantís 0-3 dependentes da Axencia Galega de servizos Sociais e do Consorcio Galego de Servizos de Igualdade e Benestar, un procedemento extraordinario de ingresos urxentes en escolas infantís para os fillos/as das mulleres que se atopen nunha casa de acollida e ou/ sexan vítimas de violencia de xénero.

As admisións en escolas infantís realizadas ao longo do ano 2020 foron as seguintes:

Provincia	Axencia	Consorcio	Total
A Coruña	0	6	6
Lugo	0	0	0
Ourense	1	1	2
Pontevedra	1	3	4
Totais	2	10	12

Fonte: Consellería de Política Social

A través das ordes do 17 de xullo de 2018, do 16 de xullo de 2019 e do 20 de decembro de 2019 pola que se convocan as axudas para a posta en marcha de casas niño sinálase que, para o caso de que a demanda de prazas sexa superior a oferta, terán prioridade as mulleres vítimas de violencia de xénero empadroadas no concello en que se sitúe a casa niño ou nun limítrofe sen recursos de atención á primeira infancia de ata tres anos de idade.

No ano 2020 rexistrouse **un caso** dun neno/a fillo/a de muller vítima de violencia de xénero que accedera á casa niño como consecuencia da aplicación desta prioridade.

Artigo 18: Edición e adaptación de materiais

Tal e como establece a Disposición adicional cuarta da LOE (Lei orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación, segundo o texto consolidado):

Disposición adicional cuarta. Libros de texto e demais materiais curriculares.

1. No exercicio da autonomía pedagóxica, correspóndelle aos órganos de coordinación didáctica dos centros públicos adoptar os libros de texto e demais materiais que deban de utilizarse no desenvolvemento dos diversos ensinamentos.

2. A edición e adopción dos libros de texto e demais materiais non requirirán a previa autorización da Administración educativa. En todo caso, estes deberán adaptarse ao rigor científico adecuado ás idades dos alumnos e ao currículo aprobado por cada Administración educativa. Así mesmo, deberán reflectir e fomentar o respecto aos principios, valores, liberdades, dereitos e deberes constitucionais, así como aos principios e valores recolleitos na presente Lei e na Lei Orgánica 1/2004, do 28 de decembro, de Medidas de Protección Integral contra a Violencia de Xénero, aos que debe de axustarse toda a actividade educativa.

3. A supervisión dos libros de texto e outros materiais curriculares constituirá parte do proceso ordinario de inspección que exerce a Administración educativa sobre a totalidade de elementos que integran o proceso de ensino e aprendizaxe, que debe velar polo respecto aos principios e valores contidos na Constitución e ao disposto na presente Lei.

Así, no proceso normal de inspección, realízase esta función.

Artigo 19: Revisión e adaptación do currículo educativo.

Tanto o Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia como o Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia establecen o obxectivo da igualdade entre mulleres e homes na sociedade como finalidade primordial dos distintos niveis educativos, incluíndo tamén diversas referencias nos contidos concretos dos currículos.

Os decretos aprobados nos últimos anos que regulan cada currículo de ciclos formativos e as ensinanzas especiais teñen como denominador común a presenza deste obxectivo.

Todos os desenvolvementos curriculares están suxeitos ao pertinente informe en materia de igualdade polo que este extremo está garantido.

Os decretos dos currículos de ciclos formativos de formación profesional publicados a partir do exercicio 2016 garanten a perspectiva de xénero nos contidos, nos procedementos, nas actitudes e nos valores que conforman o currículo neste nivel educativo, segundo o artigo 19 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero.

A xustificación atópase na inclusión, nos currículos das ensinanzas de cada ciclo formativo de formación profesional, dun obxectivo de carácter xeral que contén a finalidade da prevención da violencia de xénero cuxa literalidade é a seguinte: Analizar e valorar a participación, o respecto, a tolerancia e a igualdade de oportunidades, para desenvolver os valores do principio de igualdade de trato e non discriminación entre homes e mulleres nin por ningunha outra condición nin circunstancia persoal nin social, así como a prevención da violencia de xénero e o coñecemento da realidade homosexual, transexual, transxénero e intersexual.

Así mesmo, o traslado deste obxectivo ao currículo de cada módulo profesional está avalado polo establecido no artigo 34 do Decreto 114/2010, do 1 de xullo, polo que se establece a ordenación xeral da formación profesional do sistema educativo de Galicia. Este artigo refírese ao posterior desenvolvemento do currículo a través das programacións elaboradas para cada módulo profesional.

Estas programacións concretan e adaptan o currículo ás características do contorno socio-productivo, tomando como referencia o perfil profesional do ciclo formativo a través dos seus obxectivos xerais e dos resultados de aprendizaxe establecidos para cada módulo profesional.

➤ **Ciclo superior de promoción de igualdade de xénero.**

Cómpre destacar o desenvolvemento da medida M19 do *I Plan de actuacións para a igualdade* coa publicación do currículo autonómico do ciclo de grao superior de Promoción de Igualdade de Xénero a través do Decreto 28/2018, do 21 de xuño (DOG do 13 de agosto), pertencente á familia profesional de Servizos socioculturais e á comunidade. Este Decreto entrou en vigor no curso 2018/19, aínda que o ciclo arrancou con currículo BOE no curso anterior. Neste curso escolar impártase no CIFP Xunqueira (Pontevedra).

As ocupacións relacionadas con este título están relacionadas coa promoción e apoio en materia de igualdade efectiva de mulleres e homes.

Así mesmo, dentro dos obxectivos xerais deste currículo (art. 9) atópanse os seguintes relacionados directamente coa violencia de xénero:

- Detectar factores potenciais de risco, aplicando instrumentos e indicadores de avaliación, para deseñar estratexias preventivas da violencia de xénero.
- Aplicar protocolos de actuación analizando os procesos de vitimización secundaria, para pór en práctica programas e accións de prevención de violencia de xénero.
- Seleccionar protocolos de actuación, interpretando a normativa legal en materia de dereitos, servizos e recursos de protección, para asesorar e acompañar as mulleres en situación de violencia de xénero.
- Deseñar estratexias e materiais de formación e sensibilización, analizando as necesidades e as características da poboación destinataria, para desenvolver accións de intervención socioeducativa en materia de igualdade e en prevención da violencia contra as mulleres.

A cualificación profesional SSC451_3, sobre Promoción para a igualdade efectiva de mulleres e homes, determina este currículo e inclúe unha unidade de competencia específica relacionada con "detectar, previr e acompañar no proceso de atención a situacións de violencia exercida contra as mulleres". O módulo profesional do ciclo formativo que desenvolve integramente esta competencia é o de Prevención da violencia de xénero.

Finalmente, os módulos profesionais que se enumeran a continuación tamén garanten a perspectiva de xénero nos seus contidos:

- Metodoloxía da intervención social. Este módulo contén aspectos relacionados coa identificación das principais manifestacións de violencia de xénero como un reflexo da desigualdade entre homes e mulleres.
- Información e comunicación con perspectiva de xénero. Recolle o tratamento informativo da violencia de xénero.
- Intervención socio-educativa para a igualdade. Desenvolve as funcións de organización desta intervención, a súa execución e avaliación, así como xestión da calidade de dita intervención.
- Formación en centros de traballo. Este módulo garante que o futuro técnico superior realiza operacións de preparación da actividade de promoción de igualdade ou prevención da violencia de xénero, entre outras.

➤ **Materias de libre configuración autonómica**

No curso 2016-17 implantouse de xeito curricular a materia de libre configuración autonómica “Igualdade de Xénero”, ofertada para os cursos de 1º ou 2º da ESO, e no curso 2018-19 implantouse “Coeducación para o Século XXI”. Este obxectivo figuraba como a medida 18 do I Plan de actuacións para a Igualdade.

O currículo referido á ESO está regulado pola Orde do 13 de xullo de 2016 pola que se amplía a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato e se regula o seu currículo e a súa oferta (DOG do 4 de agosto de 2016). Os centros de ensino poden ofertar voluntariamente ao alumnado de 1º ou 2º da ESO esta materia (entre outras), que ten unha dedicación de 1 h semanal. Neste curso 2020-21, están a desenvolver a materia **46 centros**, e chega a 750 alumnas e 606 alumnos de toda Galicia (total: 1356).

O currículo referido a bacharelato está regulado pola Orde do 7 de agosto de 2018 pola que se amplía a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta (DOG do 30 de agosto de 2018). Os centros de ensino pódena ofertar voluntariamente ao alumnado de 1º de bacharelato (entre outras), cunha dedicación de 2 h semanais. Neste curso 2020-21, están a desenvolver a materia **10 centros**, e chega a 103 alumnas e 57 alumnos de toda Galicia (total: 160).

Artigo 20: Plans de acción tutorial

Os plans de acción tutorial de todos os niveis educativos incluírán apartados específicos destinados a potenciar modificacións nos modelos masculino e feminino, así como unha orientación de estudos e profesións baseada nas aptitudes e capacidades das persoas e non en estereotipos sexistas. Os ditos plans corresponden ao ámbito da autonomía dos centros e ao control específico da Inspección Educativa.

Artigo 21: Proxectos educativos e curriculares de centro

Os proxectos educativos de centro incorporarán a perspectiva de xénero na súa elaboración e no seu desenvolvemento. Os proxectos curriculares propiciarán medidas de coeducación nos contidos, nas actitudes e nos procedementos. .

No marco normativo que establece os principios xerais de funcionamento do sistema educativo, o de igualdade sitúase nunha posición destacada que permite consideralo estratéxico no exercicio da boa gobernanza das políticas públicas educativas. Así, observamos a presenza do principio de igualdade de xeito explícito na lexislación educativa entre os fins da educación, os elementos transversais e os obxectivos das distintas etapas educativas. Da súa concreción na vida dos centros pódese dar conta a través dos distintos documentos organizativos do centro, que detallamos deseguido.

Dentro da súa autonomía pedagóxica e organizativa, os centros de ensino dispoñen de instrumentos documentais a través dos cales se pode canalizar o seu traballo a prol da consecución dunha escola plenamente coeducativa, isto é, que considere nuclear o principio de igualdade e que o exprese a través dunha perspectiva de xénero que posibilite observar as desigualdades sociais que existen entre homes e mulleres.

Desde o punto de da organización escolar e os seus instrumentos normativos internos, adoptando como obxectivo a construción dunha escola educativa, o centro debe recoller este obxectivo nos seguintes documentos:

- Proxecto educativo (PE). Segundo o art. 121 da Lei orgánica 2/2006, do 3 maio, de educación, o Proxecto educativo debe recoller os valores, os obxectivos e as prioridades de actuación do centro e, ademais, os contidos relacionados coa atención á diversidade, á acción titorial e ao plan de convivencia. Polo tanto, dará conta da abordaxe do principio de igualdade en toda a súa extensión.
- Normas de organización, funcionamento e convivencia (NOFC). O art. 124 da Lei orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa, establece que, dentro da súa autonomía, os centros establecerán as súas NOFC de acordo coas necesidades do seu contexto educativo. Así, constitúese tamén como un instrumento de relevo á hora de establecer as normas que favorezan o seguimento do cumprimento do principio de igualdade.
- Programación Xeral Anual (PXA). O art. 125 da Lei orgánica 2/2006, do 3 maio, de educación indica que a PXA debe recoller todos os aspectos relativos á súa organización

e funcionamento, incluídos os proxectos, o currículo, as normas e todos os plans de actuación acordados e aprobados. Así pois, constitúe o documento máis integrador das propostas de acción no ámbito da igualdade.

- Memoria anual (MA). A MA é un documento que ten como finalidade avaliar o grao de cumprimento da programación xeral anual e no que dar conta das propostas concretas de mellora. Será un documento de traballo importante á hora de comprobar a eficacia das políticas de igualdade desenvolvidas desde o centro.
- Plan de convivencia. Segundo o artigo 124 da Lei orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa, sobre as normas de organización, funcionamento e convivencia, o Plan de convivencia de cada centro debe recoller accións para a resolución pacífica de conflitos con especial atención ás actuacións de prevención da violencia de xénero, igualdade e non discriminación. Así mesmo, a identificación das condutas contrarias á convivencia deberán recoller o dato de se a causa ou a orixe dun caso de discriminación ou acoso pode estar baseado no xénero, na orientación ou na identidade sexual.

Segundo a Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres constitúe un fin e un principio informador das normas sobre convivencia (art. 3.b)7; ademais, no que se refire aos dereitos do alumnado, recóllese o dereito a recibir unha formación integral coeducativa (art. 7.1.a), e entre os seus deberes recóllese o respecto pola igualdade de dereitos entre mulleres e homes (art. 7.2.c). Tendo en conta estas bases, prescribíense indicacións na elaboración do Plan de convivencia, do que se di que deberá integrar o principio de igualdade entre mulleres e homes (art. 10.1); ao tratar as medidas para a prevención, detección e tratamento das situacións de acoso escolar, indícase que se debe recoller de xeito explícito a integración da perspectiva de xénero para poder previr eficazmente situacións de acoso das nenas e mozas (art. 30.1).

Segundo o Decreto 8/2015, do 8 de xaneiro, polo que se desenvolve a Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa en materia de convivencia escolar, establécese que o plan de convivencia inclúe entre os seus obxectivos xerais a prevención, detección e eliminación da violencia de xénero (art. 12.e). En canto ao plan de convivencia, establécense entre os seus obxectivos xerais o fomento da igualdade entre homes e mulleres (12.c) e a prevención da violencia de xénero (12.e). Para garantir o seu cumprimento, indícase que entre as actuacións, programas e medidas que leven a diante os centros para a mellora da convivencia deben desenvolver actividades dirixidas á

sensibilización da comunidade educativa na igualdade entre homes e mulleres para previr posibles situacións de violencia de xénero (art. 21.c). Tamén entre as medidas complementarias para a mellora da convivencia indícase que se poderán desenvolver programas específicos para traballar a igualdade entre homes e mulleres (art.24.2).

Cómpre anotar que o dito decreto tipifica como condutas gravemente prexudiciais para a convivencia os actos de discriminación grave contra membros da comunidade educativa por razón de sexo (38.b).

Por último, sinalar como novidade do curso 2019/20 a publicación da Instrución do 6 de setembro de 2019, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, para a elaboración de plans de igualdade no curso 2019/2020, nos centros docentes sostidos con fondos públicos de niveis non universitarios da Consellería de Educación, Universidade e Formación Profesional. Esta instrución ten por obxecto regular a elaboración do plan de igualdade dos centros docentes sostidos con fondos públicos que impartan as etapas de educación infantil, primaria, secundaria ou formación profesional.

Ten carácter básico e é de obrigado cumprimento para os centros educativos aos que vai dirixida. Nela establece o procedemento para que cada un deles, dentro da súa autonomía, adapte o plan á súa realidade contextual e educativa. O plan de igualdade elaborado formará parte do Proxecto educativo de cada centro, e desenvolverase anualmente no marco da súa Programación xeral anual. Como plan de centro, a súa elaboración será responsabilidade do equipo directivo. Para realizar esta tarefa poderá contar coa colaboración do Departamento de Orientación e do persoal con formación en igualdade.

Pola súa banda, os centros integrados de formación profesional (CIFP), rexidos pola súa instrución específica, desenvolveron tamén accións coeducativas coa achega do Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero e desenvolveron os seus respectivos plans de igualdade.

Artigo 22: Consellos escolares e Consello Escolar de Galicia

Desde o punto de vista organizativo, o artigo 126.2 da Lei orgánica 2/2006, do 3 maio, de educación, establece que unha vez constituído o Consello Escolar do centro, este designará unha persoa que impulse medidas educativas que fomenten a igualdade real e efectiva entre homes e mulleres. Esta medida cumprirase tanto no caso dos centros públicos (art. 126.2) como no caso dos concertados (disposición derogatoria única).

O Consello Escolar de Galicia elabora un informe anual sobre a situación da coeducación e prevención da violencia de xénero nos centros educativos de Galicia. Así mesmo, dende o ano 2016 forma parte del a persoa que exerce a subdirección xeral de Promoción da Igualdade na Secretaría Xeral da Igualdade (o último nomeamento publicouse no Decreto 66/2020, do 12 de marzo (DOG do 4 de maio)).

Artigo 23: Inspección educativa

Os servizos de inspección educativa do departamento da Xunta de Galicia competente en materia de educación velan polo cumprimento e pola aplicación de todos os principios recollidos no capítulo III da Lei, destinados a fomentar a igualdade real entre mulleres e homes. Corresponden ao ámbito da autonomía dos centros e ao control específico da Inspección educativa.

Titulo II: Protección e asistencia fronte á violencia de xénero

Capítulo I: Medidas no ámbito sanitario e psicológico.

Capítulo II: Medidas no ámbito xudicial.

Capítulo III: Outras medidas de apoio e protección.

Capítulo IV: Medidas no ámbito da formación e emprego.

Capítulo V: Medidas de carácter económico.

Neste apartado compréndense as medidas enfocadas a regular as actuacións tanto dos poderes públicos como do persoal profesional ca fin de garantir unha asistencia sanitaria, xurídica, social e psicolóxica integral á mulleres vítimas de violencia de xénero. Medidas de protección tales como dispositivos de alarma (Atenpro), programas de reeducación, etc. Así mesmo, faise referencia ás distintas prestacións e axudas económicas para as mulleres en situación de violencia, como a prestación periódica establecida pola Xunta de Galicia, dirixida a posibilitar a súa autonomía e independencia económica.

Capítulo I: Medidas no ámbito sanitario e psicológico

Artigo 24. Dereito á atención sanitaria.

Artigo 25. Atención psicolóxica.

Artigo 26. Protocolo de actuación.

Artigo 27. Rexistro de casos.

Artigo 24: Dereito á atención sanitaria

Dende a **Consellería de Sanidade, Servizo Galego de Saúde**, realízanse cursos para información e formación básica respecto á prevención e atención as mulleres en situación de violencia de xénero (véxase páxina 130).

Ademais no ámbito sanitario, cada caso de violencia cara as mulleres detectado rexístrase mediante un parte de lesións cuberto polo persoal facultativo na aplicación informática lanus. (véxase páxina 184).

Así mesmo, deséñanse actuacións e materiais que faciliten e melloren a detección, a intervención e o apoio de situacións de violencia de violencia de xénero (véxase pág. 183).

Artigo 25: Atención psicolóxica

Recoñécese na lei o dereito á asistencia psicolóxica gratuíta para as e os menores e para outras persoas dependentes que vivan ou padezan situacións de violencia de xénero, que comprenderá medidas de apoio psicosocial específicas e adaptadas ás súas características e necesidades.

Toda a asistencia sanitaria do Servizo Galego de Saúde é gratuíta e no protocolo de actuación contéplase a derivación ao servizo de saúde mental para ser atendidas por persoal facultativo da psicoloxía ou psiquiatra cando se considere necesario.

- **Programa de atención psicolóxica a mulleres e menores que sufran violencia de xénero e complementariamente a outras persoas do seu entorno familiar que vivan ou padezan estas situacións de violencia de xénero.**

Este programa está dirixido a aquelas mulleres que estean a sufrir ou teñan sufrido violencia de xénero, coa finalidade de ofertarlles recursos terapéuticos que lles axuden a afrontar a situación que sufriron e a reforzar a súa autoestima, ademais de ser un apoio na recuperación ou adquisición de habilidades que lles permitan lograr a autonomía e a integración na vida social e laboral, e complementariamente a menores e outras persoas do seu entorno familiar delas que teñan pasado pola mesma situación.

O programa xestiónase a través dun **Convenio de colaboración entre a Secretaría Xeral da Igualdade e o Colexio Oficial de Psicoloxía**, e conta cunha psicóloga coordinadora e unha rede de profesionais que levan a cabo a súa intervención en toda a Comunidade Autónoma de Galicia. Así mesmo, préstase un servizo telefónico de asesoramento e derivación para a atención terapéutica personalizada.

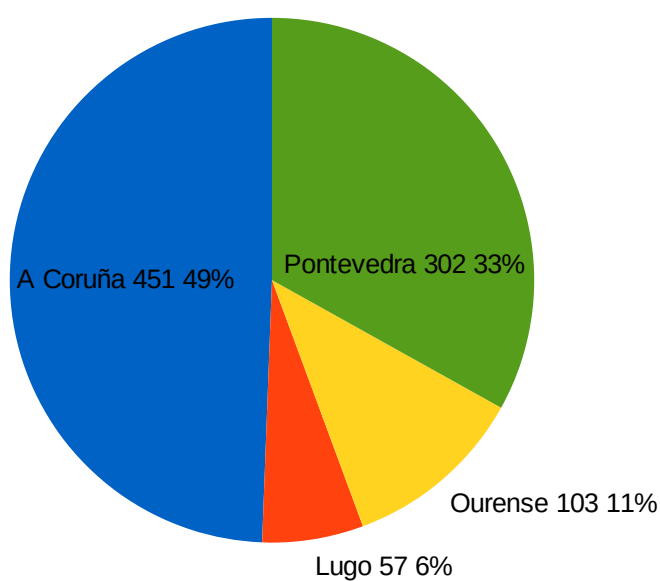
Inclúese ademais no convenio, a cobertura da asistencia domiciliaria en caso de morte por violencia de xénero con carácter de urxencia e en días non laborables, de ser preciso, así como a colaboración co Centro Autonómico de Recuperación Integral para Mulleres que Sofren Violencia de Xénero, no apoio terapéutico e psicolóxico das súas usuarias, e a garantía de acceso ás persoas con discapacidade auditiva e/ou da fala.

No ano 2020 beneficiáronse deste programa **913 persoas** e participaron na intervención un total de **88 profesionais da psicoloxía**.

Persoas usuarias:

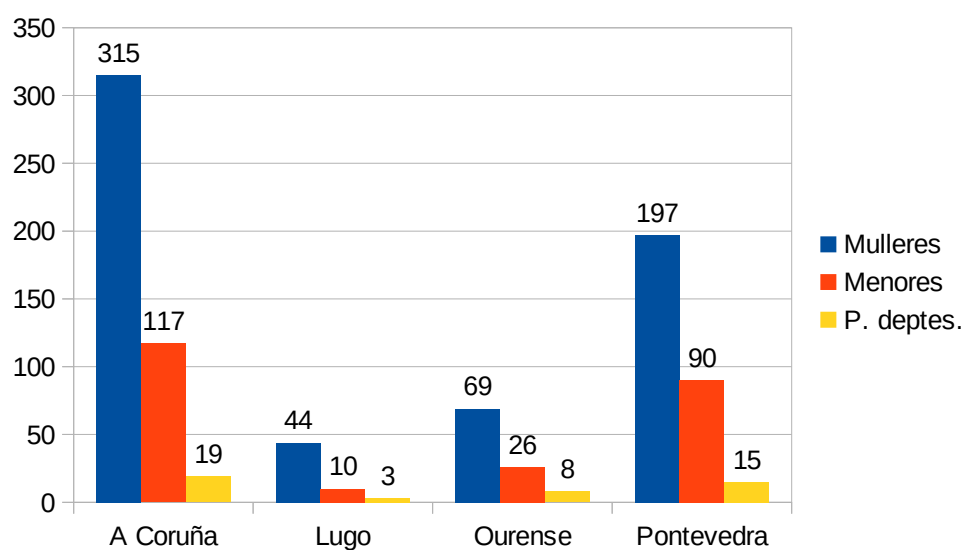
Total			
A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
451	57	103	302
Total: 913			

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Provincia	Mulleres	Nenas menores	Nenos menores	P. deptes.	TOTAL
A Coruña	315	61	56	19	451
Lugo	44	7	3	3	57
Ourense	69	11	15	8	103
Pontevedra	197	43	47	15	302
Total	625	122	121	45	913

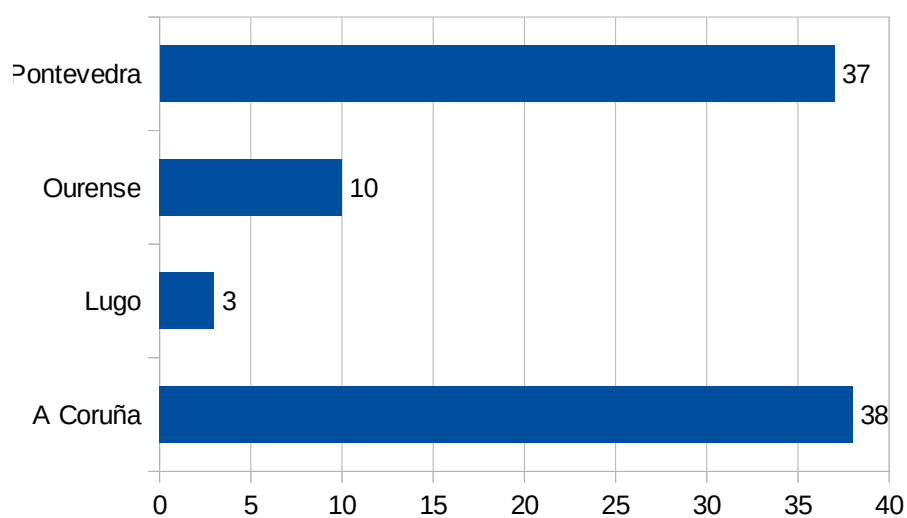
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Rede de terapeutas:

Participación psicólogos/os do programa			
A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
38	3	10	37
Total: 88			

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

➤ Programa Abramos o Círculo

O programa Abramos o Círculo é un programa de atención psicolóxica especializada e de apoio dirixido a homes que adoptan actitudes inadecuadas nas relacións coa súa parella, coa súa familia, e que desexan adquirir novos modos de comportamentos exentos de agresividade.

O programa ofrece dúas áreas de intervención: información e atención, e intervención psicolóxica personalizada. Xestiónase a través dun **Convenio de colaboración entre a Secretaría Xeral da Igualdade e o Colexio Oficial de Psicoloxía de Galicia**.

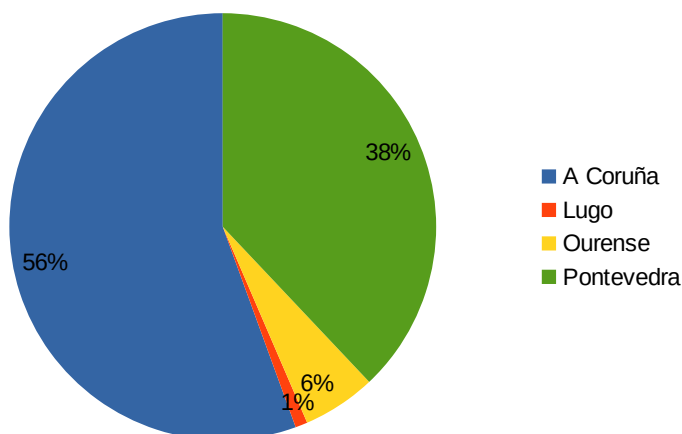
O programa conta cun/cunha psicólogo/a coordinador/a e cunha rede de profesionais que levan a cabo a intervención profesional e inclúe a garantía de acceso ás persoas con discapacidade auditiva e/ou da fala.

No ano 2020 beneficiáronse deste programa un total de 108 homes e participaron na intervención 57 profesionais da psicoloxía.

Homes usuarios:

Beneficiarios			
A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
60	1	6	41
108			

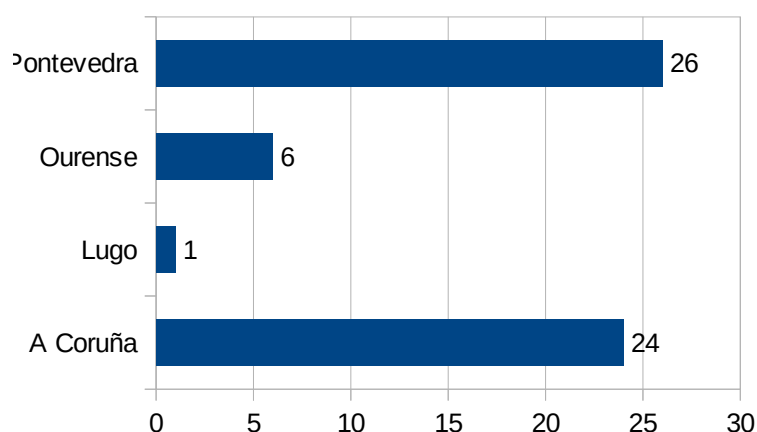
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Rede de terapeutas:

Participación psicólogas/os do programa			
A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
24	1	6	26
Total: 57			

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- **Servizo de Quenda de Garda Psicolóxica para as mulleres vítimas de violencia de xénero e os seus fillos e fillas menores**

O servizo de quenda de garda psicolóxica, especializada e permanente, para mulleres e os seus fillos e fillas menores que sofren violencia de xénero desenvólvese a través dun **Convenio de colaboración** entre a **Secretaría Xeral da Igualdade** e o **Colexio Oficial de Psicología de Galicia**.

A atención ten carácter inmediato para as posibles situacións de urxencia, e préstase a requirimento das forzas e corpos de seguridade en todos os partidos xudiciais da Comunidade Autónoma de Galicia.

O procedemento de activación comeza cunha chamada ao Teléfono de información ás

mulleres (900400273), operativo as 24 horas do día dos 365 días do ano, que á súa vez se pon en contacto coa persoa da quenda de garda correspondente para garantir a presenza inmediata dunha psicóloga ou psicólogo no lugar sinalado polas forzas e corpos de seguridade.

Este servizo de quenda de garda psicolóxica especializada ten como obxectivos:

- Detectar as necesidades psicolóxicas da persoa en situación de violencia de xénero e facilitar a súa cobertura.
- Asegurar o funcionamento adaptativo básico da persoa na situación que está a afrontar.
- Previr a posibilidade de vitimización secundaria: axudarlle coa toma de decisións de protección, e as implicacións legais das mesmas, tanto para elas como para os seus fillos e/ou fillas.
- Buscar a coordinación co resto de operadores que estean a intervir na situación concreta.
- Axudarlle a comprender as implicacións legais das súas decisións nun estado de estrés postraumáticos.
- Facilitar información sobre os recursos e itinerarios de axuda a disposición das vítimas de violencia de xénero na CCAA de Galicia.

Nº de profesionais que integran a quenda de garda: 27

Nº de mulleres atendidas: 64

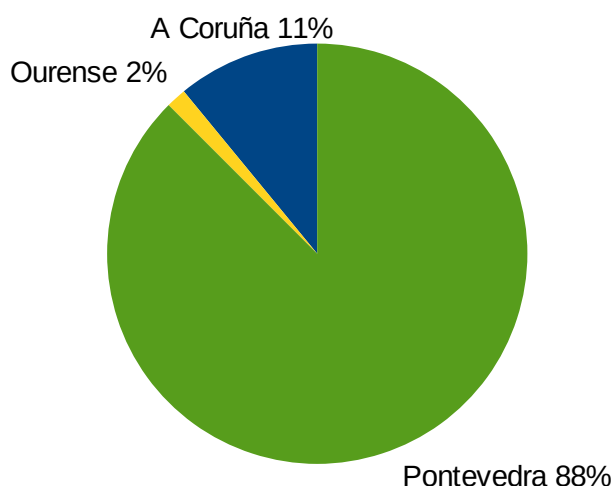
Nº de menores atendidos/as: 4

Nº de persoas con discapacidade atendidas: 2

Nº de persoas inmigrantes: 18

Nº mulleres atendidas no Servizo de quenda de garda psicolóxica			
A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
7	0	1	56
Total: 64			

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

➤ **Programa de Asesoramento e Terapia familiar con nenos e nenas que sufriran de maneira directa a violencia de xénero.**

As situacións de violencia contra as mulleres afectan tamén as e os menores que se atopan no medio familiar, vítimas directas ou indirectas desa violencia, que necesitan de atención e medidas específicas que non teñen porque coincidir coas necesidades das nais; e ambas as dúas partes consideran prioritario potenciar unha intervención específica e especializada con menores expostos a situacións de violencia de xénero que tenten paliar, os efectos desa violencia.

Por isto a Secretaría Xeral da Igualdade considera de especial interese o desenvolvemento de programas específicos e especializados dirixidos a estes/as menores dado que se trata dun colectivo especialmente vulnerable.

Este programa é desenvolvido coa colaboración da **Fundación Meniños**, coa que xa viña colaborando en anos anteriores no desenvolvemento deste programa, que conta cun Centro de asesoramento e terapia familiar dirixido a familias que precisan solucionar problemas relacionados cos seus fillos e fillas e resolver dúbidas sobre o proceso educativo e cunha experiencia de intervención con familias e infancia, cunha traxectoria de máis de 15 anos e está integrado por psicólogos/as e terapeutas familiares especialistas en intervención familiar con infancia en dificultade social

O programa de intervención está formulado coa finalidade de actuar sobre as necesidades fundamentais dos nenos e nenas e adolescentes que sufriron de maneira directa ou indirecta a violencia de xénero promovendo a súa recuperación e benestar psicosocial.

Obxectivos xerais do Programa:

- Identificar o dano producido no neno ou na nena.
- Coñecer a historia de violencia.
- Recompilar toda a información necesaria sobre a situación actual (psicolóxica, educativa, social...).
- Identificar os factores de risco e de protección sobre os que habemos de actuar.
- Explorar as vivencias do neno e/ou a nena.
- Identificar as necesidades e recursos.
- Decidir obxectivos de cambio e indicadores.
- Reparar danos.
- Proporcionar estratexias de afrontamento.
- Restaurar vínculos.
- Xerar e consolidar cambios.

Os obxectivos específicos a traballar con cada unha das persoas derivadas ao programa son:

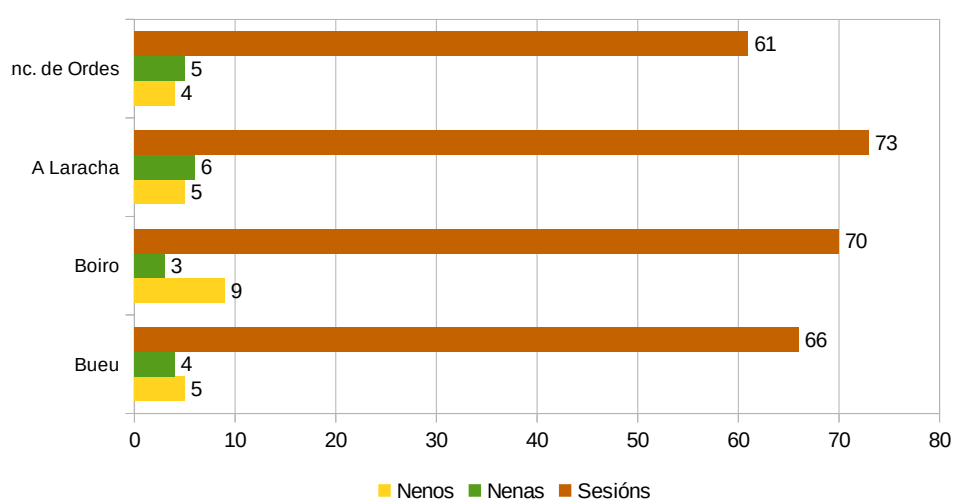
- Cos nenos e as nenas:
 - Resolver as dificultades de comportamento.
 - Resolver as dificultades emocionais (autorregulación emocional, autoconfianza, autocontrol...).
 - Resolver os problemas relacionados coa ansiedade (dificultades de sono, hiperactivación, confusión...).
 - Restauración e fortalecemento de vínculos sans.
- Coas nais:
 - Promover e reforzar as súas capacidades de coidado, afecto e protección cara aos seus fillos e/ou fillas.
 - Fortalecemento de vínculos saudables cos seus fillos e/ou fillas.
 - Resolver as súas dificultades emocionais e psicolóxicas asociadas á experiencia vivida.

O programa desenvolveuse ao longo do ano 2020, nos concellos de Bueu, Boiro, A Laracha e na Mancomunidade de concellos de Ordes, en colaboración cos Centros de Información ás Mulleres de ditas entidades locais.

Datos 2020:

Entidades locais	Casos derivados	Casos pechados	Nenos	Nenas	Sesións
Bueu	6	6	5	4	66
Boiro	7	7	9	3	70
A Laracha	8	8	5	6	73
Mancomunidad de Ordes	8	8	4	5	61
Total	29	29	23	18	270

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

➤ **Programas de intervención con mulleres vítimas de abuso e violencia sexual.**

Este programa é desenvolvido pola Fundación Meniños en colaboración coa **Secretaría Xeral da Igualdade**.

Persoas destinatarias:

- Mulleres vítimas de abuso e violencia sexual, que mostran desaxustes físicos, emocionais, condutuais e relacionais como consecuencia do abuso.
- Familiares ou persoas, baixo o consentimento da vítima, que cumpren un papel imprescindible na recuperación.
- Equipos profesionais da rede que traballan coa vítima (profesionais de centros de acollida cando houbo unha medida de protección, profesionais sanitarios, etc.)

Obxectivos:

- Desenvolvemento dun contexto de seguridade e de prevención de novas situacións de traumatización.
- Acompañar ás mulleres na adquisición de información e habilidades para afrontar as consecuencias do abuso.
- Elaboración dunha narrativa adecuada do trauma.
- Promover a súa integridade da identidade e benestar bio-psico-social.

Metodoloxía:

Intervención centrada nas necesidades das mulleres e baseado na evidencia científica:

- Intervención en crise.
- Psicoeducación.
- Técnicas de regulación emocional e relaxación.
- Afrontamento cognitivo.
- Narrativa do trauma.
- Apoio á revinculación da vítima coa súa contorna relacional e de apoio aos/ás familiares (traumatización secundaria)
- Terapia de grupo.

O procedemento de intervención que se expón neste programa é unha axuda psicolóxica por parte de profesionais con formación específica na atención ás vítimas de abuso sexual e trauma relacional, no contexto dunha relación segura e voluntaria. As intervencións, tanto desde o modelo de traballo como no seu desenvolvemento técnico están fundamentadas seguindo a evidencia científica dentro do campo da psicoloxía, e a atención sociosanitaria.

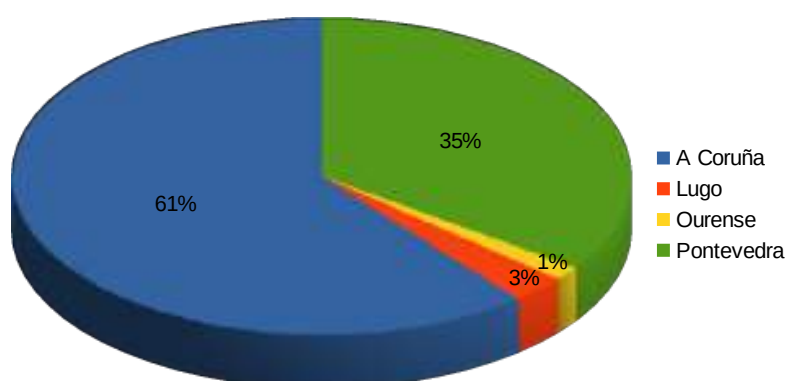
O orzamento destinado no ano 2020 a este convenio por parte da Secretaría Xeral da Igualdade foi de 50.000 euros.

As intervencións vinculadas o programa lévanse a cabo nas cidades de Lugo, Coruña, Ourense e Vigo.

No ano 2020 atendéronse un total de 69 casos dos cales se realizaron un total de 425 sesións individuais cas mulleres e nalgúns casos sesións familiares, ademais de sesións de apoio telefónico.

Programa de intervención con mulleres vítimas de abuso e violencia sexual			
A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
42	2	1	24
Total: 69			

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

➤ **Programas de intervención con nenos, nenas e adolescentes vítimas de abuso sexual.**

Programa da **Consellería de Política Social** desenvolvido en colaboración coa Fundación Meniños, ten como finalidade o tratamento terapéutico en menores vítimas das diferentes formas de abuso sexual infantil e o asesoramento e acompañamento ás familias e equipos profesionais dos que depende o seu coidado.

Persoas destinatarias:

- Nenos, nenas e adolescentes vítimas de abuso sexual infantil que mostran desaxustes emocionais, cognitivos e/ou de conduta como consecuencia do abuso sexual infantil.
- Familiares non agresores e principais persoas responsables do coidado dos nenos e das nenas xa que cumpren un papel imprescindible na recuperación.
- Equipos profesionais que traballan na contorna de nenos e nenas abusadas (equipos técnicos do menor, profesionais de centros de acollida, profesionais da educación social, traballo social, pediatría, ámbito escolar, e demais profesionais implicados na rede de atención á infancia).

Metodoloxía:

O programa de intervención terapéutica está baseado na evidencia científica, empregando a

terapia cognitiva-condutual focalizada no trauma (TF-CBT) e a Terapia Familiar Baseada no Apego (TFBA).

Obxectivos:

- Desenvolvemento dun contexto de seguridade e de prevención de novas situacións traumatizantes.
- Acompañar ao neno e á nena e ás persoas adultas coidadoras na adquisición de estratexias e habilidades para afrontar as consecuencias do abuso.
- Elaboración dunha narrativa adecuada do trauma e promover a integridade da identidade e benestar bio-psicosocial do neno ou da nena.

Nº de participantes: 81 (67 mulleres e 14 homes)

Artigo 26: Protocolo de actuación.

A finais de 2020 a **Consellería de Sanidade, Servizo Galego de Saúde**, presentou o documento “Violencia de xénero: detección precoz de casos de violencia de xénero”.

O seu obxecto é mellorar a detección precoz (prevención secundaria) e establecer unhas pautas normalizadas que guíen a busca activa e/ou a detección precoz daquelas mulleres, en situación de violencia de xénero, que acoden aos centros sanitarios da rede do Servizo Galego de Saúde.

A proximidade e a confianza que xeran os/as profesionais do ámbito sanitario, sobre todo da atención primaria, fan o lugar idóneo para poder localizar novos casos de violencia de xénero. Detectar o primeiro sinal, ou ter unha pequena sospeita de que a muller está a vivir unha situación así, pode supoñer un paso decisivo co que poñerlle fin.

Este procedemento de detección precoz, baseado nun exhaustivo cuestionario que xa ten demostrada internacionalmente a súa validez nas consultas de saúde, implantarase, ao longo do ano 2021, en todos os centros sanitarios da rede do Sergas, nas consultas de

atención primaria, nos puntos de atención continuada, nos servizos de urxencias hospitalarias e nos centros de orientación familiar.

Esta iniciativa pretende aumentar a detección precoz da violencia de xénero dende unha idade temperá; mellorar a atención ds mulleres nas consultas de saúde e, homoxeneizar as actuacións no sistema sanitario público de Galicia.

Tamén se traballou durante o ano 2020, dende o Servizo Galego de Saúde, nun borrador para un Procedemento de actuación ante unha agresión sexual.

Artigo 27: Rexistro de casos

No ámbito sanitario, cada caso de violencia cara as mulleres detectado rexístrase mediante un parte de lesións cuberto polo persoal facultativo na aplicación informática lanus.

Os indicadores epidemiolóxicos dos partes de lesións son os seguintes:

Período	N.º total de partes de lesións		N.º total de casos de violencia de xénero	
	Primaria	Especializada	Primaria	Especializada
1/1/2020 a 31/12/2020	5029	2185	985	353

Fonte: Consellería de Sanidade. Servizo Galego de Saúde

- Dos 5.029 partes de lesións xerados en atención primaria, 985 foron casos de violencia de xénero.
- En atención hospitalaria rexistráronse 2.185 partes de lesións dos que 353 foron casos de violencia de xénero.

➔ Casos de violencia de xénero por ÁREA SANITARIA:

- En atención primaria (AP), centros de saúde e PAC

Área sanitaria	Partes de lesión con VdX
A.S. A Coruña e Cee	200
A.S. Ferrol	84

A.S. Lugo, A Mariña e Monforte	96
A.S. Ourense, Verín e O Barco	78
A.S. Pontevedra e O Salnés	145
A.S. Santiago e Barbanza	141
A.S. Vigo	241
Total	985

Fonte: Consellería de Sanidade. Servizo Galego de Saúde

- Por centros de saúde:

Área sanitaria-Centros de saúde	Partes de lesións con VdX
A.S. A Coruña e Cee	68
A.S. Ferrol	29
A.S. Lugo, A Mariña e Monforte	20
A.S. Ourense, Verín e O Barco	25
A.S. Pontevedra e O Salnés	49
A.S. Santiago e Barbanza	55
A.S. Vigo	78
Total	324

Fonte: Consellería de Sanidade. Servizo Galego de Saúde

- Por PAC:

Área sanitaria-PACs	Partes de lesións con VdX
A.S. A Coruña e Cee	132
A.S. Ferrol	55
A.S. Lugo, A Mariña e Monforte	76
A.S. Ourense, Verín e O Barco	53
A.S. Pontevedra e O Salnés	96
A.S. Santiago e Barbanza	86
A.S. Vigo	163
Total	661

Fonte: Consellería de Sanidade. Servizo Galego de Saúde

- En atención hospitalaria

Hospital	Partes de lesións	Casos de VdX
C.H.U. de Ferrol	78	20
C.H. de Pontevedra	109	34
C.H. Universitario da Coruña	475	74
C.H. Universitario de Santiago	207	29
C.H. Universitario de Vigo	587	72
C.H. de Lugo	186	23
Hospital de Monforte	4	0
H. da Barbanza	76	20
H. público da Mariña	43	10
H. Virxe da Xunqueira	25	3
H. do Salnés	43	14
EOXI Ourense-Verín-O Barco	352	54
Total	2185	353

Fonte: Consellería de Sanidade. Servizo Galego de Saúde

➔ Características do maltrato:

Sínálase o número de casos de violencia de xénero detectados en atención primaria así como en atención hospitalaria clasificados segundo o tipo de maltrato.

Son casos detectados en mulleres con idade igual ou maior aos 14 anos, detectados de partes de lesións, por calquera forma de violencia de xénero, independentemente de quen sexa o agresor.

Indícase o número de casos total así como a porcentaxe de cada tipoloxía respecto ao número total:

	Tipo de maltrato						
	N.º de casos				Porcentaxe		
	Psicolóxica	Sexual	Física	Total	Psicolóxica	Sexual	Física
Casos en atención primaria	333	19	919	985	33,81 %	1,93 %	93,30 %
Casos en atención hospitalaria	74	41	322	353	20,96 %	11,61 %	91,22 %
Total	407	60	1241	1338	30,42 %	4,48 %	92,75 %

Fonte: Consellería de Sanidade. Servizo Galego de Saúde

➔ **Características persoais das mulleres:**

Sínálase o número de casos de violencia de xénero detectados en atención primaria así como en atención hospitalaria clasificados en función de distintas variables.

Son casos detectados en mulleres con idade igual ou maior aos 14 anos, detectados de partes de lesións, por calquera forma de violencia de xénero.

- Número de casos de violencia de xénero detectados no total de partes de lesións por grupos de idade:

Casos detectados por idade		
Idade	Casos en atención primaria	Casos en atención hospitalaria
14-19	53	26
20-24	87	36
25-29	121	44
30-34	129	48
35-39	154	58
40-44	145	50
45-49	108	34
50-54	58	21
55-59	43	11
60-64	26	9
65-69	23	14
≥70	38	2
Total	985	353

Fonte: Consellería de Sanidade. Servizo Galego de Saúde

- Número de casos de violencia de xénero e porcentaxe segundo situación laboral:

	Casos segundo situación laboral						
	N.º de casos				Porcentaxe		
	Traballo remunerado	Traballo non remunerado	Non consta	Total	Traballo remunerado	Traballo non remunerado	Non consta
Atención primaria	330	477	178	985	33,50 %	48,43 %	18,07 %
Atención hospitalaria	102	232	19	353	28,90 %	65,72 %	5,38 %
Total	432	709	197	1338	32,29 %	52,99 %	14,72 %

Fonte: Consellería de Sanidade. Servizo Galego de Saúde

- Número de casos de violencia de xénero e porcentaxe detectados no total de partes de lesións segundo a relación co agresor:

	Tipo de relación co agresor					
	N.º de casos					Total
	Parella	Exparella	Pai/padrastro	Ámbito familiar	Descoñecido/ non consta	
Atención primaria	608	205	14	34	124	985
Atención hospitalaria	219	75	4	7	48	353
Total	827	280	18	41	172	1338
Porcentaxe						
	Parella	Exparella	Pai/padrastro	Ámbito familiar	Descoñecido/ non consta	
Casos en atención primaria	61,73 %	20,81 %	1,42 %	3,45 %	12,59 %	
Casos en atención hospitalaria	62,04 %	21,25 %	1,13 %	1,98 %	13,60 %	
Total	61,81 %	20,93 %	1,35 %	3,06 %	12,86 %	

Fonte: Consellería de Sanidade. Servizo Galego de Saúde

- Numero de casos detectados en mulleres embarazadas:

N.º de casos	
Casos en atención primaria	16
Casos en atención hospitalaria	8
Total	24

Fonte: Consellería de Sanidade. Servizo Galego de Saúde

Capítulo II: Medidas no ámbito xudicial

Artigo 28. Atención xurídica.

Artigo 29. Asistencia letrada.

Artigo 30. Exercicio da acción popular.

Artigo 31. Comparecencia da Xunta de Galicia nos procedementos penais iniciados por causas de violencia de xénero.

Artigo 32. Intervención da administración.

Artigos 28 e 29: Atención xurídica e asistencia letrada

A Lei 1/1996, do 10 de xaneiro, de asistencia xurídica gratuíta recoñece ás vítimas de violencia de xénero o dereito de asistencia xurídica gratuíta, que se lles prestará de inmediato, con independencia da existencia ou non de recursos para litigar (artigo 2.g).

Un dos trazos máis salientables da regulación galega en materia de asistencia xurídica gratuíta establecida polo Decreto 269/2008, do 6 de novembro, polo que se aproba o seu regulamento, atópase na incorporación de quendas de oficio específicas para a asistencia xurídica de mulleres maltratadas pois requiren unha atención especializada.

Deste xeito dáse cumprimento ao establecido nos artigos 28 e 29 da Lei 11/2007 os cales prevén que os servizos de orientación xurídica dos colexios profesionais da avogacía de Galicia garantan a atención xurídica especializada en materia de violencia de xénero a través de profesionais con formación específica (art. 28.2), así como a dispoñibilidade na totalidade dos colexios profesionais da avogacía de Galicia dunha quenda de oficio en materia de violencia de xénero (art. 29.3).

Consonte a isto, o citado Regulamento de asistencia xurídica de Galicia, expresamente estableceu a constitución dunha quenda de garda permanente durante as 24 horas do día, atendida por letrados e letradas especializados/as, para a prestación do servizo de asistencia letrada a mulleres vítimas de delitos de violencia de xénero (artigo 29.2), así como o requisito complementario de formación para os/as avogados/as especializados/as que realicen a asistencia xurídica e a defensa en xuízo deste colectivo (artigo 30.2).

Así mesmo, de acordo coa modificación operada na Lei 1/1996, do 10 de xaneiro, de asistencia xurídica gratuíta, a través da Lei 42/2015, do 5 de outubro, esta quenda permanente de garda para a prestación do servizo de asistencia letrada ás vítimas de violencia de xénero comprende tamén o servizo de asesoramento xurídico previo á interposición da denuncia (art. 24). Ademais, a dita modificación estableceu que nestes delitos de violencia de xénero serán defendidas polo mesmo profesional da avogacía en todos os procedementos, sempre que sexa posible, garantindo así a súa intimidade e diminuindo a posibilidade de revitimización (art. 2.g).

Neste ámbito, o total de actuacións certificadas polos Colexios de avogados no ano 2020 en aplicación do módulo establecido (*defensa xurídica da muller en dilixencias policiais, orde de protección e procedementos administrativos relacionados coa violencia de xénero e doméstica*) elevouse a un total de **1.285 asuntos**, cun custo total para a Comunidade Autónoma de **145.624,64 €** (Orde do 2 de agosto de 2012 que desenvolve a regulación das certificacións e xustificacións trimestrais establecidas no Regulamento de asistencia xurídica de Galicia, en relación coa Orde do 20 de novembro de 2019* e mais a Orde do 30 de novembro de 2020**).

Na seguinte táboa reflíctense de xeito desagregado os devanditos datos correspondentes ao ano 2020:

COLEXIO DE AVOGADOS	1º TRIMESTRE 2020		2º TRIMESTRE 2020		3º TRIMESTRE 2020		4º TRIMESTRE 2020		TOTAL	
	Asuntos	Importe €	Asuntos	Importe €	Asuntos	Importe €	Asuntos	Importe €	Asuntos	Importe €
A Coruña	63	7.126,56 €	42	4.751,04 €	79	8.936,48 €	85	9.682,35 €	269	30.496,43 €
Lugo	28	3.167,36 €	27	3.054,24 €	38	4.298,56 €	22	2.506,02 €	115	13.026,18 €
Ourense	29	3.280,48 €	14	1.583,68 €	48	5.429,76 €	41	4.670,31 €	132	14.964,23 €
Pontevedra	96	10.859,52 €	80	9.049,60 €	110	12.443,20 €	72	8.201,52 €	358	40.553,84 €
Santiago	28	3.167,36 €	39	4.411,68 €	21	2.375,52 €	32	3.645,12 €	120	13.599,68 €
Ferrol	22	2.488,64 €	34	3.846,08 €	36	4.072,32 €	40	4.556,40 €	132	14.963,44 €
Vigo	44	4.977,28 €	24	2.714,88 €	47	5.316,64 €	44	5.012,04 €	159	18.020,84 €
Galicia	310	35.067,20 €	260	29.411,20 €	379	42.872,48 €	336	38.273,76 €	1285	145.624,64 €

Fonte: Vicepresidencia Primeira e Consellería de Presidencia, Xustiza e Turismo.

Artigos 30 e 31: Exercicio da acción popular e Comparecencia da Xunta de Galicia nos procedementos penais iniciados

En xullo de 2013, a Xunta de Galicia aprobou o Acordo polo que se aproba o protocolo para o exercicio da acción popular por parte da Administración xeral da Comunidade Autónoma de Galicia nos procedementos penais en casos de morte por causa de violencia de xénero.

Segundo dito protocolo cada vez que a Secretaría Xeral da Igualdade teña constancia dunha morte por violencia de xénero dará traslado inmediato de toda a información, á Asesoría Xurídica Xeral da Xunta, para que prepare a comparecencia.

Ademais, a Secretaría Xeral da Igualdade será a encargada de recadar toda a información posible sobre os casos deste tipo de violencia, tamén de xeito inmediato e protocolizado, para activar, se fose necesario, os recursos de carácter social que se puideran precisar: apoio a menores, atención psicolóxica, axudas económicas, etc.

Por parte da **Asesoría Xurídica Xeral da Xunta de Galicia** leváronse a cabo durante o ano 2020 diversas actuacións ao abeiro do antedito acordo do Consello da Xunta, sobre o personamento en exercicio da acusación popular en todos os procesos penais por violencia de xénero con resultado de morte no territorio da Comunidade Autónoma Galega, consistentes na comparecencia e/ou intervención na práctica de dilixencias e formulación de escritos procesuais nas dilixencias previas seguintes:

- ✓ Tribunal do Xurado nº 45/2018 seguido ante a Sección 2ª da Audiencia Provincial da Coruña, no que se ditou sentenza condenatoria por delito de asasinato o 10/11/2020, encontrándose na actualidade pendente de celebración a vista do recurso de apelación interposto polo acusado ante a Sala do Civil e Penal do TSX de Galicia.
- ✓ Tribunal do Xurado nº 83/2019, seguido ante a Sección 2ª da Audiencia Provincial da Coruña, no que se ditou sentenza condenatoria por delito de asasinato o 25 de xuño de 2020, téndose desestimado o recurso de apelación interposto contra a mesma.
- ✓ Tribunal do Xurado nº 54/2018 contra César Adrio Otero. A vista foi celebrada no TSXG o 12 de maio de 2020 e ditouse sentenza condenatoria. O 4 de agosto de 2020 foi recorrida en casación (trámite levado a cabo en Santiago) e recaeu a sentenza do Tribunal Supremo o 22 de decembro dese mesmo ano.
- ✓ Tribunal do Xurado nº 356/19, seguido no xulgado de instrución nº 2 de Caldas de Reis contra Jose Luis Abet Lafuente. Continúa a instrución con trámites de remisión de informes durante 2020.

- ✓ O 21 de abril de 2020 a Xunta personouse no procedemento DPA 238/2020 do Xulgado de Instrución nº 3 de Lugo. Por Auto do 24 de febreiro de 2021 transfórmase as actuacións en procedemento ante o Tribunal do Xurado.
- ✓ A personación no caso de Gondomar, que se produciu en decembro de 2020, tivo lugar en 2021 unha vez asinada autorización por parte de familia

Casos con personación da Xunta de Galicia crimes violencia de xénero:

ANO	PROVINCIA	Nº PERSONACIÓNS
2013	Ourense	1
2013	Pontevedra	1
2014	A Coruña	2
2014	Lugo	1
2015	Ourense	1
2015	Pontevedra	5
2016	A Coruña	1
2016	Pontevedra	1
2017	A Coruña	1
2018	A Coruña	2
2019	Pontevedra	1
2020	Lugo	1
2020	Pontevedra	1
Total 2013-2020	GALICIA	19

Fonte: Vicepresidencia e Consellería de Presidencia Administracións Públicas e Xustiza.

No resto dos casos de violencia de xénero con resultado de morte, a Xunta de Galicia non se personou ben por imposibilidade de contactar coa familia da vítima (1 caso), ben por non autorizar a familia da vítima a personación (2 casos) ou ben por non proceder a onde non procede a dita personación por suicidio do agresor (10 casos).

Artigo 32: Intervención da Administración

Nos centros de protección e de reforma de menores, realízanse actuacións de sensibilización sobre a prevención e o tratamento da violencia de xénero individual e colectiva a través das diferentes intervencións educativas e psicolóxicas desenvoltas cos/as menores.

Nos centros de protección realizáronse 258 actividades (obradoiros, charlas, videoforums, etc.) coa participación de 1316 nenos, nenas e adolescentes.

Nos centros de cumprimento de medidas xudiciais realizáronse 106 actividades dirixidas a 516 mozos e mozas.

En todos estes centros desenvolvéronse 46 actividades formativas dirixidas ao persoal educador que presta servizos neles.

Capítulo III: Outras medidas de apoio e protección

Artigo 33. Deseño e implantación de dispositivos de alarma.

Artigo 34. Programas de intervención con homes en relación coa violencia de xénero.

Artigo 33: Deseño e implantación de dispositivos de alarma

- **Dispositivos de control telemático de medidas e penas de afastamento**

En xullo de 2009, os Ministerios de Igualdade e de Interior puxeron a disposición da xudicatura un sistema de dispositivos de alarma que permite o control das medidas de afastamento en materia de violencia de xénero.

O Sistema de Seguimento artículase de acordo coas pautas e regras que, no seu caso, establece a Autoridade Xudicial que acorda a súa utilización e de conformidade co disposto en dous Protocolos de Actuación:

- Protocolo de actuación do sistema de seguimento por medios telemáticos do cumprimento das medidas e penas de afastamento en materia de violencia de xénero, aprobado por medio do Acordo subscrito entre o Ministerio de Xustiza, o Ministerio do Interior, o Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade, o Consello Xeral do Poder Xudicial e a Fiscalía Xeral do Estado, o 11 de outubro de 2013.

- Protocolo de actuación no ámbito penal do sistema de seguimento por medios telemáticos do cumprimento das medidas e penas de afastamento en materia de violencia de xénero, aprobado por medio do Acordo subscrito entre o Consello Xeral do Poder Xudicial, o Ministerio de Xustiza, o Ministerio do Interior, o Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade e a Fiscalía Xeral do Estado, o 19 de outubro de 2015.

O sistema permite verificar o cumprimento das medidas cautelares de afastamento da vítima impostas nos procedementos que se seguen por violencia de xénero en que se estime oportuno, acorde coas pautas e regras que, no seu caso, establece a Autoridade Xudicial e de conformidade co disposto no Protocolo. Na mesma maneira, o sistema proporciona información actualizada e permanente das incidencias que afecten ao cumprimento das medidas impostas, así como das posibles incidencias, tanto accidentais como provocadas, no funcionamento dos elementos de vixilancia empregados. Os avisos que xera o sistema son de dous tipos: alarma e alerta, graduados de maior a menor risco.

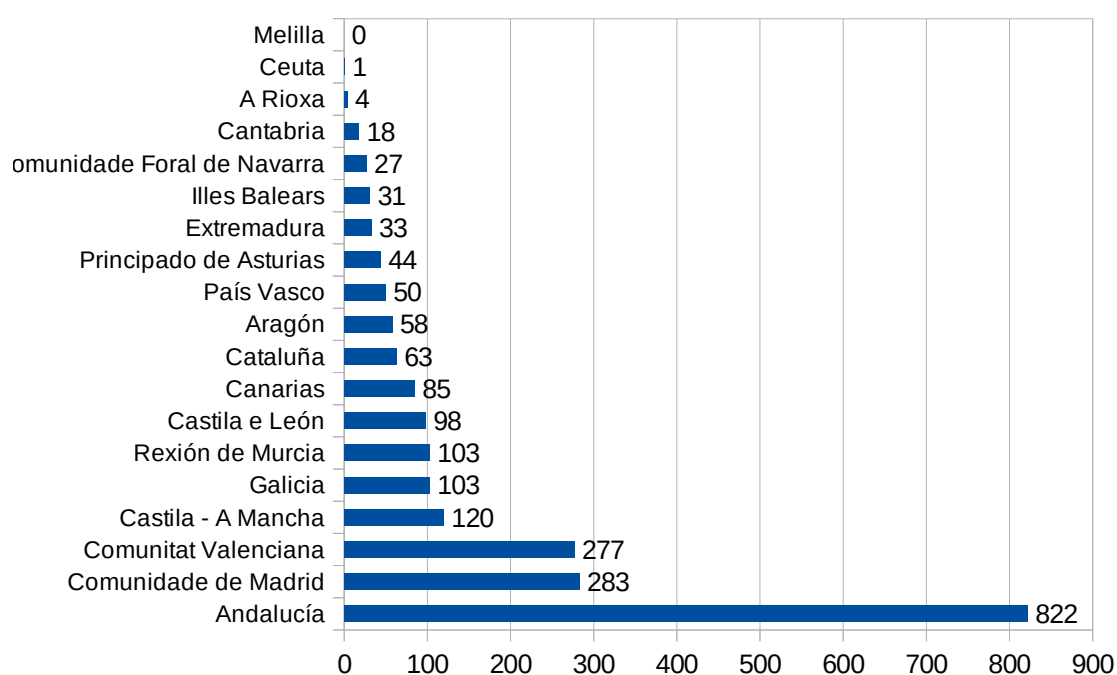
Existen dous tipos de compoñentes do sistema: dispositivo para o inculpado e dispositivo para a vítima.

No conxunto de España contabilizáronse, a 31 de decembro do 2020, un total de 2.220 medios telemáticos activos no marco das medidas de afastamento no ámbito da violencia de xénero. Andalucía é a primeira comunidade autónoma con 822 dispositivos activos, seguida de Madrid con 283 e a Comunidade Valenciana con 277. **Galicia é a quinta Comunidade Autónoma, con dispositivos activos a finais de 2020, cun total de 103.**

Sistema de seguimento por medios telemáticos das medidas de afastamento no ámbito da violencia de xénero. Total Comunidades Autónomas.

Comunidade Autónoma	Activos a 31/12/2020
Andalucía	822
Comunidade de Madrid	283
Comunitat Valenciana	277
Castila - A Mancha	120
Galicia	103
Rexión de Murcia	103
Castila e León	98
Canarias	85
Cataluña	63
Aragón	58
País Vasco	50
Principado de Asturias	44
Estremadura	33
Illes Balears	31
Comunidade Foral de Navarra	27
Cantabria	18
A Rioxa	4
Ceuta	1
Melilla	0
TOTAL	2.220

Fonte: Ministerio de Igualdade Delegación do Goberno para a violencia de xénero
 Enlace: <http://estadisticasviolenciagenero.igualdad.mpr.gob.es>

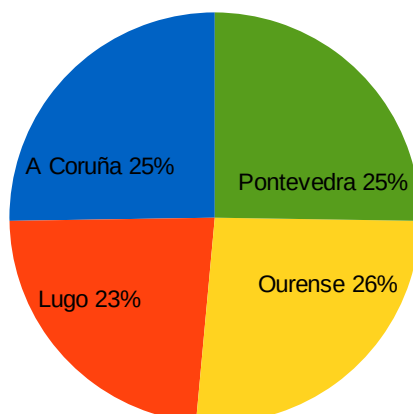
Sistema de seguimento por medios telemáticos das medidas de afastamento no ámbito da violencia de xénero na Comunidade Autónoma de Galicia no ano 2019.

Provincia	Instalacións 2020	Desinstalacións 2020	Activos a 31 de decembro de 2020
A Coruña	27	17	26
Lugo	25	11	24
Ourense	21	8	27
Pontevedra	31	22	26
Total	104	58	103

Fonte: Ministerio de Igualdade Delegación do Goberno para a violencia de xénero

Enlace: <http://estadisticasviolenciagenero.igualdad.mpr.gob.es>

Activos a 31 de decembro de 2020

➤ **Servizo Telefónico de Atención e Protección para Víctimas de Violencia de xénero (ATENPRO)**

O Servizo telefónico de Atención e Protección para vítimas da violencia de xénero (ATENPRO), é unha modalidade de servizo que, coa tecnoloxía adecuada, ofrece ás vítimas de violencia de xénero, unha atención inmediata e a distancia, asegurando unha resposta rápida ás eventualidades que lles poidan sobrevir, as 24 horas do día, os 365 días do ano e sexa cal for o lugar en que se atopen.

Os obxectivos específicos do servizo son os seguintes:

- Proporcionar seguridade e tranquilidade ás usuarias do servizo e por extensión, ao seu círculo de persoas achegadas, ofrecéndolles apoio, información e asesoramento, e garantíndolles a comunicación interpersoal, ante calquera necesidade relacionada coa súa situación de violencia de xénero, as 24 horas do día, contribuíndo así á súa recuperación.
- Potenciar a autoestima e a calidade de vida das usuarias do servizo, contribuíndo a crear unha rede social de apoio na súa contorna habitual e animándoas a que manteñan, con plena seguridade, contacto coa contorna familiar e social non agresora.
- Garantir unha atención inmediata e adecuada ante situacións de emerxencia, a través de persoal especializado, proporcionando seguridade á usuaria e mobilizando os recursos oportunos, en función do tipo de emerxencia que se produciu.
- Realizar un seguimento activo da situación en que se atopan as usuarias, a través do contacto periódico co centro de atención.

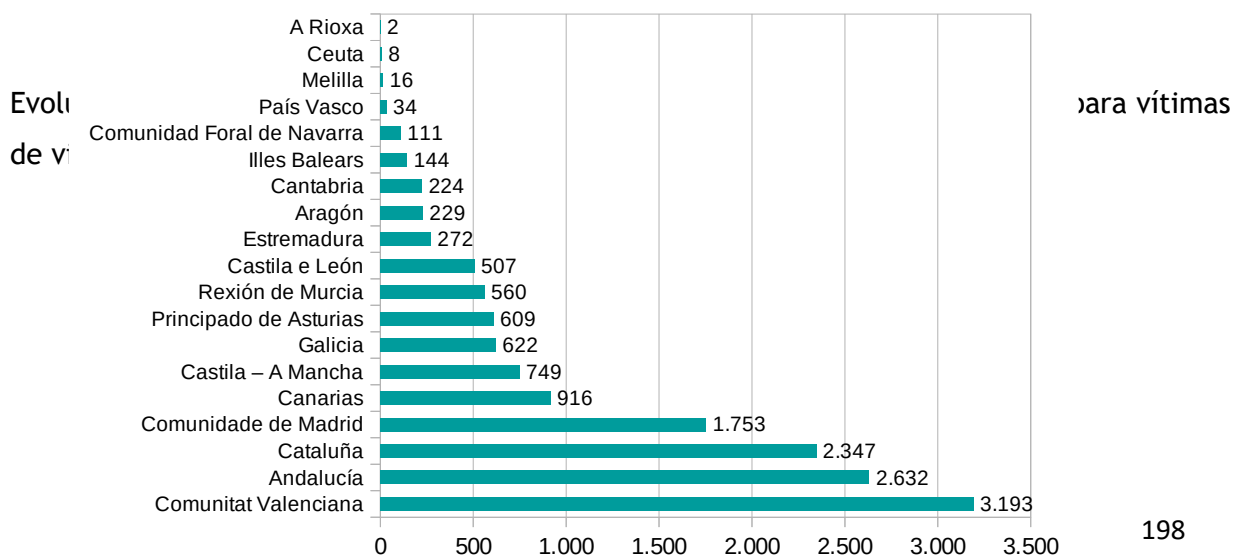
No conxunto de España a finais de 2020 había 14.928 usuarias en alta do servizo ATENPRO. A cifra mais elevada de usuarias do servizo ATENPRO en alta ao remate de 2020, correspondía á Comunidade Valenciana (3.193) seguida de Andalucía (2.632), Cataluña (2.347) e Madrid (1.810). Galicia, cun rexistro de 622 altas ocupaba o sétimo lugar.

Servizo ATENPRO

Comunidade autónoma	Altas a 31/12/2020
Comunitat Valenciana	3.193
Andalucía	2.632
Cataluña	2.347
Comunidade de Madrid	1.753
Canarias	916
Castela - A Mancha	749
Galicia	622
Principado de Asturias	609
Rexión de Murcia	560
Castela e León	507
Estremadura	272
Aragón	229
Cantabria	224
Illes Balears	144
Comunidade Foral de Navarra	111
País Vasco	34
Melilla	16
Ceuta	8
A Ríoxa	2
Total	14.928

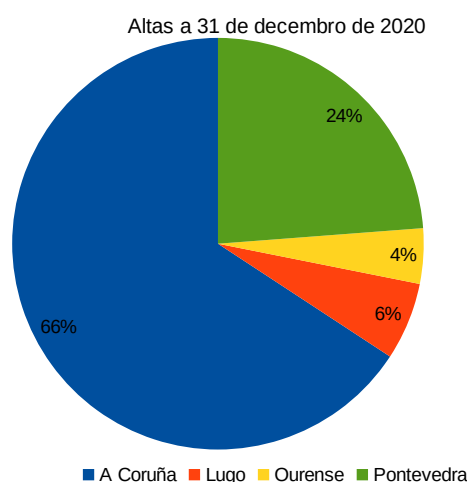
Fonte: Ministerio de Igualdade Delegación do Goberno para a violencia de xénero

Enlace: <http://estadisticasviolenciagenero.igualdad.mpr.gob.es>

	Altas 2020	Baixas 2020	Altas a 31 de decembro de 2020
A Coruña	193	192	409
Lugo	14	15	38
Ourense	12	7	27
Pontevedra	71	79	148
Total	290	293	622

Fonte: Ministerio de Igualdade Delegación do Goberno para a violencia de xénero
 Enlace: <http://estadisticasviolenciagenero.igualdad.mpr.gob.es>

➤ Sistema de seguimento integral da violencia de xénero: VIOGEN

O 26 de outubro de 2015 asinouse o Convenio de colaboración entre o Ministerio do Interior e a Comunidade Autónoma de Galicia, para integrar o Punto de coordinación das ordes de protección de Galicia co Sistema de seguimento integral nos casos de violencia de xénero (**Sistema Viogén**). A través deste convenio articúlase o xeito en que van colaborar a Secretaría de Estado de Seguridade, do Ministerio do Interior, que xestiona o Sistema Viogén, e a Comunidade autónoma de Galicia, que xestiona a aplicación do PCOP de Galicia, para a integración de ambas aplicacións. O seu obxecto é Integrar a aplicación do Punto de coordinación das ordes de protección de Galicia co Sistema de seguimento integral nos casos de violencia de xénero (Sistema Viogén).

O Sistema de Seguimento Integral de violencia de xénero, coñecido como VIOGEN, é unha

aplicación informática desenvolvida pola Secretaría de Estado de Seguridade do **Ministerio do Interior** que pretende acadar os seguintes obxectivos:

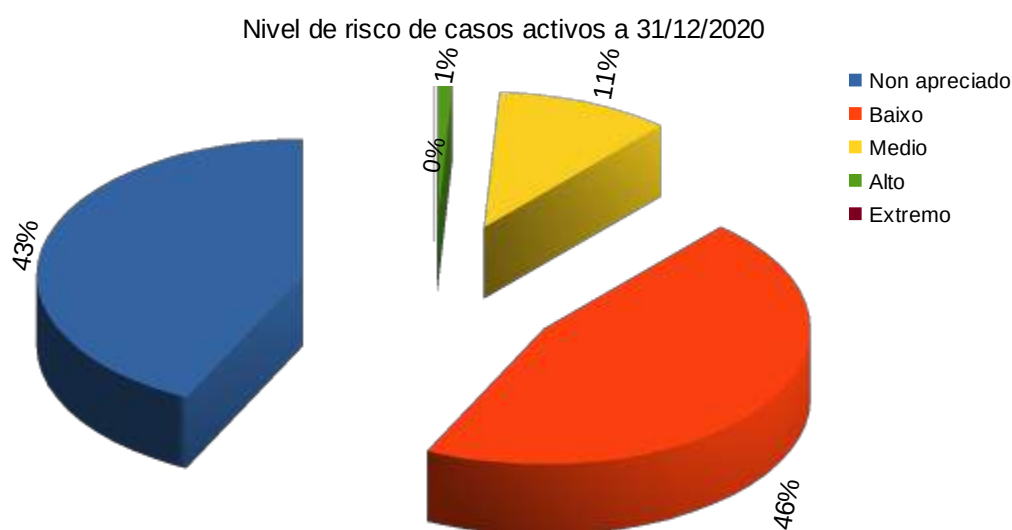
- Aglutinar as diferentes institucións públicas que teñen competencias en materia de violencia de xénero
- Integrar toda a información de interese que se estime necesaria
- Facer predición do risco
- Atendendo ao nivel de risco, realizar o seguimento e protección ás vítimas en todo o territorio nacional
- Efectuar un labor preventivo, emitindo avisos, alertas e alarmas, a través do “Sistema de notificacións automatizadas”, cando se detecte algunha incidencia ou acontecemento que poida por en perigo a integridade da vítima.
- Buscando establecer unha tupida rede que permita o seguimento e prtección de forma rápida, integral e efectiva das mulleres maltratadas, e dos seus fillos e fillas, en calquera parte do territorio nacional.

Datos dos casos activos en Galicia, por provincia, no sistema VIOGEN a 31 de decembro de 2020, segundo o nivel de risco:

Nivel de Risco	Provincia				Total
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	
Non apreciado	647	288	223	451	1.609
Baixo	894	207	131	486	1.718
Medio	137	59	24	179	399
Alto	14	3	4	13	34
Extremo	1	0	0	0	1
Total	1.693	557	382	1.129	3.761

Fonte: Ministerio de Igualdade Delegación do Goberno para a violencia de xénero

Enlace: <http://www.msc.es/ssi/violenciaGenero/portalEstadistico/home.htm>

Artigo 34: Programas de intervención con homes en relación coa violencia de xénero

- **Proxecto Fénix, de Medidas de Intervención Integral con Menores Agresores de Violencia de xénero**

No ano 2020 a Vicepresidencia e Consellería da Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza, a través da Secretaría Xeral da Igualdade, asinou un convenio de colaboración coa Asociación para Proxectos Globais de Inserción e Integración Socio Laborais- Alar Galicia.

Este convenio dá resposta á medida 222 do Pacto de Estado en materia de violencia de xénero recolle a necesidade de traballar coas Comunidades Autónomas para que a rehabilitación dos menores agresores en casos de violencia de xénero aplique perspectiva de xénero. E a medida 190 que recolle a necesidade de impulsar coas Comunidades Autónomas competentes na materia, a asistencia psicolóxica aos agresores desde o momento da denuncia, para reducir o nivel de estrés e agresividade e previr danos á vítima.

A entidade Alar-Galicia é unha entidade sen ánimo de lucro que con personalidade xurídica propia e plena capacidade de obrar, que desenvolve accións dirixidas a colectivos con dificultades para incorporarse á vida social normalizada, fundamentalmente con menores e con mulleres monoparentais en risco de exclusión, recollendo no artigo 2 dos seus estatutos como unha das finalidades da Asociación, a de deseñar e desenvolver medidas de actuación globais para a incorporación social e laboral da persoas que se atopan nos límites da marxinación e da exclusión social, entre eles, poboación menor de idade.

A través deste convenio a entidade Alar-Galicia desenvolve un programa integral con menores agresores de violencia de xénero, preferentemente cos derivados da Fiscalía correspondente, e en concreto as seguintes actuacións:

- Fase de pre-intervención: Dirixida a avaliar e programar as necesidades concretas do menor derivado.
- Fase de implementación e intervención terapéutica : Dirixida ao desenvolvemento de sesións individuais combinadas coa formación de grupos de intervención e aplicando dinámicas combinadas.
- Fase de seguimento: Realizando un control periódico sobre os comportamentos previamente adquiridos e avaliando a súa implementación e idoneidade.

Nº de participantes nas accións: 33 (1 rapaza e 32 rapaces)

Nº de sesións grupais realizadas: 20

Nº de materiais realizados: 150

Capítulo IV: Medidas no ámbito da formación e do emprego

Artigo 35. Medidas específicas no ámbito da formación e do emprego.

Artigo 36. Plans de igualdade nas empresas.

Artigo 37. Obriga de confidencialidade no ámbito laboral.

Artigo 35: Medidas específicas no ámbito da formación e do emprego

A Consellería de Emprego e Igualdade, en virtude do establecido na Orde do 2 de maio de 2006 (DOG nº 89, de 10 de maio) pola que se regula o programa de fomento da inserción laboral das mulleres vítimas de violencia, contempla en todas as medidas de emprego xestionadas, a estas mulleres como colectivo preferente. Así mesmo, as vítimas de violencia

de xénero teñen acceso preferente aos programas de mellora da empregabilidade, en concreto, aos servizos de orientación profesional e aos cursos de formación ocupacional, aos programas mixtos de formación-emprego, a través da súa participación en escolas obradoiro, casas de oficios e obradoiros de emprego, e aos programas de cooperación ou experienciais, a través dun contrato temporal de 12 meses de duración.

Informes emitidos polo Punto de Coordinación das Ordes de Protección en 2020 para os efectos da incorporación de mulleres vítimas de violencia de xénero ao Programa de inserción laboral:

Provincia	Nº informes emitidos
A Coruña	2
Lugo	3
Ourense	0
Pontevedra	6
TOTAL	11

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

O Servizo Público de Emprego de Galicia ten establecido un protocolo de actuación para o tratamento das mulleres vítimas de violencia de xénero.

Este protocolo está baseado nos acordos SISPE que foron establecidos no Grupo de Traballo de Tratamento de vítimas de violencia de xénero (VVX). Unha muller vítima de violencia de xénero poderá rexistrar a súa condición na aplicación do Servizo Público de Emprego de Galicia (oficinas de emprego), quedando rexistrada como tal no aplicativo SICAS coa condición especial VVX, así como indicar se desexa que os seus datos sexan tratados ou non como confidenciais. A confidencialidade traducirase na protección dos datos da muller vítima de violencia de xénero, é dicir, na ocultación de todos os datos da persoa en todos os dominios da información. Soamente os usuarios/as con perfil de “titor/a” ou “coordinador/a” estatal poderán visualizar eses datos e xestionar as accións a realizar coas vítimas de violencia de xénero

En cada unha das oficinas de emprego do Servizo Público de Emprego de Galicia hai, polo

menos, unha persoa titora das vítimas, para garantir a confidencialidade dos datos das mulleres vítimas que así o demanden.

Os titores e titoras de VVX serán as persoas usuarias da aplicación que poderán visualizar os datos das vítimas, e polo tanto as persoas xestoras ás que elas deberá dirixirse para realizar calquera xestión na oficina. Toda vítima de violencia de xénero debe ter asignado/a unha persoa titora, teña ou non activado o Indicador de confidencialidade.

Outras medidas implementadas pola **Dirección Xeral de Formación e Colocación**, no ano 2020, en relación á prevención e o tratamento da violencia de xénero, foron as seguintes:

- **Instrución conxunta da extinta Dirección Xeral de Orientación e Promoción Laboral e a Secretaría Xeral da Igualdade, para regular o procedemento de incorporación das participantes dos Programas de Inserción Laboral dirixidos a mulleres en situación de violencia de xénero na Comunidade Autónoma de Galicia.**

Regula de forma conxunta o procedemento de selección das mulleres participantes no programa de inserción regulado na Resolución do 3 de xullo de 2019 da Secretaría Xeral da Igualdade pola que se establecen as bases que rexerán a concesión de subvencións a entidades sen ánimo de lucro para programas de deseño e implementación de itinerarios personalizados e accións específicas que favorezan a inserción sociolaboral de mulleres en situación de violencia de xénero na Comunidade Autónoma de Galicia e se procede á súa convocatoria para os anos 2019 e 2020 (ver páxina 215).

Esta instrución regulaba as actuacións neste procedemento dos seguintes destinatarios:

- Oficinas de emprego.
- Servizos de Orientación e Promoción Laboral das Xefaturas Territoriais: persoas coordinadoras de VXX
- Entidades beneficiarias das subvencións para o desenvolvemento de programas de inserción laboral dirixidos a mulleres en situación de violencia de xénero.
- Centros de Información ás Mulleres, centros da Rede galega de Acollemento, Centro de Recuperación Integral para Mulleres que sofren violencia de xénero e outros servizos público que traballe no eido da violencia de xénero.
- Unidades Administrativas de Igualdade das Xefaturas territoriais da Vicepresidencia e

Consellería de Presidencia, Administración Pública e Xustiza.

- Subdirección Xeral de Orientación Laboral (Dirección Xeral de Orientación e Promoción Laboral)
- Subdirección Xeral para o Tratamento da Violencia de Xénero (Secretaría Xeral da Igualdade).
- **Instrución conxunta entre a extinta Dirección Xeral de Orientación e Promoción Laboral e a Secretaría Xeral da Igualdade, para regular o procedemento de selección das traballadoras a contratar ao abeiro das axudas para fomento da contratación de mulleres que sofren violencia de xénero no ámbito de colaboración coas entidades locais galegas.**

Regula de forma conxunta o procedemento de selección das traballadoras a contratar ao abeiro da Resolución do 1 de xuño de 2019, da Secretaría Xeral da Igualdade pola que se establecen as bases que rexerán a concesión, en réxime de concorrència non competitiva, de subvencións destinadas ao fomento da contratación de mulleres que sofren violencia de xénero no ámbito de colaboración coas entidades locais galegas, e se procede á súa convocatoria para o ano 2020 (ver páxina 212).

Esta instrución regula as actuacións neste procedemento dos seguintes destinatarios:

- Oficinas de emprego.
 - Servizos de Orientación e Promoción Laboral das Xefaturas Territoriais: Persoas coordinadoras de VXX
 - Subdirección xeral de Orientación Laboral (Dirección xeral de Orientación e Promoción Laboral)
 - Entidades locais beneficiarias das subvencións destinadas ao fomento da contratación de mulleres que sofren violencia de xénero .
 - Unidades Administrativas de Igualdade das Xefaturas territoriais da Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Administración Pública e Xustiza.
 - Subdirección xeral para o Tratamento da Violencia de Xénero (Secretaría xeral da Igualdade)
-
- **Procedemento TR301V. Bolsas e axudas para persoas traballadoras desempregadas que participen en accións formativas de formación profesional para o emprego.**

As persoas traballadoras desempregadas que asistan ás accións de formación a que se refire

esta orde e que teñan a condición de muller vítima de violencia de xénero, terán dereito a percibir unha axuda de dez euros por día de asistencia, acumulables, de ser o caso, ao resto de bolsas e axudas que poidan corresponderlle

Normativa aplicable:

- Orde do 10 de decembro de 2019 pola que se establecen as bases reguladoras e se procede á convocatoria de subvencións para a concesión directa de bolsas e axudas para persoas traballadoras desempregadas que participen en accións formativas de formación profesional para o emprego correspondentes ao exercicio de 2020 (DOG nº 219 do 30 de outubro de 2020).

- Orde do 17 de novembro de 2020 pola que se establecen as bases reguladoras e se procede á convocatoria de subvencións para a concesión directa de bolsas e axudas para persoas traballadoras desempregadas que participen en accións formativas de formación profesional para o emprego correspondentes aos exercicios 2020 e 2021 (código de procedemento TR301V) .

➤ Procedemento TR301K. Formación para o emprego dirixida a persoas traballadoras desempregadas

- Consideración de ausencia xustificada para os permisos por violencia de xénero.
- Criterio de preferencia para a participación nos cursos.
- Impártense módulos formativos transversais sobre igualdade de xénero e de oportunidades entre mulleres e homes, e sobre corresponsabilidade familiar e doméstica.

Normativa aplicable: Orde do 17 de abril de 2019 pola que se establecen as bases reguladoras do procedemento TR301K polo que se establecen as accións formativas do Plan formativo para o emprego (persoas traballadoras desempregadas) da Comunidade Autónoma de Galicia para o período 2019-2021.

➤ Procedemento TR301P. Accións formativas con compromiso de contratación dirixidas prioritariamente ás persoas traballadoras desempregadas.

- Impártense módulos formativos transversais sobre igualdade de xénero e de oportunidades entre mulleres e homes, e sobre corresponsabilidade familiar e doméstica.

Normativa aplicable:

- Orde do 13 de agosto de 2019 pola que se establecen as bases reguladoras para o período 2019-2021 e se procede á primeira convocatoria das subvencións para o financiamento das accións formativas con compromiso de contratación en unidades formativas das empresas, para os exercicios 2019-2020 (código de procedemento TR301P), e se establecen as bases do Programa de incentivos á actividade laboral vinculada ás accións formativas con compromiso de contratación inmediata para os exercicios 2020-2021 (código de procedemento TR349X) (DOG nº 169 do 6 de setembro de 2019).

- Orde do 17 de decembro de 2019 pola que se procede á segunda convocatoria das subvencións para o financiamento das accións formativas con compromiso de contratación en unidades formativas das empresas para os exercicios 2020-2021 (código de procedemento TR301P) e á primeira convocatoria dos incentivos á contratación vinculados (código de procedemento TR349X) para o exercicio 2020 (DOG nº 243 do 23 de decembro de 2019).

➤ Procedemento TR302A. Plan de formación para o emprego para persoas traballadoras ocupadas.

- Impártense módulos formativos transversais sobre igualdade de xénero e de oportunidades entre mulleres e homes, e sobre corresponsabilidade familiar e doméstica.

Normativa aplicable: Orde do 2 de maio de 2019 pola que se establecen as bases reguladoras para a concesión de subvencións no marco do Plan de formación para o emprego (persoas traballadoras ocupadas) e se procede á súa convocatoria para os exercicios 2019 e 2020 (código de procedemento TR302A).

➤ Procedemento TR310A. Programa de unidades formativas dirixidas á formación de persoas traballadoras ocupadas en sectores estratéxicos.

- A perspectiva de xénero tense en consideración como criterio de desempate no caso de existiren dúas ou máis accións formativas con idéntica puntuación.

- Impártense módulos formativos transversais sobre igualdade de xénero e de oportunidades entre mulleres e homes, e sobre corresponsabilidade familiar e doméstica.

Normativa aplicable: Orde do 16 de setembro de 2019 pola que se establecen as bases reguladoras do Programa de unidades formativas dirixidas á formación de persoas traballadoras ocupadas en sectores estratéxicos para as empresas galegas para o período

2019-2021, cofinanciadas polo programa operativo FSE Galicia 2014-2020, e se procede á primeira convocatoria, correspondente aos exercicios 2019-2020 (DOG nº 185 do 30 de setembro de 2019).

➤ Procedemento TR332A: Programas integrados de emprego

- Maior valoración das solicitudes de subvención que atenden no seu proxecto ás mulleres vítimas de violencia de xénero.
- As mulleres vítimas de violencia de xénero están incluídas no colectivo de persoas que concede unha maior puntuación na valoración das solicitudes.

Normativa aplicable: Orde do 27 de decembro de 2019 pola que se establecen as bases reguladoras para a concesión de subvencións para a posta en práctica de programas integrados de emprego de Galicia, e se convocan para o ano 2020 (DOG nº 20 do 30 de xaneiro de 2020).

➤ Procedemento TR353A. Obradoiros duais de emprego

- Prioridade no acceso das vítimas de violencia de xénero aos contratos de formación e aprendizaxe.- As mulleres vítimas de violencia de xénero están incluídas no colectivo de persoas que teñen preferencia para participar nos obradoiros duais de emprego.

Normativa aplicable: Orde do 27 de decembro de 2019 pola que se establecen as bases reguladoras das axudas e subvencións para os obradoiros duais de emprego da Comunidade Autónoma de Galicia, e se procede á súa convocatoria para o ano 2020 (código de procedemento TR353A).

Outras medidas implementadas no ano 2020 no ámbito do emprego, atópanse nas seguintes liñas de axudas:

- Orde do 31 de xullo de 2020 pola que se establecen as bases que regulan as axudas e subvencións para o fomento do emprego a través dos programas de cooperación no ámbito de colaboración coas entidades sen ánimo de lucro e se procede á súa convocatoria para o ano 2020 (DOG nº 162 do 13 de agosto de 2020) (código do procedemento TR352A).

Como obxecto da orde está o “ o establecemento das bases reguladoras e das condicións polas cales se rexerá, no ámbito da Comunidade Autónoma de Galicia, a convocatoria pública, en réxime de concorrência competitiva, das axudas e subvencións que, baixo a rúbrica xeral de programas de cooperación institucionais, están destinadas ao financiamento de accións de fomento de emprego en colaboración coas entidades sen ánimo

de lucro sinaladas no artigo 3, a través da contratación de persoas traballadoras desempregadas e **mulleres vítima de violencia de xénero desempregadas** para a realización de servizos de interese xeral e social , co obxecto de proporcionarlles a experiencia e a práctica profesional necesarias para facilitar a súa inserción laboral.”

Na contía da subvención inclúese “Para os efectos do incentivo á mobilidade xeográfica, a subvención será de 180 € mensuais por cada beneficiaria do programa de fomento da inserción laboral de mulleres vítimas de violencia de xénero contratada que reúna os requisitos para percibila.

Dentro dos criterios de selección das persoas traballadoras para contratar inclúese que “Excepcionalmente, logo de solicitude debidamente xustificada por parte da entidade solicitante e logo de autorización expresa da Secretaría Xeral de Emprego, poderán utilizarse ofertas especiais con vinculación nominal cando se trate de seleccionar mulleres vítimas de violencia de xénero e/ou integrantes de colectivos desfavorecidos ou en risco de exclusión social, condición que se acreditará mediante as correspondentes certificacións ou informes elaborados por traballadoras ou traballadores sociais, se é o caso”-

Establece a orde tamén que: “As subvencións para a contratación de mulleres vítimas de violencia de xénero terán sempre unha duración de doce meses, que deberá iniciarse dentro do exercicio 2019”.

➤ Orde do 20 de decembro de 2019 pola que se establecen as bases que regulan as axudas e subvencións para o fomento do emprego no medio rural (Aprol rural) e se procede á súa convocatoria para o exercicio do ano 2020 (DOG nº 18 do 28 de xaneiro de 2020). As mulleres, en especial aquelas que acrediten a condición de vítimas de violencia de xénero, están incluídas nos colectivos que teñen preferencia na contratación (procedemento TR351G)

➤ Orde do 20 de decembro de 2019 pola que se establecen as bases que regulan as axudas e subvencións para o fomento do emprego e mellora da empregabilidade no ámbito de colaboración coas entidades locais e se procede á súa convocatoria para o exercicio do ano 2020 (DOG nº 18 do 28 de xaneiro de 2020). As mulleres, en especial aquelas que acrediten a condición de vítimas de violencia de xénero, están incluídas nos colectivos que teñen preferencia na contratación (procedemento TR351A).

O Instituto de Seguridade e Saúde Laboral de Galicia (ISSGA) implementou as seguintes medidas en relación á prevención e o tratamento da violencia de xénero no ano 2020

1. Desenvolvemento da perspectiva de xénero e fomento do uso de datos desagregados por sexo nos estudos, informes, estatísticas e outros materiais publicados polo ISSGA

- ◆ Publicacións que presentan os datos desagregados por sexo
 - Informes:
 - Anuario de sinistralidade laboral en Galicia 2019
 - Estudos
 - Análise da mortalidade por accidente de traballo en Galicia. 2005-2017
 - Estatísticas
 - Boletín trimestral de información estatística da sinistralidade laboral
 - Boletín trimestral de información estatística das enfermidades profesionais
- ◆ Publicacións dirixidas a sectores feminizados en diferentes formatos e sobre recomendacións preventivas de saúde laboral ante o coronavirus
 - Comercio: - Guía, documento con preguntas frecuentes, cartel e folleto
 - Perruquerías: - Guía, documento con preguntas frecuentes, cartel e folleto
 - Supermercados: - Cartel e folleto
 - Tendas de alimentación: - Cartel e folleto
 - Servizo de empregadas do fogar: - Infografía e documento técnico
 - Atención a chamadas telefónicas: - Infografía e documento técnico
 - Servizo de axuda a domicilio: - Infografía e documento técnico
 - Marisqueo a pé: - Cartel e folleto
 - Redeiras: - Cartel e folleto

2. Desenvolvemento da perspectiva de xénero na formación para a prevención de riscos laborais

- ◆ Módulo complementario de 5 horas dentro do Cursos de nivel básico para a prevención de riscos laborais de 35 horas (2 edicións presenciais)
- ◆ Módulo complementario de 10 horas dentro do Cursos de nivel básico para a prevención de riscos laborais de 60 horas (3 edicións en liña)
- ◆ Módulo complementario de 10 horas dentro do Cursos de nivel básico para a prevención de riscos laborais en actividades de tempo libre de 60 horas (1 edición en

liña)

- ♦ Módulo complementario de 10 horas dentro do Cursos de nivel básico para a prevención de riscos laborais no emprego autónomo de 60 horas (1 edición en liña)

3. Inclusión da perspectiva de xénero e reforzo das competencias en materia de igualdade entre mulleres e homes na oferta formativa promovida polo ISSGA

- ♦ Xornada técnica “Risco laboral durante o embarazo e a lactación: aplicación práctica da guía de axuda para a valoración a nivel técnico-sanitario” o 06/03/2020 no Centro Issga de Lugo

4. Análise e orientación sobre os aspectos relacionados coa integración da igualdade entre mulleres e homes nas políticas de prevención de riscos laborais e impulso de medidas que faciliten a súa aplicación práctica.

- ♦ Realizouse unha campaña sobre a “Integración da perspectiva de xénero no sistema de xestión da prevención de riscos laborais na empresa” que inclúe:
 - Tríptico “Integración da igualdade na PRL”
 - Cartel “Integración da igualdade na PRL”
 - Banner en web da campaña
- ♦ Reunión da Comisión para a Integración da Igualdade do ISSGA
- ♦ Participación no Estudo de detección de necesidades preventivas nos buques pesqueiros desde un enfoque de xénero con Fundamar

Axudas dirixidas ás entidades locais galegas para a contratación de mulleres vítimas de violencia de xénero

No Diario Oficial de Galicia do 15 de xuño de 2020 publicouse a Resolución do 1 de xuño de 2020, da **Secretaría Xeral da Igualdade**, pola que se establecen as bases que rexerán a concesión, en réxime de concorrencia non competitiva, de subvencións destinadas ao fomento da contratación de mulleres que sofren violencia de xénero no ámbito de colaboración coas entidades locais galegas, e se procede á súa convocatoria para o ano 2020, cun importe de 1.424.016 euros.

Con data 7 de setembro publicouse no DOG a Resolución do 31 de agosto de 2020 da

Secretaría xeral da Igualdade, pola que se amplía a dotación orzamentaria da Resolución do 1 de xuño de 2020 pola que se establecen as bases reguladoras das subvencións destinadas ao fomento da contratación de mulleres que sofren violencia de xénero, no ámbito de colaboración coas entidades locais galegas, cun importe de 485.000 euros.

Ás subvencións obxecto desta convocatoria destinouse un crédito por un importe total de **1.909.016 euros**, financiados con fondos finalistas do Estado, que os Orzamentos Xerais do Estado destinan ao desenvolvemento ou ampliación das medidas recollidas no Pacto de Estado contra a violencia de xénero.

A súa finalidade é contribuír a que as mulleres acaden unha maior autonomía a través da promoción da súa independencia económica e do seu empoderamento, e reforzando ao mesmo tempo as posibilidades dunha posterior inserción laboral estable, co obxectivo fundamental de lograr a súa plena integración na vida económica e social.

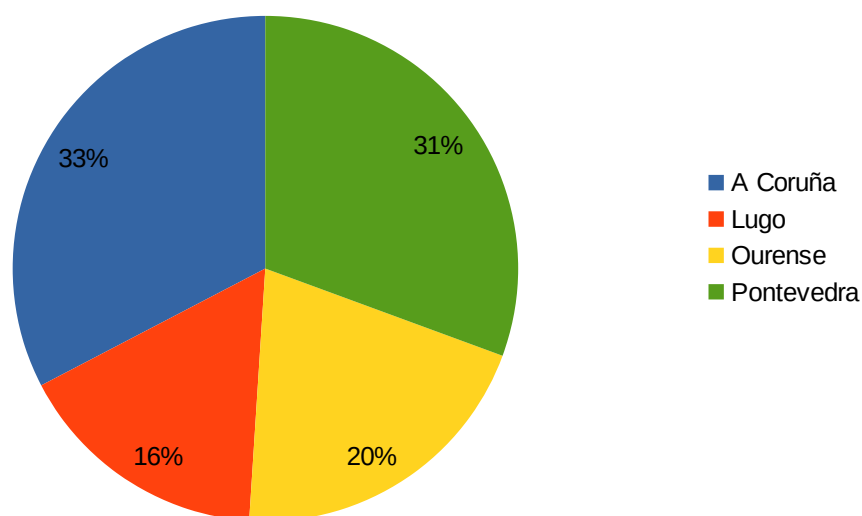
Podían ser beneficiarias destas subvencións os concellos galegos, mediante solicitude individual ou mediante solicitude conxunta de agrupación ou asociación de concellos, mancomunidades de concellos de Galicia e consorcios locais de Galicia, constituídos exclusivamente por concellos, así como as entidades resultantes dunha fusión municipal.

A contía da subvención a conceder ás entidades locais beneficiarias era, por cada muller contratada a tempo completo, a equivalente á necesaria para sufragar durante o período de contratación, ata un máximo de 12 mensualidades, as retribucións salariais brutas totais, incluída a parte proporcional das pagas extraordinarias e as cotas á Seguridade Social a cargo da entidade empregadora, na mesma cantidade que a fixada para o salario, segundo convenio colectivo ou normativa laboral aplicable vixente no momento de formular a solicitude e acorde coa súa categoría profesional.

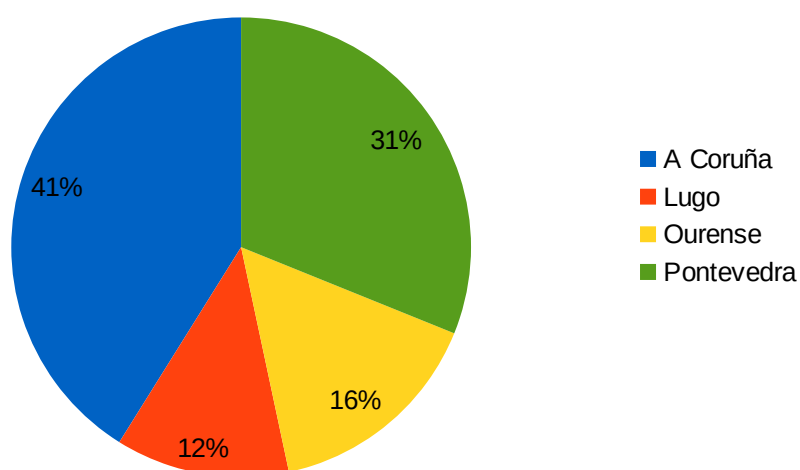
Provincia	Total solicitudes	Nº resolucións favorables	Nº mulleres contratadas
A Coruña	24	16	37
Lugo	9	8	11
Ourense	17	10	14
Pontevedra	30	15	28
TOTAL	80	49	90

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Concellos beneficiarios por provincia

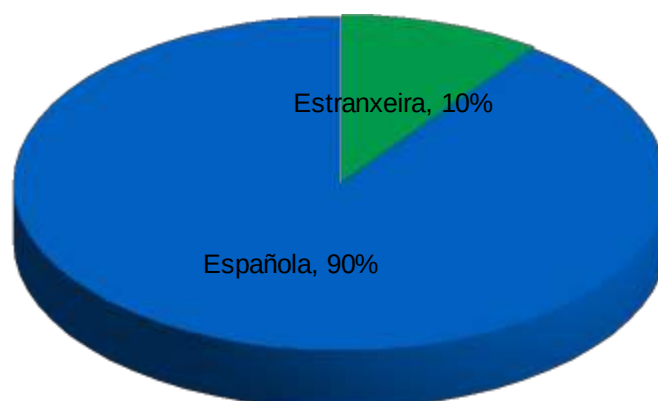
Mulleres contratadas por provincia

- Mulleres contratadas ao abeiro desta subvención segundo nacionalidade:

NACIONALIDADE	Nº BENEF.	%
Española	81	90%
Estranxeira	9	10%
Total	90	100%

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Mulleres contratadas ao abeiro desta subvención segundo idade:

Idade	Nº beneficiarias	%
21-25	10	11,11%
26-35	25	27,78%
36-45	33	36,67%
46-55	19	21,11%
56-65	3	3,33%
TOTAL	90	100,00%

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Programa específico de inserción laboral, dirixidos a mulleres en situación de violencia de xénero.

A **Secretaría Xeral da Igualdade** puxo en marcha no ano 2016 unha liña de axudas, destinadas a entidades sen ánimo de lucro, para o desenvolvemento de programas de inserción laboral dirixidos a mulleres en situación de violencia de xénero na Comunidade Autónoma de Galicia.

A súa finalidade é apoiar a estas mulleres na súa integración ou reintegración no mercado laboral, como elemento clave para unha recuperación integral, tendo en conta que a falta de recursos propios, fundamentalmente dun posto de traballo, dificulta en moitas ocasións a ruptura da situación de violencia.

As persoas destinatarias finais dos programas son as mulleres vítimas de violencia de xénero, inscritas no Servizo Público de Emprego de Galicia como demandantes de emprego. A Secretaría xeral da Igualdade e o Servizo Público de Emprego de Galicia coordinadamente regularon mediante unha instrución o procedemento de selección específico para a incorporación das mulleres en situación de violencia de xénero ao programa.

Nestes programas establécese de xeito obrigatorio un obxectivo cuantitativo de inserción laboral das mulleres participantes neles, que serán de polo menos o 10% das participantes, que deberán acadar a súa inserción laboral no período subvencionable.

Actuacións dos programas de inserción laboral

1- Itinerario de inserción (obrigatorio)

2.- Formación para o emprego, incluíndose neste apartado as accións formativas que teñan como finalidade adquirir as competencias clave, a formación lingüística, formación en coaching e/ou intelixencia emocional ou a formación relativa ás características da sociedade de acollida no caso de mulleres inmigrantes, así como formación dirixida ao autoemprego e á constitución de cooperativas.

3.- Actuacións de apoio á conciliación, que consistirán na posta á disposición de servizos de atención persoal e/ou familiar, no fogar ou nun recurso comunitario, dirixidos a facilitar a participación das mulleres en situación de violencia de xénero nas accións comprendidas no seu itinerario de inserción socio-laboral ou en formación para o emprego.

Módulos subvencionables:

- Módulo para o itinerario de inserción
- Módulo para accións de formación para o emprego
- Módulo para medidas de apoio á conciliación

A Secretaría Xeral da Igualdade a través da Resolución do 3 de xullo de 2019 (DOG nº 134,

do 16 de xullo) publicou as bases reguladoras para as subvencións a entidades sen ánimo de lucro para programas de deseño e implementación de itinerarios personalizados e accións específicas que favorezan a inserción sociolaboral de mulleres en situación de violencia de xénero na Comunidade Autónoma de Galicia, e procedeu á súa convocatoria para os anos 2019 e 2020, outorgando axudas a un total de 10 entidades sen ánimo de lucro.

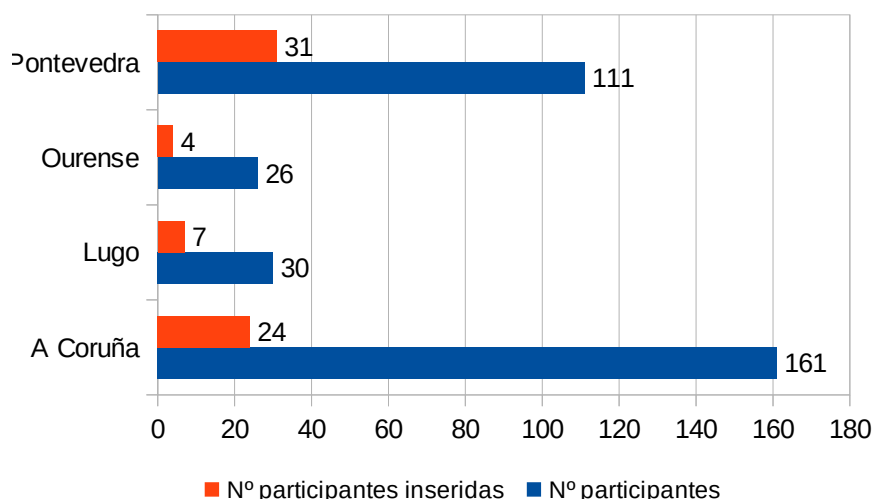
As subvencións obxecto desta convocatoria destinouse un crédito total de **725.000 euros**, financiados con fondos finalistas do Estado, que os Orzamentos Xerais do Estado destinan ao desenvolvemento ou ampliación das medidas recollidas no Pacto de Estado contra a violencia de xénero.

Ademais como consecuencia do estado de alarma para a xestión da situación de crise sanitaria causada polo COVID-19 a Secretaría Xeral da Igualdade a través de Resolución do 20 de maio de 2020 (DOG do 27 de maio) modificou parcialmente a Resolución do 3 de xullo de 2019 ampliando o prazo de execución dos programas.

Mulleres en situación de violencia de xénero beneficiarias dos programas específicos de inserción laboral 2019-2020

PROGRAMA ILVX 2019-2020			
Provincia	Nº participantes	Nº participantes inseridas	% participantes inseridas
A Coruña	161	24	14,91%
Lugo	30	7	23,33%
Ourense	26	4	15,38%
Pontevedra	111	31	27,93%
TOTAL	328	66	20,12%

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Igualmente, no ano 2020, DOG nº 122, do 22 de xuño, publicouse a Resolución do 15 de xuño de 2020 da Secretaría Xeral da Igualdade, pola que se establecen as bases que rexerán a concesión de subvencións a entidades sen ánimo de lucro para programas de deseño e implementación de itinerarios personalizados e accións específicas que favorezan a inserción sociolaboral de mulleres en situación de violencia de xénero na Comunidade Autónoma de Galicia, se se procede á súa convocatoria para os anos 2020 e 2021, cun importe total de 725.000 euros.

Resultaron beneficiarias 10 entidades, e número total de mulleres que se incorporaron inicialmente aos 10 Programas que se puxeron en marcha en 2020 foi de 289. Os programas rematan a finais de xuño de 2021, momento no que se realizará o balance final.

Artigo 36: Plans de igualdade nas empresas

Dentro das competencias da **Dirección Xeral de Relacións Laborais, da Consellería de Emprego e Igualdade**, na Orde do 19 de decembro de 2019 pola que se establecen as bases reguladoras do Programa de axudas para implantar a igualdade laboral, a conciliación e a responsabilidade social empresarial (RSE), e se procede á súa convocatoria para o ano 2020 (códigos de procedemento TR357C, TR357D e TR357B) (DOG nº 16 do 24 de xaneiro de 2020) valórase a existencia de medidas de apoio ás mulleres que sofren violencia de xénero nos plans de igualdade subvencionados, e estrutúrase en tres liñas de axudas:

- Liña I. Certificacións de RSE.
- Liña II. Elaboración e implantación de plans de igualdade
- Liña III. Conciliación da vida laboral, familiar e persoal:

- Subliña III.1. Incentivos para fomento do teletraballo. Incentivarase a adopción de acordos laborais de teletraballo.
- Subliña III.2. Incentivos para o fomento da flexibilidade horaria. Incentivarase a adopción de acordos laborais de flexibilidade horaria.
- Subliña III.3. Axudas para os investimentos tendentes a garantir e mellorar o dereito á conciliación da vida familiar e laboral.

Na liña de axudas para a elaboración de Plans de igualdade a orde, en fase de tramitación, prevé entre os criterios de ponderación do artigo 30 que o plan de igualdade inclúa medidas de apoio á insercións, permanencia e promoción laboral das mulleres en xeral, e as que sofren violencia de xénero en particular. A inclusión desta circunstancia no plan de igualdade supón outorgar á solicitude a máxima puntuación prevista na orde.

A liña de axuda para a implantación de accións de responsabilidade social baséase na obtención dunha certificación ou informe de verificación ou validación de códigos de conduta, normas ou estándares en materia de responsabilidade empresarial. Poderán ser as que se relacionan ou equivalentes: Empresa familiarmente responsable-EFR (conciliación), Global Reporting Initiative (GRI); United Nations Global Compact (Pacto Mundial); ISO 19600, SGE 21, Global Accountability 1000 (AA 1000); EMAS, ISO 14000 (ambiente), SA 8000, IQNet SR10, BEQUAL (discapacidade), ISO 45001 (seguridade e saúde laboral), Certificación Empresa saudable, así mesmo Selo Horarios Racionais (SHR). De entre todas estas, existen referencias claras e precisas ás prácticas non discriminatorias entre xéneros nas seguintes: Principios do pacto mundial, GRI Avaliación de dereitos humanos 2016.

Artigo 37: Obriga de confidencialidade no ámbito laboral

A obriga de confidencialidade que establece este artigo da Lei 11/2007, tanto para o empresariado, a representación sindical como as entidades formadoras, leva aparellada a necesidade de adoptar as medidas necesarias que garantan a seguridade dos datos relativos ás circunstancias persoais das mulleres que sufriron violencia de xénero, seguindo en todo caso as directrices marcadas polo Regulamento (UE) 2016/679 do Parlamento Europeo e do Consello, de 27 de abril de 2016 relativo á protección das persoas físicas no que respecta ao tratamento de datos persoais e á libre circulación destes datos e polo que se derroga a Directiva 95/46/CE (Regulamento xeral de protección de datos e pola Lei orgánica 3/2018, de 5 de decembro, de protección de datos persoais e garantía dos dereitos dixitais.

Capítulo V: Medidas de carácter económico

Artigo 38. Valoración de rendas.

Artigo 39. Prestacións periódicas.

Artigo 40. Outras prestacións.

Artigo 41. Procedemento abreviado para a percepción da renda de integración social de Galicia.

Artigo 42. Axudas escolares.

Artigo 43. Fondo Galego de Garantía de Indemnizacións.

Artigo 44. Dereito de acceso á vivenda.

Artigo 45. Acceso prioritario ás vivendas de promoción pública.

Artigo 46. Equipamentos sociais especializados.

Artigo 38: Valoración de rendas

Segundo o artigo 38 da Lei 11/2007, galega para a prevención e tratamento integral da violencia de xénero, co fin de favorecer a autonomía das mulleres que estean en situación de violencia de xénero, e para os efectos do dereito a percibir a renda de integración social de Galicia e as outras axudas económicas previstas nesta lei, quedan excluídos do cómputo das rendas os ingresos do agresor. Véxase tamén as medidas previstas no artigo 42.

Artigo 39: Prestacións periódicas

➤ Axudas de pagamento periódico

O Diario Oficial de Galicia publicou, con data 2 de xaneiro de 2019, a Resolución da Secretaría Xeral da Igualdade do 17 de decembro de 2018, modificada a través da Resolución do 12 de febreiro de 2019 (DOG, nº 36, do 20 de febreiro), pola que se aproban as bases reguladoras para a concesión da prestación periódica para mulleres que sofren violencia de xénero, prevista no artigo 39 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, modificada pola Lei 12/2016, do

22 de xullo.

Esta resolución establece no seu artigo 2.1 que o prazo de presentación de solicitudes permanecerá aberto con carácter permanente durante todos os exercicios e no artigo 3.4 o carácter permanente desas bases reguladoras.

Mediante Resolución do 13 de decembro de 2019, da Secretaría Xeral da Igualdade, convócase para o ano 2020 a prestación periódica para mulleres que sofren violencia de xénero, prevista no artigo 39 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, modificada pola Lei 12/2016, do 22 de xullo (DOG núm. 1, do 2 de xaneiro de 2020).

A finalidade destas axudas é proporcionarlles apoio económico ás mulleres que sofren violencia de xénero para tentar garantirlles unhas condicións suficientes de independencia económica respecto do agresor ou da persoa que manteña sobre ela unha relación de dominación para os casos das mulleres vítimas de trata con fins de explotación sexual, e mais tentar axudalas a romper coa situación de violencia, que lles posibilite dar o primeiro paso ou consolidar a ruptura dunha situación na que corren perigo.

Para os efectos desta axuda tamén terán a consideración de vítimas de violencia de xénero as mulleres que padeceran violencia vicaria ou violencia “por interpósita persoa”, con resultado de morte.

Os requisitos para percibir esta axuda son:

- Ser muller, maior de idade ou emancipada, vítima de violencia de xénero nunha relación de convivencia e acreditar a situación de violencia derivada de convivencia con algún dos documentos seguintes: certificación da orde de protección ou da medida cautelar, testemuño ou copia autenticada polo/a secretario/a xudicial da propia orde de protección ou da medida cautelar ; sentenza de calquera orde xurisdiccional, que declare que a muller sufriu violencia de xénero ou documento xudicial que declare que a muller é vítima de trata de seres humanos con fins de explotación sexual; informe dos servizos sociais e/ou sanitarios da administración pública autonómica ou local,

informe dos servizos de acollida, informe do Ministerio Fiscal que indique a existencia de indicios de violencia e/ou de trata de seres humanos con fins de explotación sexual ou informe das forzas e corpos de seguridade para o caso de vítimas de trata de seres humanos con fins de explotación sexual.

- Ter cesado a convivencia co agresor dentro dos doce meses anteriores á data de presentación da solicitude.

No caso de violencia vicaria ou violencia “por interpósita persoa”, o intervalo temporal de doce meses computarase dende o feito causante.

Nos casos de falecemento do agresor, o intervalo temporal será igualmente de doce meses, tanto para o feito en si do propio falecemento como da ruptura da convivencia.

- Que o documento acreditativo da situación de violencia de xénero fora adoptado ou emitido no intervalo temporal que comprende os doce meses inmediatamente anteriores á data de presentación da solicitude.
- Estar empadroada e residir na Comunidade Autónoma de Galicia.
- Percibir uns ingresos mensuais iguais ou inferiores ao dobre do IPREM vixente.
- Non ter percibido esta axuda con anterioridade, nin a axuda establecida no artigo 27 da Lei orgánica 1/2004, do 28 de decembro, de medidas de protección integral contra a violencia de xénero.

Ingresos	Contía axuda por mes
Ingresos $\leq$ IPREM vixente. Carácter xeral.	600 €
Ingresos $\leq$ IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo// ou discapacidade da vítima $\geq$ 33%	650 €
Ingresos $\leq$ IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade $\geq$ 33%	700 €
Ingresos $\leq$ IPREM e dúas ou máis fillas/os menores ou menores en acollida a cargo.	700 €
Ingresos $\leq$ IPREM e dúas ou máis fillas/os menores ou menores en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade $\geq$ 33%	800 €
Ingresos $\leq$ IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade $\geq$ 65% ou teñan recoñecido grao de	800 €

Ingresos	Contía axuda por mes
dependencia de acordo coa Lei 39/2006, do 14 de decembro.	
Ingresos > IPREM e $\leq$ 1,5 veces IPREM. Carácter xeral.	300 €
Ingresos > IPREM e $\leq$ 1,5 veces IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo// ou discapacidade da vítima $\geq$ 33%	350 €
Ingresos > IPREM e $\leq$ 1,5 veces IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade $\geq$ 33%	400 €
Ingresos > IPREM e $\leq$ 1,5 veces IPREM e dúas ou máis fillas/os menores ou menores en acollida a cargo.	400 €
Ingresos > IPREM e $\leq$ 1,5 veces IPREM e dúas ou máis fillas/os menores ou menores en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade $\geq$ 33%	500 €
Ingresos > IPREM e $\leq$ 1,5 veces IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade $\geq$ 65% ou teñan recoñecido grao de dependencia de acordo coa Lei 39/2006, do 14 de decembro.	500 €
Ingresos > 1,5 veces IPREM e $\leq$ dobre IPREM . Carácter xeral.	200 €
Ingresos > 1,5 veces IPREM e $\leq$ dobre IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo// ou discapacidade da vítimas $\geq$ 33%	250 €
Ingresos > 1,5 veces IPREM e $\leq$ dobre IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade $\geq$ 33%	300 €
Ingresos > 1,5 veces IPREM e $\leq$ dobre IPREM e dúas ou máis fillas/os menores ou menores en acollida a cargo.	300 €
Ingresos > 1,5 veces IPREM e $\leq$ dobre IPREM e dúas ou máis fillas/os menores ou menores en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade $\geq$ 33%	400 €
Ingresos > 1,5 veces IPREM e $\leq$ dobre IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade $\geq$ 65% ou teñan recoñecido grao de dependencia de acordo coa Lei 39/2006, do 14 de decembro.	400 €

Os datos relativos á concesión desta axuda no ano 2020 son os seguintes:

Provincia	Total solicitudes	Nº resolucións favorables	Nº resolucións desfavorables
A Coruña	342	300	58
Lugo	74	59	15
Ourense	91	86	16

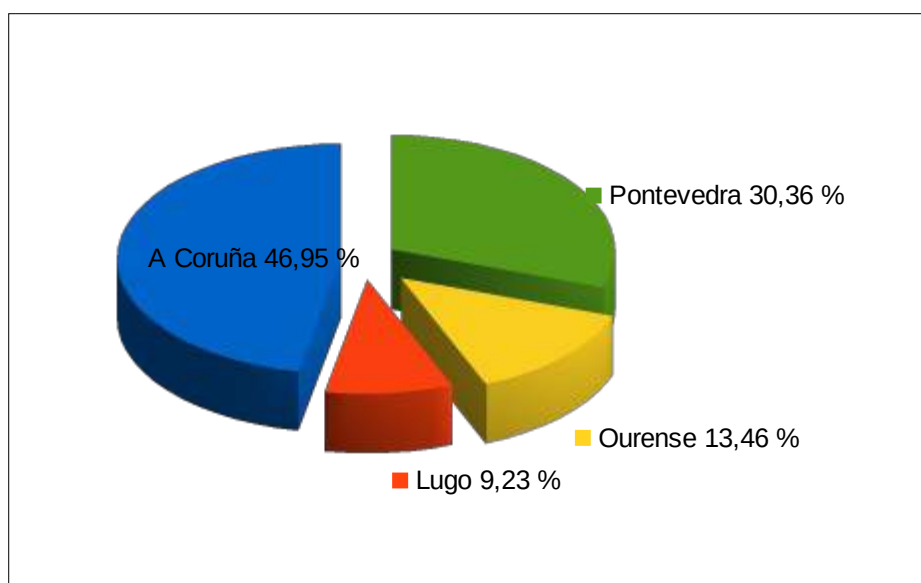
Pontevedra	229	194	41
Total	736	639	130

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de beneficiarias das axudas por provincias

Provincia	Nº Benef.
A Coruña	300
Lugo	59
Ourense	86
Pontevedra	194
Total	639

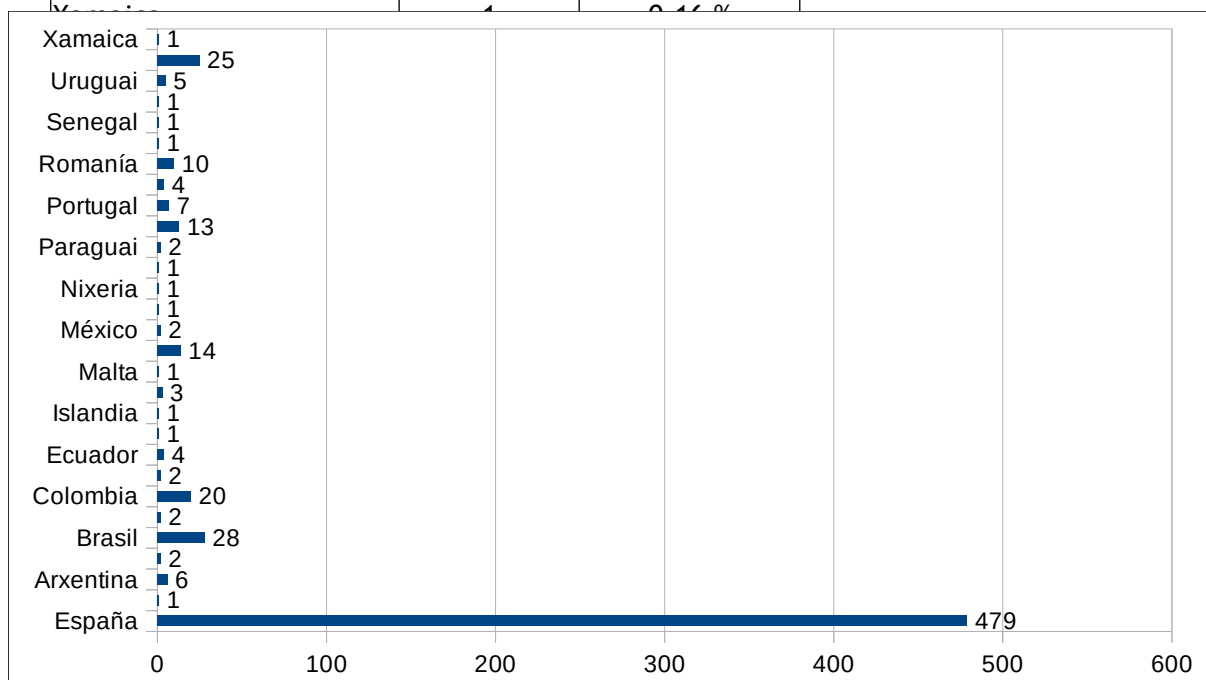
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de beneficiarias segundo nacionalidade

NACIONALIDADE	Nº BENEF.	%
España	479	74,96 %
Alemania	1	0,16 %
Arxentina	6	0,94 %
Bolivia	2	0,31 %

NACIONALIDADE	Nº BENEF.	%
Brasil	28	4,38 %
China	2	0,31 %
Colombia	20	3,13 %
Cuba	2	0,31 %
Ecuador	4	0,63 %
Gran Bretaña	1	0,16 %
Islandia	1	0,16 %
Italia	3	0,47 %
Malta	1	0,16 %
Marrocos	14	2,19 %
México	2	0,31 %
Nicaragua	1	0,16 %
Nixeria	1	0,16 %
O Salvador	1	0,16 %
Paraguay	2	0,31 %
Perú	13	2,03 %
Portugal	7	1,10 %
República Dominicana	4	0,63 %
Romanía	10	1,56 %
Rusia	1	0,16 %
Senegal	1	0,16 %
Ucrania	1	0,16 %
Uruguay	5	0,78 %
Venezuela	25	3,91 %

Nacionalidade	Nº benef.	%
Española	479	74,96 %
Estranxeira	160	25,04 %
TOTAL	639	100,00 %

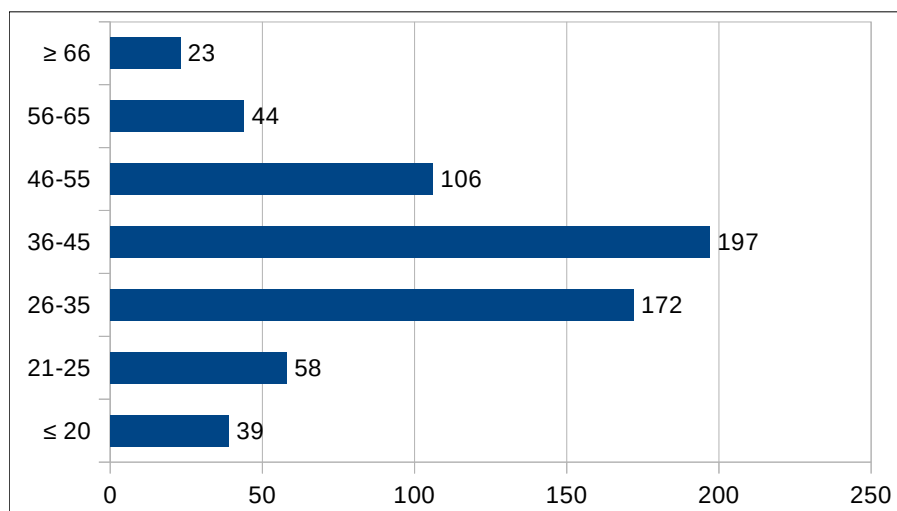
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de beneficiarias segundo idade

Idade	Nº benef.	%
≤ 20	39	6,10 %
21-25	58	9,08 %
26-35	172	26,92 %
36-45	197	30,83 %
46-55	106	16,59 %
56-65	44	6,89 %
≥ 66	23	3,60 %
TOTAL	639	100,00 %

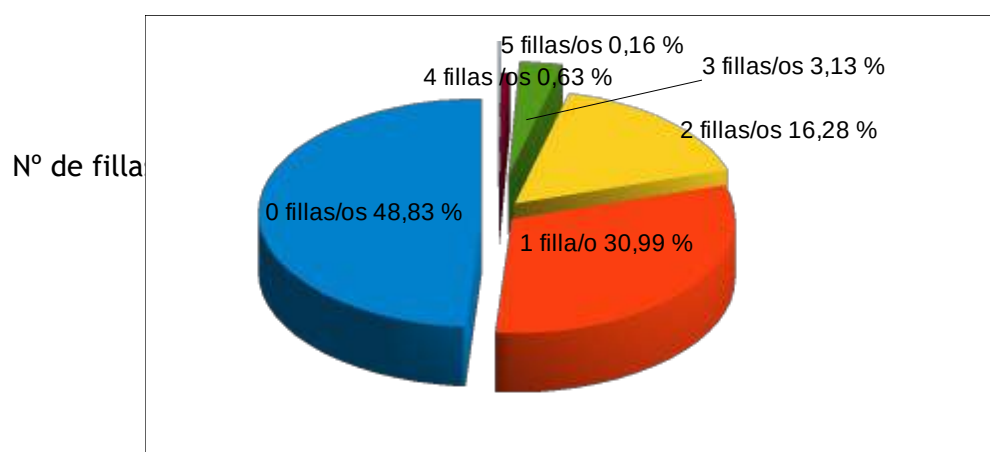
Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de beneficiarias segundo nº de fillas e fillos a cargo

Nº fillas/os	Nº benef.	%
0 fillas/os	312	48,83 %
1 filla/o	198	30,99 %
2 fillas/os	104	16,28 %
3 fillas/os	20	3,13 %
4 fillas /os	4	0,63 %
5 fillas/os	1	0,16 %
TOTAL	639	100,00 %

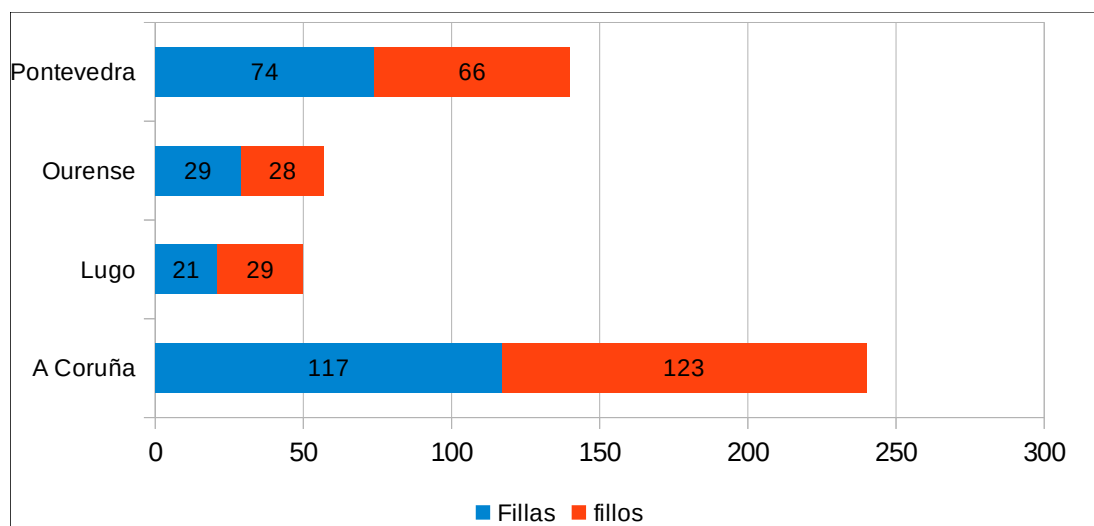
Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Provincia	Nº fillas	Nº fillos	Total
A Coruña	117	123	240
Lugo	21	29	50

Ourense	29	28	57
Pontevedra	74	66	140
Total	241	246	487

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de beneficiarias con discapacidade

Provincia	Nº benef. con discapacidade	Nº benef. con fillas/os con discapacidade
A Coruña	21	6
Lugo	5	0
Ourense	8	1
Pontevedra	20	4
TOTAL	54	11

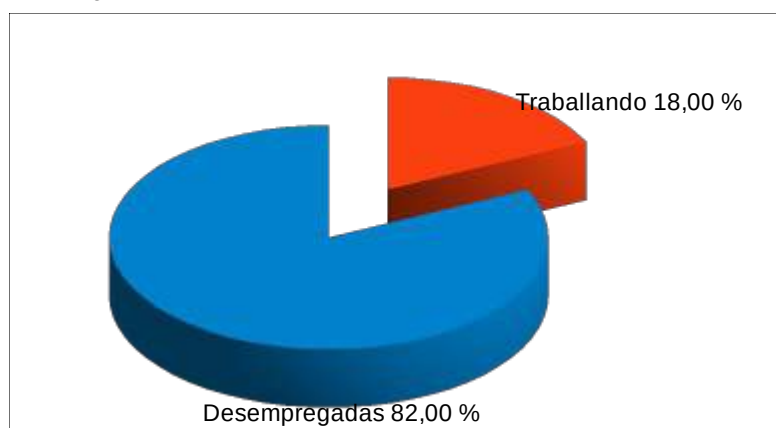
Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de beneficiarias segundo situación laboral

Provincia	Desempregadas	Traballando
A Coruña	246	54
Lugo	46	13

Ourense	75	11
Pontevedra	157	37
TOTAL	524	115

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Artigo 40: Outras prestacións

➤ Axudas de pagamento único

No Diario Oficial de Galicia do 2 de xaneiro de 2020 publicouse a Resolución do 20 de novembro de 2019, da **Secretaría Xeral da Igualdade** pola que se convocaban as axudas establecidas no artigo 27 da Lei orgánica 1/2004, do 28 de decembro, de medidas de protección integral contra a violencia de xénero, e no artigo 43 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero.

O obxecto desta resolución é establecer as bases que rexen a concesión das axudas previstas nos devanditos textos legais. A finalidade das axudas establecidas na antedita lei orgánica é proporcionarlle apoio económico ás mulleres que sofren violencia de xénero; a das indemnizacións previstas na lei galega é facer valer o dereito recoñecido por sentenza xudicial ditada por xulgados e tribunais con sede no territorio galego.

Mediante esta resolución convocáronse dúas liñas de axuda. Unha delas é a axuda

económica de pagamento único para mulleres vítimas de violencia de xénero, que, residindo na Comunidade Autónoma de Galicia, acrediten insuficiencia de recursos e unhas especiais dificultades para obter un emprego.

Beneficiarias:

- Mulleres vítimas de violencia de xénero.

Requisitos:

- Ser vítima de violencia de xénero. A situación de violencia de xénero acreditarase coa orde de protección a favor da vítima, cando esta estea en vigor; coa sentenza condenatoria definitiva, ou definitiva e firme, que conteña medidas de protección vixentes que acrediten a actualidade da situación de violencia e, excepcionalmente, co informe do Ministerio Fiscal que indique a existencia de indicios de que a denunciante é vítima de violencia de xénero, mentres non se dite a orde de protección.
- Estar empadroada e ter residencia en calquera dos concellos da Comunidade Autónoma de Galicia.
- Ter especiais dificultades para obter un emprego.
- Carecer de rendas que, en cómputo mensual, superen o 75 por cento do salario mínimo interprofesional vixente, excluída a parte proporcional de dúas pagas extraordinarias.

A contía económica da axuda é a seguinte:

Tipoloxía	Importe do subsidio de desemprego
Con carácter xeral	6 meses
1 familiar ou menor acollido pola vítima	12 meses
Discapacidade da vítima $\geq 33\%$ (sen responsabilidades familiares)	12 meses
2 ou mais familiares ou menores acollidos pola vítima, ou 1 familiar e 1 menor.	18 meses
1 familiar ou menor acollido pola vítima, e conxuntamente discapacidade da vítima ou da persoa dependente $\geq 33\%$	18 meses
2 ou máis familiares ou menores (ou 1 familiar e 1 menor) acollidos pola vítima, e conxuntamente, discapacidade $\geq 33\%$ da vítima ou da persoa dependente	24 meses
Vítima, ou familiar ou menor acollido con discapacidade $\geq 65\%$	24 meses

Os datos relativos á concesión desta axuda no ano 2020 son os seguintes:

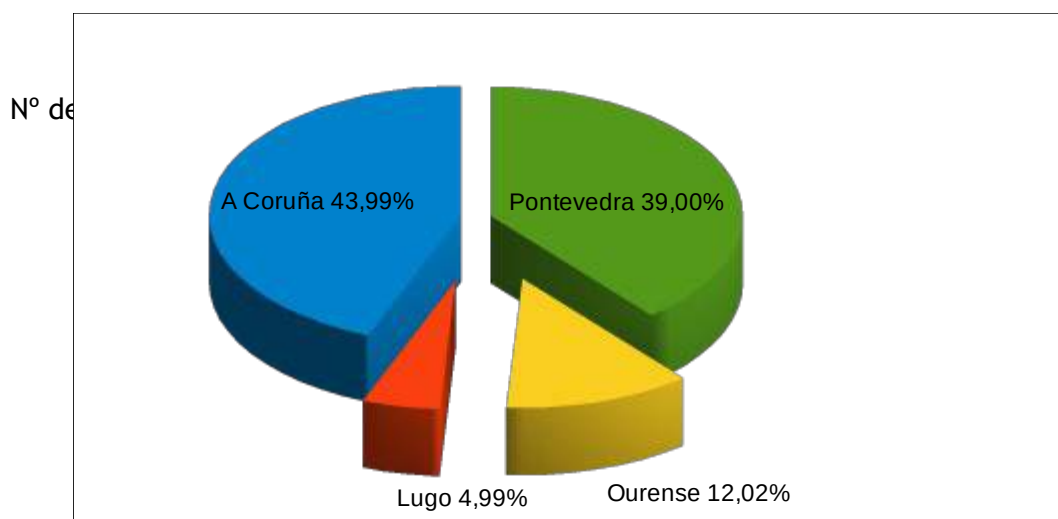
Provincia	Total solicitudes	Nº resolucións favorables	Nº resolucións desfavorables
A Coruña	179	150	48
Lugo	19	17	7
Ourense	57	41	21
Pontevedra	148	133	34
Total	403	341	110

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de beneficiarias por provincia

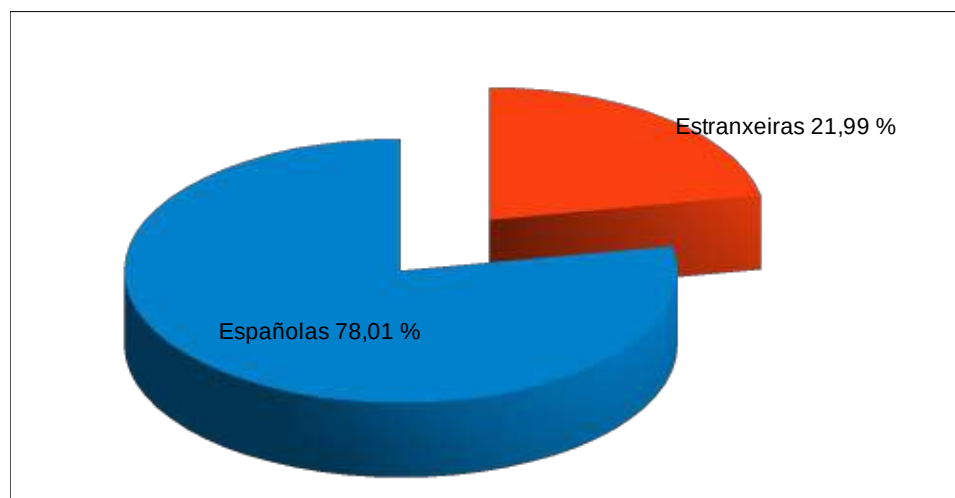
Provincia	Beneficiarias
A Coruña	150
Lugo	17
Ourense	41
Pontevedra	133
Total	341

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nacionalidade	Nº benef.	%
Española	266	78,01 %
Estranxeira	75	21,99 %
Total	341	100,00 %

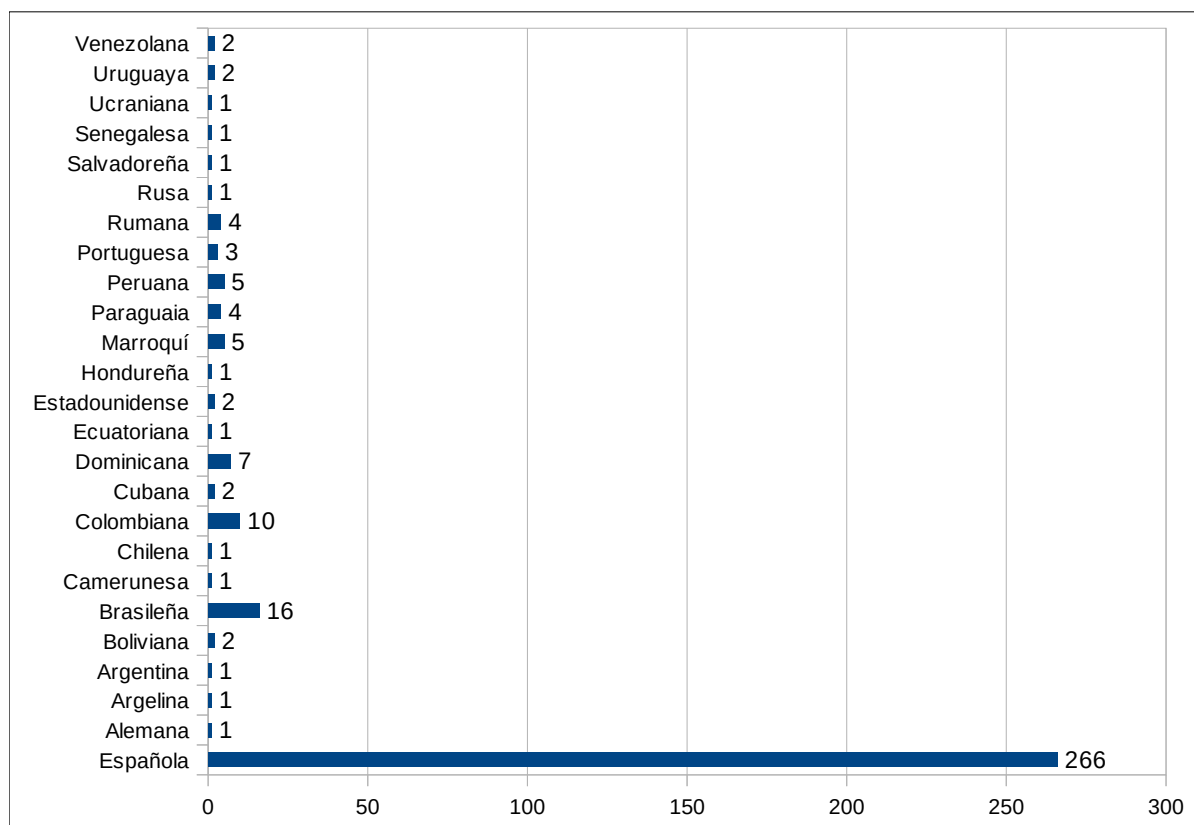
Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nacionalidade	Nº benef.	%
Española	266	78,0%
Alemaña	1	0,3%
Alxeriana	1	0,3%
Arxentina	1	0,3%
Boliviana	2	0,6%
Brasileña	16	4,7%
Camerunesa	1	0,3%
Chilena	1	0,3%
Colombiana	10	2,9%
Cubana	2	0,6%
Dominicana	7	2,1%
Ecuatoriana	1	0,3%
Estadounidense	2	0,6%
Hondureña	1	0,3%

Marroquí	5	1,5%
Paraguaia	4	1,2%
Peruana	5	1,5%
Portuguesa	3	0,9%
Romanesa	4	1,2%
Rusa	1	0,3%
Salvadoreña	1	0,3%
Senegalesa	1	0,3%
Ucráina	1	0,3%
Uruguaia	2	0,6%
Venezolana	2	0,6%
Total	341	100,0%

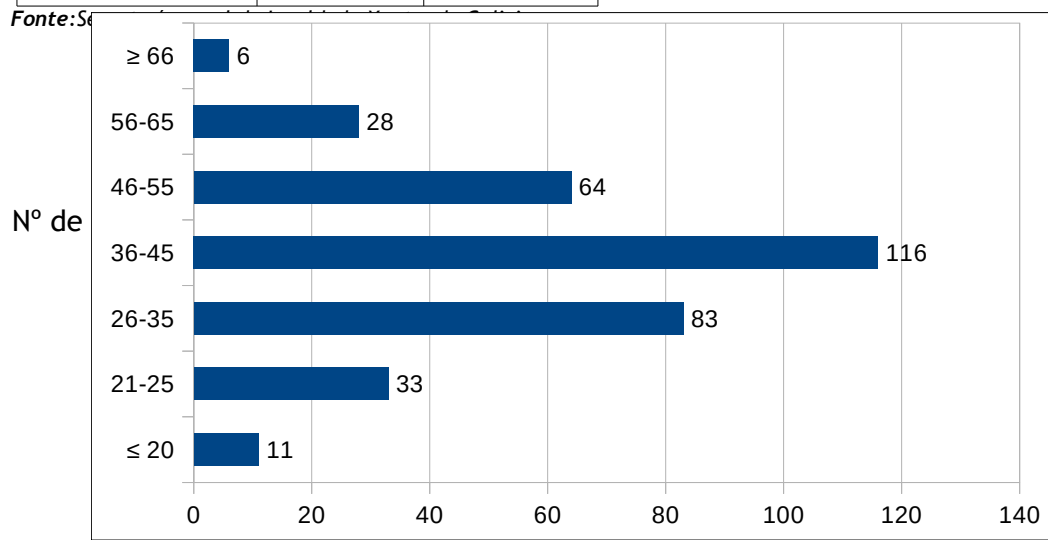
Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de beneficiarias segundo idade

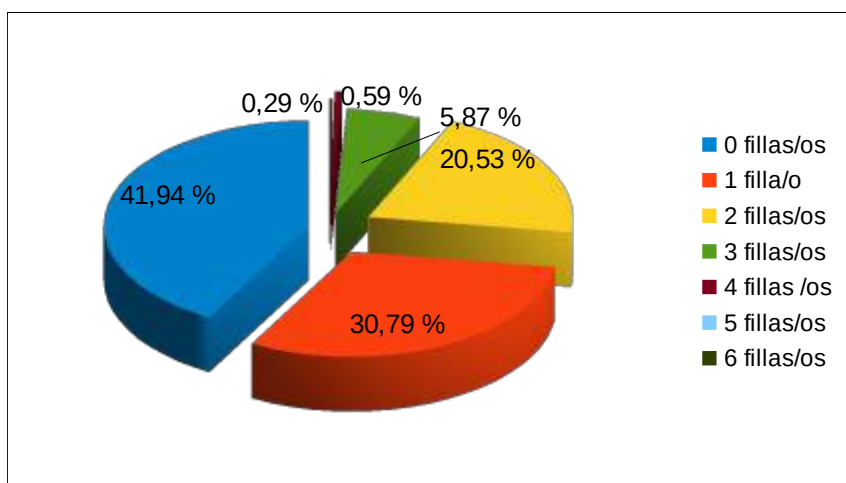
Idade	Nº benef.	%
≤ 20	11	3,23 %
21-25	33	9,68 %
26-35	83	24,34 %
36-45	116	34,02 %
46-55	64	18,77 %
56-65	28	8,21 %
≥ 66	6	1,76 %
Total	341	100,00 %

Fonte: S...

Nº fillos/as	Nº benef.	%
0 fillas/os	143	41,94 %
1 filla/o	105	30,79 %
2 fillas/os	70	20,53 %
3 fillas/os	20	5,87 %
4 fillas /os	2	0,59 %
5 fillas/os	0	0,00 %
6 fillas/os	1	0,29 %
Total	341	100,00 %

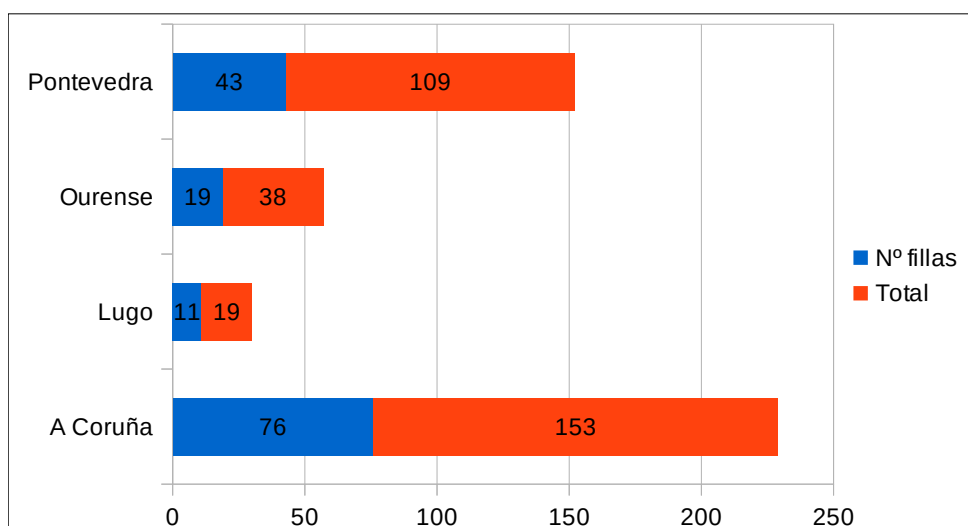
Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de fillas e fillos a cargo das beneficiarias por provincia

Provincia	Nº fillas	Nº fillos	Total
A Coruña	76	77	153
Lugo	11	8	19
Ourense	19	19	38
Pontevedra	43	66	109
Total	149	170	319

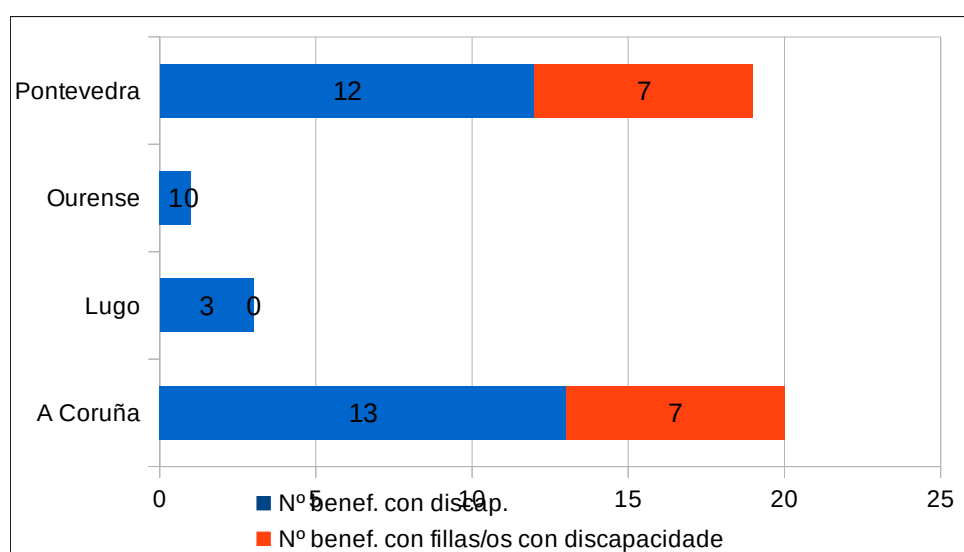
Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de beneficiarias con discapacidade

Provincia	Nº benef. con discap.	Nº benef. con fillas/os ou p. dependentes con discap.
A Coruña	13	7
Lugo	3	0
Ourense	1	0
Pontevedra	12	7
Total	29	14

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- **Axudas de indemnización económica dirixidas ás fillas e fillos menores de 30 anos das vítimas mortais por violencia de xénero, así como a mulleres que resultasen gravemente feridas como consecuencia dunha agresión por violencia de xénero**

No Diario Oficial de Galicia do 2 de xaneiro de 2020 publicouse a Resolución do 21 de novembro de 2019, da **Secretaría Xeral da Igualdade** pola que se regulan as bases para a concesión, en réxime de concorrencia non competitiva das axudas de indemnización económica, dirixidas ás fillas e fillos menores de 30 anos das vítimas mortais por violencia de xénero, así como a mulleres que resultasen gravemente feridas como consecuencia dunha agresión por violencia de xénero e se procede á súa convocatoria para o ano 2020.

A finalidade das axudas é dar cumprimento a varias das medidas do Pacto de Estado en materia de Violencia de Xénero, e proporcionarlle apoio económico ás persoas citadas no punto anterior, cunha indemnización de axuda directa, co obxecto de garantir que o feito causante (morte da nai ou lesións graves, por mor de violencia de xéneros) supoña un menor prexuízo económico para os fillos e fillas orfos, e para as propias vítimas gravemente feridas, cando o feito causante se producira con posterioridade ao 1 de xullo de 2018.

Mediante esta resolución convocáronse dúas liñas de axuda:

1. Axudas de indemnización económica dirixidas ás fillas e fillos menores de 30 anos das vítimas mortais por violencia de xénero, e que dependeran economicamente da súa nai e/ou do seu pai agresor, sempre que na data do falecemento da súa nai cumprisen algún dos seguintes requisitos:

- Ser menores de idade e convivir coa nai, independentemente da renda familiar.
- Ser maiores de idade ata 30 anos inclusive, e depender economicamente da nai e/ou do pai agresor. Entenderase que existe dependencia económica cando na data do falecemento, as persoas beneficiarias conviviran coa nai e non percibiran rendas, de calquera natureza, que en cómputo anual, superasen 12 mensualidades do Indicador Público de Renda de Efectos Múltiples (IPREM) vixente.

2. Axudas de indemnización dirixidas ás mulleres que resultasen gravemente feridas, con lesións que requiran hospitalización, como consecuencia dunha agresión por violencia de xénero, sempre que na data en que produciran os feitos se cumprisen os seguintes requisitos:

- Ser muller, maior de idade ou emancipada.

- Estar empadroadada e ter residencia efectiva en calquera dos concellos da Comunidade Autónoma de Galicia. No caso das mulleres estranxeiras ter permiso de residencia e de traballo.
- Atoparse nunha situación de precariedade económica. Entenderase que se produce unha situación de precariedade económica cando os ingresos da unidade familiar de convivencia a que pertenza a beneficiaria divididos polo número de membros que a compoñen, non superen o importe do IPREM vixente.
- Resultar gravemente ferida, con lesións que requiran hospitalización por causa de violencia de xénero.

Para a concesión destas indemnizacións destinouse crédito polo importe de 70.000 euros. O financiamento enmárcase nos fondos do Pacto de Estado contra a violencia de xénero correspondentes á Comunidade Autónoma de Galicia para 2020.

O importe das indemnizacións reguladas nesta resolución fíxase na cantidade de sete mil euros (7.000 €) por cada persoa beneficiaria.

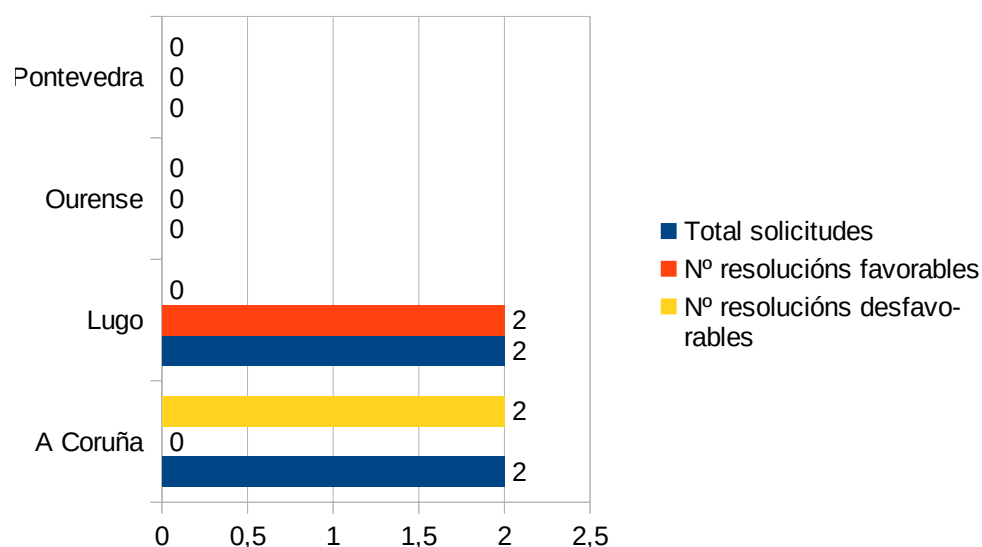
Os datos relativos á concesión desta axuda no ano 2020 son os seguintes:

- **Axudas de indemnización económica dirixidas ás fillas e fillos menores de 30 anos das vítimas mortais por violencia de xénero, e que dependeran economicamente da súa nai e/ou do seu pai agresor:**

Provincia	Total solicitudes	Nº resolucións favorables	Nº resolucións desfavorables
A Coruña	2	0	2
Lugo	2	2	0
Ourense	0	0	0
Pontevedra	0	0	0

Total	4	2	2
--------------	----------	----------	----------

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de persoas beneficiarias segundo nacionalidade

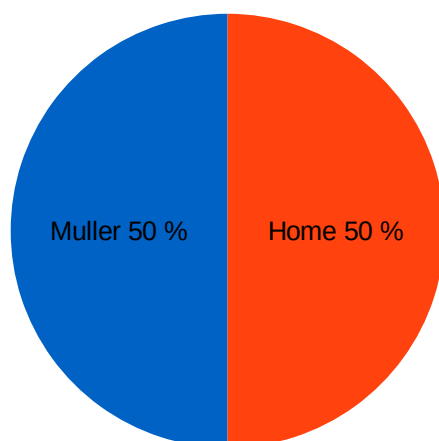
Nacionalidade beneficiarias	Nº beneficiarias	%
Española	2	100,00 %
Estranxeira	0	0,00 %
TOTAL	2	100,00 %

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de persoas beneficiarias segundo sexo

Sexo	Nº beneficiarias	%
Muller	1	50,00 %
Home	1	50,00 %
TOTAL	2	100,00 %

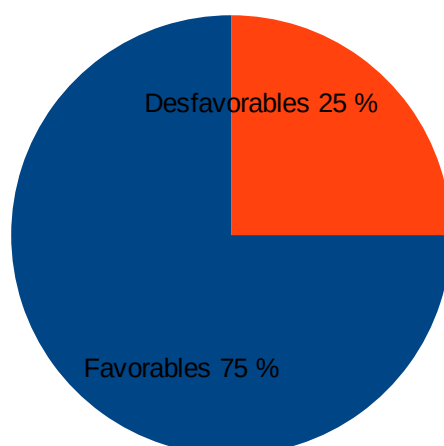
Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- Axudas de indemnización dirixidas ás mulleres que resultasen gravemente feridas, con lesións que requiran hospitalización, como consecuencia dunha agresión por violencia de xénero:

Provincia	Total solicitudes	Nº resolucións favorables	Nº resolucións desfavorables
A Coruña	1	0	1
Lugo	0	0	0
Ourense	0	0	0
Pontevedra	3	3	0
Total	4	3	1

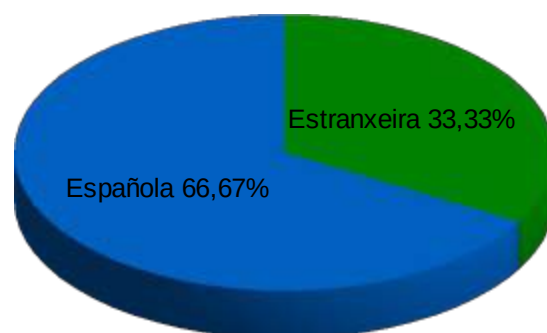
Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de beneficiarias segundo nacionalidade

Nacionalidade beneficiarias	Nº beneficiarias	%
Española	2	33,33 %
Estranxeira	1	67,67 %
TOTAL	3	100,00 %

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de beneficiarias segundo idade

Idade	Nº beneficiarias	%
26-35	1	33,33 %
36-45	0	33,33 %
46-55	1	33,33 %
56-65	1	33,33 %
TOTAL	3	100,00 %

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Artigo 41: Procedemento abreviado para a percepción da Renda de Integración Social de Galicia

A Dirección Xeral de Inclusión Social, en aplicación da Lei 10/2013, do 27 de novembro, de Inclusión social de Galicia, desenvolve unha tramitación abreviada da prestación RISGA, que se aplicará nos seguintes supostos:

- Vítimas de violencia de xénero
- Supostos de violencia doméstica
- Vítimas de explotación sexual-laboral en redes de trata de seres humanos.

Os aspectos máis destacables deste procedemento son:

- Os trámites para a concesión da RISGA terán carácter de urxencia e tramitaranse con carácter prioritario ás demais solicitudes.
- O concello deberá remitir o informe de valoración social no prazo de 15 días. O proxecto de integración social é, se é o caso, o de integración socioeducativa dos e das menores poderá remitirse con posterioridade.
- A resolución de concesión deberá ditarse e notificarse no prazo dun mes desde a presentación da solicitude, sen prexuízo dos supostos de suspensión expresamente contemplados.
- Entenderanse estimadas aquelas solicitudes nas que, constando no expediente a recepción do informe de valoración social con proposta de concesión da prestación, non se ditase resolución expresa no prazo dun mes desde a súa presentación, interrompido se concorren as causas de suspensión contempladas no propio proxecto.
- Os efectos económicos prodúcense desde o día seguinte ao da data da recepción do informe de valoración social.

En concreto, no ano 2020 tramitáronse ao abeiro deste procedemento 47 expedientes, dos que 25 presentan a problemática da violencia de xénero.

Así mesmo, como se puxo de manifesto en anteriores ocasións, resulta fundamental continuar coa aplicación das medidas de control que permitan unha utilización racional e eficiente dos recursos públicos e impidan situacións de solapamento no cobro de prestacións económicas públicas. Neste senso, séguese co procedemento que está a facer posible o cruzamento periódico de datos entre a Secretaría Xeral de Igualdade e a Dirección Xeral de Inclusión Social. Todo coa finalidade de evitar que se produza un aboamento simultáneo das prestacións económicas da súa respectiva competencia (prestación periódica e Risga).

Artigo 42: Axudas escolares

Polo que se refire ás axudas escolares que dependen da **Subdirección Xeral de Recursos Educativos Complementarios** existe a previsión de gratuidade do pagamento dos prezos públicos e tarifas de comedor escolar no caso de familias vítimas de violencia de xénero.

Polo que se refire ás axudas dependentes da **Subdirección Xeral de Centros**, desenvólvense 3 medidas específicas:

1ª. Medida: Orde do 12 de maio de 2020 pola que se regula a participación no fondo solidario de libros de texto e se convocan axudas para adquirir libros de texto e material escolar destinadas ao alumnado matriculado en educación primaria, educación secundaria obrigatoria e educación especial en centros docentes sostidos con fondos públicos para o

curso escolar 2020/21

Esta convocatoria, publicada no DOG do 19 de maio de 2020, ten en conta os supostos derivados de situacións de violencia de xénero no ámbito familiar, recolléndose expresamente (nos artigos 3 e 4), que:

“ Artigo 3.3. Nos casos de violencia de xénero non se terán en conta os ingresos do agresor para determinar a renda per cápita da unidade familiar.

Artigo 4.3. Non terá a consideración de membro computable: b) O agresor nos casos de violencia de xénero”.

No ano 2020 recibíronse 1.143 solicitudes.

2ª. Medida: Orde do 29 de maio de 2020 pola que se convocan prazas de residencia nos centros residenciais docentes da Coruña, Ourense e Vigo para realizar estudos postobrigatorios non universitarios no curso 2020/21 (DOG do 9 de xuño). Na citada convocatoria, e para os efectos de determinar os membros computables da unidade familiar e a súa renda, reflíctese o seguinte:

Artigo 9. Membros computables da unidade familiar.

3 Non terán a consideración de membros computables da unidade familiar:

b) O agresor nos casos de violencia de xénero.

Artigo 10. Determinación da renda da unidade familiar.

5. Nos casos de violencia de xénero quedan excluídos do cómputo os ingresos do agresor.

Ademais, a convocatoria prevé a concesión dunha puntuación de 4 puntos no baremo para os supostos de violencia de xénero (artigo 15). Presentáronse 5 solicitudes que acreditaron esta circunstancia.

3ª. Medida: a través da Orde do 5 de xuño de 2020 convócanse prazas de colaboradores bolseiros nos centros residenciais docentes da Coruña, Ourense e Vigo para o curso académico 2020/21 (DOG do 22 de xuño). Na citada orde recóllese a mesma previsión respecto da composición da unidade familiar e o cálculo da súa renda per cápita, no senso de excluír o agresor como membro computable así como os seus ingresos. Non se presentaron solicitudes que acreditasen esta circunstancia.

Dentro do ámbito universitario, no marco competencial da **Secretaría Xeral de**

Universidades, publícase o Decreto 73/2019, do 4 de xullo, polo que se fixan os prezos públicos pola prestación de servizos académicos e administrativos nas universidades do Sistema universitario de Galicia para o curso académico 2018/2019. Este decreto, no seu artigo 12.5, establece a exención do pagamento para vítimas de violencia de xénero:

12.5. Vítimas de violencia de xénero.

De conformidade co previsto na Lei orgánica 1/2004, do 28 de decembro, de medidas de protección integral contra a violencia de xénero, as persoas que teñan a condición de vítimas de violencia de xénero, así como os seus fillos e fillas e menores de idade suxeitos á súa tutela e garda e custodia, terán dereito á exención do pagamento dos prezos públicos por servizos académicos. En consecuencia, deberán aboar unicamente os prezos da tarifa terceira.

Os menores que estivesen suxeitos á tutela e garda e custodia das mulleres vítimas de violencia de xénero continuarán gozando da exención prevista anteriormente unha vez que acaden a maioría de idade.

A condición de vítima de violencia de xénero acreditarase no momento da formalización da matrícula, mediante calquera das formas previstas no artigo 5 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero. Para estes efectos, o documento acreditativo da dita condición deberá estar adoptado ou emitido no prazo de 5 anos inmediatamente anteriores á data de formalización da matrícula.

Declarada a exención por este motivo, manterase durante o período ordinario de realización deses estudos.

Artigo 43: Fondo Galego de Garantía de indemnizacións

Mediante Resolución do 20 de novembro de 2019, da **Secretaría Xeral da Igualdade** (DOG nº 1 do 2 de xaneiro de 2020) convócanse dúas liñas de axuda: as establecidas no artigo 27 da Lei Orgánica 1/2004 do 28 de decembro, de medidas de protección integral contra a violencia de xénero (véxase detalle no artigo 40), e as establecidas no artigo 43 da Lei 11/2007 do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero. Esta segunda liña de axudas ten por obxecto proporcionar axuda económica en forma de indemnización dirixida ás mulleres que sofren violencia de xénero e/ou ás e aos menores ou persoas dependentes delas polos danos e prexuízos ocasionados como consecuencia da situación de violencia.

Trátase de indemnizacións fixadas mediante sentenza xudicial ditada por xulgados e tribunais con sede no territorio galego, no caso de incumprimento, por insolvencia, por parte do obrigado a satisfacelas.

Beneficiarias:

- As mulleres que sufran violencia de xénero.
- As persoas menores de idade que dependan dunha muller que sufra violencia de xénero.
- As persoas maiores de idade que dependan economicamente dunha muller que sufra violencia de xénero.
- As persoas dependentes baixo o coidado dunha muller que sufra violencia de xénero.

Requisitos:

- Estar empadroadada e ter residencia efectiva en calquera dos concellos da Comunidade Autónoma de Galicia.
- Ter dereito á percepción dunha indemnización, por danos e perdas derivados dunha situación de violencia de xénero, recoñecida nunha resolución xudicial firme ditada por un xulgado ou tribunal con sede na Comunidade Autónoma de Galicia.
- Que exista constatación xudicial do incumprimento do deber de satisfacer a indemnización por insolvencia do obrigado ao pagamento.
- Que a persoa beneficiaria se atope nunha situación de precariedade económica como consecuencia da falta de pagamento da indemnización xudicialmente recoñecida.
- A contía da indemnización é a fixada pola resolución xudicial correspondente que quede pendente de pagamento tras a declaración de insolvencia do obrigado a el, sen que a contía máxima poida ser superior a 6.000 € por cada persoa beneficiaria.

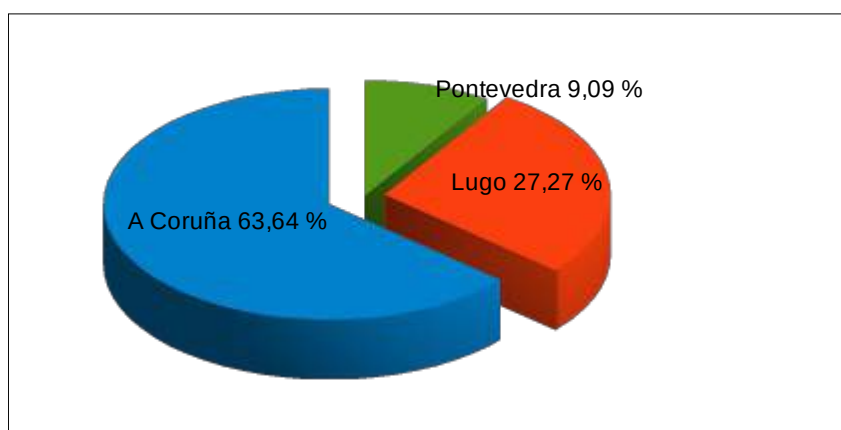
Os datos relativos á concesión desta indemnización no ano 2020 son os seguintes:

Provincia	Total solicitudes	Nº resolucións favorables	Nº resolucións desfavorables
A Coruña	13	7	6
Lugo	3	3	0
Ourense	1	0	1
Pontevedra	5	1	4
Total	22	11	11

Nº de persoas beneficiarias por provincia

Nº persoas beneficiarias no 2020				
A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
7	3	0	1	11

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de persoas beneficiarias segundo idade e sexo

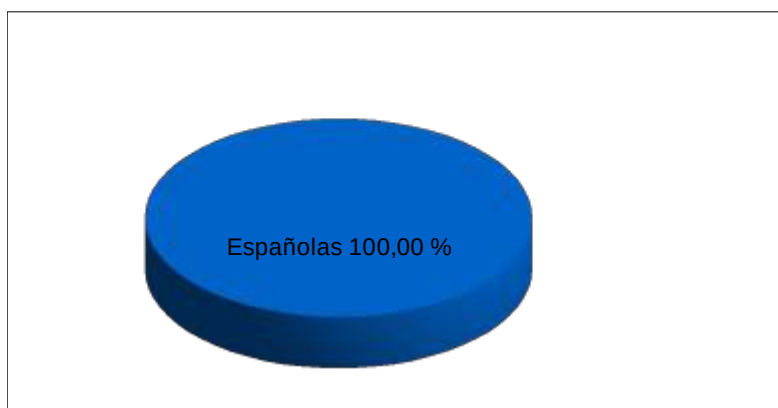
	Mulleres	Total
Maiores de idade	10	10
Menores de idade	1	1
Total	11	11

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de persoas beneficiarias segundo nacionalidade

Nacionalidade	Nº benef.	%
Españolas	11	100,00%
Estranxeiras	0	0,00%
Total	11	100%

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de fillas e fillos a cargo das beneficiarias por provincia

Provincia	Nº fillas	Nº fillos	Total
A Coruña	5	6	11
Lugo	3	3	6
Ourense	0	0	0
Pontevedra	0	0	0
Total	8	9	17

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Artigos 44 e 45: Dereito de acceso á vivenda e acceso prioritario ás vivendas de promoción pública.

As actuacións realizadas polo Instituto Galego da Vivenda e Solo da Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Vivenda durante o ano 2020 respecto das vítimas de violencia de xénero son as que seguen:

- **Programa do bono de alugueiro social destinado ao alugamento de vivendas para as vítimas de violencia de xénero**, con financiamento do Pacto de Estado contra a violencia de xénero.

O 28 de febreiro de 2020, a Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Vivenda, a través do Instituto Galego da Vivenda e Solo, asinou un acordo coa Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza para desenvolver, no marco das medidas previstas no Pacto de Estado contra a violencia de xénero, as que se refiren a asegurar a existencia de recursos habitacionais suficientes e dignos para as mulleres vítimas de violencia de xénero.

Ao abeiro do citado acordo e da Orde do 11 de abril de 2019 pola que se establecen as bases reguladoras das subvencións do Programa do bono de alugueiro social destinado ao alugamento de vivendas para as vítimas de violencia de xénero, publicouse a Resolución do 3 de abril de 2020, pola que se convocan, con financiamento plurianual, para o ano 2020, as subvencións do Programa do bono de alugueiro social destinado ao alugamento de vivendas para as vítimas de violencia de xénero, con financiamento do Pacto de Estado contra a violencia de xénero (DOG núm. 69 do 08.04.2020). A través desta resolución convócase tamén a prórroga destas axudas para todas as persoas que resultasen beneficiarias deste programa no ano 2019.

O orzamento total destinado a estas subvencións foi de 2.050.000 €, de acordo coa seguinte distribución:

Ano 2020: 1.100.000 €

Ano 2021: 950.000 €

Segundo o artigo 2 das bases reguladoras de ditas subvencións, éstas están destinadas a atender as seguintes unidades de convivencia:

- As das mulleres vítimas de violencia de xénero nunha relación de convivencia e de dependencia económica do seu agresor ou, no caso de mulleres vítimas de trata con fins de explotación sexual, de dependencia da persoa que mantivese sobre ela unha relación de dominación.

Terán tamén esa consideración as mulleres que padecesen violencia vicaria ou violencia por interpósita persoa, con resultado de morte.

- As das fillas e fillos menores de 30 anos das vítimas mortais por violencia de xénero, calquera que sexa a natureza da súa filiación, que se encontrasen nunha situación de dependencia económica da nai ou do agresor no momento do falecemento da vítima.

Os requisitos que deben cumprir estas unidades de convivencia para acceder ás axudas son os establecidos no artigo 3 da citada Orde do 11 de abril de 2019 :

“Para que as unidades de convivencia previstas na letra a) do artigo 2.1 poidan ser beneficiarias destas axudas é preciso que concorran os seguintes requisitos:

- a) Que, dentro do ano anterior á data de presentación da solicitude, cesase a convivencia co agresor ou coa persoa que manteña sobre ela unha relación de dominación. No caso de violencia vicaria ou violencia por interpósita persoa, o feito causante deberase ter producido dentro do ano anterior ao da presentación da solicitude.
- b) Que o documento acreditativo da situación de violencia fose emitido dentro dos doce meses inmediatamente anteriores á data de presentación da solicitude.

No caso de acreditar a situación de violencia de xénero a través da orde de protección ou da medida cautelar, estas deberán estar vixentes na data de presentación da solicitude e manterse na data da resolución desta axuda. Para estes efectos, o órgano xestor solicitará informe ao Punto de Coordinación das Ordes de Protección de Galicia, radicado na Secretaría xeral da Igualdade.

Para que as unidades de convivencia previstas na letra b) do artigo 2.1 poidan ser beneficiarias destas axudas é preciso que concorra algún dos seguintes requisitos:

- a) Que a persoa solicitante sexa menor de idade e estivese convivindo coa nai no momento da súa morte, independentemente da renda da unidade de convivencia.
- b) Que a persoa solicitante sexa maior de idade e menor de 30 anos, e dependese economicamente da nai e/ou do agresor. Entenderase que existe dependencia económica cando na data do falecemento as fillas e os fillos percibisen rendas, de calquera natureza, que en cómputo anual sexan iguais ou inferiores a doce mensualidades do indicador público da renda de efectos múltiples (en diante, IPREM) a que se refira a convocatoria”.

As axudas consisten en bonos de alugueiro social cunha contía de 175€, 200€ ou 225€ mensuais, segundo a localidade onde estea situada a vivenda sobre a que se subscriba o contrato de arrendamento.

A axuda ten carácter anual, de maneira que cada unidade de convivencia só poderá percibir unha subvención de 12 bonos mensuais consecutivos, pero será susceptible, no caso de que se prevea na correspondente convocatoria, dun máximo de dúas prórrogas ordinarias sucesivas, de 12 meses cada unha, ata acadar unha duración máxima de 36 meses.

Poderase solicitar unha axuda complementaria de 600€ para o suposto da inmediata formalización dun contrato de alugamento, para os efectos de atender as obrigas derivadas da constitución de fianza e da alta en subministracións.

O número de concesións e a contía das subvencións concedidas no ano 2020 son as seguintes:

Convocatoria	Concesións con efectos en 2020	Importe concesións 2020
2019	112	468.630 €
1ª prórroga 2019	62	193.265 €
2020	159	
Total		661.895 €

Inicialmente o número de concesións correspondentes a 2019 ascendía a 120. Porén, a perda do dereito de 8 solicitantes na área provincial da Coruña motivou que a cifra se reducise a 112.

➤ **Programa do bono de alugueiro social do Plan RehaVita 2015-2020.**

Mediante Resolución de 19 de decembro de 2019 convócanse, para o ano 2020, con financiamento plurianual, as subvencións do programa do bono de alugueiro social do Plan RehaVita, Plan galego de rehabilitación, alugueiro e mellora do acceso á vivenda 2015-2020 (DOG núm. 22 do 03.02.20).

O programa do bono de alugueiro social segue a recoller como un dos colectivos beneficiarios destas axudas o das vítimas de violencia de xénero que teñan dificultades para asumir o custo do alugamento dunha vivenda e que no momento da solicitude se

atopen residindo nun recurso de acollida dos integrados na Rede galega de acollemento para este colectivo e adscrito a unha administración pública.

Por outra parte, a Resolución do 19 de maio de 2020 regula a concesión directa da axuda complementaria á dos programas do bono de alugueiro social e de bono de alugueiro social destinado ao alugamento de vivendas para vítimas de violencia de xénero (DOG núm. 98 do 22.05.20).

O número de concesións e a contía das subvencións concedidas no ano 2020 a través destas axudas son as seguintes:

Convocatoria	Concesións con efectos en 2020	Importe concesións 2020
1ª prórroga 2018	18	38.055 €
2ª prórroga 2018	10	13.740 €
2019	39	63.065
1ª prórroga 2019	13	25.060 €
2020	14	31.470 €
Total		171.390 €

➤ **Adxudicación de vivendas de promoción pública a favor de mulleres vítimas de violencia de xénero.**

No ano 2020 adxudicáronse, en réxime de alugueiro, polo procedemento especial de adxudicación directa das vivendas de promoción pública ao colectivo das mulleres vítimas de violencia de xénero un total de 5 vivendas.

Artigo 46: Equipamentos sociais especializados.

Dende a Dirección Xeral de Maiores e Persoas con Discapacidade, da Consellería de Política Social, en casos de detección ou denuncia de violencia de xénero contra mulleres maiores e mulleres adultas con discapacidade, materialízase mediante actuacións coordinadas cos diversos axentes implicados (profesionais dos recursos sanitarios, sociais, de seguridade e xudiciais) e a tramitación da solicitude de ingreso preferente en centro residencial por emerxencia social e a adxudicación inmediata do servizo.

O artigo 16, letra b), do Decreto 15/2010, do 4 de febreiro, polo que se regula o procedemento para o recoñecemento da situación de dependencia e do dereito ás prestacións do sistema para a autonomía e atención á dependencia, o procedemento para a elaboración do Programa Individual de Atención e a organización e funcionamento dos órganos técnicos competentes, establece os malos tratos físicos e/ou psíquicos como un dos supostos de estimación dunha emerxencia social.

Ao abeiro do artigo 16, b) do Decreto 15/2010, do 4 de febreiro, durante o ano 2020 tramitáronse 3 emerxencias sociais e a conseguinte adxudicación inmediata do servizo residencial: 2 casos no eido de mulleres maiores (1 na provincia de Pontevedra y 1 na provincia de Coruña) e 1 caso de muller adulta con discapacidade (Pontevedra).

Ademais, os supostos de violencia de xénero establécense como un criterio de valoración na convocatoria de axudas para a posta en marcha de casas do maior, tal como reflicte o artigo 15. 4, letra e) da Orde do 31 de decembro de 2019 polo que se regulan as bases que rexerán o procedemento de concesión de axudas para a posta en marcha de casas do maior, e se procede a súa convocatoria en réxime de concorrència competitiva para o ano 2020 (DOG, núm. 22, do 3 de febreiro de 2020).

Por outra banda, a Orde do 25 de novembro de 2015, modificada pola Orde do 3 de abril de 2017, pola que se regula o procedemento para o recoñecemento, declaración e cualificación do grao de discapacidade, e a organización e funcionamento dos órganos técnicos competentes, establece, como motivo para darlle prioridade na tramitación do procedemento, a existencia dun procedemento aberto, xudicial ou administrativo, relativo a violencia de xénero, que se poida ver afectado polo recoñecemento e cualificación do grao de discapacidade.

Existencia dun procedemento aberto sobre violencia de xénero

A Coruña	Ferrol	Lugo	Santiago de Compostela	Ourense	Pontevedra	Vigo	Total
9	2	0	0	1	4	0	16

Titulo III: Da organización do sistema de protección e asistencia integral e especializada fronte á violencia de xénero.

Neste título faise referencia á organización do sistema de protección e asistencia integral e especializada, mediante a coordinación establecida desde a Rede galega de acollemento, incorporando todos os servizos e programas para a información, atención e recuperación das mulleres.

Artigo 47.-Criterios básicos.

Artigo 48.-Rede galega de acollemento.

Artigo 49.-Creación do Centro de Recuperación Integral para Mulleres que sofren violencia de xénero.

Artigo 50.-Rede de información ás mulleres.

Artigo 51.-Servizo de Atención 24 horas.

Artigo 52.-Punto de Coordinación das Ordes de Protección.

Artigo 53.-Puntos de encontro familiar.

Artigo.54 Creación de oficinas de atención ás vítimas dos delitos.

Artigo 55.-Titularidade e xestión dos servizos.

Artigo 56.-Confidencialidade da información.

Artigo 47: Criterios básicos

Dentro dos criterios básicos recollidos no artigo 47 da Lei 11/2007, a Secretaría xeral da Igualdade garante que na totalidade dos centros, servizos e recursos que conforman a rede de asistencia social integral ás mulleres que sofren violencia de xénero, a intervención se realiza dende una perspectiva de xénero.

➤ Servizo de Quenda de garda social para mulleres vítimas de violencia de xénero

O servizo de quenda de garda social, especializada e permanente, para mulleres que sofren violencia de xénero desenvólvese a través dun **Convenio de colaboración entre a Secretaría Xeral da Igualdade e o Colexio Oficial de Traballo Social de Galicia**.

Trátase dun servizo de quenda de garda social, especializada e permanente, para mulleres e os seus fillos e fillas menores que sofren violencia de xénero cuxos obxectivos son os seguintes:

- Facilitar un servizo de apoio integral, onde as mulleres e menores ou maiores dependentes ao seu cargo, reciben atención en crise, apoio social, tratamento e asesoramento social, e posterior derivación e ligazón cos dispositivos especializados.
- Establecer unha intervención individualizada e coordinada coas distintas institucións, que resolva de forma áxil situacións de crises ou necesidades de atención social especializada.
- Facilitar información sobre os recursos e itinerarios de axuda social, económica, asistencial etc., ao dispor das vítimas de violencia de xénero en Galicia.

- Prestar soporte aos centros especializados que estean a intervir coas mulleres vítimas de violencia de xénero para acompañamento e apoio en distintas xestións administrativas ou doutra índole.

Nº de profesionais que integran o quenda de garda: 72

Nº de accións formativas: 1

Nº de asistentes á acción formativa: 74

Nº de materiais informativos elaborados: 2

➤ **Acompañamento e asesoramento na xestión dos trámites administrativos así como no apoio socio-educativo que precisen as fillas e fillos orfos das vítimas mortais da violencia de xénero en Galicia**

En 2020 a Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza mantivo a colaboración co Colexio Oficial de Xestores Administrativos de Galicia, cos Colexios Oficiais de Graduados Sociais de Galicia, con AGAXEN, (Asociación Galega de Profesionais da Auditoría Sociolaboral de Xénero e da Prevención do Acoso e da Violencia de Xénero nas Organizacións) e co Colexio de Educadoras e Educadores Sociais de Galicia (Ceessg), para o acompañamento e asesoramento na xestión dos trámites administrativos así como no apoio socio-educativo que precisen as fillas e fillos orfos das vítimas mortais da violencia de xénero en Galicia. Este convenio encádrase no marco das medidas 172, 210, 213 e do Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero.

A súa finalidade é a de poñer en marcha un programa integral de apoio aos menores na Comunidade Autónoma de Galicia, para o acompañamento e asesoramento na xestión dos trámites administrativos que precisen as fillas e fillos orfos e menores de 30 anos, das vítimas mortais da violencia de xénero en Galicia, así como ás persoas que asumen a súa patria potestade, garda, custodia ou acollemento permanente (no caso de menores de 18 anos). Ademais, o convenio contempla o apoio socio-educativo para as fillas e fillos menores das vítimas mortais da violencia de xénero en Galicia, sempre que sexa preciso.

O Colexio Oficial de Xestores Administrativos de Galicia e os Colexios Oficiais de Graduados Sociais de Galicia colaboran apoiando a estes menores e ás persoas que asumen a súa custodia, no acompañamento e asesoramento na xestión dos trámites administrativos

O Colexio de Educadoras e Educadores Sociais de Galicia colabora no apoio socio-educativo para as fillas e fillos menores

AGAXEN, Asociación Galega de Profesionais da Auditoría Sociolaboral de Xénero e da Prevención do Acoso e da Violencia de Xénero nas Organizacións, actúa como nexo de coordinación en todo o procedemento.

Pola súa parte, a Xunta de Galicia asume todos os custos derivados das accións levadas a cabo, sempre co consentimento expreso por parte dalgunha da persoas que asuman a patria potestade, garda, custodia ou acollemento permanente no caso de orfos/as menores de idade, ou dos propios fillos/as orfos/as no caso de maiores de idade e menores de 30 anos.

Nº de casos con acompañamentos en trámites administrativos: 5

➤ **Colaboración coa Federación de Asociacións de Persoas Xordas de Galicia (FAXPG) para garantir unha atención integral ás mulleres xordas que sofren violencia de xénero**

A Federación de Asociacións de Persoas Xordas de Galicia ven traballando dende a súa fundación no desenvolvemento en accións que melloren a situación e a calidade de vida das persoas xordas, ante as Administracións e a sociedade en xeral e esixindo, como prioritario, o dereito a expresarse na súa propia lingua, a Lingua de Signos Española, e o acceso á información e a formación a través da mesma e conta cun Servizo de Intérpretes e Guías-Intérpretes de Lingua de Signos e cun Servicio Especializado de Atención a Persoas Xordas, distribuídos en 6 Axencias FAXPG situadas nas principais cidades de Galicia, así como cun servizo de formación.

Con data 8 de abril de 2020 a Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza, a través da Secretaría Xeral da Igualdade, asinou un convenio de colaboración coa FAXPG, para garantir unha atención integral ás mulleres xordas que sofren violencia de xénero, no marco do Pacto de Estado contra a violencia de xénero.

O seu obxectivo principal é contribuír a mellorar a atención ás mulleres xordas e xordo-cegas que sofren violencia de xénero en Galicia, coa posta en marcha dun servizo de intérpretes en lingua de signos dende o momento de presentación da denuncia, así como apoiar a formación das e dos profesionais que traballan neste eido.

As actuacións desenvolvidas ao abeiro deste convenio foron:

- Posta en marcha do servizo de intérpretes con atención prioritaria ás mulleres vítimas de violencia de xénero xordas e xordo-cegas. Neste servizo atendéronse a 8 mulleres coas que se fixeron un total de 36 intervencións (como acompañamentos a servizos

sociais, a atención psicolóxica ou a dependencias policiais)

- Formación específica dirixida a profesionais de atención especializada a mulleres xordas:
 - A xornada técnica “Traballo social ante os casos de violencia de xénero, como guía e acompañante”, desenvolvida do 2 ao 13 de novembro, cunha duración de 12 horas, tivo como obxecto dotar ó persoal do Servizo de Atención a Persoas Xordas da FAXPG das ferramentas e coñecementos necesarios para detectar e xestionar os posibles casos de violencia de xénero que poidan atopar entre as mulleres usuarias do Servizo. Nesta formación participaron un total de 23 profesionais.
 - A xornada técnica co título “Boas prácticas na atención a mulleres xordas vítimas de violencia de xénero ou en risco de padecelo”, tivo como obxecto ofrecer ferramentas e recursos a futuros/as profesionais do ámbito da discapacidade e os servizos sociais, de xeito que en caso de atoparse cunha muller xorda posible vítima de violencia de xénero teñan os coñecementos necesarios para afrontar a situación. Participaron 41 alumnos e alumnas.
- Xornada dirixida a mulleres xordas sobre sensibilización e prevención de situacións de violencia. O 6 de novembro celebrouse o webinar accesible en LSE “A violencia de xénero en tempos de pandemia”, na que participaron 29 mulleres xordas.
- Adaptación de materiais en LSE e subtitulación dende a páxina web da Secretaría Xeral da Igualdade en contidos relacionados coa violencia de xénero e a sensibilización social.

- Programa DEDALEIRA-Unidade QUERELAR: Detección e identificación de situacións contra a liberdade e indemnidade sexual en mulleres con discapacidade.

No ano 2020 a Consellería de Emprego e Igualdade, a través da Secretaría xeral da Igualdade, asinou un novo convenio de colaboración coa Asociación de Mulleres con Discapacidade de Galicia (ACADAR) para o mantemento do servizo Dedaleira, especializado en información e asesoramento afectivo-sexual para ás mulleres con discapacidade e a súa contorna.

A súa finalidade é manter o funcionamento do Servizo DEDALEIRA: servizo especializado de información e asesoramento afectivo-sexual, destinado ás persoas con discapacidade, no que se inclúe asesoramento individualizado, accións de formación grupal, e o acompañamento e a atención a persoas que viviron ou están a vivir situacións de abusos; De atención e promoción da autonomía afectivo-sexual para as persoas con discapacidade e a súa contorna (familiares, amizades, profesionais, institucións...), que inclúe unha unidade específica de detección e identificación de situacións contra a liberdade e a indemnidade sexual: QUERELAR.

Os obxectivos específicos son:

Obxectivo específico 1: Mantemento do servizo de Dedaleira.

Actividades:

- Mantemento e ampliación dun equipo de traballo especializado.
- Revisión e mellora dos protocolos de actuación.
- Divulgación do servizo.
- Prestación do servizo a través da orientación, información e asesoramento de forma presencial, telefónica e on-line, no que se dea información accesible e adaptada, aténdanse demandas específicas, búsqense solucións a dificultades concretas e do desenvolvemento de intervencións individualizadas e adaptadas ao perfil e ás necesidades de apoio de cada persoa, así como da prestación de apoio psicosocial.

Obxectivo específico 2: Manter a unidade de prevención, detección e intervención en situacións contra as liberdades e indemnidade sexual (Unidade Querelar).

Actividades:

- Valoración dos casos e asesoramento para a toma de decisións
- Atención psicolóxica individual e grupal.
- Asesoramento legal.
- Asesoramento/Intermediación cos axentes xudiciais para axustes de procedementos

Obxectivo específico 3: Desenvolvemento de formación específica e profesional dirixida a persoas con discapacidade, a súa contorna afectiva, equipos profesionais que traballa no ámbito da discapacidade, centros educativos de educación especial e/ou axentes xudiciais.

Actividades:

- Deseño, execución e avaliación de actividades formativas sobre educación afectivo-sexual, prevención, detección e intervención ante/de situacións violencia e/ou abuso.
- Deseño, execución e avaliación de actividades formativas ante necesidades/situacións específicas.

Nas diferentes actividades realizadas no marco deste convenio participaron 46 persoas:

	Formacións grupais a persoas usuarias	Formacións grupais a persoal profesional	Intervencións individuais	TOTAL
ACCÍONS	10	2	63	75
MULLERES	21	7	8	36
HOMES	25	1	6	32
TOTAL PARTICIPANTES	46	8	14	68

Artigo 48: Rede galega de acollemento

Os diferentes centros de acollida, que no seu conxunto configuran a rede galega de acollemento, son recursos especializados residenciais e temporais que ofrecen acollida, atención e recuperación ás mulleres que sofren violencia de xénero e ás e aos menores ao seu cargo que requiren dun espazo de atención e protección debido a situación de indefensión ou risco debido a situación de violencia de xénero.

Están atendidos por equipos multidisciplinares que dan cobertura integral de atención e/ou recuperación: atención psicolóxica, educativa, sociolaboral, xurídica así como o favorecemento da normalización da situación persoal das mulleres, da súa unidade persoal e a superación dos efectos da violencia de xénero.

As normas e requisitos específicos dos centros establécense regulamentariamente.

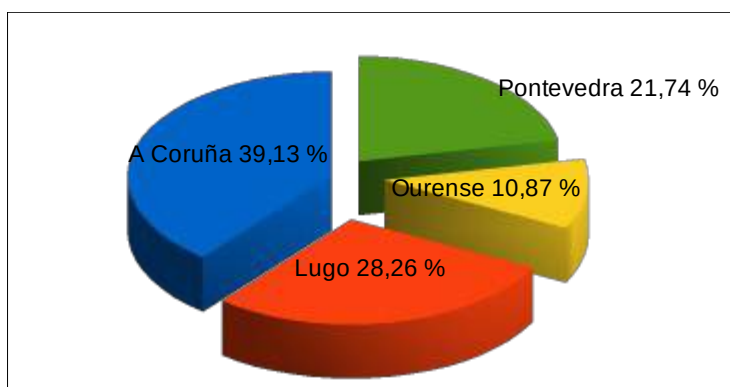
➤ Rede galega de de acollemento: Centros de acollida e vivendas tuteladas

Ante a situación de indefensión en que se atopan moitas mulleres en situación de violencia de xénero, nalgúns casos con grave perigo para elas e os seus fillos e as súas fillas, a Xunta de Galicia ten articulada unha rede de casas de acollida para mulleres maltratadas, cunha conexión entre elas, de tal xeito que as mulleres galegas que o precisen, por atoparse na referida situación de indefensión, teñan un lugar de referencia onde acudir.

En colaboración cos concellos e outras institucións vense prestando, en distintas localidades, este servizo dirixido a mulleres que sofren malos tratos e ás súas fillas e aos seus fillos, co obxecto de que dispoñan dun tempo e un espazo no que poidan reorientar a súa situación persoal, facilitándolles as ferramentas elementais, tanto económicas coma psicosociais.

Centros de acollida			
Provincia	Nº centros	Titularidade	Nº prazas dispoñibles
A Coruña	3	Municipal	36
Lugo	3	Municipal /Entidade	26
Ourense	1	Entidade	10
Pontevedra	1	Municipal /autonómica	20

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Os datos relativos á Rede Galega de Acollemento no ano 2020 son os seguintes:

Nº Total de persoas usuarias

Nº Usuaris	Total
Mulleres soas	60
Mulleres con menores	57
Total mulleres	117

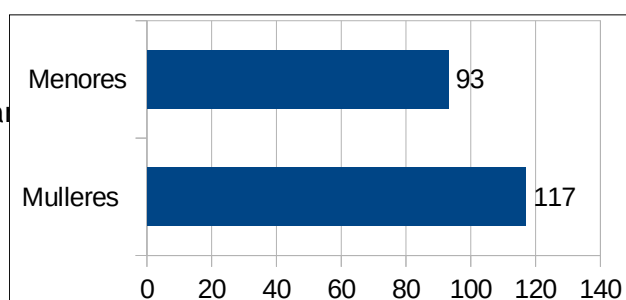
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de persoas usuarias	Total
Mulleres	117
Menores	93
Total	210

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de persoas usuarias

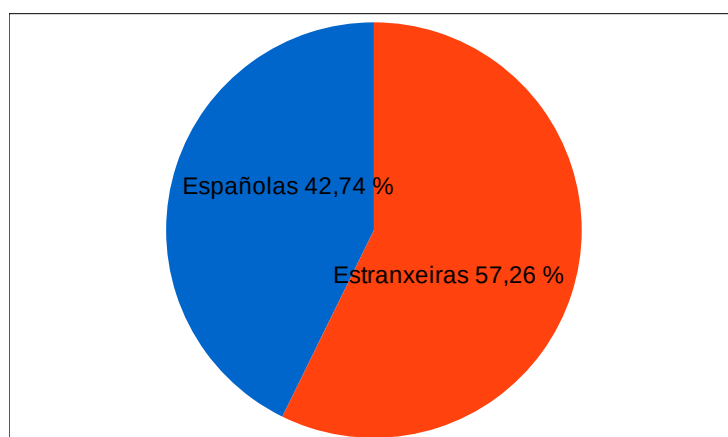
Nº persoas usuarias no ano 2020				
Localidade	Mulleres	Nenas Menores	Nenos Menores	% media ocupación da RGA
A Coruña	22	10	7	76%
Ferrol	11	7	4	51%
Culleredo	3	3	1	90%
Lugo	7	2	5	100%
Ourense	26	9	9	81%
Burela	8	0	0	70%
Chantada	7	3	5	32%
CEMVI	33	15	13	76%
Total	117	49	44	72%

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de usuarias por nacionalidade

Nacionalidade	Nº	%
Españolas	50	42,74 %
Estranxeiras	67	57,26 %
Total mulleres	117	100 %

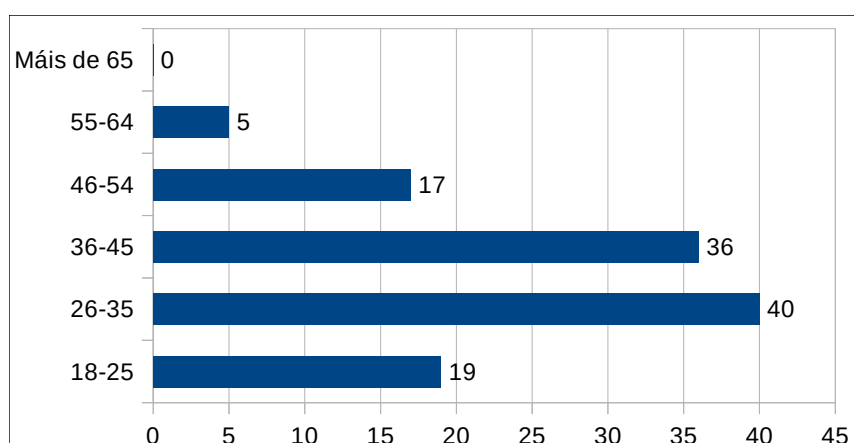
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de usuarias por idade

Idade das mulleres	Nº	%
18-25	19	16%
26-35	40	34%
36-45	36	31%
46-54	17	15%
55-64	5	4%
Máis de 65	0	0%
Total mulleres usuarias	117	100%

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de usuarias segundo procedencia da derivación

Modo de derivación	Nº
Desde C.I.M	46
Desde Servizos Sociais	8
Desde Policía Nacional	11
Desde Garda Civil	8
Desde Policía Local	3
Desde Xulgados	4
Desde hospitais	3
Desde asociacións	2
Desde Outras Casas de Acollida da CC.AA	2

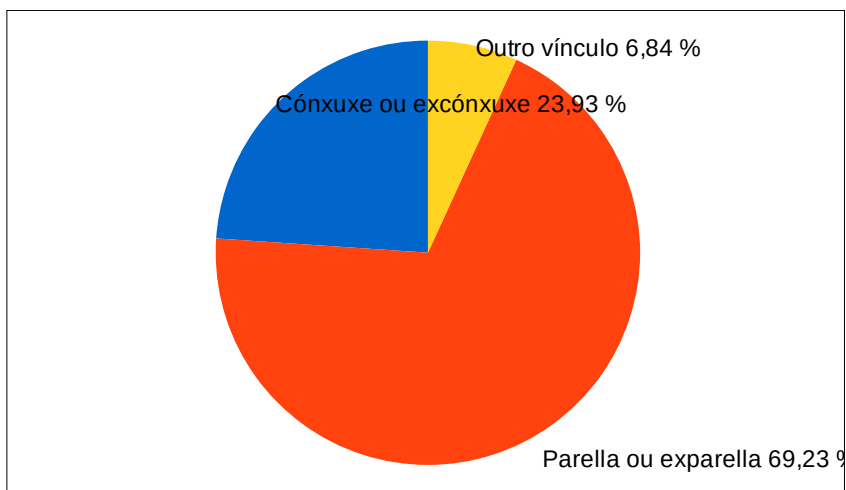
Desde Outras Comunidades Autónomas	3
Outro modo de derivación (Rede galega de Acollemento)	27
Total Mulleres usuarias	117

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de usuarias segundo vínculo co agresor

Vínculo co agresor	Nº
Cónxuxe ou excónxuxe	28
Parella ou exparella	81
Outro vínculo	8
Total mulleres usuarias	117

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Tempo medio de estancia na Rede Galega de Acollemento

Estancia no centro	Nº
Ingresos provisorios	15
11-30 días	19
31-45 días	10
46-60 días	9
61-75 días	4
76-90 días	8
91-180 días	20
Máis de 180 días	17

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

➤ **Rede galega de de acollemento: Centro de Emerxencia para mulleres vítimas da violencia de xénero (CEMVI)**

O **Centro de Emerxencia de Vigo para mulleres vítimas da violencia de xénero** é un Centro da Rede Galega de Acollemento nos termos previstos na lei 11/2007, do 27 de xullo para a prevención e o tratamento da violencia de xénero, xestionado de maneira integral polo **Consortio Galego Servizos de Igualdade e Benestar** (adscrito á Consellería de Política Social), e coa colaboración da **Secretaría Xeral da Igualdade**. Ten como finalidade proporcionar aloxamento inmediato e de curta estancia ás mulleres e as persoas delas dependentes, que se atopen inmersas nunha situación de malos tratos e garantirles un acollemento de emerxencia mentres se valora a súa situación e/ou se efectúa unha derivación a outro dispositivo máis axeitado.

- **Prazas**

O número de prazas do CEMVI é de 20, contando tanto mulleres como persoas dependentes delas.

Durante esta situación de crise sanitaria no CEMVI implementáronse tódalas medidas de prevención e protección deseñadas polas autoridades sanitarias, os servizos de prevención de riscos laborais e outras Administracións implicadas. A partir delas elaborouse o Plan de continxencia pola Covid-19 específico para o Centro de Emerxencia para mulleres en situación de violencia de xénero, consonte ao establecido no artigo 10 do Real Decreto-lei 21/2020, de 9 de xuño, de medidas urxentes de prevención, contención e coordinación para facer fronte á crise sanitaria ocasionada pola COVID-19, no relativo aos centros de servizos sociais de carácter residencial e centros de día, centros de emerxencia, acollida e pisos tutelados para vítimas de violencia de xénero e outras formas de violencia contra as mulleres. Entre as medidas implementadas, cabe dicir que habilitouse unha zona de illamento no CEMVI que se destina para persoas que padezan a enfermidade da Covid-19 e xa estean ingresadas e tamén para casos de novos ingresos que veñan sen proba negativa e informe médico.

Atención continuada e estancia máxima:

O Centro de Emerxencia garante unha atención continuada as usuarias todos os días do ano, incluídos sábados, domingos e festivos.

A estancia no CEMVI divídese nun período de ingreso provisional, de ata 10 días, e o período definitivo que é dun mes prorrogable, en función do cumprimento de obxectivos. A estancia máxima é de tres meses, agás situacións especiais a valorar de maneira individualizada.

Outra prestación que o centro continua ofrecendo para mellorar a atención ás mulleres e vítimas de violencia de xénero inmigrantes, é o servizo de teletradución, que ofrece sen custo a Secretaría Xeral da Igualdade, e facilita a comunicación en 51 idiomas.

Por outra banda dende o CEMVI séguese atendendo o teléfono 24 horas de atención á muller do Concello de Vigo. Durante o ano 2020 atendéronse un total de 502 chamadas.

Equipo do CEMVI

Durante o ano 2020 o CEMVI tivo a seguinte composición: 3 persoas de servizos xerais, 3 educadoras sociais, 1 psicóloga, 1 avogada e a traballadora social e directora do CEMVI.

O Consorcio Galego de Servizos de Igualdade e Benestar segue a establecer a posibilidade de dispor de xerocultoras e outro persoal especializado no caso de ingresos de persoas con discapacidade que precisen de axuda ou terceira persoa.

Tamén se mantivo o servizo de atención a menores para aquelas situacións nas que se valorase esta necesidade.

Ingreso:

Admítese no centro de emerxencia ás mulleres maiores de idade, vítimas de malos tratos físicos, psíquicos, económicos ou sexuais e ás persoas delas dependentes que requiran un aloxamento inmediato e urxente ou carezan de recursos propios para afrontar a situación.

Condicións especiais de acceso:

1. As mulleres con problemas de drogadicción e/ou alcoholismo só poden ingresar, logo da correspondente valoración, se están nun programa de deshabitución con seguimento terapéutico ou médico, debidamente acreditado por un informe do seu médico/a ou terapeuta. En ningún caso se permite a estancia no centro se existe un consumo activo de substancias e/ou alcohol.
2. As mulleres con trastornos mentais graves deben acreditar a través de informe psiquiátrico, que conservan unha capacidade funcional axeitada para a súa integración no centro. Non se permite o ingreso no caso de trastornos mentais graves en fase aguda, sintomatoloxía activa ou descompensada.
3. No caso de mulleres que padezan unha enfermidade infecto-contaxiosa, poden ingresar

sempre que acompañen informe médico no que se valoren os riscos que poidan existir para as outras persoas coas que convivan, así como a viabilidade das medidas e coidados que sexan necesarios poñer en práctica.

4. No caso de mulleres que exerzan a prostitución será necesario que manifesten o compromiso de abandonar o exercicio activo da mesma durante a estancia no centro.

- **Intervencións:**

- Intervención social: inclúe o coñecemento da realidade familiar e o entorno social que influirá na intervención que se leve a cabo, asesoramento laboral para a busca de emprego ou mellora da súa formación, información sobre prestacións económicas, de vivenda, recursos da comunidade, asociacións de mulleres, coordinación con outros servizos e recursos para completar o diagnóstico e a intervención e realización de informes sociais.

Establécese un plan de intervención individualizado e coordinado coas distintas profesionais do centro, que resolva de forma áxil situacións de crise ou necesidades de atención especializada.

Os eidos de actuación máis concretos coas usuarias son: prestacións económicas, escolarización dos/as nenos/as, ámbito sanitario, ámbito laboral e vivenda.

Semanalmente a traballadora social reúnese de maneira grupal coas mulleres do centro para coñecer as súas demandas e as dificultades coas que se atopan de cara a apoialas na súa recuperación biopsicosocial.

- Intervención psicolóxica: dirixida a realizar a avaliación psicolóxica de cada usuaria, para a valoración de ingreso, para delimitar o punto de partida da intervención psicoterapéutica e establecer un plan individualizado da intervención psicolóxica durante a súa estancia no centro e posteriormente preparar ás usuarias para a súa saída do Centro e, de ser o caso, as derivacións para tratamento psicoterapéutico a outros dispositivos.

Ademais da intervención individual desenvólvese un obradoiro grupal denominado Bolboreta, cuxos obxectivos xerais son: visibilizar a violencia sufrida por parte das mulleres, aliviando así a súa culpa e confusión; e favorecer a toma de conciencia e o desenvolvemento persoal como muller. E tamén un proxecto psicoeducativo cos e coas menores adaptado ás idades dos/as menores.

- Intervención educativa: a finalidade é facilitar e apoiar ás mulleres e aos seus fillos

e fillas no seu proceso de autonomía e independencia potenciando os seus recursos e habilidades persoais.

Cada muller ten unha educadora de referencia que é a encargada de reforzar e apoiar as necesidades desa muller.

Existe igualmente unha educadora para as fillas e fillos das mulleres, que traballa todo aquilo que afecta á relación materno-filial, así como ao crecemento da/do menor.

Programas educativos con mulleres e menores:

- Escola de nais: co obxectivo de favorecer a reconstrución da relación nai e fillos/as, deteriorado pola situación de violencia e maltrato vivido na familia e pola falta de habilidades nalgúns casos.
- Programa emprego: para apoiar a busca de emprego e/ou formación para o acceso ao mesmo e facilitar habilidades para a mesma.
- Programa lúdico-cultural: para que as mulleres e os seus fillos e fillas aprendan a ter e desfrutar o seu tempo de ocio.
- Programa Faladoiro, de resolución de conflitos.
- Programa Cativadas: programa psicoeducativo para menores.

- Intervención xurídica: A avogada do CEMVI asesora ás mulleres sobre a súa situación e dereitos, e tamén serve de enlace cos diferentes profesionais que as atenden e leva a cabo diversas xestións de cara a normalizar a situación legal das mulleres usuarias do Centro.

No CEMVI, durante o ano 2020, desenvóléronse reunións de coordinación con diferentes administracións e entidades de iniciativa social co obxectivo de mellorar a atención e intervención que se leva a cabo coas persoas usuarias do centro.

Mantívose o convenio asinado coa Fundación Celta de Vigo para o desenvolvemento do programa de ocio, tempo de lecer, cultura e deporte do CEMVI e a concienciación social contra a violencia de xénero.

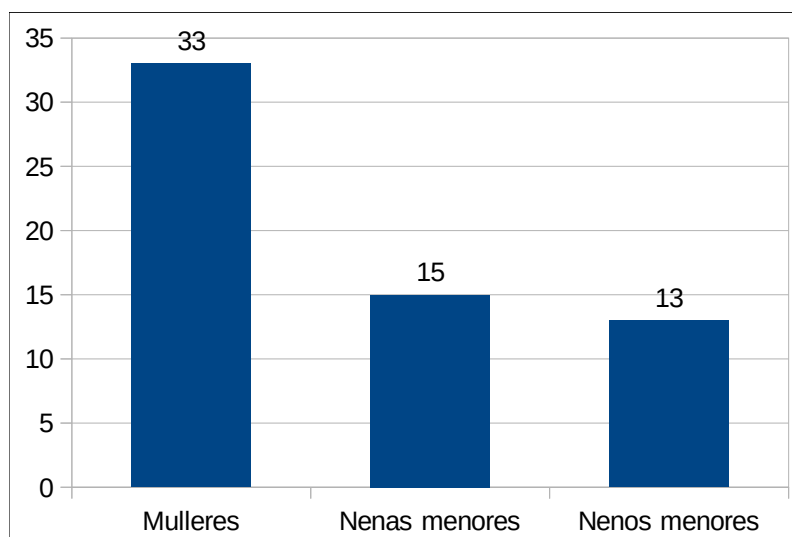
Coa financiación de Fondos do Pacto de Estado en materia de violencia de xénero durante o ano 2020 puxéronse en marcha no CEMVI os seguintes programas:

- 1) Programa de asesoramento xurídico: prestouse orientación, apoio profesional e asesoramento legal en todos os trámites para garantir unha protección integral dos dereitos das mulleres en situación de violencia de xénero, así como das persoas que as acompañan.
- 2) Programa de acompañamentos: fixéronse a través da posta en marcha do convenio de colaboración asinado coa asociación Rede de Mulleres Veciñais contra os malos tratos.
- 3) Programa de atención a menores: grazas ao convenio de colaboración asinado coa asociación Mulleres Progresistas prestouse atención ás e ós menores para favorecer a conciliación das nais e, á vez, desenvolver actividades lúdicas, de lecer, de reforzo educativo e culturais.
- 4) Reforzo da atención social: durante o ano 2020 contratouse a unha traballadora social, o que permitiu reforzar a atención social que se presta ás vítimas de violencia de xénero.

Datos de ocupación do CEMVI no 2020:

Datos de Ocupación	
Mulleres	33
Nenas menores	15
Nenos menores	13
Total	61

Fonte: Centro de Emerxencia de Vigo

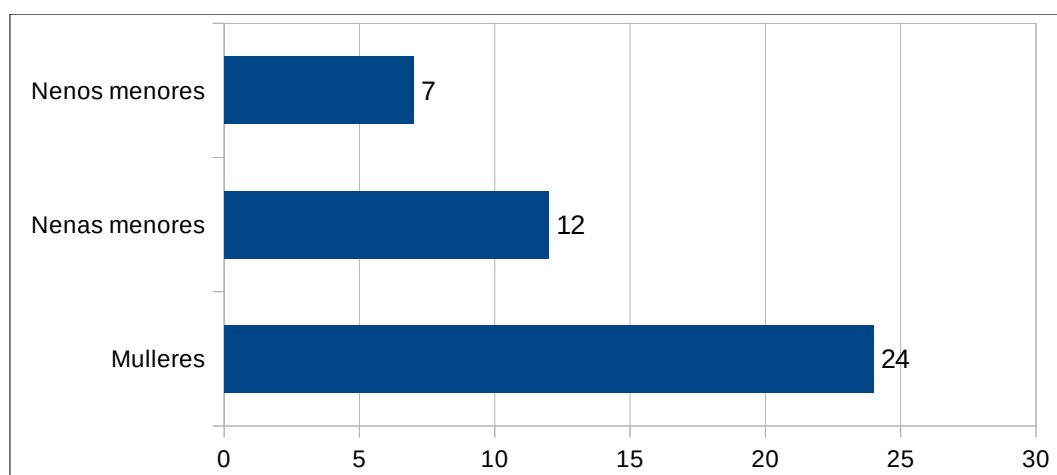

Porcentaxe media de ocupación do CEMVI no ano 2020	76,24 %
---	----------------

Novos ingresos do CEMVI no 2020:

Datos de Ingresos	
Mulleres	24
Nenas menores	12
Nenos menores	7
Total	43

Fonte: Centro de Emerxencia de Vigo

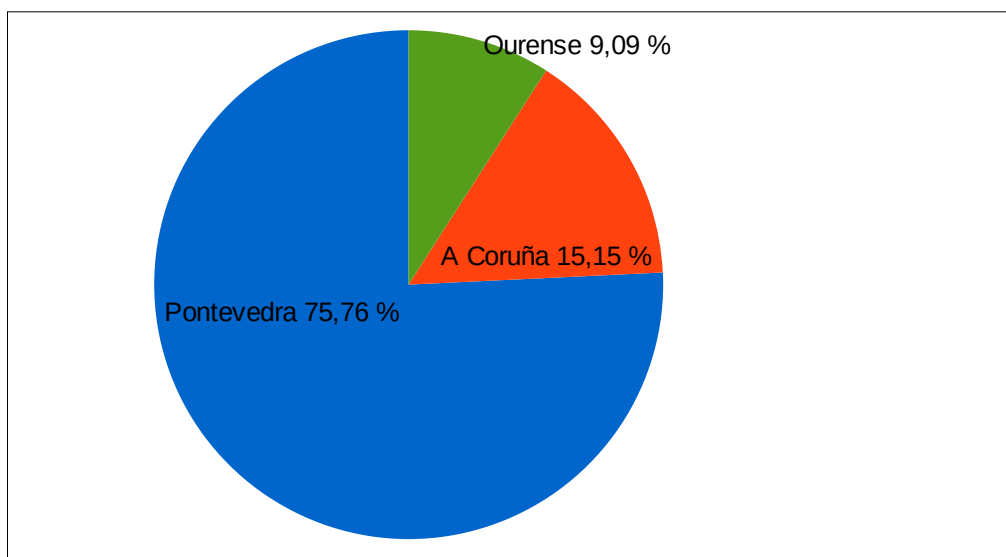

Datos das mulleres que ingresaron no CEMVI no ano 2020:

Procedencia das usuarias:

Procedencia das usuarias	Nº	%
Provincia de Pontevedra	25	75,76 %
Provincia da Coruña	5	15,15 %
Provincia de Lugo	0	0,00 %
Provincia de Ourense	3	9,09 %
Resto de España	0	0,00 %
Total	33	100,00 %

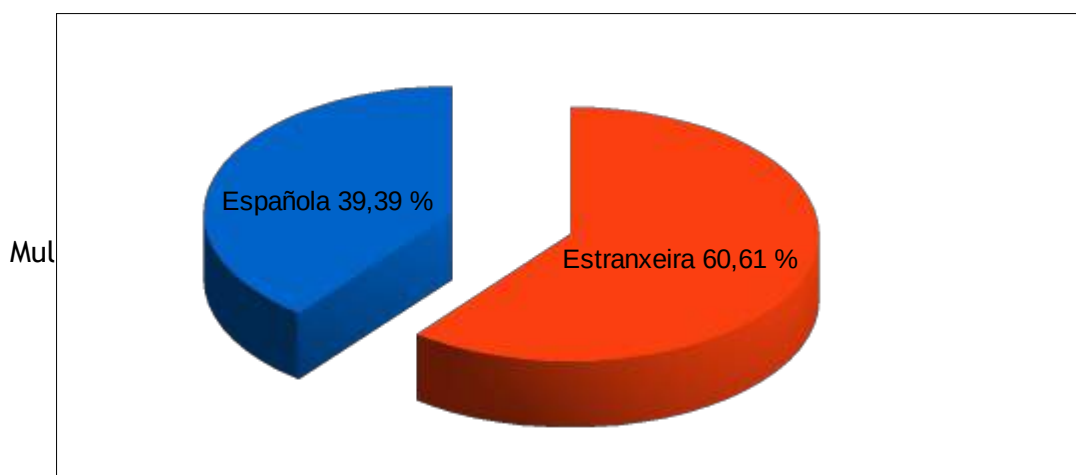
Fonte: Centro de Emerxencia de Vigo

Usuarias segundo nacionalidade:

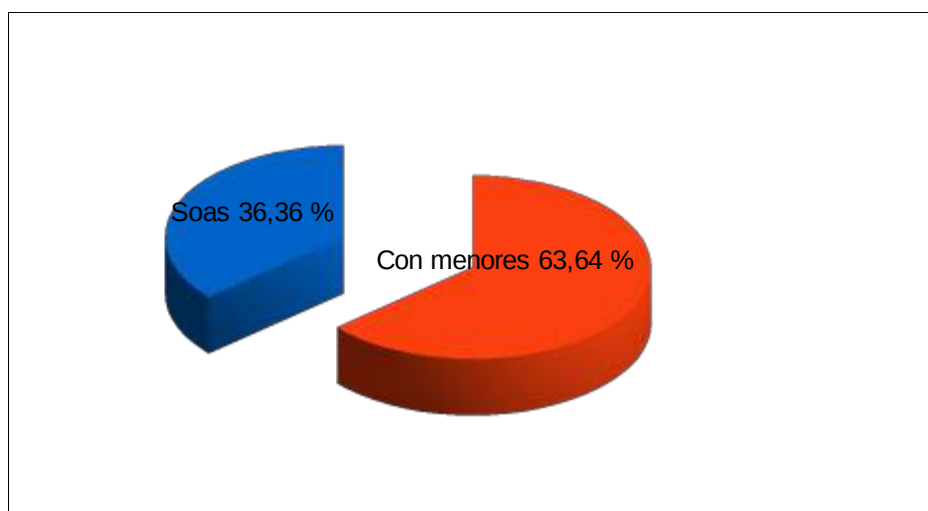
Nacionalidade	Nº	%
Española	13	39,39 %
Estranxeira	20	60,61 %
Total	33	100,00 %

Fonte: Centro de Emerxencia de Vigo

Situación	Nº	%
Soas	12	36,36 %
Con menores	21	63,64 %
Total	33	100,00 %

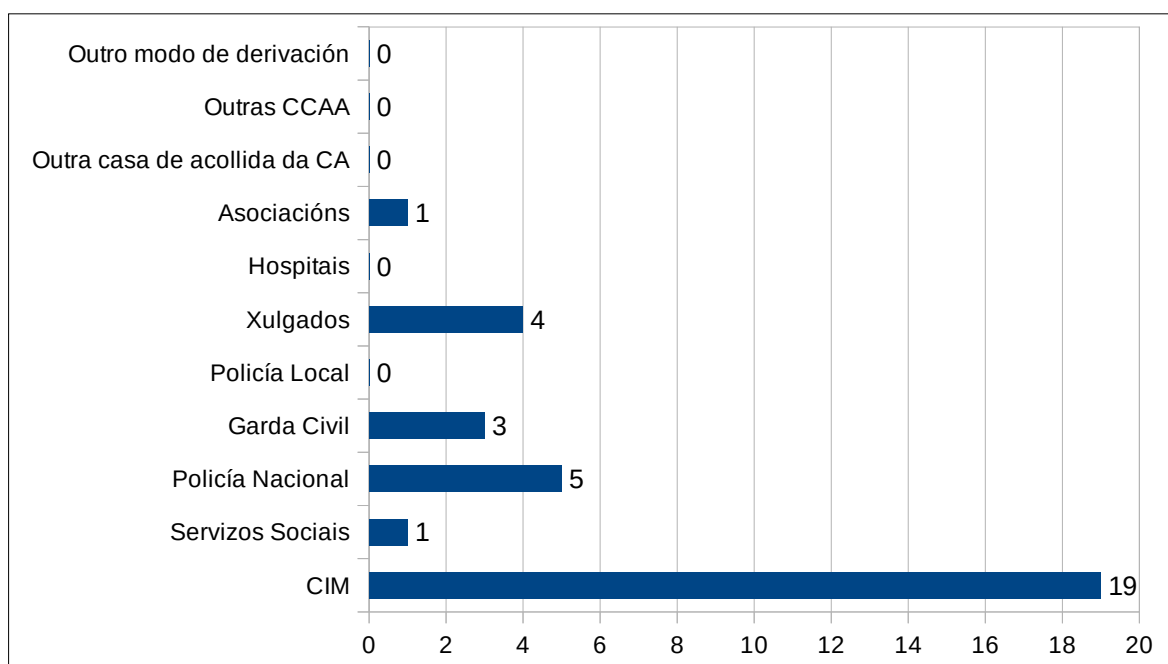
Fonte: Centro de Emerxencia de Vigo

Derivacións de ingresos

Organismo derivante	Nº	% derivacións
CIM	19	57,58 %
Servizos Sociais	1	3,03 %
Policía Nacional	5	15,15 %
Garda Civil	3	9,09 %
Policía Local	0	0,00 %
Xulgados	4	12,12 %
Hospitais	0	0,00 %
Asociacións	1	3,03 %
Outra casa de acollida da CA	0	0,00 %
Outras CCAA	0	0,00 %
Outro modo de derivación	0	0,00 %
Total	33	100,00 %

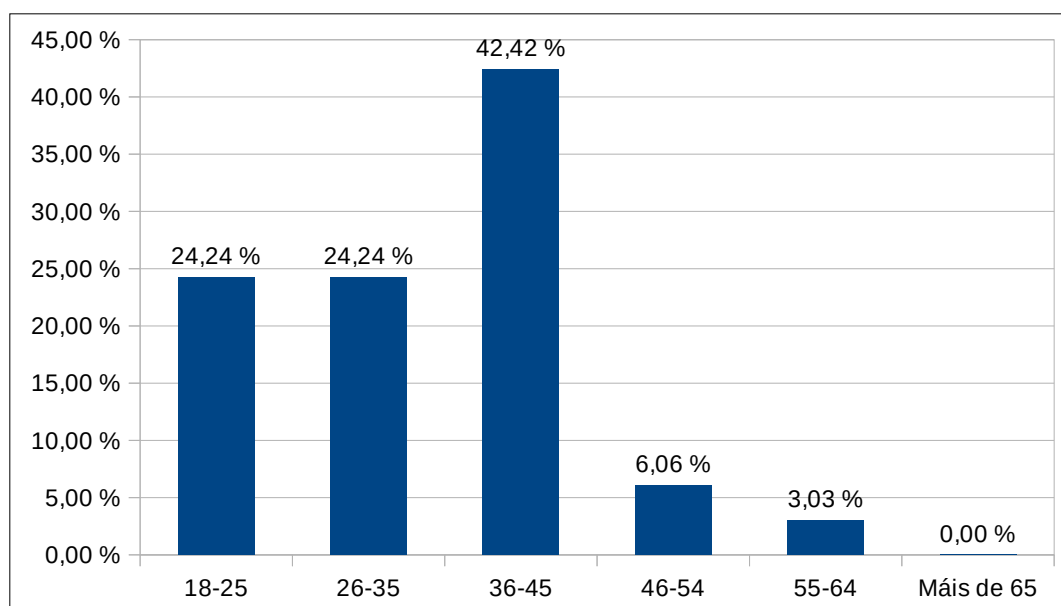
Fonte: Centro de Emerxencia de Vigo

Idades das mulleres usuarias do CEMVI

Idade	Nº	%
18-25	8	24,24 %
26-35	8	24,24 %
36-45	14	42,42 %
46-54	2	6,06 %
55-64	1	3,03 %
Máis de 65	0	0,00 %
Total	33	100,00 %

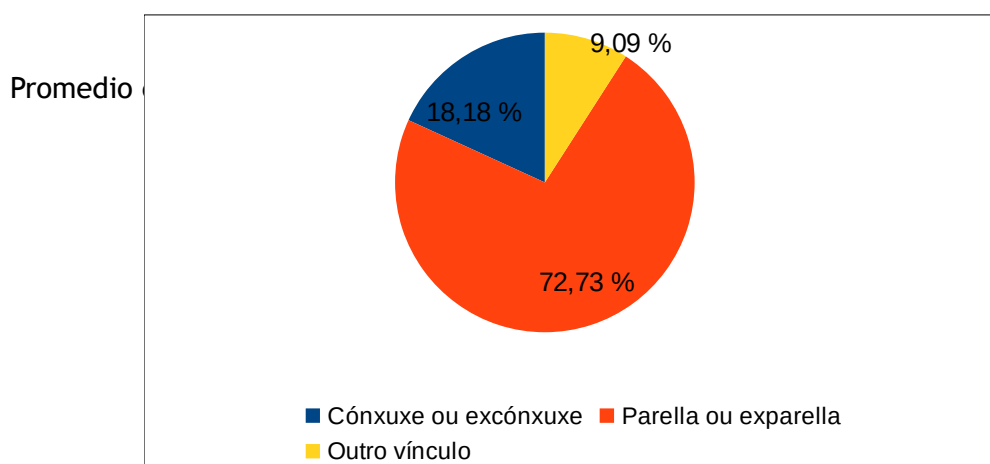
Fonte: Centro de Emerxencia de Vigo

Relación cos agresores

Relación	Nº	%
Cónxuxe ou excónxuxe	6	18,18 %
Parella ou exparella	24	72,73 %
Outro vínculo	3	9,09 %
Total	33	100,00 %

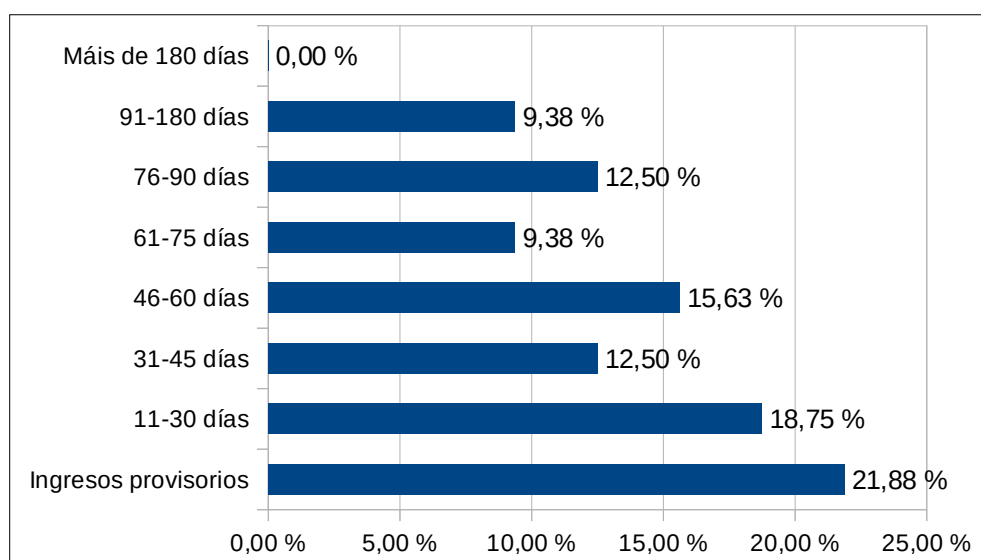
Fonte: Centro de Emerxencia de Vigo

Días de estancia	Nº	Porcentaxe
Ingresos provisorios	7	21,88 %
11-30 días	6	18,75 %
31-45 días	4	12,50 %

46-60 días	5	15,63 %
61-75 días	3	9,38 %
76-90 días	4	12,50 %
91-180 días	3	9,38 %
Máis de 180 días	0	0,00 %
Total	32	100,00 %

Fonte: Centro de Emerxencia de Vigo

■ Rede galega de acollemento: Vivendas de seguridade para mulleres vítimas de explotación sexual e trata

O artigo 3 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, modificada pola Lei 12/2016, do 22 de xullo, considera como unha forma de violencia de xénero a trata de mulleres e nenas con fins de explotación sexual.

Por outra banda, o artigo 47.1 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero establece que os centros e servizos que conforman os recursos de asistencia integral ás mulleres que sofren violencia de xénero teñen como finalidade básica achegarlles axuda e asistencia directa ás mulleres e ás persoas delas dependentes, e apoialas na procura de solucións dos conflitos que derivan da violencia; e o artigo 41.3 do Decreto legislativo 2/2015, do 12 de febreiro, polo que se aproba o texto refundido das disposicións legais da Comunidade Autónoma de Galicia en

materia de igualdade, dispón que a Xunta de Galicia loitará contra o tráfico de mulleres, nenas e nenos que teñan como finalidade fundamental a súa explotación sexual no territorio da nosa comunidade autónoma, establecendo que esa loita deberá realizarse a través dunha intervención integral que permita a prevención, detección, atención e, se é o caso, integración das mulleres vítimas do tráfico de explotación sexual.

Ademais, a Lei orgánica 4/2000, do 11 de xaneiro, sobre dereitos e liberdades dos estranxeiros en España e a súa integración social, modificado pola Lei orgánica 10/2011, do 27 de xullo e que ten por obxecto perfeccionar a coherencia normativa co Convenio número 197 do Consello de Europa, do 16 de maio de 2005, de loita contra a trata de seres humanos, que exige brindar asistencia integral ás vítimas de trata, independentemente de se colaboran ou non e da súa situación administrativa, e o o artigo 59 bis da citada Lei orgánica dispón que os órganos administrativos competentes, cando consideren que existen motivos razoables para crer que unha persoa estranxeira en situación irregular foi vítima de trata de seres humanos, informarán a persoa interesada sobre as previsións deste artigo e elevarán á autoridade competente para a súa resolución a oportuna proposta sobre a concesión dun período de restablecemento e reflexión, de acordo co procedemento previsto regulamentariamente. O dito período de restablecemento e reflexión terá unha duración de, polo menos noventa días, e deberá ser suficiente para que a vítima poida decidir se desexa cooperar coas autoridades na investigación do delito e, de ser o caso, no procedemento penal.

No ano 2020 a **Secretaría Xeral da Igualdade** e **tres entidades de iniciativa social** asinaron tres convenios de colaboración con entidades sen ánimo de lucro para o mantemento de dispositivos destinados á atención integral a mulleres vítimas de explotación sexual e trata no que se lles presta acollida, axuda e asistencia directa, integran nos seus dispositivos unha vivenda de seguridade, destinada a facilitarlles ás mulleres que deciden abandonar a situación de explotación dun espazo de reflexión previo á denuncia que resulte suficiente para que a vítima poida restablecerse e escapar á influencia dos traficantes e/ou poida decidir, con coñecemento de causa, a súa cooperación coas autoridades competentes.

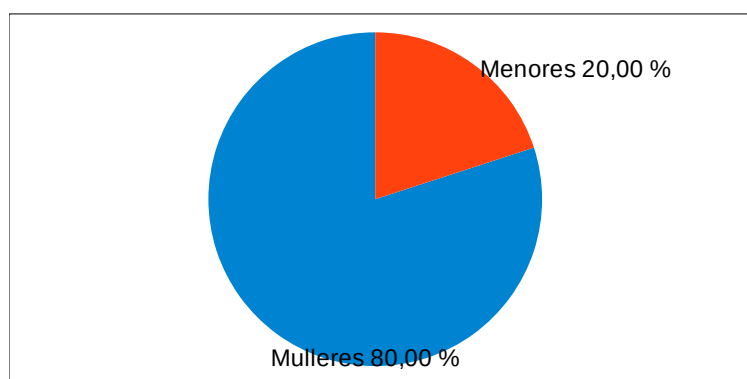
A vulnerabilidade das mulleres vítimas de explotación sexual (situación de persoas explotadas, estigmatización e rexeitamento social que soportan, dificultades do idioma, medo, situación de inmigración ilegal) ponse especialmente de manifesto cando as mulleres deciden rachar coa situación de explotación na que se atopan; por iso **dende a Secretaría Xeral da Igualdade** considérase prioritario fomentar toda actividade desenvolvida ao

respecto e colaborar con aquelas entidades, como é o caso, que contan con centros e persoal propio para prestar un servizo integral, de atención, apoio, acollida e de recuperación destinados a facilitarlles ás mulleres que deciden abandonar a situación de explotación dun espazo de reflexión previo á denuncia que resulte suficiente para que a vítima poida restablecerse e escapar á influencia dos traficantes e/ou poida decidir, con coñecemento de causa, a súa cooperación coas autoridades

Nº total de persoas usuarias

Persoas usuarias		
Mulleres	Menores	
	Nenas	Nenos
32	5	3

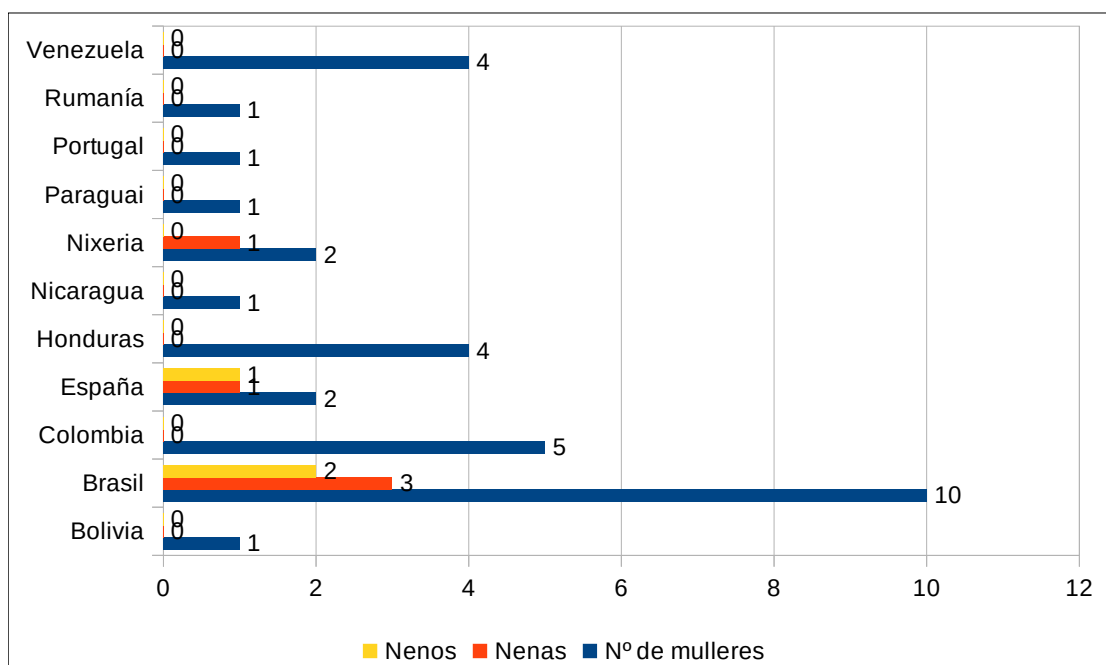
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nacionalidade	Nº de mulleres	Nº de menores		Total
		Nenas	Nenos	
Bolivia	1	0	0	1
Brasil	10	3	2	15
Colombia	5	0	0	5
España	2	1	1	4
Honduras	4	0	0	4
Nicaragua	1	0	0	1
Nixeria	2	1	0	3
Paraguai	1	0	0	1
Portugal	1	0	0	1
Romanía	1	0	0	1

Venezuela	4	0	0	4
Total	32	5	3	40

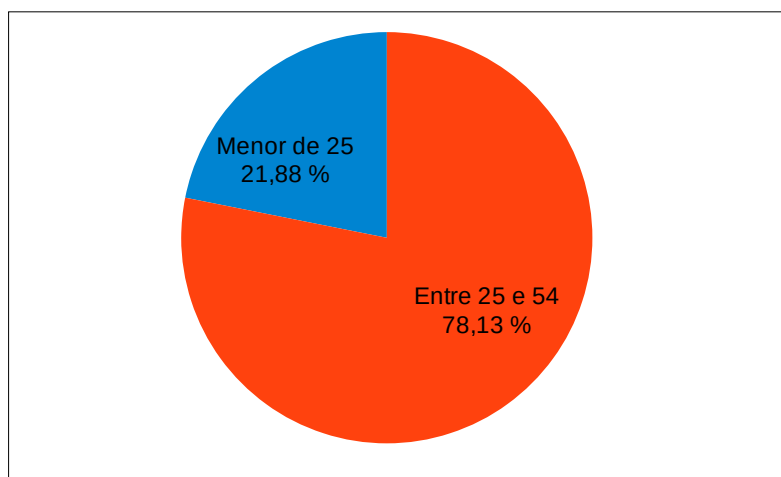
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de usuarias por intervalos de idade

Intervalos de idade	
Menor de 25	7
Entre 25 e 54	25
Máis de 54	0
Total	32

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

■ **Rede galega de acollemento: vivenda tutelada especializada para mulleres con enfermidade mental vítimas da violencia de xénero**

No ano 2020 a Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza, a través da **Secretaría Xeral da Igualdade** mantivo a colaboración coa Asociación de axuda ao enfermo mental “A Mariña”, de Burela, para o mantemento dunha vivenda tutelada especializada para a acollida de mulleres con enfermidade mental vítimas de violencia de xénero.

A vivenda conta con 4 prazas e presta unha atención integral ás mulleres con enfermidade mental que padecen violencia de xénero, proporcionando apoio, aloxamento, manutención ás mulleres e aos seus fillos e fillas.

Algúns dos programas de intervención establecidos son:

- Programa benvida: contempla a acollida, valoración e instalación de cada usuaria na vivenda, así como as xestións que garantan a atención das súas necesidades inmediatas, así como das súas fillas e fillos, de ser o caso.
- Programa de habilidades sociais e autoestima: contempla o traballo das habilidades sociais e a reconstrución e fortalecemento da autoestima.
- Programa de atención integral: este programa ten en conta as circunstancias de par-

tida de cada usuaria para adaptar a intervención ás súas necesidades, tendo en conta tres áreas fundamentais: área psicolóxica, área social e área laboral.

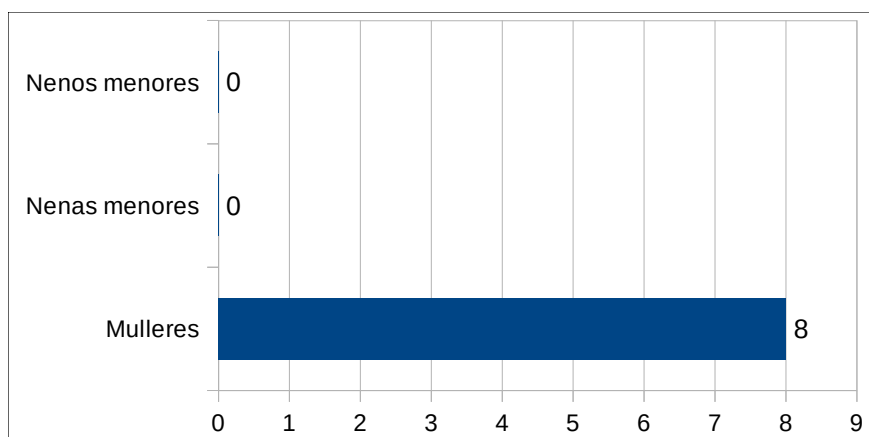
Datos das persoas usuarias desta vivenda en 2020:

N.º usuarias	Total
Mulleres soas	8
Mulleres con menores	0
Total mulleres	8

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

N.º de persoas usuarias no ano 2020			
Mulleres	Nenas menores	Nenos menores	% media ocupación
8	0	0	70,00 %

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

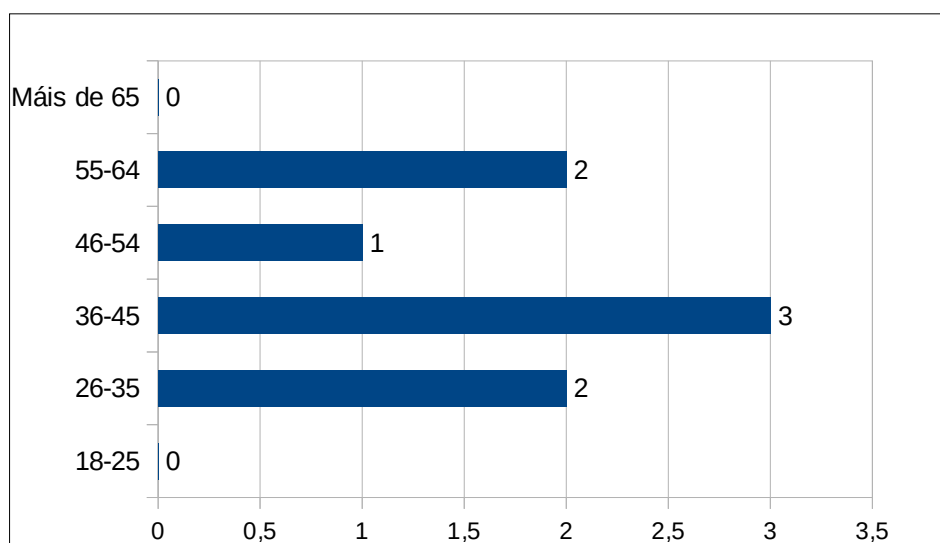
Nacionalidade	Nº	%
Españolas	6	0,75
Estranxeiras	2	0,25
Total mulleres	8	100,00 %

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Idade das mulleres	Nº	%
18-25	0	0,00 %

26-35	2	25,00 %
36-45	3	37,50 %
46-54	1	12,50 %
55-64	2	25,00 %
Máis de 65	0	0,00 %
Total mulleres usuarias	8	100,00 %

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Vínculo co agresor	Nº
Cónxuxe ou excónxuxe	3
Parella ou exparella	4
Outro vínculo	1
Total mulleres usuarias	8

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Estancia no centro	Nº
Ingresos provisorios	1
11-30 días	0
31-45 días	1
46-60 días	0

61-75 días	0
76-90 días	0
91-180 días	0
Máis de 180 días	4

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

■ Rede galega de acollemento: Outros recursos de acollemento para mulleres vítimas de violencia de xénero

A Secretaría xeral da Igualdade convocou en 2020 axudas e subvencións a entidades de iniciativa social sen ánimo de lucro para programas dirixidos a mulleres en situación de especial vulnerabilidade, xa mencionadas no apartado correspondente ao Fomento do movemento asociativo, (Resolución da **Secretaría Xeral da Igualdade** do 19 de decembro de 2019 (DOG nº 22, do 3 de febreiro de 2020), na que un dos tipos de programa subvencionados son os Programa de recursos integrais de atención personalizada e especializada para mulleres en situación de especial vulnerabilidade, pertencentes a un ou varios colectivos nos que conorra dita situación (entre os que están as vítimas de violencia de xénero).

Foi beneficiaria desta axuda, entre outras, unha entidade para o desenvolvemento dun *Programa pluriasistencial de apoio e rehabilitación con aloxamento para mulleres en situación de especial vulnerabilidade con enfermidade mental* (incluídas as vítimas de violencia de xénero), por un importe de 25.963,06 euros.

Ademais, **Galicia está adherida ao Protocolo Nacional de derivación** entre as Comunidades Autónomas para a coordinación das súas redes de centros de acollida para as mulleres vítimas da violencia de xénero e dos seus fillos e fillas (véxase páxina 352).

Artigo 49: Creación do Centro de Recuperación Integral para Mulleres que sofren Violencia de Xénero

O Decreto 1/2014, do 9 de xaneiro, polo que se regula a creación do Centro de Recuperación Integral para Mulleres que Sofren Violencia de Xénero (modificado polo Decreto 130/2016, do 15 de setembro e polo Decreto 82/2017, do 28 de xullo), configura o Centro coma unha unidade adscrita á Secretaría Xeral da Igualdade con competencias en materia de atención integral ás vítimas de violencia de xénero e ás persoas delas dependentes, especialmente as súas fillas e fillos menores. O mesmo decreto establece a súa sede en Santiago de Compostela.

O Decreto 130/2016, de 15 de setembro de Vicepresidencia e Consellería da Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza, que establece os requisitos e o procedemento para o recoñecemento e acreditación dos centros de información á muller de titularidade das entidades locais de Galicia, así como para a modificación e extinción do seu recoñecemento, modificou a través da súa disposición final primeira o Decreto 1/2014, de 9 de xaneiro, no seu artigo 2, apartado 1 e 2, así como no seu artigo 8, apartado primeiro, no sentido de facer visible a atención que xa se estaba a prestar ás fillas e fillos menores, tamén considerados vítimas da violencia de xénero; e ao mesmo tempo permite que a derivación ao CRI poida realizarse por parte de entidades que acrediten colaboración estable coa Secretaría Xeral de Igualdade.

Finalidade do CRI

A finalidade do CRI é desenvolver un modelo de atención integral para as mulleres vítimas

de violencia de xénero, baseado nun sistema coordinado de servizos, recursos e medidas de carácter social, laboral e económico, que permita evitar duplicidades e racionalizar a xestión.

Actuará ademais como centro de referencia e coordinador da Rede Galega de Acollemento (RGA); como centro colaborador nas derivacións de vítimas de violencia de xénero fóra de Galicia e receptor das que cheguen á nosa comunidade derivadas desde outras partes do Estado; como centro de formación na loita contra a violencia de xénero, tanto para profesionais, fundamentalmente dos centros de información á muller e dos servizos sociais, como para o voluntariado e cidadanía en xeral; como centro colaborador co Punto de Coordinación das Ordes de Protección de Galicia; como centro impulsor da creación de grupos de autoaxuda, intervención e coñecemento entre mulleres que teñan sufrido, vivido e superado situacións de violencia de xénero e como centro de atención, individual e grupal, das e dos menores fillas e fillos das usuarias do centro ou que se atopen baixo a súa tutela ou garda e custodia.

Persoal do CRI

O Centro está integrado por un equipo multidisciplinar e especializado que actuará baixo a dependencia da directora do Centro, que será persoal funcionario de carreira, encadrado no ámbito de aplicación do artigo 2.1 do Estatuto básico do empregado público e terá a consideración de xefatura de servizo con nivel 28A. O equipo do CRI estará composto por:

- Unha directora
- Unha psicóloga.
- Un posto base subgrupo A1
- Unha terapeuta ocupacional.
- Unha traballadora social.
- Unha titulada de grado medio.
- Unha subalterna

O Centro de Recuperación Integral está en funcionamento durante todo o tempo preciso para cubrir as necesidades da muller e das súas fillas e fillos; cunha flexibilidade máxima para atender á conciliación da vida laboral, persoal e familiar das persoas usuarias, en calquera día da semana, traballando tanto tardes como sábados ou domingos, se é necesario para as mulleres.

Persoas usuarias

Poden ser usuarias do Centro as mulleres vítimas de violencia de xénero que acrediten a situación de violencia de xénero a través de:

- a) Certificación da orde de protección ou da medida cautelar, ou testemuño ou copia autenticada pola secretaria ou polo secretario xudicial da propia orde de protección ou da medida cautelar.
- b) Sentenza de calquera orde xurisdiccional que declare que a muller sufriu violencia en calquera das modalidades definidas na Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero.
- c) Certificación e/ou informe de servizos sociais e/ou sanitario da Administración pública autonómica ou local.
- d) Certificación dos servizos de acollida da Administración pública, autonómica ou local.
- e) Informe do Ministerio Fiscal que indique a existencia de indicios de violencia.
- f) Informe da Inspección de Traballo e da Seguridade Social.
- g) Calquera outra que se estableza regulamentariamente.

Tamén poderán ser usuarias as persoas dependentes ou ao cargo destas mulleres, facendo unha especial mención as súas fillas e fillos.

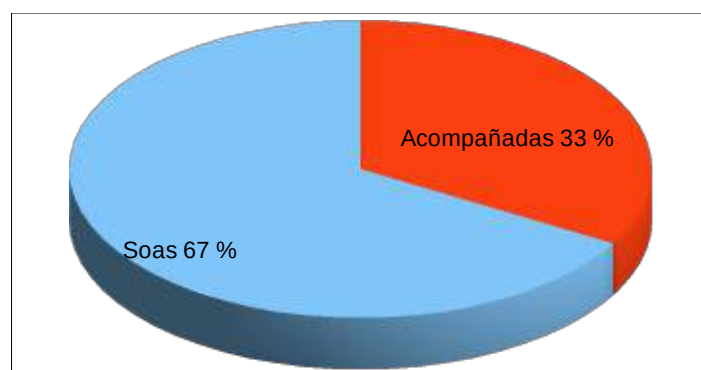
O acceso ao Centro de Recuperación Integral realizarase mediante procedementos protocolizados de derivación a través de:

- a) Centros que compoñen a Rede galega de información ás mulleres.
- b) Centros da Rede galega de acollemento.
- c) Servizos sociais comunitarios e especializados da nosa comunidade autónoma.
- d) Centros de servizos sociais das diferentes comunidades autónomas.
- e) Outros centros ou entidades que acrediten colaboración estable no ámbito da igualdade e a erradicación da violencia de xénero co órgano competente en materia de igualdade da Administración xeral da Comunidade Autónoma de Galicia.

No ano 2020 tiveron lugar 12 derivacións de unidades familiares ao CRI:

Casos derivados	
Mulleres soas	8
Mulleres acompañadas de fillas/os ou doutros membros da unidade familiar	4
Total	12

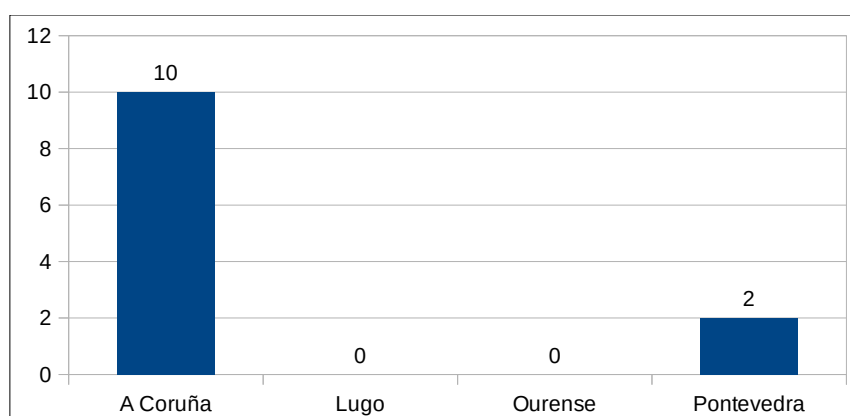
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Derivacións por provincias:

Casos derivados por provincias	
A Coruña	10
Lugo	0
Ourense	0
Pontevedra	2
Total	12

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Derivacións por Entidades derivantes:

Entidades derivantes	
Rede galega de información ás mulleres	5
Servizos sociais comunitarios e especializados	1
Rede galega de acollemento	0
Servizos sociais de outras comunidades autónomas	1
Solicitud directa da persoa usuaria	2
Xulgado de Galicia	3
Total	12

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Derivacións segundo os membros da unidade familiar:

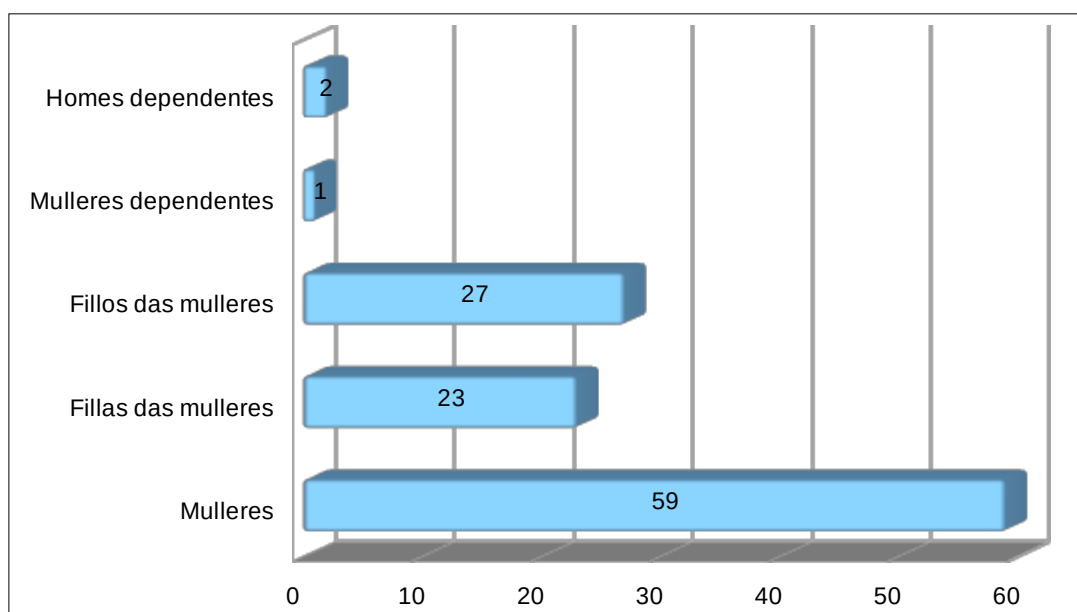
Derivacións con ou sen máis membros da unidade familiar	
Con máis membros	4
Só a muller	8
Total	12

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

O nº de persoas usuarias do Centro de Recuperación Integral no ano 2020 foi de 112 persoas.

Persoas usuarias 2020	
Mulleres	59
Fillas das mulleres	23
Fillos das mulleres	27
Mulleres dependentes	1
Homes dependentes	2
Total	112

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nacionalidade das mulleres usuarias do Centro de Recuperación Integral

Nacionalidade das mulleres usuarias	
Española	54
Estranxeiras	5
Total	59

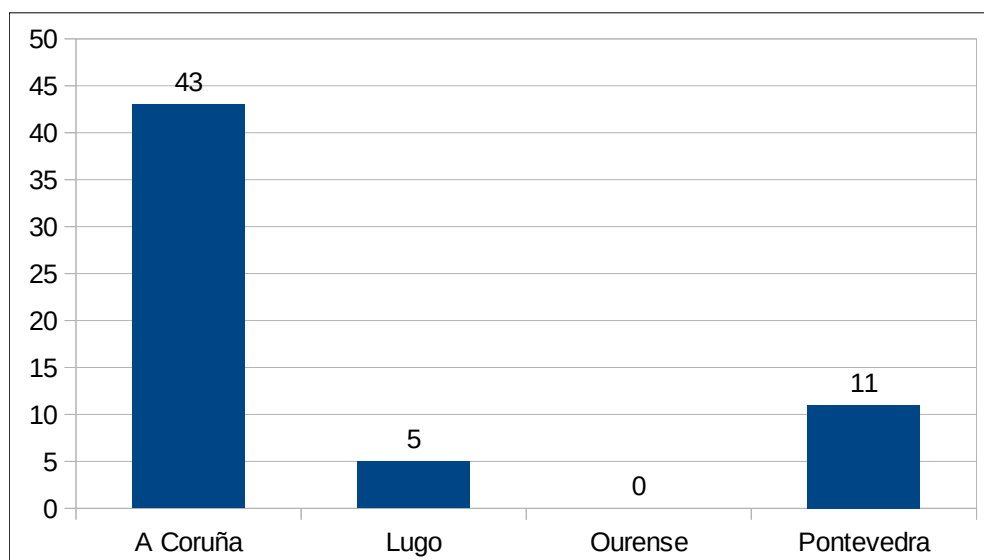
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Desglose por provincias segundo unidades familiares atendidas no CRI:

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
Unidades familiares	43	5	0	11

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Intervención: Área de traballo individualizado

O Centro de Recuperación Integral está en funcionamento durante todo o tempo preciso para cubrir as necesidades da muller e das súas fillas e fillos; cunha flexibilidade máxima para atender á conciliación da vida laboral, persoal e familiar das persoas usuarias, en calquera día da semana, traballando tanto tardes como sábados ou domingos, se é necesario para as mulleres.

Para levar a cabo o traballo con cada usuaria desde unha perspectiva dinámica, deséñase para cada unha delas o Plan de Atención Individualizada (PAI). É un documento que serve de guía durante toda a intervención, resitúa a muller e profesionais durante todo o proceso de intervención, permitindo non perder de vista os obxectivos consensuados coa muller e/ou co ou coa menor.

Existe unha aplicación informática na que se recolle toda a información sobre a problemática concreta de violencia de xénero, as necesidades e expectativas existentes, os obxectivos pactados, as actuacións a realizar, a avaliación dos obxectivos, posibles modificacións dos mesmos, e obxectivos conseguidos, así como o seguimento da persoa usuaria. A aplicación

incorpora tamén un xestor de documentos que permite o arquivo dixital da documentación referida á cada unha das usuarias.

A continuación enuméranse distintas áreas que son abordadas dende o Centro de Recuperación integral no traballo coas **mulleres usuarias** do recurso:

ÁREA DE XÉNERO: É fundamental coñecer o que é a desigualdade, para poder desculpabilizar ás persoas que a sofren; e identificar a violencia de xénero como o aspecto máis grave da desigualdade. Esta área trabállase de maneira transversal co afán de que a muller entenda que a desigualdade procede dun contexto sociocultural onde a preeminencia do home sobre a muller segue presente; entenda o que é a violencia de xénero, as características da mesma, as súas consecuencias e as reaccións normais fronte a esas situacións, para que poida entender o que viviu e como superalo e recoñeza os machismos e micromachismos presentes na sociedade.

ÁREA TERAPÉUTICA: A liña terapéutica engloba dous aspectos determinantes, o emocional e o competencial, e así:

-Dentro do eido emocional trabállase, tanto de maneira individual como especialmente grupal, tódolos apartados que permitan que unha muller manexe as súas emocións, as recoñeza e poida traballar con elas, intentado acadar os obxectivos de facilitar a súa recuperación emocional, cunha mellora do seu autoconcepto e autoestima e fomentar a independencia emocional da muller, incidindo nas súas relacións de parella.

-Dentro do eido competencial, é de destacar a necesidade de desenvolver ou restaurar habilidades para participar nas ocupacións da vida diaria dunha maneira competente, saudable e satisfactoria, tanto na figura da muller (sobrevivente da violencia de xénero) como da súa familia, tomando como alicerce o empoderamento e a participación nunha vida saudable, ata acadar unha verdadeira autonomía persoal, e unha real ocupación das actividades da vida diaria. Os obxectivos son identificar, traballar e potenciar aquelas habilidades físicas, cognitivas ou psicosociais necesarias para a realización das actividades básicas da vida diaria; adquirir hábitos e rutinas diarias e conseguir que o ocio e a participación social formen parte da vida da muller.

ÁREA PSICOEDUCATIVA: Esta liña pretende que a muller cambie o seu papel de vítima a sobrevivente, pasando da pasividade á actividade, a ser axente de cambio de seu.

Para isto será necesario adquirir e adestrar as habilidades de relación interpersoal que faciliten unha relación adaptativa co entorno social e a mellora da calidade de vida; establecer

e manter relacións interpersoais gratificantes e potenciar os recursos persoais facilitadores do cambio.

ÁREA LABORAL: Nesta liña trabállase desde o comezo tendo en conta o punto de partida da muller, tanto no eido formativo laboral, apoiando o proceso de formación da muller, tanto regradada como ocupacional, incrementando coñecemento das TICs entre as mulleres reforzando as súas habilidades, coñecementos e acceso ás tecnoloxías da información e facilitar a elaboración de itinerarios de formación personalizados; como no eido socio laboral, analizando as posibilidades reais de traballo, fomentando a busca activa de emprego.

ÁREA DE SEGURIDADE: Neste apartado traballárase a súa seguridade física, realizando coa muller, e en coordinación co profesional de referencia en seguridade (policia custodio), o plan de protección individualizado; e a súa seguridade virtual, co afán de que a muller coñeza os perigos do uso indiscriminado das redes sociais.

ÁREA DE REDES DE APOIO: Para refacer a vida dunha persoa que sufriu violencia de xénero, é moi importante poder contar con redes de apoio. A propia violencia remata coas existentes, xa que o que pretende o agresor é illar á muller, e o primeiro é acabar cos lazos de unión ou pertenza a unha colectividade. Por iso trabállase coa familia e co voluntariado.

ÁREA XURÍDICO-SOCIAL: Desde esta área analízase a situación xurídica da muller, levando a cabo unha coordinación co/a asesor/a xurídica do centro que deriva, así como co letrado ou letrada que exerce a súa representación.

ÁREA MATERNO-FILIAL: Nesta área analízase a relación materno-filial, e as consecuencias da violencia de xénero que afectan a propia estabilidade da relación. Trabállase no sentido de dotar as mulleres sobreviventes dos coñecementos e as ferramentas necesarias para o fomento das súas capacidades como nais e para establecer formas de relación positiva coas súas fillas e cos seus fillos.

O traballo individualizado tamén se realiza con **menores**, con independencia da que se realice para mellorar relación materno filial. Así as áreas de actuación para cadanseu son:

ÁREA DE XÉNERO: Nesta liña traballárase cos/as menores o fenómeno da desigualdade na sociedade, identificando situacións de desigualdade nas súas vidas, fomentando a aplicación de conceptos que insiran igualdade e identificando situacións de violencia de xénero, tanto propias como alleas, e as consecuencias que a dita violencia ten nas súas vidas.

ÁREA TERAPÉUTICA: A liña terapéutica engloba dous aspectos determinantes, o emocional e o competencial e así trabállase a autoestima e a responsabilidade persoal, intentando dotar á menor ou menor de estratexias para responder axeitadamente a situacións

emocionalmente intensas, e para recoñecer e expresar as emocións da maneira axeitada e eficaz. Igualmente, desde o eido competencial estímulanse as súas competencias para ter unha vida independente, dentro de cada tramo de idade, potenciando o desenvolvemento das competencias sociais, para ampliar e adecuar o repertorio dos comportamentos da ou do menor nas situacións de relación entre iguais, así como para facilitar o mantemento das relacións sociais satisfactorias.

ÁREA PSICOEDUCATIVA: Nesta liña pretende que as e os menores aprendan ou retomen habilidades e coñecementos que lles axuden a construír un mundo de seu, mais igualitario e pacífico, intentando capacitar as e aos menores para o manexo das diferentes situacións sociais e as emocións que xeran. Igualmente, traballando o coñecemento das relacións afectivo-sexuais, a resolución de conflitos de xeito satisfactorio, o aumento de condutas asertivas.

ÁREA FORMATIVA-OCUPACIONAL: En función das características de cada menor, afondase no apoio á educación regrada, ou establecece a necesidade dunha formación ocupacional.

ÁREA DE SEGURIDADE: Trabállase fomentando o recoñecemento de situacións de perigo por parte da/o menor; e fomentando o uso seguro, responsable e saudable de internet e, especialmente, das redes sociais.

LIÑAS DE ACTUACIÓN DO CRI

Centro de referencia e coordinador da Rede Galega de Acollemento

Os diferentes centros de acollida, que no seu conxunto configuran a rede galega de acollemento, son recursos especializados residenciais e temporais que ofrecen acollida, atención e recuperación ás mulleres que sofren violencia de xénero e ás e aos menores ao seu cargo que requiren dun espazo de atención e protección debido á situación de indefensión ou risco debido á situación de violencia de xénero.

A Rede Galega de Acollemento comezou a traballar, como tal Rede segundo o protocolo asinado, o 1 de xullo de 2017; e está composta pola Casa de acollida e pisos de transición á vida autónoma da Coruña, a Casa de acollida de Ferrol, a Vivenda tutelada de Culleredo, os Pisos de acollida de Lugo, a Casa de acollida de Ourense e o Centro de emerxencia de Vigo. No ano 2018 incorporouse a este protocolo unha vivenda para mulleres con enfermidade mental que sofren violencia de xénero en Burela (Lugo), mediante convenio asinado coa Asociación de axuda ao enfermo mental A Mariña e no ano 2020 incorpórase un recurso de curta estancia en Chantada (Lugo) a través dun convenio asinado co Congregación Hermanas Mercedarias de la Caridad.

Son entidades derivantes á Rede Galega de Acollemento:

- Os Centros de Información á Muller acreditados pola Xunta de Galicia
- Os servizos sociais comunitarios e servizos sociais especializados de Galicia
- Os centros adscritos ao Servizo Galego de Saúde (hospitais, centros de saúde)
- Os Xulgados radicados en Galicia que acreditaron a situación de violencia de xénero
- As Forzas e Corpos de Seguridade do Estado radicados en Galicia
- A Policía Autonómica e Policía Local de Galicia
- Entidades ou asociacións que teñan subscritos convenios de colaboración en materia de tratamento da violencia de xénero coa Xunta de Galicia ou que acrediten colaboración estable no ámbito da igualdade e a erradicación da violencia de xénero coa Secretaría Xeral da igualdade.
- Entidades ou asociacións que teñan subscritos convenios de colaboración en materia de tratamento da violencia de xénero coa entidade municipal titular do recurso de acollida ou que acrediten colaboración estable no ámbito da igualdade e a erradicación da violencia de xénero coa dita entidade,
- Organismos con competencia en atención e acollida a mulleres en situación de violencia de xénero doutras Comunidades Autónomas, Cidades Autónomas ou organismos con competencia en materia de igualdade doutros países.

O horario de atención do teléfono de derivación 673.28.23.92, e do correo da RGA, rga.igualdade@xunta.es, é de luns a venres, de 09:00 a 19:00, por parte do CRI. O resto do tempo a atención do teléfono e correo da Rede Galega de Acollemento correspóndelle ao persoal do Teléfono da Muller da Xunta de Galicia (900.400.273).

No ano 2020 ao abeiro deste protocolo realizouse a derivación de 76 mulleres e 49 menores a centros de acollida da Rede Galega de Acollemento, 1 destas mulleres foi derivada entre os propios centros da RGA. Os centros da RGA atenderon as seguintes derivacións:

- 20 derivacións ao Centro de emerxencias de Vigo.
- 9 derivacións á Casa de acollida municipal da Coruña

- 8 derivacións á Casa de acollida municipal de Ferrol.
- 1 derivación ás vivendas tuteladas do Concello de Culleredo
- 5 derivacións á vivenda tutelada de Burela.
- 20 derivacións ao centro de acollida de Ourense.
- 8 derivacións ao centro de acollida de Chantada.
- 5 derivacións á aloxamentos turísticos, postos en marcha como recuso alternativo aos centros da Rede Galega de Acollida, por esgotamento das prazas na RGA, durante o Estado de Alarma por COVID-19.

Os centros turísticos que acolleron mulleres vítimas de violencia de xénero durante o Estado de Alarma fixérono do seguinte xeito:

Data	Establecemento turístico	Réxime	Baixa
02/04/20	Albergue de Bande (Ourense)	Aloxamento	01/06/20
03/04/20	Albergue de Bande (Ourense)	Aloxamento	02/06/20
22/04/20	Albergue San Martín (Tui)	Pensión completa	13/05/20
29/04/20	Hotel Río Sil (Carballo)	Pensión completa	13/05/20
12/05/20	Albergue Monte do Gozo	Aloxamento	18/05/20

No casos en que o establecemento turístico non contaba coa posibilidade de atender a necesidade de manutención das mulleres, xestionouse este servizo co Consorcio Galego de Servizos de Igualdade e Benestar a través do programa “Xantar na casa”.

Dende o CRI prestouse atención psicolóxica e social a estas mulleres, dende o momento da derivación atendéronse as súas necesidades tanto sociais como psicolóxicas de xeito telefónico e en coordinación coas entidades derivantes. Esta atención mantívose durante o tempo de estancias de cada unha das mulleres no citado recurso.

As solicitudes de acollida atendidas polos centros que compoñen a RGA atenden as mulleres que sofren violencia de xénero e as súas fillas e fillos menores que precisen dun aloxamento de seguridade en Galicia, por mor da situación de violencia de xénero, así como as persoas delas dependentes nas mesmas circunstancias.

Número de persoas acollidas por cada un dos centros da RGA (inclúense as 5 persoas que foron acollidas en establecementos turísticos):

Centro	Mulleres	Menores	Total
Casa de acollida de Ourense	20	13	33
Casa de acollida da Coruña	9	6	15
Casa de acollida de Ferrol	8	6	14
Centro de Emerxencias de Vigo (CEMVI)	20	14	34
Vivenda tutelada de Culleredo	1	2	3
Vivendas tuteladas de Lugo	0	0	0
Centro de enfermidades mentais de Burela	5	0	5
Centro de acollida de Chantada	8	8	16
Establecementos turísticos (COVID 19)	5	0	5
Total	76	49	125

Tramitáronse 4 solicitudes de derivación entre Comunidades Autónomas cos seguintes resultados:

Comunidade Autónoma de orixe	Mulleres	Menores	Comunidade Autónoma de destino	Resultado/centro de acollida
Galicia	1	2	Andalucía	Desistimento
Andalucía	1	3	Galicia	Casa de acollida de Ferrol
Madrid	1	0	Galicia	Casa de acollida de Ourense
País Vasco (Álava)	1	2	Galicia	Desistimento
Total	4	7		

No ano 2020 púxose en marcha a aplicación informática que xestiona as actuacións da Rede Galega de Acollemento. Antes de pasar a aplicación á fase de produción levouse a cabo unha sesión formativa co persoal dos centros de acollida e tramitouse o acceso á aplicación das persoas designadas por cada un dos centros, coa finalidade de que manteñan actualizado o número e tipo de prazas que cada un dos centros ten dispoñibles, os datos

descriptivos do centro e calquera información que consideren que é de interese.

Intervención grupal

O xeito de funcionamento do centro é o de traballo en grupo, baseándonos en xuntanzas de equipo para a toma de decisións conxuntas sobre os temas que afectan ás usuarias e para adoptar posturas en común, sendo moi importante o nexo de unión que se crea entre as mulleres co fomento de grupos de coñecemento que axuden a rachar a soidade e o illamento da muller que sufriu violencia de xénero.

Actuacións no CRI

Debido á situación de crise sanitaria da COVID-19 incrementouse a atención telefónica e online en detrimento da atención presencial.

* Dende o ano 2019 a Secretaría Xeral da Igualdade ven participando nun proxecto piloto da Universidade de Santiago de Compostela baseado no desenvolvemento experimental de terapias psicosociais a través de teléfonos móbiles con mulleres vítimas de violencia de xénero. Dende o CRI dábase apoio a esta actividade facilitando contactos coas mulleres participantes, xestionando os transportes necesarios e facilitando os locais para levar a cabo as sesións grupais.

A crise sanitaria ocasionada pola COVID-19, fixo preciso contemplar medidas imprescindibles para protexer a saúde e seguridade da cidadanía, conter a progresión da enfermidade e forzar o sistema de saúde pública, polo que, este proxecto rematou de xeito online e as últimas sesións grupais foron substituídas por videochamadas coas que finalizou a intervención das mulleres neste estudio.

* Visita ao centro o día 9 de marzo de 2020 do alumnado da Escola Universitaria de Traballo Social da Universidade de Santiago de Compostela, achéganse ao centro 40 alumnas/os e a súa titora.

Nesta actividade o alumnado visita as instalacións do centro e explicáselles cal é a finalidade do CRI como centro de formación na loita contra a violencia de xénero, como centro de atención directa ás vítimas de violencia de xénero e persoas delas dependentes e como centro coordinador da RGA. A continuación o persoal do centro ponse a dispor do

alumnado para aclarar cantas cuestións estimen oportunas sobre o centro e o súa función.

* Titorización das prácticas no CRI dunha alumna da Escola Universitaria de Traballo social e outra alumna do Master en Psicoloxía do Traballo e das Organizacións e Psicología Xurídico Forense.

* Creación de grupos de apoio. Púxose en marcha o obradoiro "**CÍRCULO DE MULLERES**", do que se desenvolveron as dúas primeiras sesións cos seguintes obxectivos:

1ª sesión: o obxectivo fixado é fomentar o empoderamento persoal, construír unha fonte de apoio e crear novas redes sociais.

2ª sesión: dedicada ó autocoidado. O obxectivo marcado é a xestión das emocións e a relación co propio corpo, favorecendo a toma de conciencia no noso presente, finalizando a sesión con unha relaxación guiada.

Actuacións fóra do CRI

O equipo do CRI desprazouse o 25 de Novembro ó Instituto de Educación Secundaria de Boiro (A Coruña), a petición da presidenta da Asociación de Pais e Nais de Alumnos (ANPA)

onde impartiu dúas charlas ao alumnado do centro baixo o título “**A violencia machista nas relacións de parella**”.

Artigo 50: Rede de información ás mulleres

A Xunta de Galicia a través da Secretaría Xeral da Igualdade e en colaboración coas entidades locais, dispón dunha rede de información ás mulleres distribuída polo territorio galego e a través da cal se desenvolven accións de carácter preventivo e de sensibilización; serven como recurso facilitador de información, orientación, derivación e seguimento as mulleres que sofren violencia de xénero.

En 2016 publicouse o Decreto 130/2016, do 15 de setembro, polo que se establecen os requisitos e o procedemento para o recoñecemento e acreditación dos centros de información á muller de titularidade das entidades locais de Galicia, así como para a modificación e extinción do seu recoñecemento (DOG nº 188, do 3 de outubro), coa finalidade de establecer unha nova regulación dos requisitos e o procedemento para o recoñecemento dos centros de información á muller, así como as condicións de funcionamento, e o procedemento da extinción do recoñecemento destes centros na nosa comunidade.

O principal obxectivo deste novo decreto dos Centros de Información á Muller é acadar unha mellora no servizo á cidadanía, tanto na promoción da igualdade de xénero mediante a información e o asesoramento, como na prevención e loita contra a violencia de xénero. Os CIM atenden a todas as mulleres que o demanden así como a calquera persoa, sexa home ou muller, en asuntos relacionados coa promoción social da igualdade de xénero.

Cabe destacar que se establecen como de carácter prioritario as actividades de prevención, información, asesoramento e loita en xeral contra a violencia de xénero, así como a atención ás mulleres vítimas de violencia de xénero. Ademais a atención poderase estender ás fillas e fillos e ás persoas menores ou maiores dependentes delas coa intención de reducir o impacto negativo que a situación de violencia produce nestas persoas. Tamén será prioritaria a atención a mulleres pertencentes a outros colectivos en situación de vulnerabilidade e/ou risco de exclusión social.

Entre as funcións que poderán desenvolver os CIMs, incluíranse tamén actividades de información e atención ao colectivo LGTBI, segundo a Lei 2/2014, do 14 de abril, pola igualdade de trato e a non discriminación de lesbianas, gays, transexuais, bisexuais e

intersexuais en Galicia, que establece que se apoiará un servizo de información, atención e asesoramento a lesbianas, gays, transexuais, bisexuais e intersexuais e ás súas familias e persoas achegadas, en colaboración cos gobernos locais.

A rede de información ás mulleres funciona en estrita colaboración cos servizos sociais, sanitarios e de orientación escolar, así como cos servizos de urxencia e seguridade cidadá.

■ **Centros de Información ás Mulleres**

Mediante Resolución do 19 de decembro de 2019, da Secretaría Xeral da Igualdade, convócanse para o ano 2020 as subvencións ás entidades locais da Comunidade Autónoma de Galicia para a promoción da igualdade, de forma individual e mediante o sistema de xestión compartida, cofinanciadas polo Fondo Social Europeo (FSE), con cargo ao programa operativo FSE Galicia 2014-2020, e polo Pacto de Estado contra a violencia de xénero (DOG n.º 21 do 31 de xaneiro de 2020).

A súa finalidade é colaborar economicamente coas entidades locais de Galicia para o desenvolvemento de programas, actividades, actuacións e medidas para facer efectivo o principio de igualdade de oportunidades entre homes e mulleres, o tratamento integral da violencia de xénero, a conciliación da vida persoal, laboral e familiar, a participación das mulleres na vida política, económica, social e cultural; así como para consolidar o funcionamento de servizos de atención integral de información e asesoramento ás mulleres no territorio, co fin de prestarlles unha atención e acompañamento de proximidade, psicolóxico, xurídico e de orientación sociolaboral ás mulleres, en particular, a aquelas que pertencen a colectivos en risco de exclusión ou estean nalgunha situación de vulnerabilidade, de cara a mellorar a súa situación social, laboral e profesional.

Con este fin, recóllese un marco de axudas públicas para o financiamento de medidas e actuacións desenvolvidas polas entidades locais, de forma individual ou mediante o sistema de xestión compartida, ao abeiro de catro programas (cos códigos de procedemento, respectivamente, SI435B, SI435A, SI427B e SI435C):

- a) Programa de fomento da conciliación da vida persoal, laboral e familiar ;
- b) Programa de prevención e tratamento da violencia de xénero;
- c) Programa de apoio aos centros de información á muller (CIM), e**
- d) Programa de sensibilización, información e difusión sobre igualdade e prevención da violencia contra as mulleres.

Ao abeiro do Programa de apoio aos Centros de Información ás Mulleres, financiaranse as

actuacións desenvolvidas nos CIM en relación coa atención a mulleres en situación de vulnerabilidade, entre as que se atopan as mulleres que sofren violencia de xénero.

Accións subvencionables:

1. A existencia no cadro de persoal ou na relación de postos de traballo da entidade, de prazas para persoal funcionario, laboral fixo ou indefinido para prestar servizos no CIM, en concreto para os postos de dirección, asesoramento xurídico, atención psicolóxica, axentes de igualdade ou de fomento do traballo en rede e de dinamización do territorio con enfoque de xénero.

Cando as prazas ou os postos antes referidos non estean ocupados con carácter definitivo por persoal funcionario, laboral fixo ou indefinido, a entidade deberá presentar xustificación razoada da motivación que lle impide tal cobertura. Con carácter xeral, só se admitirá como xustificación a cobertura por persoal funcionario interino, baixas por enfermidade ou similares, as que se deriven da aplicación da lexislación vixente, ou por estar en curso o proceso de oposición ou concurso correspondente.

2. A contratación laboral temporal ou mercantil de profesionais para a prestación dos servizos de asesoramento xurídico ou de atención psicolóxica, así como para levar a cabo as funcións de axentes de igualdade ou de fomento do traballo en rede e de dinamización do territorio con enfoque de xénero, sempre que a entidade local non conte con persoal que preste servizos no CIM para a realización das correspondentes funcións.

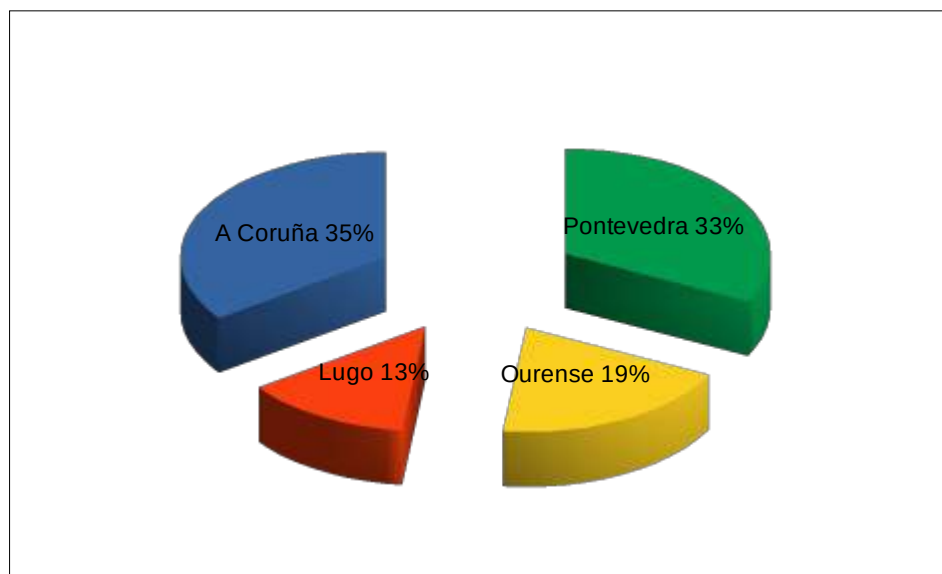
As entidades locais, pola súa proximidade á cidadanía e polo coñecemento da situación específica da súa poboación, son os axentes idóneos para o desenvolvemento de accións tendentes a garantir a igualdade entre mulleres e homes, para previr e erradicar a violencia de xénero, para o establecer as condicións que posibiliten a participación das mulleres en todas as esferas da vida, e para favorecer a conciliación da vida persoal, familiar e laboral de todas as persoas, mulleres e homes.

O crédito total destinado ás axudas para o desenvolvemento deste programa foi de 3.602.620,11 €, cofinanciados polo Fondo Social Europeo nun 80%.

Nº CIMs Por Provincia	
Provincia	Nº CIMs
A Coruña	29

Lugo	11
Ourense	16
Pontevedra	27
Total	83

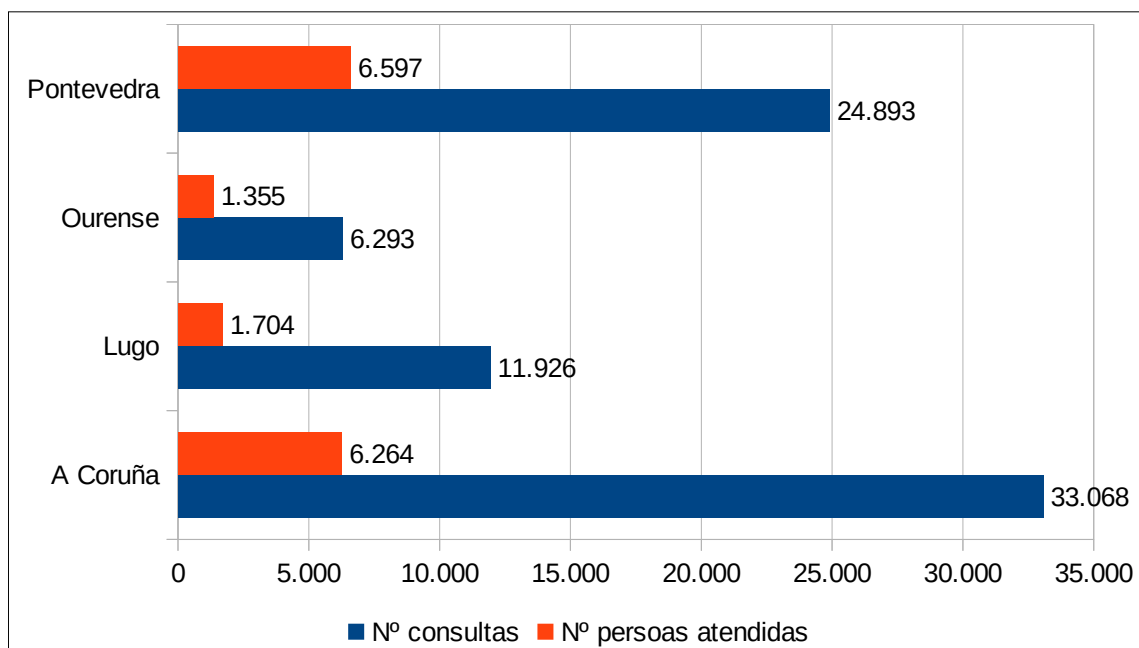
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

**CONSULTAS 2020

Nº de Consultas		
Provincia	Nº consultas	Nº persoas atendidas
A Coruña	33.068	6.264
Lugo	11.926	1.704
Ourense	6.293	1.355
Pontevedra	24.893	6.597
Total	76.180	15.920

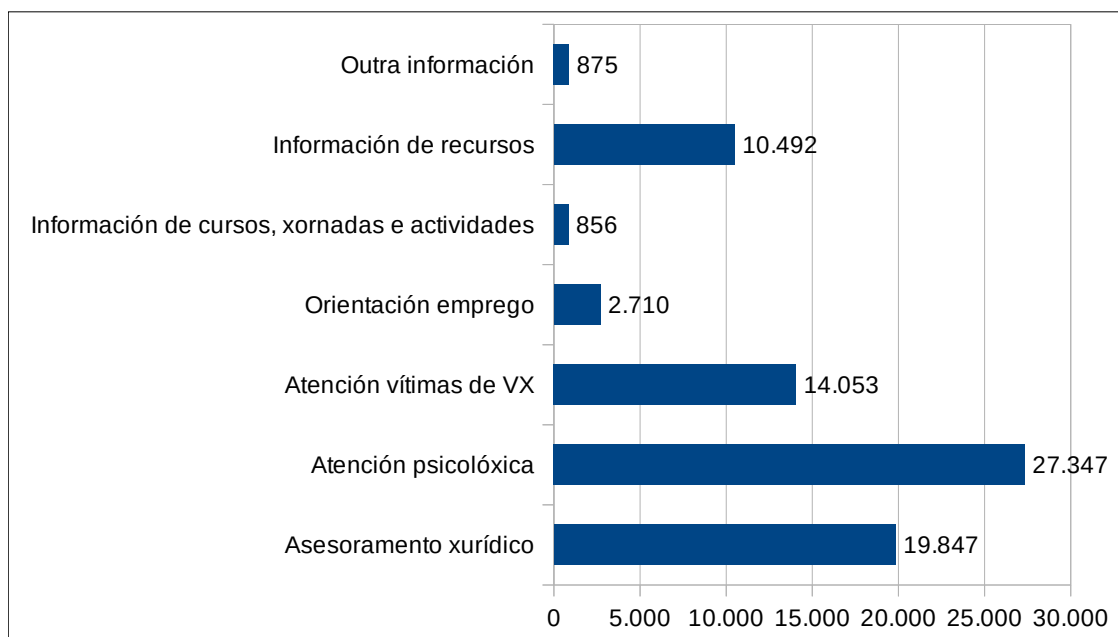
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de consultas por área

Área	Nº de consultas
Asesoramento xurídico	19.847
Atención psicolóxica	27.347
Atención vítimas de VX	14.053
Orientación Emprego	2.710
Información de cursos, xornadas e actividades	856
Información de recursos	10.492
Outra información	875
Total consultas	76.180

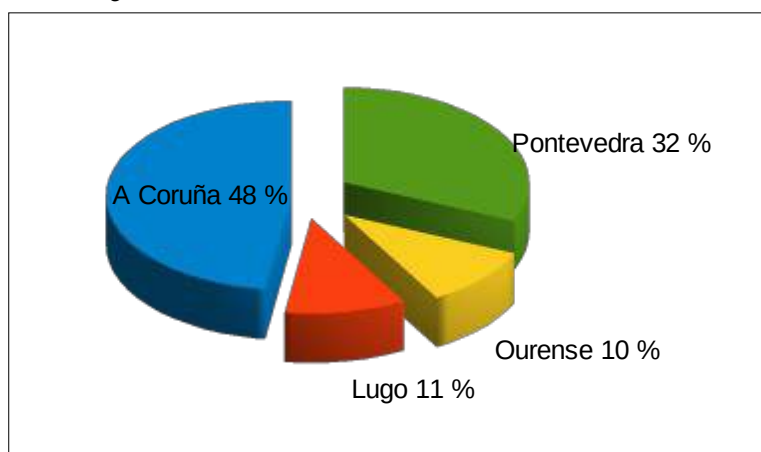
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

■ Consultas específicas por violencia de xénero

Consultas específicas por violencia de xénero	
Provincia	Nº consultas
A Coruña	6.706
Lugo	1.486
Ourense	1.420
Pontevedra	4.441
Total	14.053

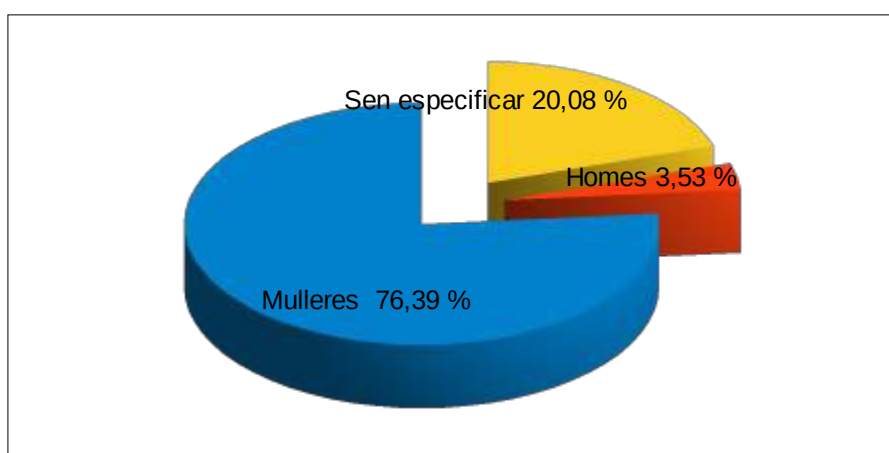
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Características das persoas consultantes

Sexo das persoas consultantes	
Mulleres	12.161
Homes	562
Sen especificar	3.197
Total	15.920

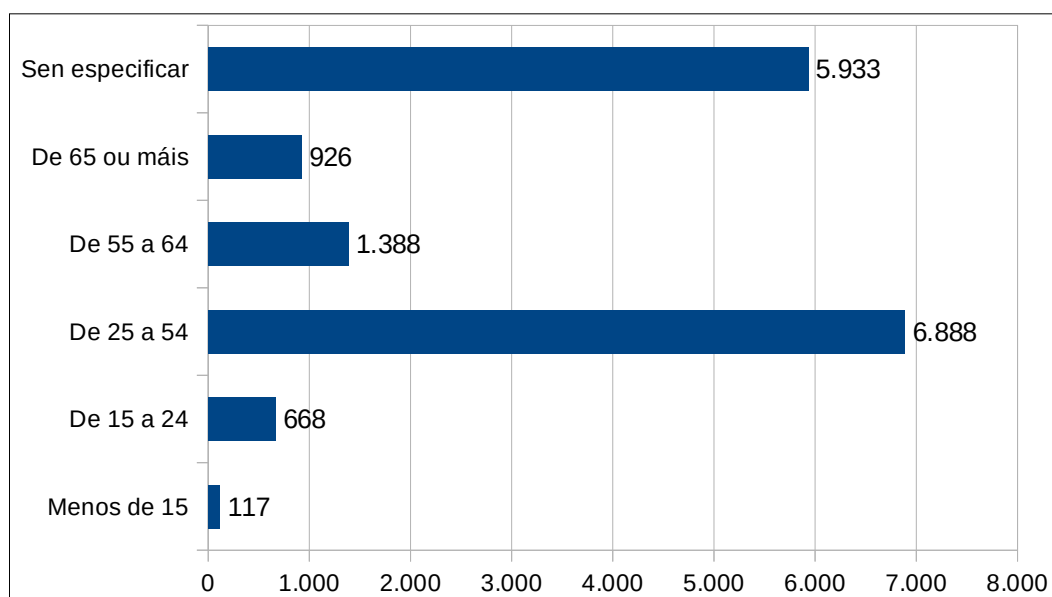
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Consultantes por idade

Idade	
Menos de 15	117
De 15 a 24	668
De 25 a 54	6.888
De 55 a 64	1.388
De 65 ou máis	926
Sen especificar	5.933
Total	15.920

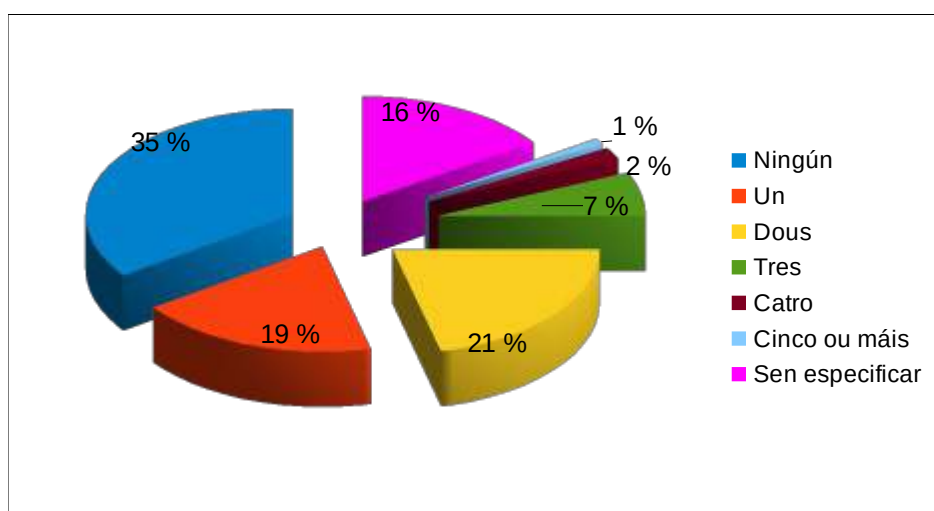
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Consultantes por nº de fillos e fillas

Nº de fillas / fillos	
Ningún	5.542
Un	3.020
Dous	3.354
Tres	1.088
Catro	300
Cinco ou máis	144
Sen especificar	2.472
Total	15.920

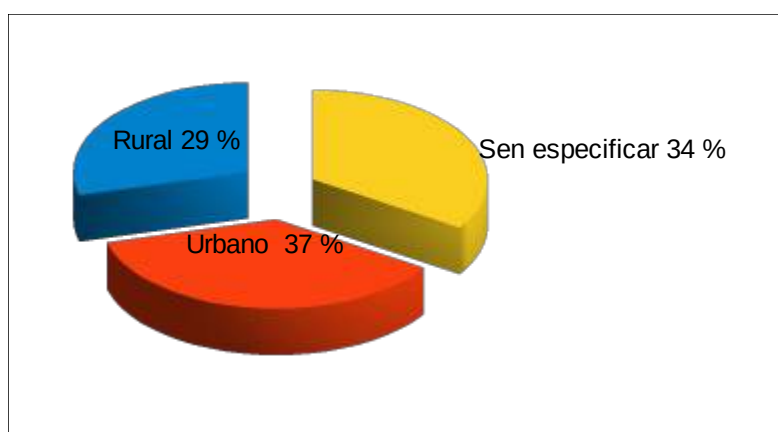
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade, Xunta de Galicia

Consultantes por hábitat

HABITAT	
Rural	4.653
Urbano	5.833
Sen especificar	5.434
Total	15.920

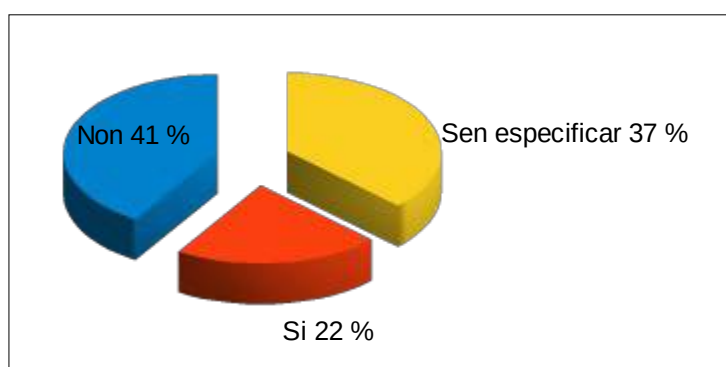
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

▪ Consultantes por situación laboral

TRABALLA	
Non	6.538
Si	3.456
Sen especificar	5.926
Total	15.920

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

■ **Atención integral a persoas en situación de explotación sexual e/ou vítimas de trata de seres humanos con fins de explotación sexual e/ou laboral**

No Diario Oficial de Galicia do 3 de xaneiro de 2020 (nº 2 do 3 de xaneiro) publicouse a Resolución do 22 de novembro de 2019, da Secretaría Xeral da Igualdade, pola que se establecen as bases que rexerán a concesión de subvencións a entidades de iniciativa social sen ánimo de lucro para o desenvolvemento de proxectos de atención social integral dirixidos a persoas en situación de explotación sexual, preferentemente inmigrantes, e/ou vítimas de trata de seres humanos con fins de explotación sexual e/ou laboral, na Comunidade Autónoma de Galicia, cofinanciada polo Fondo Social Europeo, e se procede á súa convocatoria para o ano 2020. A finalidade destas axudas é a de apoiar a recuperación e a integración social e laboral destas persoas.

Ás subvencións obxecto desta convocatoria destinouse un orzamento total de catrocentos cincuenta mil euros (450.000 €).

Os proxectos subvencionados debían incluír algunha das actuacións do seguinte tipo:

- a) Atención inicial nos chamamentos realizados polas autoridades competentes- xudiciais, fiscais e policiais-, para a atención inmediata ás vítimas de trata de seres humanos con fins de explotación sexual e/ou laboral en asistencia social, legal ou psicolóxica.
- b) Asesoramento social e actuacións de apoio directo nas relacións coas distintas entidades, organismos e servizos para a realización de trámites administrativos de diversa índole: sociais, sanitarios, policiais, xudiciais, laborais, de formación, etc., e que permitan ás persoas beneficiarias iniciar o seu proceso de normalización social, así como atención, información e asesoramento continuado sobre os recursos; e acompañamento, apoio e seguimento no proxecto persoal de cada persoa usuaria.
- c) Atención psicolóxica, para abordar posibles trastornos emocionais e/ou condutuais e na procura da súa recuperación persoal.
- d) Asesoramento xurídico sobre os seus dereitos e deberes, así como para a tramitación de procedementos administrativos de diversa índole: autorizacións de residencia e traballo, revogacións de ordes de expulsión, reagrupamento familiar, retorno ao país de orixe, cuestións laborais e civís, procesos de denuncia, xestións policiais, procesos penais, etc.
- e) Orientación e asesoramento laboral, incluídas as actividades formativas: como formación básica (habilidades sociais, alfabetización, economía doméstica, etc.) e formación prelaboral e laboral, coa finalidade de facilitar e mellorar a súa empregabilidade e a súa inserción laboral.

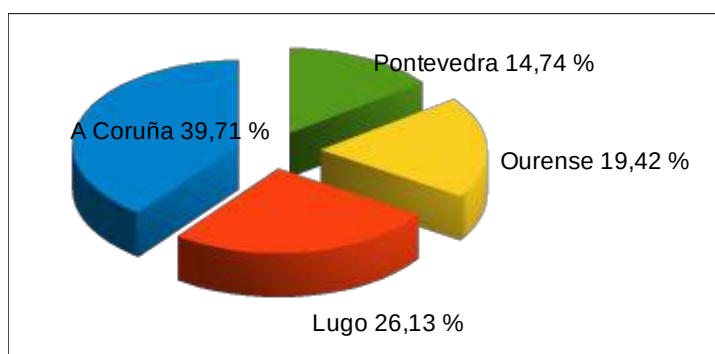
- f) Atención e asesoramento en traballo de rúa, co obxectivo de achegamento a aqueles lugares onde se poden atopar persoas vítimas de trata de seres humanos, en situación de explotación, para establecer encontros iniciais, achegándolles información sobre os recursos existentes e/ou información hixiénico-sanitaria, xurídica, social etc, de xeito que se permitan o seu acceso as actuacións normalizadas previstas neste artigo.

A través da Resolución do 7 de abril de 2020, da Secretaría Xeral da Igualdade, déuselle publicidade ás axudas concedidas ao abeiro da antedita Resolución do 22 de novembro de 2019 (DOG nº 68, do 7 de abril).

Datos de persoas participantes nos programas desenvolvidos no ano 2020:

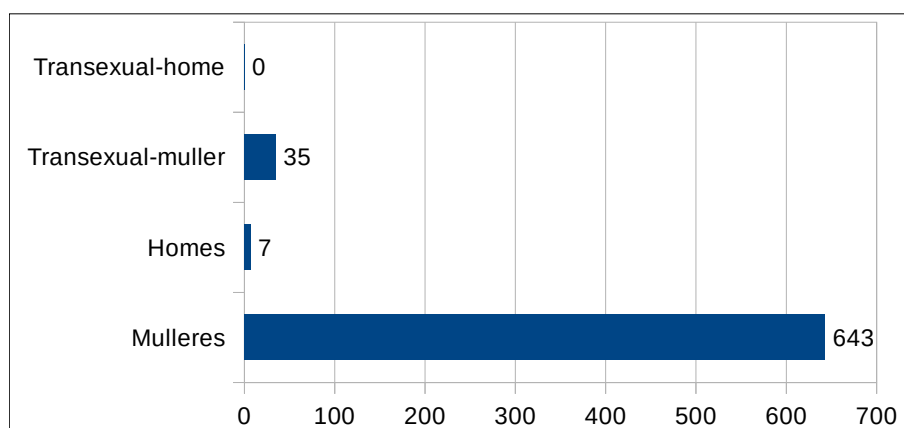
Persoas participantes por provincia	
Provincia	Nº persoas
A Coruña	272
Lugo	179
Ourense	133
Pontevedra	101
Total	685

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

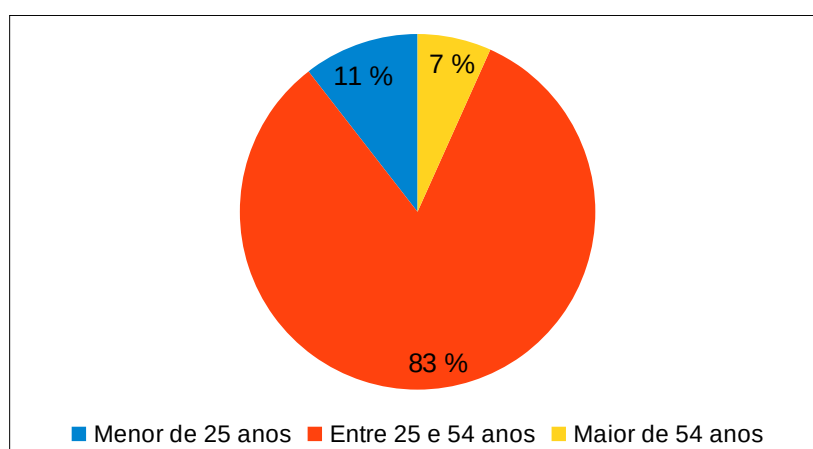
Persoas participantes por sexo	
Sexo	Nº persoas
Mulleres	643
Homes	7
Transexual-muller	35
Transexual-home	0
Total	685

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

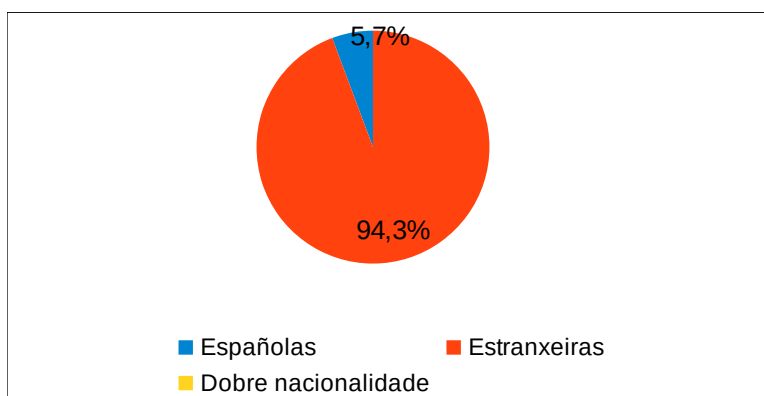
Persoas participantes por idade	
Idade	Nº persoas
Menor de 25 anos	72
Entre 25 e 54 anos	567
Maior de 54 anos	46
Total	685

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Persoas participantes por nacionalidade	
Nacionalidade	Nº persoas
Españolas	39
Estranxeiras	646
Dobre nacionalidade	0
Total	685

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

País	Nº
Albania	1
Angola	1
Arxentina	4
Bolivia	4
Brasil	224
Chile	1
China	1
Colombia	132
Congo	1
Costa de Marfil	1
Costa Rica	1
Cuba	8
Ecuador	4
España	39
Guinea Bissau	1
Guatemala	6
Honduras	8
Italia	1
Marrocos	3
Nicaragua	11
Nixeria	11
Panamá	1
Paraguai	20
Perú	14
Portugal	8
República Dominicana	93
Romanía	27
Uruguai	2
Venezuela	57
Total	685

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

• **Accións de sensibilización e prevención así como de atención e apoio a vítimas de violencia sexual e trata, preferentemente inmigrantes, residentes na Comunidade Autónoma de Galicia.**

No ano 2020 a da **Secretaría Xeral da Igualdade**, asinou convenios de colaboración con oito entidades sen ánimo de lucro, pertencentes á Rede Galega contra a Trata, para o desenvolvemento de accións de sensibilización e prevención así como de atención e apoio que contribúan á transmisión de valores igualitarios e á ruptura de estereotipos de xénero, fundamentalmente entre as mulleres inmigrantes, así como accións de información, a través de todas as vías que favorezan o coñecemento dos recursos e servizos existentes para a atención ás vítimas da violencia sexual e trata, realizando a máxima difusión dos mesmos entre a poboación inmigrante.

A Rede galega contra a Trata, está formada por entidades con experiencia contrastada de moitos anos de traballo con mulleres inmigrantes vítimas de trata con fins de explotación sexual e/ou laboral, e que desenvolven en Galicia accións que teñen como fin promover a participación e integración activa destas vítimas na vida social, laboral, económica a través de programas específicos de atención integral de acollida, axuda psicolóxica, xurídica e asistencia directa.

A través das accións desenvolvidas ao abeiro destes convenio atendéronse de xeito directo a un total de 112 persoas:

PROVINCIA	Nº de beneficiarias
A CORUÑA	65
LUGO	23
OURENSE	14
PONTEVEDRA	10
TOTAL	112

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Ademais realizáronse diferentes accións de sensibilización e prevención como foi a organización e desenvolvemento da IX Xornada da Rede galega contra a trata, que tivo lugar o 15 de outubro de 2020 co título “A prostitución: unha forma de Violencia de Xénero”, aínda que se centrou na situación de especial vulnerabilidade deste colectivo como consecuencia da pandemia da COVID19.

•Atención de emerxencia a ás vítimas de trata de seres humanos e/ou de explotación sexual, derivada do estado de alarma sanitaria por Covid19,no marco do Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero.

O estado de alarma sanitaria declarado o 14 de marzo de 2020 provocou unha situación de especial vulnerabilidade para as mulleres vítimas de trata de seres humanos e de explotación sexual, emerxendo situacións de absoluta desprotección. O estado de perigo que viven estas mulleres agravouse dado que en ocasións o confinamento lles impide comunicarse e se atopan con maiores dificultades para o acceso ao sistema sanitario e aos recursos para as súas necesidades básicas. Por isto a Secretaría Xeral da Igualdade estableceu convenios de colaboración coas entidades da Rede galega contra a trata, coa finalidade de dar un apoio de emerxencia ás vítimas de trata de seres humanos e/ou de explotación sexual, para cubrir necesidades básicas e puntuais, como o aloxamento, alimentación, hixiénico-sanitarias, de transporte e telecomunicación.

A través destes convenio atendéronse de xeito directo a un total de 194 persoas:

PROVINCIA	Nº de beneficiarias
A CORUÑA	106
LUGO	43
OURENSE	36
PONTEVEDRA	9
TOTAL	194

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

■ **Servizo de Teletradución a 51 idiomas**

A **Secretaría Xeral da Igualdade**, dun xeito gratuíto, ten dende o ano 2011, a disposición do Teléfono da Información ás Mulleres, dos centros de información ás mulleres que constitúen a rede de CIMs de Galicia, da Rede Galega de Acollemento, e ás ONGs que desenvolven a súa actividade solidaria neste eido, un servizo de teletradución a 51 idiomas.

Este servizo supón un avance cualitativo en resposta á diversidade poboacional motivada polo aumento da inmigración, o cal obriga á Administración autonómica a mellorar as técnicas para unha eficaz atención ás usuarias, con independencia da súa lingua. A teletradución está pensada para dar apoio a unha parte da poboación que ten dificultades engadidas para acceder aos recursos existentes, formada polas mulleres inmigrantes residentes en Galicia.

A través desta plataforma de teletradución, as mulleres estranxeiras residentes en Galicia terán a seguridade dun acceso axeitado á información e aos recursos dispoñibles, sobre atención psicolóxica, prestacións económicas, centros de acollida ou asesoramento xurídico.

O sistema permite a atención tanto presencial, como telefónica, de xeito que as usuarias se comunican cunha intérprete mediante a nova tecnoloxía implementada, desde calquera centro no que se atopen, ben sexa un CIM, unha casa de acollida ou calquera entidade adherida. No caso de que a consulta sexa telefónica, o sistema permite o establecemento de chamada a tres, para que interactúen a usuaria, a persoa profesional da entidade e a intérprete.

En resposta a ese ofrecemento manifestaron o seu interese en adherirse ao servizo entidades que desenvolven, en Galicia, programas de atención social integral a mulleres vítimas de trata con fins de explotación sexual.

Tamén solicitaron a incorporación ao uso do servizo 62 entidades locais, con centros de información ás mulleres e casas de acollida para vítimas de violencia de xénero, asinándose os correspondentes convenios de colaboración coa Secretaría Xeral da Igualdade.

Provincia da Coruña

CIM	Provincia
CIM da Coruña	A Coruña
CIM da Laracha	A Coruña
CIM da Mancomunidad de Munic. Comarca de Ordes	A Coruña
CIM de Ares	A Coruña
CIM de Arteixo	A Coruña
CIM de Arzúa	A Coruña
CIM de Boiro	A Coruña
CIM de Carballo	A Coruña
CIM de Culleredo	A Coruña
CIM de Curtis	A Coruña
CIM de Cee	A Coruña
CIM de Coirós	A Coruña
CIM de Ferrol	A Coruña
CIM de Noia	A Coruña
CIM de Outes	A Coruña
CIM de Padrón	A Coruña
CIM de Zas	A Coruña
CIM de Melide	A Coruña
CIM de Muxía	A Coruña
CIM de Negreira	A Coruña
CIM de Santiago De Compostela	A Coruña
CIM de Teo	A Coruña

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Provincia de Lugo

CIM	Provincia
Casa da Muller Lugo	Lugo
CIM de Burela	Lugo
CIM de Mondoñedo	Lugo
CIM de Monforte de Lemos	Lugo
CIM de Pallas de Rei	Lugo
CIM de Ribadeo	Lugo
CIM de Sarria	Lugo
CIM de Vilalba	Lugo
CIM de Viveiro	Lugo

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Provincia de Ourense

CIM	Provincia
CIM da Pobra de Trives	Ourense
CIM de Castro Caldelas	Ourense
CIM de Maceda	Ourense
CIM de Ourense	Ourense
CIM do Barco	Ourense
CIM do Carballiño	Ourense
CIM da Mancomunidad Terra de Celanova	Ourense
CIM da Mancomunidad I.V. do Ribeiro	Ourense
CIM de Viana do Bolo	Ourense
Cim de Verín	Ourense

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Provincia de Pontevedra

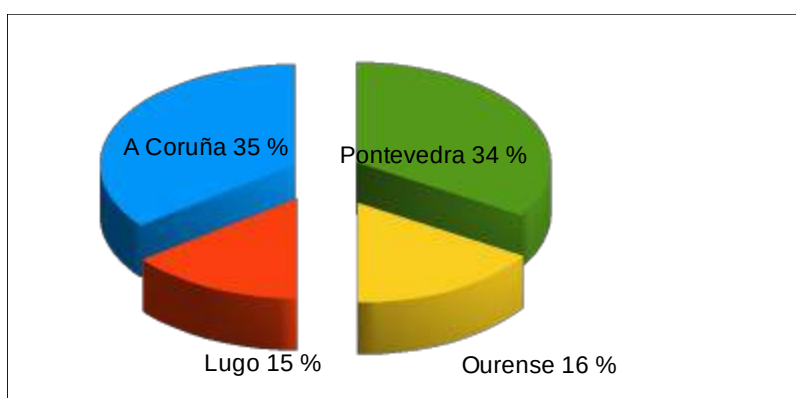
CIM	Provincia
CIM da Estrada	Pontevedra
CIM da Mancomunidad do Salnés	Pontevedra
CIM de Baiona	Pontevedra
CIM de Cangas	Pontevedra
CIM da Lama	Pontevedra
CIM de Gondomar	Pontevedra
CIM de Pontecaldelas	Pontevedra
CIM de Vigo	Pontevedra
CIM do Grove	Pontevedra
CIM do Porriño	Pontevedra
CIM de Lalín	Pontevedra
CIM de Marín	Pontevedra
CIM de Moaña	Pontevedra
CIM de Poio	Pontevedra
CIM de Ponteareas	Pontevedra
CIM de Pontevedra	Pontevedra
CIM de Redondela	Pontevedra
CIM de Sanxenxo	Pontevedra
CIM de Silleda	Pontevedra
CIM de Soutomaior	Pontevedra
CIM de Vilagarcía	Pontevedra

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Tamén fan uso do servizo entidades que desenvolven, en Galicia, programas de atención a mulleres vítimas de trata con fins de explotación sexual, o teléfono de información ás mulleres, o Centro de Recuperación Integral para Mulleres que sofren violencia de xénero e **62 entidades locais** con centros de información ás mulleres e casas de acollida para vítimas de violencia de xénero.

Nº de CIMs con Acceso ao Servizo de Teletradución	
Provincia	Nº
A Coruña	22
Lugo	9
Ourense	10
Pontevedra	21
Total	62

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

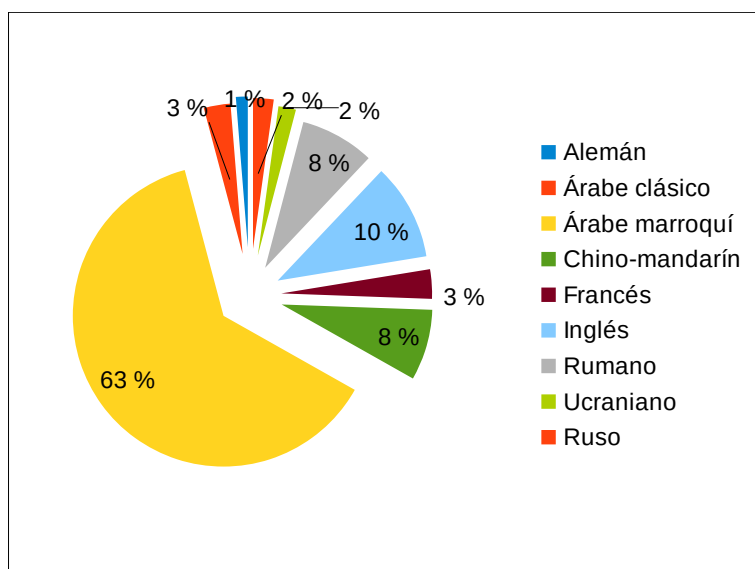

Datos de uso do servizo no ano 2020:

Idiomas utilizados:

Idiomas	Minutos
Alemán	48
Árabe clásico	108
Árabe marroquí	2361
Chino-mandarín	286
Francés	119
Inglés	390
Romanés	300
Ucraino	71
Ruso	83
Total	3766

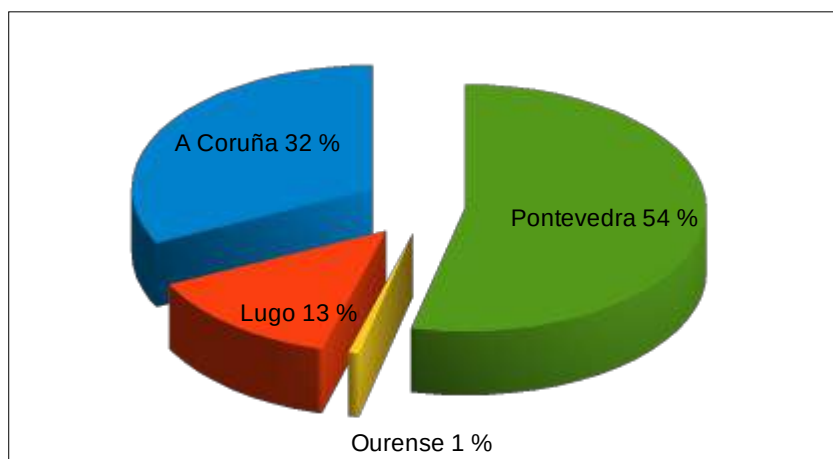
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Uso do servizo por provincias:

Provincia	Total minutos
A Coruña	1215
Lugo	506
Ourense	27
Pontevedra	2018
Total	3766

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Idiomas utilizados por provincia:

A Coruña	
Idioma	Minutos
Alemán	48
Árabe clásico	91
Árabe marroquí	760
Chino-mandarín	20
Francés	60
Inglés	38
Romanés	44
Ucraino	71
Ruso	83
Total	1215

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Lugo	
Idioma	Minutos
Árabe marroquí	53
Inglés	197
Romanés	256
Total	506

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Ourense

Idioma	Minutos
Inglés	27
Total	27

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Pontevedra	
Idioma	Minutos
Árabe clásico	17
Árabe marroquí	1548
Chino-mandarín	266
Francés	59
Inglés	128
Total	2018

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

■ Asesoramento Xurídico online

A **Secretaría Xeral da Igualdade** ten en marcha dende o ano 2011 un servizo de asesoramento xurídico online, accesible a través da páxina web da Secretaría Xeral da Igualdade, onde se ofrece información personalizada e gratuíta ás persoas usuarias, considerando que o asesoramento axeitado constitúe o primeiro paso para saír da situación de violencia.

Con este servizo, a Secretaría Xeral da Igualdade ten o obxectivo de facilitar ás mulleres o coñecemento dos seus dereitos e axudarlles así a que adopten as decisións máis axeitadas en cada momento. Son numerosos os casos de mulleres inmersas en contornos de violencia de xénero que descoñecen os dereitos que as asisten, como abordar a interposición dunha denuncia ou que unha correcta exposición dos feitos e dos fundamentos de dereito ao longo de todo o proceso son determinantes para unha resposta xudicial máis efectiva.

O servizo xurídico online permite ofrecer resposta en tempo real a consultas sobre lexislación, violencia de xénero, conciliación, dereito de familia, agresións ou acoso sexual, entre outras, asegurando a confidencialidade. Tenta clarexarlle ás usuarias cuestións que con frecuencia suscitan dúbidas e polo tanto xeran temor, tales como qué actuacións xudiciais pode iniciar, se é necesario contar sempre coa asistencia de avogado/a e de procurador/a ou que medidas urxentes pode solicitar.

As consultas a través deste servizo poden ser complementarias ás que se prestan de xeito presencial nos 83 Centros de Información ás Mulleres, CIM, repartidos por toda Galicia,

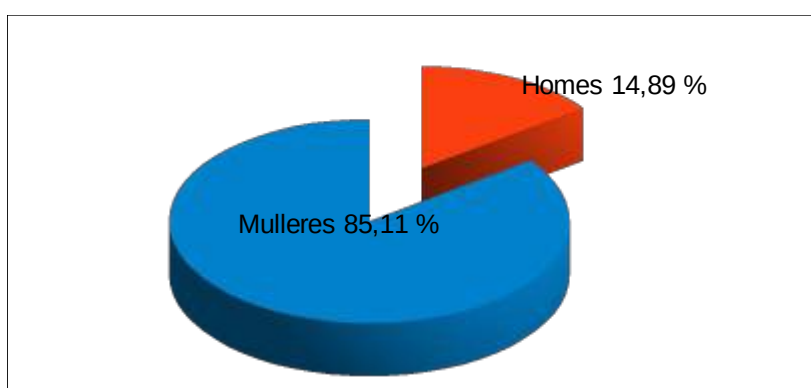
garantindo o anonimato e a confidencialidade cando así o desexe a muller.

No ano 2020 recibíronse un total de 47 consultas a través deste servizo online.

Nº de consultas por sexo das persoas consultantes

Sexo	Nº Consultas	Porcentaxe
Mulleres	40	85,11 %
Homes	7	14,89 %
Total	47	100,00 %

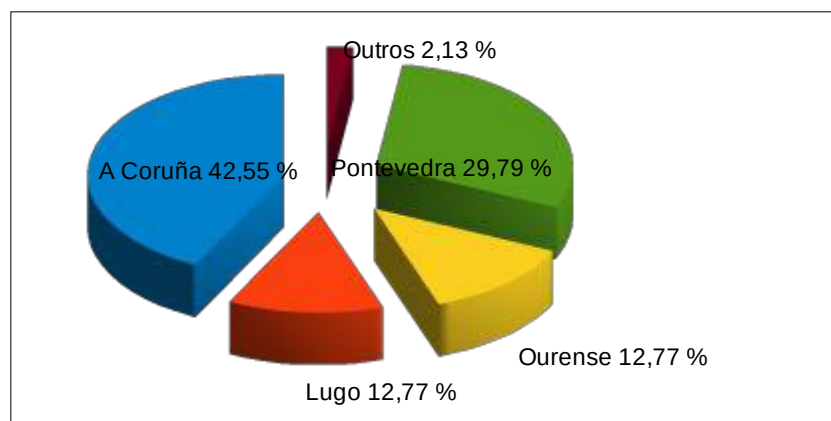
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de consultas por provincia das persoas consultantes

Provincia	Nº consultas	Porcentaxe
A Coruña	20	42,55 %
Lugo	6	12,77 %
Ourense	6	12,77 %
Pontevedra	14	29,79 %
Outros	1	2,13 %
Total	47	100,00 %

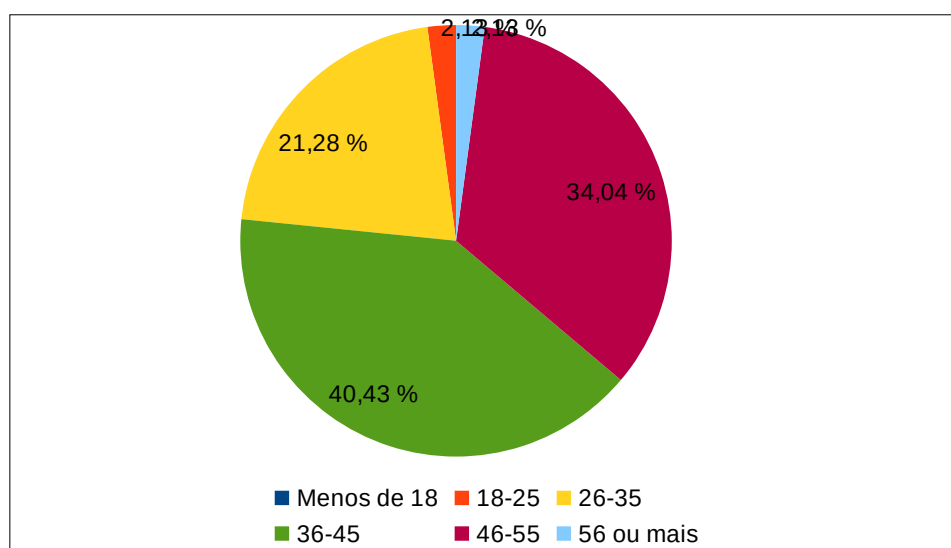
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de consultas por idade das persoas consultantes

Idade	Nº consultas	Porcentaxe
Menos de 18	0	0,00 %
18-25	1	2,13 %
26-35	10	21,28 %
36-45	19	40,43 %
46-55	16	34,04 %
56 ou mais	1	2,13 %
Total	47	100,00 %

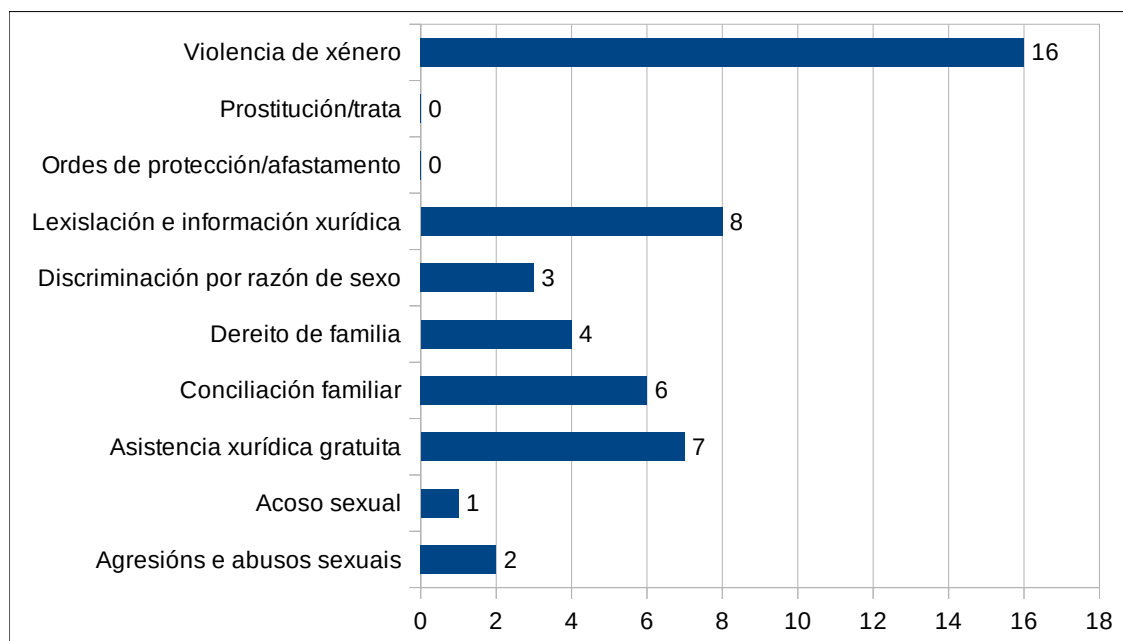
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de consultas segundo tipo de consulta realizada

Tema da consulta	Nº consultas	Porcentaxe
Agresións e abusos sexuais	2	4,26 %
Acoso sexual	1	2,13 %
Asistencia xurídica gratuíta	7	14,89 %
Conciliación familiar	6	12,77 %
Dereito de familia	4	8,51 %
Discriminación por razón de sexo	3	6,38 %
Lexislación e información xurídica	8	17,02 %
Ordes de protección/afastamento	0	0,00 %
Prostitución/trata	0	0,00 %
Violencia de xénero	16	34,04 %
Total	47	100,00 %

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

■ Aplicación EscApp

A aplicación EscApp para dispositivos móbiles, elaborada en 2015 pola **Secretaría Xeral da Igualdade** en colaboración co **Colexio Profesional de Enxeñería Informática de Galicia (CPEIG)**, sigue operativa cor obxectivo de achegar información de utilidade ás mulleres que se atopan nunha situación de violencia de xénero e a

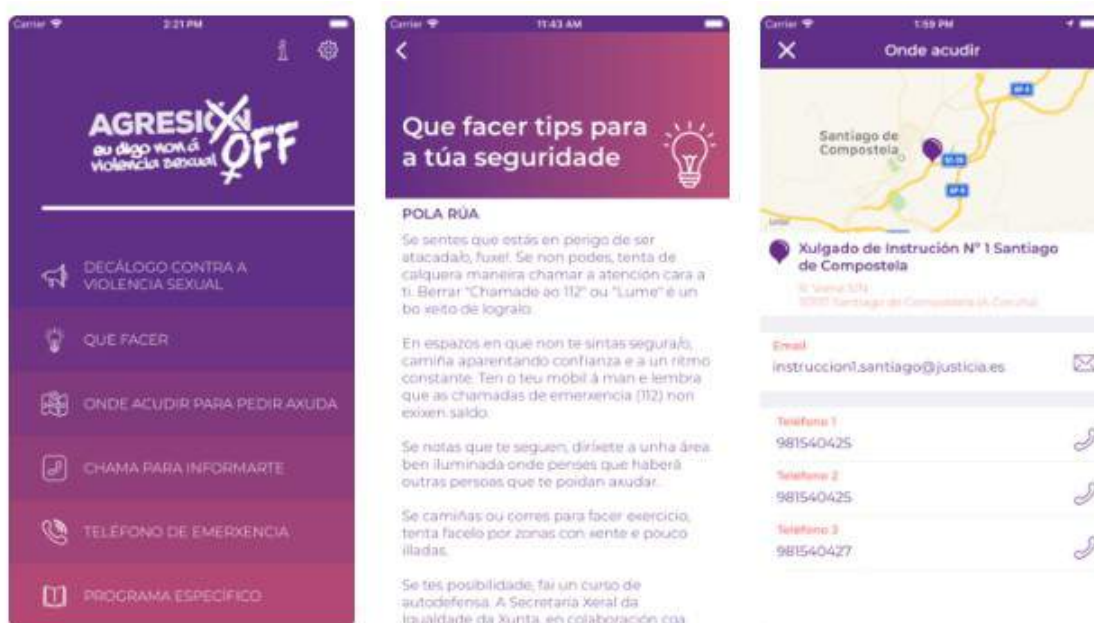
todas as persoas que poidan axudar a rematar con este tipo de situacións.

■ Aplicación Agresión OFF

Tamén a través da colaboración entre o **Colexio Profesional de Enxeñaría Informática de Galicia (CPEIG)** e a Secretaría Xeral da Igualdade creou e puxo en marcha a App “Agresión OFF: Eu digo non á violencia sexual” unha App da Xunta de Galicia, con información útil e consellos para evitar e prever agresións sexuais, así como pautas para saber a onde dirixirse para maior apoio e información, que sigue operativa.

A aplicación inclúe un decálogo contra a violencia sexual; consellos prácticos de como actuar ante posibles situacións de riscos e un directorio de lugares onde acudir e pedir axuda, así como teléfonos e información.

■ Servizos no mapa: Mapa de recursos en liña na área de violencia de xénero

Servizos no mapa é unha aplicación que a Xunta pon a disposición da cidadanía e que ten por obxectivo a localización de servizos da Administración pública, tanto autonómica como estatal e local.

A Secretaría Xeral da Igualdade, en colaboración coa Axencia para a Modernización Tecnolóxica de Galicia-AMTEGA, deseñou e puxo en marcha dentro de Servizos no mapa un apartado específico no que está dispoñible un mapa de recursos en liña na área da violencia de xénero, que contén os datos de localización e contacto de todos os recursos e programas que se desenvolven en Galicia en relación á atención das vítimas da violencia de xénero.

- **“Redes cubrindo Galicia”: Guía de recursos fronte á violencia de xénero en Galicia**

Esta guía pretende achegar información dos recursos existentes en Galicia no eido da violencia de xénero a calquera persoa ou entidade interesada, así como facilitar e axilizar o traballo das persoas profesionais que na nosa Comunidade acompañan e apoian ás mulleres que sofren violencia de xénero, concentrando nunha única ferramenta a descrición dos servizos e programas e os contactos das entidades que integran a rede galega de apoio a vítimas.

Trátase dun documento pioneiro no que se recollen os equipamentos e recursos

destinados a mulleres vítimas de violencia de xénero. Nel pódense consultar todos os servizos dispoñibles organizados por áreas (psicolóxica, social, sanitaria, xurídica, económica, laboral ou protocolos de actuación) que están tamén xeoreferenciados na páxina web da Xunta de Galicia, cun mapa de localización dispoñible na opción “Eservizos: Servizos no mapa”: <https://www.xunta.gal/servizos-no-mapa>.

A información está organizada segundo as seguintes áreas temáticas:

1. Recursos de información e atención integral
2. Recursos de apoio e atención psicolóxica
3. Recursos de apoio social
4. Recursos de aloxamento
5. Axudas económicas xunta de Galicia
6. Outras axudas económicas
7. Recursos de apoio á inserción laboral
8. Recursos de protección e seguridade
9. Recursos no ámbito xudicial
10. Recursos para mulleres vítimas de trata de seres humanos con fins de explotación sexual
11. Protocolos de actuación

Artigo 51:Servizo de atención 24 horas

Servizo de información e atención á cidadanía :Teléfono 900 400 273 de información ás mulleres

O actual Servizo de Información e atención á cidadanía prestado a través do **teléfono 012**, facilita entre outros servizos, información e orientación sobre os recursos existentes para cubrir inicialmente as distintas necesidades das mulleres galegas no ámbito territorial da Comunidade Autónoma de Galicia, dirixindo as súas demandas, se procede, ao

departamento e/ou administración correspondente.

Tamén informa as mulleres nas áreas xurídica, de emprego, de recursos sociais e de atención psicolóxica.

Pero ademais, o servizo está apoiando a derivación das mulleres vítimas de violencia de xénero aos centros de acollida existentes en Galicia, así como a outros centros do resto do territorio nacional, sempre a través das entidades derivantes sinaladas e dentro do horario de referencia establecido. Igualmente, o servizo colabora, a través do desenvolvemento das súas funcións, na prevención, detección e intervención (traslado de vítimas) en situacións de posible risco, abuso e maltrato das mulleres

Incluído polo tanto no Servizo de información e atención á cidadanía, atópase o Teléfono da Muller, un servizo gratuíto, anónimo, que funciona as 24 horas do día e ten cobertura para toda a Comunidade Autónoma. Está atendido por un equipo multidisciplinar, coordinado cos diferentes profesionais de toda Galicia, de forma que calquera muller poida facer unha consulta, tanto en horario laborable como en horario nocturno e en días non laborables ao longo de todo ano.

Desde o Teléfono da Muller infórmase e asesórase sobre cuestións relacionadas coas seguintes materias:

- Violencia de xénero: Malos tratos, vexacións, ameazas, agresións sexuais,
- Acoso sexual.
- Servizos sociais, casas de acollida, centros de información ás mulleres, programas para mulleres desfavorecidas, policía especializada, gabinetes de orientación, centros de planificación ...
- Separacións, divorcios, abandonos do fogar, sentencias incumpridas.
- Cursos ocupacionais, oposicións, bolsas de emprego, creación de empresas.
- Educación pola igualdade, materiais non sexistas, publicidade discriminatoria.
- Apoio ó asociacionismo, xornadas, seminarios, subvencións a asociacións, publicacións.

O Teléfono 900 400 273 de información ás mulleres réxese polas seguintes pautas de actuación: Anonimato e confidencialidade, gratuidade do servizo.

Total chamadas ao teléfono da Muller 900 400 273

Total chamadas	3336
-----------------------	-------------

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Total chamadas por mes

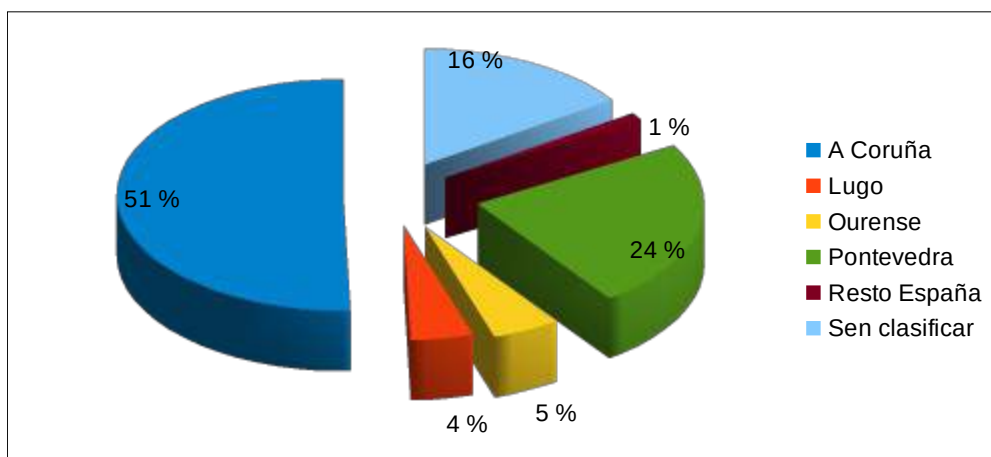
Chamadas por mes	Nº	%
Xaneiro	247	7,4%
Febreiro	250	7,5%
Marzo	301	9,0%
Abril	324	9,7%
Maio	380	11,4%
Xuño	340	10,2%
Xullo	336	10,1%
Agosto	318	9,5%
Setembro	275	8,2%
Outubro	185	5,5%
Novembro	192	5,8%
Decembro	188	5,6%
Total	3336	100,0%

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Total chamadas por provincia

Provincia	Nº consultas	Porcentaxe
A Coruña	1685	51 %
Lugo	149	4 %
Ourense	163	5 %
Pontevedra	785	24 %
Resto de España	36	1 %
Sen clasificar	518	16 %
Total	3336	100 %

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Total chamadas por sexo da persoa usuaria

Sexo	Nº	%
Home	242	7 %
Muller	3048	91 %
NF/NP	46	1 %
Total	3336	100 %

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Total chamadas por nacionalidade da persoa usuaria

Nacionalidade	Nº	%
Españolas	2531	76 %
Estranxeiras	170	5 %
Sen clasificar	635	19 %
Total	3336	100 %

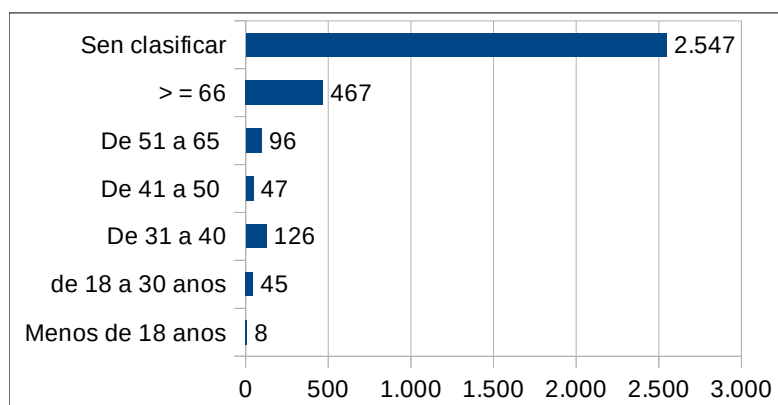
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Total chamadas por idade da persoa usuaria

Idade	Nº	%
< 18	8	0 %
18-30	45	1 %
31-40	126	4 %
41-50	47	1 %
51-65	96	3 %
≥ 66	467	14 %

Sen clasificar	2547	76 %
Total	3336	100 %

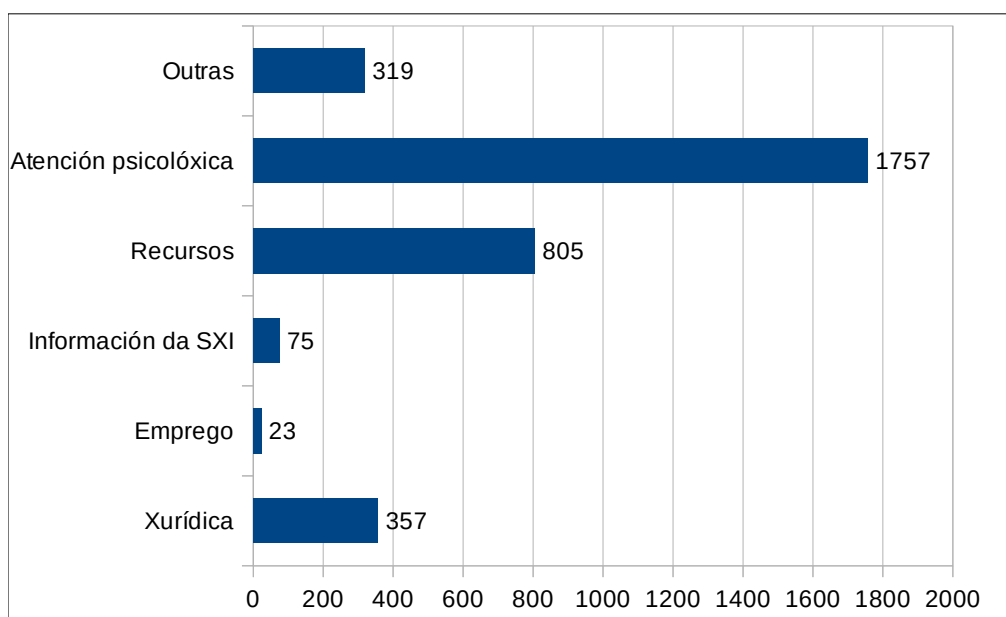
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Total chamadas por tipo de información consultada

Tipo de información consultada	Nº	%
Área xurídica	357	11 %
Área emprego	23	1 %
Secretaría xeral da Igualdade	75	2 %
Recursos	805	24 %
Atención psicolóxica	1757	53 %
Outras	319	10 %
Total	3336	100 %

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Resolución da demanda

Resolución da demanda	Nº	%
Atención directa	3335	100%
Derivación cara outro servizo	1	0%
Total	3336	100%

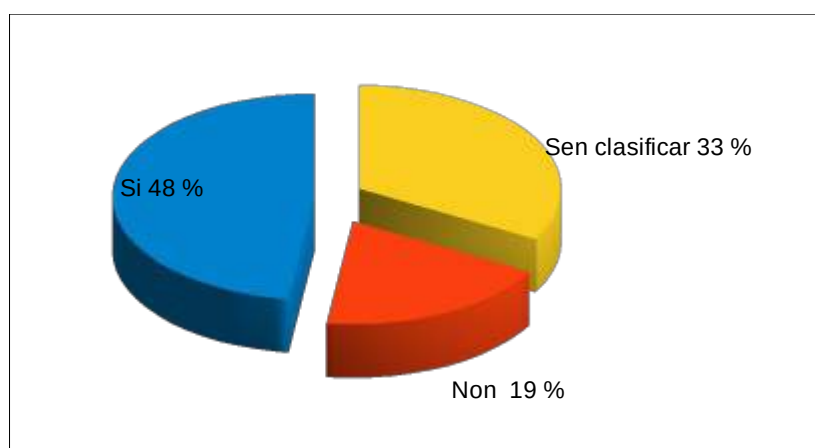
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Reincidencia no uso do servizo (chamou en anteriores ocasións)

Reincidencia no uso do servizo	Nº	%
Si	1599	48 %
Non	631	19 %
Sen clasificar	1106	33 %
Total	3336	100 %

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Artigo 52:Punto de Coordinación das Ordes de Protección de Galicia

En Galicia estableceuse no ano 2004 o Punto de Coordinación de Ordes de Protección (PCOP). Está adscrito á **Secretaría Xeral da Igualdade**, e leva a cabo o seguimento das ordes de protección das mulleres vítimas de violencia, realizando as xestións oportunas ante as diferentes administracións para facilitarlles o acceso aos recursos existentes e ofrecerlles un marco integral de protección.

Dende que o PCOP recibe dende os xulgados as copias das ordes de protección ou medidas cautelares ditadas, inicia un contacto coa beneficiaria a fin de informala do procedemento que se vai seguir, os recursos de que dispón e a comprobación de que a dita OP se cumpre correctamente. No suposto de que existan quebrantamentos, se informa á muller da canle a seguir para interpoñer a correspondente denuncia. A usuaria é informada tamén, se así o desexa, doutros trámites xudiciais como pode ser a separación ou o divorcio, custodia de fillos/fillas, etc. Polo tanto, unha vez recibida a orde de protección, iniciase o contacto coa

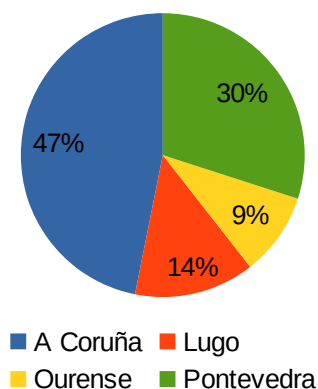
vítima para, coñecendo a súa situación persoal e as súas propias necesidades, informala dos recursos asistenciais e de protección social existentes aos que ten dereito e pode solicitar.

Nº Ordes de Protección recibidas no PCOP

Nº de OP e outras medidas cautelares recibidas no PCOP							
Provincia	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A Coruña	345	307	488	698	668	706	530
Lugo	139	137	168	193	211	223	155
Ourense	64	68	104	218	171	170	107
Pontevedra	268	261	420	542	533	494	339
Total	816	773	1.180	1.651	1.583	1.593	1.131

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Ordes de protección e outras medidas cautelares recibidas no PCOP-2020

Artigo 53: Puntos de Encontro Familiar

Os puntos de encontro familiar son servizos especializados que interveñen profesionalmente dende o ámbito psicosocial naquelas situación de separación familiar nas que os contactos/relacións dos fillos e fillas co pai, nai ou algún outro membro da familia presenta dificultades. Constitúe un lugar neutral no que se leva a cabo a intervención profesional necesaria para que a relación se produza de xeito normalizado.

Os puntos de encontro familiar constitúen un equipamento social, de carácter neutral, especializado para o cumprimento do réxime de visitas establecido pola autoridade competente, que teñen por obxecto favorecer as relación entre as e os menores e as súas familias cando, nunha situación de separación, divorcio, ou noutros supostos de interrupción da convivencia familiar, o exercicio do dereito de visitas se ve interrompido, ou o seu

cumprimento resulta difícil ou conflitivo.

Na Comunidade Autónoma existen actualmente sete puntos de encontro de titularidade pública situados nas cidades de Ferrol, A Coruña, Santiago de Compostela, Lugo, Ourense, Pontevedra e Vigo.

No desenvolvemento das súas funcións os puntos de encontro familiar teñen como obxectivos: favorecer o cumprimento do réxime de visitas como dereito fundamental das e dos menores e a manter a relación con ambos os proxenitores despois da separación; facilitar o encontro das fillas e fillos co proxenitor non custodio e, de ser o caso, coa súa familia extensa; e garantir a seguridade das e dos menores durante o cumprimento do réxime de visitas así como previr situacións de violencia.

Nas súas intervencións os puntos de encontro actúan sempre atendendo aos seguintes principios: interese das e dos menores; voluntariedade; imparcialidade; neutralidade; confidencialidade; non inxerencia; subsidiariedade e temporalidade.

No ano 2020 permanecen abertos 666 casos (**201 por motivo de violencia de xénero**) segundo o seguinte detalle:

Expedientes	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Vigo	Ferrol	Santiago de Compostela	Total
Novos	45	41	41	30	54	9	29	249
Pechados	53	27	37	33	82	32	18	282
Permanecen abertos	64	131	71	61	143	70	126	666
Por violencia de xénero	24	37	24	9	43	20	44	201

Fonte: Consellería de Política Social. Xunta de Galicia

Persoas usuarias		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Vigo	Ferrol	Santiago de Compostela	Total
Menores		90	199	94	91	204	98	177	953
Adultos	Homes	68	177	64	75	157	74	159	774
	Mulleres	92	141	70	94	226	97	173	893

Fonte: Consellería de Política Social. Xunta de Galicia

Tipos de intervención	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Vigo	Ferrol	Santiago de Compostela	Total
Entregas e recollidas	839	1456	1149	1200	2254	1686	890	9.474
Visitas tuteladas	117	58	172	241	962	396	398	2.344
Visitas supervisadas	658	772	195	298	650	203	875	3.651
Total	1.614	2.286	1.516	1.739	3.866	2.285	2.163	15.469

Fonte: Consellería de Política Social. Xunta de Galicia

En 2020, ao abeiro do convenio de colaboración para o desenvolvemento de actuacións do Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero, continuouse co reforzo dos Puntos de Encontro Familiar e elaboración e aplicación de protocolos específicos. No marco desta medida ampliáronse os horarios de atención dos PEF, chegándose á apertura de todos os PEF os 7 días da semana, e tamén se realizaron actividades específicas de formación e sensibilización para os/as profesionais que atenden os puntos de encontro como para as familias usuarias

Nº horas de formación: 80

Nº participantes en accións de formación: 26 (22 mulleres e 4 homes)

Gabinetes de Orientación Familiar (GOF)

Os gabinetes de orientación (GOF) constitúense como un recurso público de carácter multidisciplinar para a atención de conflitos familiares e coa finalidade de servir como un instrumento eficaz na protección da familia de acordo coas competencias atribuídas á **Dirección Xeral de Familia, Infancia e Dinamización Demográfica**.

Como recurso encamiñado a facilitar unha dinámica familiar positiva, a solución de problemas e a toma de decisións, así como a potenciar e desenvolver os recursos familiares, os Gabinetes de orientación familiar abordaran os problemas que poidan xurdir na familia e por extensión nos membros que a compoñen, prestándolles especial atención ao interese superior e á vulnerabilidade das e dos menores, e atendendo nomeadamente:

a) As crises do ciclo vital da familia.

b) As situacións de conflito.

c) A viabilidade adaptativa do grupo familiar: apoio, protección e desenvolvemento.

Por outra banda, os GOF constitúen un dispositivo en estreito contacto cos equipos de atención ao menor, colaborando con eles na atención ás familias de menores susceptibles de ser sometidos a medidas de protección.

Estes gabinetes, dependentes das xefaturas territoriais da **Consellería de Política Social**, están integrados por especialistas en traballo social, dereito e psicoloxía.

Entre os seus obxectivos destácanse:

- Informar e asesorar tecnicamente ás familias sobre as problemáticas sociais, psicolóxicas e xurídicas nas que se puidesen atopar.
- Proporcionar ás familias o acceso a recursos axeitados para o desenvolvemento de canles normalizados de convivencia.
- Dotar as familias das habilidades necesarias para enfrontar as súas necesidades.
- Evitar a instrumentalización das/os fillas/os, ante as diferentes situacións de conflitividade.
- Fomentar o mantemento da cooperación parental como protectora da imaxe que as/os fillas/os teñen dos seus proxenitores.
- Informar, asesorar e prestar asistencia psicolóxica ás mulleres, particularmente a aquelas que se atopen inmersas en procesos de conflitividade familiar.

Os niveis de atención dos Gabinetes de orientación familiar, segundo a Lei 3/2011, do 30 de xuño, de apoio á familia e á convivencia de Galicia, son os que a continuación se relacionan:

a) Informativo, facilitándolles ás familias a información necesaria para favorecer unha mellor comprensión do medio e dos recursos dispoñibles.

b) Educativo e formativo, proporcionándolles ás familias os medios necesarios para o desenvolvemento integral das súas funcións e das súas habilidades, fortalecendo os vínculos do sistema familiar e facilitando que a dinámica individual e familiar sexa creativa, eficaz e enriquecedora.

c) Preventivo, de preparación perante as distintas etapas ou situacións polas que pasan as familias no seu ciclo vital.

d) Axuda persoal e emocional, ofrecendo atención e acompañamento en calquera momento da vida e, en especial, nos momentos de crises provocadas por desgrazas inesperadas, tanto formal a través da terapia familiar coma informal a través das redes de axuda mutua ou grupos de apoio familiar.

e) Orientación, acompañando as familias, ofrecendo asesoramento para a toma de decisións, a resolución de conflitos e a mobilización dos recursos propios e do contorno, así como no proceso de planificación de apoios.

f) Terapia e tratamento co fin de superar os dinamismos disfuncionais das familias, facendo posible o seu progreso e a súa adaptación.

Os datos correspondentes ao ano 2020 son os seguintes:

Demandas	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Recibidas	75	81	95	85	336
Reorientadas	15	0	0	1	16
Atendidas	75	81	95	85	336

Da totalidade das demandas atendidas 5 o foron por problemática relativa á violencia de xénero

En xullo de 2012 púxose en marcha o GOF VIRTUAL, co que se pretende proporcionar ás familias ou a calquera persoa interesada, información e asesoramento gratuíto por parte de profesionais especializados no ámbito da familia e infancia sobre diversas cuestións: servizos, recursos sociais, programas, disposicións legais, etc., pero sen entrar en ningún momento a dar directrices técnicas sobre pautas de comportamento.

Este servizo está dispoñible na páxina web <http://familiasgalegas.org/>, no apartado “GABINETES DE ORIENTACIÓN FAMILIAR”, dentro do menú principal.

Ao longo do ano 2020 recibíronse 16 consultas, das cales 11 foron de mulleres e 5 de homes.

Artigo 54: Creación de oficinas de atención ás vítimas dos delitos

En relación coa previsión do artigo 54, mediante a Resolución do 15 de setembro de 2008, da Dirección Xeral de Xustiza, constituíronse os servizos comúns de atención á cidadanía e asistencia á vítima.

A Lei 4/2015, do 27 de abril, do Estatuto da vítima do delito, en liña coa normativa europea na materia e coas demandas que formula a nosa sociedade, pretende, partindo do recoñecemento da dignidade das vítimas, a defensa dos seus bens materiais e morais e, con iso, os do conxunto da sociedade.

As disposicións da devandita Lei aplícanse ás vítimas de delitos cometidos en España ou que poidan ser perseguidos en España, con independencia da súa nacionalidade, de se son maiores ou menores de idade ou de se gozan ou non de residencia legal.

Nela recóllense unha serie de disposicións relativas á organización e funcionamento das Oficinas de Asistencia ás Vítimas e introdúcese distintas previsións para reforzar a coordinación entre os distintos servizos que realizan funcións en materia de asistencia ás vítimas.

Existen oficinas na Coruña, Santiago de Compostela, Ferrol, Lugo, Ourense, Pontevedra e Vigo.

Estes servizos prestan atención á cidadanía e ás vítimas, incluíndo os delitos en materia de violencia de xénero, desenvolvendo a súa actividade baixo os principios de transparencia, información e atención axeitada.

No ano 2018 desde a Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza, a través da Secretaría Xeral da Igualdade, subscribiuse un convenio de colaboración co Colexio Oficial de Psicoloxía de Galicia para o desenvolvemento dun programa piloto de apoio ea asistencia psicolóxica especializada nas oficinas de asistencia a vítimas e ao cidadán.

A finalidade deste programa foi o apoio e a asistencia psicolóxica especializada nas Oficinas de Atención á Vítima e ao Cidadán existentes nos xulgados de A Coruña, Ferrol, Santiago, Lugo, Ourense, Pontevedra e Vigo a través de persoal especializado e seleccionado polo Colexio Oficial de Psicoloxía de Galicia.

A atención prestada incluía a súa avaliación e tratamento, e/ou a derivación, se é o caso, a outros recursos sanitarios ou asistencias, axustados ás necesidades de cada unha delas. No caso de vítimas da violencia de xénero procurando manter a coordinación permanente co Centro de Información ás Mulleres ou servizos sociais correspondentes para o deseño e elaboración dun plan de apoio individualizado, así como coas forzas e corpos de seguridade competentes. No ano 2019, as psicólogas e psicólogos das Oficinas pasaron a formar parte do persoal propio da administración autonómica.

No ano 2020, ao abeiro do Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero, seguindo a liña iniciada en 2019, continuouse coa contratación de 7 traballadoras/es sociais para desempeñar o seu traballo nas 7 Oficinas de atención á cidadanía e á vítima existentes en Galicia, situadas nas localidades da Coruña, Lugo, Ourense, Pontevedra, Ferrol, Santiago e Vigo.

O resultado desta actuación supón o impulso da actividade propia destas oficinas, que se centra en:

- Informar as vítimas dos seus dereitos.
- Informar as vítimas sobre os procedementos para a interposición de denuncias
- Facilitar información ás vítimas sobre o estado dos procedementos que lles afectan
- Acompañar ás vítimas nas dilixencias xudiciais, cando así o soliciten
- Informar as vítimas sobre as axudas que lles poidan corresponder como consecuencia do delito, así como apoialas na súa tramitación
- Prestarlles asistencia psicolóxica
- Orientar á vítima sobre os recursos sociais existentes e facilitarlles o seu acceso

As Oficinas dispensan unha orientación xeral ás vítimas, facilitándolles información ao longo do proceso penal, apoiándoas e facendo un seguimento ao longo de todo ese proceso, complementando estas accións con programas de intervención psicolóxica e social especialmente para as vítimas de violencia de xénero por ser especialmente vulnerables.

Nº aproximado de mulleres vítimas de violencia de xénero atendidas: 132

Artigo 55: Titularidade e Xestión dos servizos

Os servizos de asistencia social integral que conforman na CCAA de Galicia o sistema de protección e asistencia integral para as mulleres en situación de violencia de xénero son na súa inmensa maioría de titularidade pública, ben municipal ben autonómica, sendo a Xunta de Galicia a que realiza as funcións de coordinación e supervisión de recursos e servizos, seguindo as directrices marcadas pola lexislación vixente, e garantindo así mesmo, a equidade territorial.

Ademais, e de acordo co disposto neste apartado da lei 11/2007, a Xunta de Galicia establece fórmulas de colaboración con entidades sen fin de lucro, sempre coa finalidade de garantir unha protección e asistencia axeitada ás mulleres que sofren violencia de

xénero. Ao longo deste informe detállanse en cada apartado, todas e cada unha das anteditas fórmulas de colaboración que se estableceron durante o exercicio 2019.

Artigo 56: Confidencialidade da información

A Xunta de Galicia, a través de todos os seus departamentos con competencias en accións de protección e asistencia integral ás mulleres que sofren violencia de xénero, ten adoptadas as medidas necesarias para garantir a confidencialidade da información relativa a estas situación, sempre segundo o establecido no Regulamento (UE) 2016/679 do Parlamento Europeo e do Consello do 27 de abril de 2016, relativo á protección das persoas físicas no que respecta ao tratamento de datos persoais (Regulamento Xeral de protección de datos), na Lei orgánica 3/2018, do 5 de decembro, de protección de datos persoais e garantía dos dereitos dixitais, e demais normativa concordante.

DISPOSICIÓNS ADICIONAIS

Primeira: Modificación da Lei 4/2001, do 31 de maio, reguladora da mediación familiar.

Segunda: Acordos interinstitucionais e instrumentos de colaboración.

Terceira: Competencias en materia de violencia de xénero da Policía de Galicia.

Cuarta: Información ao Parlamento de Galicia

Quinta: Creación do Consello Galego das Mulleres.

Sexta: Creación do Observatorio galego da violencia de xénero.

Sétima: Creación da Comisión Interdepartamental de igualdade.

Oitava: Informes sobre o grao de desenvolvemento e repercusión económica desta Lei.

Novena: Modificación da Lei 9/1991, do 2 de outubro, galega de medidas básicas para a inserción social

Décima: dotación orzamentaria.

Disposición Adicional Primeira: Modificación da Lei 4/2001, do 31 de maio, reguladora da mediación familiar.

Modificación en vigor.

Sinalar en todo caso, que a lexislación vixente en materia de violencia de xénero, prohibe de maneira expresa a mediación nestes casos.

Disposición Adicional Segunda: Acordos interinstitucionais e instrumentos de colaboración.

- **Plan de reforzo para o apoio das vítimas de violencia de xénero durante o estado de alarma por COVID19**

A Xunta de Galicia puxo en marcha un Plan de Reforzo para o apoio das vítimas da violencia de xénero durante o estado de alarma por covid19, con varias medidas de reforzo para o apoio ás mulleres vítimas de violencia machista, dado que a situación de confinamento domiciliario provocada polo coronavirus podería xerar un aumento dos conflitos por perfís violentos. Tratábase de que as medidas habilitadas mitigasen esas situacións pese o illamento, e que as mulleres se sentisen acompañadas e protexidas

No Plan de reforzo da atención das vítimas da violencia machista, durante o período de duración do estado de alarma, incluíanse as seguintes medidas:

- 1- O Servizo de atención telefónico da Xunta de Galicia 900 400273 (24 hs) funcionará con normalidade todos os días da semana as 24 horas do día.

- 2- O Servizo de atención de Asesoramento Xurídico en liña segue operativo con normalidade.
- 3- Os Servizos de apoio psicolóxico manterán operativas as terapias, ben en atención presencial ben a través de sesións telemáticas sempre que sexa posible, ou con seguimentos telefónicos .
- 4- O Servizo de apoio psicolóxico a vítimas de violencia sexual segue operativo a través de teléfono, correo electrónico e skype, priorizando o mantemento e o contacto permanente con todas as usuarias.
- 5- O Servizo de quenda de garda psicolóxica permanente para apoio nos momentos iniciais de presentación de denuncia ou apoio en sede xudicial, segue operativo e prestarase ben en atención presencial cando sexa viable, ben en atención telefónica.
- 6- O Punto de Coordinación de Ordenelas de Protección seguirá realizando seguimentos telefónicos permanentes coas vítimas con medidas de protección activas así como contactando con todas aquelas mulleres ás que durante este período de alarma dítenlle medidas de protección, para informais e asesoralas da situación actual dos recursos
- 7- Os Servizos de apoio psicolóxico e social nas Oficinas de Atención ás Vítimas en sede xudicial seguen operativos, tanto en atención presencial cando así o requira a autoridade xudicial como a través de contacto telefónico permanente.
- 8- Os servizos de carácter administrativo están operativos en liña, por teléfono e por correo electrónico , e todas as axudas económicas seguirán tramitándose a través da sede electrónica da Xunta de Galicia.
- 9- O Centro de Recuperación Integral para mulleres que sofren violencia de xénero, adscrito á Secretaría xeral da Igualdade, manterá o contacto permanente coas súas usuarias e apoiará e reforzará a través das profesionais do centro os servizos de apoio psicolóxico e social de cantas mulleres puidéranos precisar.
- 10- O Centro de Emerxencia de Vigo, adscrito á Xunta de Galicia funcionará con normalidade no acceso das vítimas residentes en Galicia ata completar capacidade. Non se aceptarán durante o período de alarma, ingresos de mulleres procedentes doutras CCAA.
- 11- Axilizarase todo o posible a apertura en emerxencia dun novo recurso de acollida, que dea resposta ás posibles situacións críticas.

12- Propoñeráse aos Centros de Acollida de titularidade municipal (A Coruña, Ferrol, Culleredo e Lugo), a acollida das mulleres vítimas de violencia de xénero residentes en Galicia que o precisen, ata completar a capacidade de cada centro.

13- Propoñeráse os Centros de Acollida de titularidade de Ong e Entidades Sociais (Ourense e Burela), a acollida das mulleres vítimas de violencia de xénero residentes en Galicia que o precisen, ata completar a capacidade de cada centro.

14- Se a Xunta de Galicia constata que as prazas de acollida para mulleres vítimas de violencia de xénero non son suficientes durante o período de alarma, poñerá en marcha recursos alternativos e temporais de acollemento para garantir a seguridade de todas as mulleres.

Así e sempre que sexa preciso:

- Destinaranse hostais ou pensións para acollemento temporal dentro do acordo conseguido entre a Xunta de Galicia e as Federacións de empresas hostaleiras.

Nestes casos constituiríanse grupos de intervención e apoio psicolóxico, social e de asesoramento xurídico, en coordinación cos Centros de Información á Muller e cos Colexios profesionais implicados e que contan con persoal especializado na materia

15- O servizo de traslado das vítimas os centros de acollida que a Xunta de Galicia facilita a través da colaboración coa Federación Galega do Taxi (FEGATAXI), continuará prestándose e poderase ampliar a outro tipo de traslados inescusables que precisen as mulleres vítimas.

16- O Bono de alugueiro social que a administración galega ten a disposición das vítimas de violencia de xénero poderá ampliarse ata chegar a asumir a Xunta de Galicia o pago do 100% do alugueiro durante 1 mes, para mitigar o impacto económico que o estado de alarma declarado poida ter sobre as vítimas.

17.- Lanzarase dunha CAMPAÑA institucional dirixida a informar en redes sociais sobre as medidas operativas para as vítimas e dos recursos á súa disposición así como para trasladar a mensaxe de que pese o illamento, as mulleres van estar acompañadas.

Datos:

N.º Epis remitidos aos centros de acollida e ONGs especializadas en atención a violencia de xénero: 1.500

N.º de mulleres aloxadas en aloxamentos temporais: 12

N.º de traslados en emerxencia durante o confinamento: 27

N.º de accións de difusión do Plan de Reforzo: 26

N.º de exemplares de información distribuídos: 35.000

- **Protocolo de coordinación e cooperación institucional fronte á violencia de xénero**

En xullo de 2017 foi aprobado inicialmente o Protocolo de Coordinación e Cooperación Institucional fronte á violencia de xénero na comunidade autónoma de Galicia.

Este protocolo é o resultado dun dos grupos de traballo creados no seo do Observatorio Galego da Violencia de Xénero.

O obxectivo que se persegue coa aplicación do Protocolo de coordinación e colaboración institucional fronte á violencia de xénero para a Comunidade Autónoma de Galicia, consiste en establecer os criterios de coordinación e colaboración institucional entre os distintos axentes implicados na prevención e protección dos actos de violencia de xénero, así como na asistencia ás persoas afectadas, garantindo unha actuación integral, áxil e coordinada.

Os principios de actuación que determinaron a definición deste protocolo e que rexerán a súa aplicación son:

- Actuación integral, personalizada, áxil e inmediata ás persoas que sofren violencia de xénero.
- Detección e prevención como prioridade.
- Atención especializada ás persoas afectadas pola violencia de xénero.
- Respecto á intimidade e dignidade das persoas que sofren violencia de xénero.

- Fomento da autoestima e da autonomía das persoas afectadas pola violencia de xénero.
- Coordinación das actuacións das distintas entidades, axentes e administracións que interveñen ante unha situación de violencia de xénero.
- Concienciación e sensibilización dos poderes públicos e da sociedade respecto á violencia machista.

O protocolo preséntase como un documento de referencia que facilita a configuración dun sistema articulado e homoxéneo. En ningún caso se trata dunha ferramenta estanca, máis ben todo o contrario, conta coa flexibilidade suficiente para permitir aos axentes chave - que interveñen no proceso de atención ás mulleres que se atopan en situación de violencia de xénero- adaptar os procedementos que aquí se describen, identificar melloras, concretar os procesos estandarizados, etc.

Como recurso complementario a este protocolo a Secretaría Xeral da Igualdade en colaboración con AMTEGA puxo en marcha o Mapa de recursos en liña na área da violencia de xénero (véxase páxina 321).

Na xuntanza do Pleno do Observatorio Galego da Violencia de Xénero, do 20 de marzo de 2018, incorporáronse ao texto do Protocolo as últimas achegas realizadas pola Fiscalía Xeral do Estado (entre as principais novidades, atópase a creación dunha Comisión para seguimento para garantir o seu correcto funcionamento e para integrar todas as melloras que vaia precisando) e validouse definitivamente o dito Protocolo.

- **Guía para a Dinamización das mesas locais de coordinación interinstitucional contra a violencia de xénero.**

No ano 2015 a Secretaría Xeral da Igualdade, elaborou e difundiu o **Manual de dinamización para as Mesas Locais de coordinación institucional contra a violencia de xénero (MLC)**.

O citado Manual da continuade á *Guía Práctica para a constitución das Mesas Locais de Coordinación interinstitucional contra a Violencia de Xénero*, elaborada en 2015 como ferramenta de apoio para contribuír á mellora da coordinación entre todas as institucións

que traballan en contra da violencia machista

EN 2017, logo dunha fase de análise e diagnose, entrouse nunha fase de contraste, definindo **pautas e ferramentas para mellorar a coordinación das Mesas**, e deseñando recomendacións para unha mellor optimización deste recurso nas entidades locais. Desenvolvéronse encontros nas catro provincias, dirixidos a responsables políticos e persoal técnico municipal e deles xurdiron propostas relativas a recomendacións para as políticas públicas en materia de igualdade de xénero, sempre co fin de seguir avanzando na colaboración interinstitucional na loita contra a violencia machista.

Así e raíz do traballo desenvolvido nos anos anteriores, no ano 2018 a Secretaría Xeral da Igualdade elaborou e difundiu o mencionado **Manual de dinamización** das Mesas locais de coordinación interinstitucional contra a violencia de xénero, como complemento á guía editada no 2015, coa finalidade de apoiar e dinamizar as mesas e facilitar a súa operatividade co propósito de acadar os seguintes compromisos:

- Dotar as mesas de mecanismos e dinámicas de traballo facilitadoras da planificación que permita cumprir os obxectivos para os que foron definidas (orientación a obxectivos específicos, medidas e accións que se van desenvolver, recursos que se van empregar, avaliación e seguimento do seu funcionamento).
 - Facilitar novas dinámica de traballo colaborativas dirixidas ao intercambio de coñecementos e experiencias entre axentes e administracións de cara á xeración de novas iniciativas e actividades ao redor das mesas.
 - Incrementar o grao e a efectividade da coordinación interinstitucional que contribúa a mellorar a prevención e atención ás mulleres vítimas de violencia de xénero.
 - Acadar unha maior implicación, participación e colaboración de todos axentes e instancias na prevención e detección precoz de casos de violencia de xénero
-
- **Convenio de colaboración entre o Ministerio de Igualdade, e a Comunidade Autónoma de Galicia, a través da Secretaría Xeral da Igualdade, para a prestación do servizo telefónico 016 de información e asesoramento a mulleres vítimas de violencia de xénero.**

Con data 9 de novembro de 2012 o **Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade** e a Comunidade Autónoma de Galicia, a través da **Secretaría Xeral da Igualdade**, asinaron un convenio de colaboración, para a prestación do servizo telefónico de información e de asesoramento xurídico ás mulleres vítimas de violencia de xénero.

En base a este convenio, que sigue en vigor, o Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade garante a derivación automática daquelas chamadas realizadas ao teléfono 016 dende o ámbito territorial da Comunidade Autónoma de Galicia ao teléfono 900 400 273, co fin de asegurar a prestación do servizo público de atención e asesoramento a mulleres vítimas de violencia de xénero, calquera que sexa a información requirida, poñendo en todo caso en coñecemento da persoa usuaria o número ao que se deriva a chamada. Se a chamada precisa atención de emerxencia a derivación automática realizarase ao teléfono 112 de emerxencia autonómico.

As chamadas recibidas polo servizo telefónico da Comunidade Autónoma de Galicia realizadas por persoas que soliciten asesoramento xurídico especializado, poderán ser derivadas ao servizo telefónico 016 para a súa atención polo Ministerio de Igualdade

Así mesmo, a Comunidade Autónoma de Galicia poderá derivar calquera chamada relativa á violencia de xénero ao servizo telefónico 016, para garantir a correcta atención da chamada.

O Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade garantirá a difusión do servizo telefónico autonómico facendo constar, xunto ao servizo telefónico 016, o servizo telefónico 900 400 273 da Comunidade Autónoma de Galicia nas campañas que se leven a cabo en medios publicitarios gráficos (prensa escrita, revistas, folletos...) e exteriores no territorio da Comunidade Autónoma de Galicia, sen prexuízo de que en cada unha das campañas publicitarias a realizar por parte do Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade, se acorden coa Comunidade Autónoma de Galicia os termos da difusión.

O convenio ten vixencia dende a data da súa sinatura entendéndose tacitamente prorrogada a súa vixencia por anos naturais, salvo denuncia expresa dalgunha das partes.

No ano 2020 un 34% das chamadas recibidas no teléfono de información ás mulleres de Galicia (900 400 273) foron derivadas dende o teléfono 016, o que supón 1.135 chamadas das 3.336 recibidas.

- **Protocolo de colaboración entre a Secretaría Xeral da Igualdade e a Federación Galega de Municipios e Provincias (Fegamp), para establecer unha Rede de entidades locais en contra da violencia de xénero e realizar outras accións de sensibilización social en contra da violencia de xénero**

Con data 12 de setembro de 2012 a **Secretaría Xeral da Igualdade** e a **Federación Galega de Municipios e Provincias (Fegamp)** asinaron un protocolo de colaboración co obxecto de promover unha rede de entidades locais en contra da violencia de xénero, que se configurará como un instrumento que permita conseguir o rexeitamento social e institucional da violencia de xénero, sensibilizando á poboación e conseguindo a súa implicación e compromiso real contra esta lacra, fomentando ao mesmo tempo modelos alternativos de convivencia baseados no respecto e na igualdade. O 15 de novembro de 2017 ambas institucións asinaron un novo acordo de colaboración para o impulso da Rede de Entidades Locais contra a violencia de xénero.

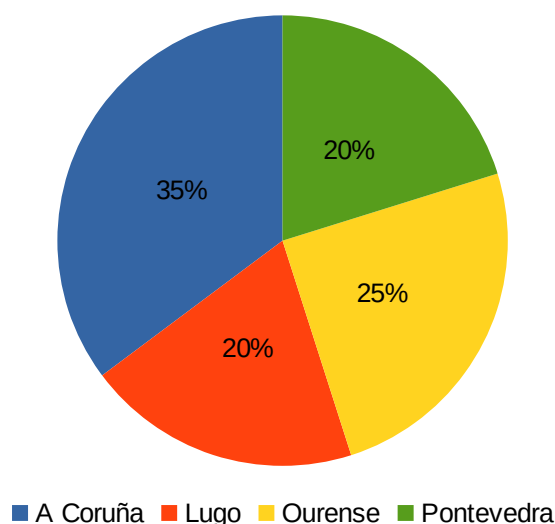
A rede de entidades locais contra a violencia de xénero e a Secretaría Xeral da Igualdade colaborarán na consecución dos seguintes obxectivos:

- Promover e apoiar proxectos de prevención da violencia de xénero e detección precoz de situacións de risco.
- Mobilizar e implicar a toda a sociedade na loita contra a violencia de xénero, fomentando unha actitude crítica, solidaria e comprometida fronte a situacións de maltrato.
- Fomentar o trato igualitario entre mulleres e homes
- Conseguir a tolerancia cero coas persoas agresoras

A finais de 2020 estaban adheridas a esta Rede 213 entidades locais, cao seguinte desagregación:

Provincia	Nº
A Coruña	75
Lugo	42
Ourense	53
Pontevedra	43
Total	213

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade

- **Acordo de colaboración entre a Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza (Secretaría Xeral da Igualdade) e a Federación de autónomos do taxi de Galicia (FEGATAXI), para a colaboración no apoio ao traslado das mulleres vítimas da violencia de xénero. Centros de acollida das mulleres vítimas da violencia de xénero.**

No ano 2020 dende a Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza, a través da Secretaría Xeral da Igualdade e a Federación de autónomos do taxi de Galicia (FEGATAXI) continuouse coa colaboración para o apoio no traslado das mulleres vítimas da violencia de xénero e dos seus fillos e fillas a calquera dos centros que conforman a Rede Galega de Acollemento, cando as especiais circunstancias da vítima, valoradas convenientemente polos servizos sociais (municipais ou autonómicos), imposibiliten o seu traslado por outros medios.

Ademais a través deste acordo de colaboración a Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza, a través da Secretaría xeral da Igualdade, comprométese a facilitar o material informativo e de sensibilización a prol da eliminación da violencia de xénero que elabore á Federación de Autónomos do Taxi de Galicia (FEGATAXI), así como a poñer a disposición da Federación contidos formativos sobre violencia de xénero a incluír no seu programa de formación de xeito que permita ás e a aos profesionais ampliar os seus coñecementos ao respecto e coñecer pautas de actuación.

Pola súa parte, a Federación de Autónomos do Taxi de Galicia (FEGATAXI), pon a disposición da Secretaría Xeral da Igualdade un teléfono de atención permanente ou calquera outro sistema de comunicación, que permita un **contacto directo 24 horas** para poder efectuar os

traslados e comprométese a apoiar ás vítimas da violencia de xénero no traslado ao centro de acollida previamente determinado polo servizo da administración local ou autonómica correspondente, así como a difundir a iniciativa entre todas as asociacións que a integran, e contribuír á sensibilización social no rexeitamento conxunto da violencia de xénero, colocando o material que se facilite por parte da Secretaría Xeral da Igualdade nun lugar visible dos vehículos, e no que figurarán os números de información contra a violencia de xénero, 016 e 900 400 273.

O acordo está acompañado dun **protocolo de actuación**, publicado na web da Secretaría Xeral da Igualdade no que se detalla o procedemento coordinado que debe levarse a cabo entre os distintos recursos públicos de carácter social -CIMS, departamentos de servizos sociais, etc.-, a Secretaría Xeral da Igualdade e os centros da Rede Galega de Acollemento.

Este documento especifica as distintas formas de comunicación -teléfonos, fax e enderezos electrónicos- para poder atender as incidencias as 24 horas dos 365 días do ano, a maneira de facer esta comunicación; e inclúe un anexo co formulario de solicitude de derivación da persoa ou persoas trasladadas desde o servizo correspondente ao centro de destino.

A colaboración establecida entre Igualdade e Fegataxi non substitúe en ningún caso os traslados que se realizan dende outras administracións públicas con competencias na materia, nin os traslados que deban efectuarse con acompañamento de forzas e corpos de seguridade.

Durante o ano 2020 fíxose uso deste servizo para a realización de **91 traslados**.

- **Convocatoria de subvencións destinadas ás entidades locais de Galicia dirixidas á promoción da igualdade, e sensibilización e prevención da violencia de xénero.**

A **Secretaría Xeral da Igualdade** convocou estas axudas a través da Resolución do 19 de decembro de 2019 (DOG nº 21, do 31 de xaneiro de 2020) sendo a súa finalidade colaborar economicamente coas entidades locais de Galicia para o desenvolvemento de programas, actividades, actuacións e medidas para facer efectivo o principio de igualdade de oportunidades entre homes e mulleres, o tratamento integral da violencia de xénero, a conciliación da vida persoal, laboral e familiar, a participación das mulleres na vida política, económica, social e cultural; así como para consolidar o funcionamento de servizos de atención integral de información e asesoramento ás mulleres no territorio, co fin de prestarlles unha atención e acompañamento de proximidade, psicolóxico, xurídico e de

orientación sociolaboral ás mulleres, en particular, a aquelas que pertencen a colectivos en risco de exclusión ou estean nalgunha situación de vulnerabilidade, de cara a mellorar a súa situación social, laboral e profesional.

Os programas subvencionados a través desta convocatoria son:

- a) Programa de fomento da conciliación da vida persoal, laboral e familiar.
- b) Programa de promoción da igualdade entre mulleres e homes e de prevención e tratamento da violencia de xénero.**
- c) Programa de apoio aos centros de información ás mulleres.
- d) Programa de sensibilización, información e difusión sobre igualdade e prevención da violencia contra as mulleres.**

Ao abeiro do **Programa de promoción da igualdade e prevención e tratamento da violencia de xénero** son subvencionables accións directas de promoción da igualdade e de prevención e tratamento da violencia de xénero, que poderán consistir nalgunha das seguintes medidas:

- a) Actuacións de promoción da igualdade, especialmente coas mulleres que sofren algunha circunstancia de vulnerabilidade e intervencións orientadas a mellorar a situación das mulleres vítimas de violencia de xénero, das súas fillas e fillos, así como das persoas delas dependentes, e dirixidas a impulsar unha atención profesional de maior calidade: accións de empoderamento, autoestima, accións de atención, orientación e acompañamento para a mellora da situación persoal, social e laboral, así como de asesoramento xurídico especializado, de atención directa a menores fillos e fillas de mulleres vítimas de violencia de xénero, todas elas na procura da recuperación da súa identidade e autonomía e da restauración dos seus proxectos vitais, e de apoio na súa orientación persoal, social e laboral.
- b) Actuacións dirixidas á loita contra a explotación sexual, en xeral, e a prostitución, en particular, encamiñadas a mellorar a situación persoal, social e laboral das mulleres que se atopan nesa situación, a través de accións de información, atención, orientación e para a mellora da súa situación persoal, social e laboral, así como de asesoramento xurídico especializado.

Nos programa de promoción da igualdade e prevención e tratamento da violencia de xénero resultaron beneficiarias un total de **60 entidades locais**

Ao abeiro do **Programa de sensibilización, información e difusión sobre igualdade e prevención da violencia contra as mulleres**, financiado co Pacto de Estado contra a violencia de xénero, serán elixibles as seguintes accións ou medidas (artigo 9.1):

a) Actividades dirixidas á poboación infantil e xuvenil para favorecer a coeducación e a promoción de igualdade de oportunidades que fomenten a desaparición dos roles e estereotipos de xénero, a violencia sexual ou o uso adecuado e crítico da internet e das novas tecnoloxías, especialmente na protección da privacidade e sobre os cibercrimes (stalking, sexting, grooming, etc.), tanto no ámbito educativo en colaboración cos centros educativos do concello como coas ANPA e coas familias (medidas do Pacto de Estado contra a violencia de xénero 5, 26, 27 e 34).

b) Actuacións de sensibilización e concienciación en materia de igualdade e/ou prevención e loita contra a violencia de xénero dirixidas a toda a cidadanía: estudos, campañas, exposicións, obradoiros ou calquera outra actividade de divulgación e/ou visibilización do papel das mulleres dirixidas a promover cambios de valores na sociedade e no ámbito educativo e a potenciar a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes (medidas do Pacto de Estado contra a violencia de xénero 24 e 27).

c) Campañas específicas dirixidas a nenas, nenos, adolescentes e mocidade, para que interioricen a igualdade como un valor esencial para a convivencia entre mulleres e homes, utilizando preferentemente as tecnoloxías da información e da comunicación (medida do Pacto de Estado contra a violencia de xénero 26).

d) Campañas de sensibilización e prevención da violencia de xénero dirixidas a toda a sociedade que se focalizen no rexeitamento ao maltratador e que presenten exemplos de mulleres fortes e valentes, sen recorrer ao cliché de vítimas (medidas do Pacto de Estado contra a violencia de xénero 24 e 25).

e) Campañas de sensibilización e prevención da violencia de xénero dirixidas especificamente as mulleres máis vulnerables, como as que viven no ámbito rural, as mulleres maiores ou as que sofren algún tipo de discapacidade, entre outras (medidas do Pacto de Estado contra a violencia de xénero 24 e 25, 29, 31 e 35).

f) Elaboración de materiais, campañas ou protocolos de actuación contra a violencia sexual, así como establecemento en espazos públicos de puntos seguros e de información sobre a violencia sexual (medidas do Pacto de Estado contra a violencia de xénero 30 e 256).

g) Elaboración e difusión de materiais con información sobre a violencia machista entre as mulleres que exercen a prostitución e os dereitos que as asisten (medida do Pacto de Estado contra a violencia de xénero 268).:

Nos programa de sensibilización, información e difusión sobre igualdade e prevención da violencia contra as mulleres resultaron beneficiarias un total de 124 entidades locais e un número total de actuacións de sensibilización, información e difusión sobre igualdade e prevención da violencia contra as mulleres de 350. Aínda que finalmente, debido ás circunstancias especiais derivadas da pandemia provocada polo coronavirus e ás restricións como consecuencia desta 10 entidades locais non puideron realizar as actuacións previstas polo que o número final de entidades beneficiarias foi de 114 e o numero de actuacións de sensibilización, información e difusión sobre igualdade e prevención da violencia contra as mulleres foi de 326.

Poboación total afectada polas actuacións: 195.000 habitantes

Tipoloxía das actuacións	concellos
Actividades para o alumnado	43
Actividades poboación xeral	61
Campañas adolescentes, nenas e nenos	3
Campañas toda a sociedade	1
Campañas toda a sociedade	4
Materiais violencia sexual	2
TOTAL	114

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade

- **Convocatoria de subvencións destinadas á realización de programas de interese xeral para fins de carácter social dirixidos á promoción da igualdade entre mulleres e homes e de prevención e loita contra a violencia de xénero, con cargo á asignación tributaria do 0,7% do Imposto sobre a Renda das Persoas Físicas**

No Diario Oficial de Galicia do 25 de agosto de 2020 publicouse a Resolución do 28 de xullo de 2020, da **Secretaría Xeral da Igualdade**, pola que se establecen as bases reguladoras e se convoca o procedemento para a concesión de subvencións destinadas á realización de programas de interese xeral para fins de carácter social dirixidos á promoción da igualdade entre mulleres e homes e de prevención e loita contra a violencia de xénero, con cargo á asignación tributaria do 0,7 % do imposto sobre a renda das persoas físicas, para o ano 2020.

Por Resolución do 4 de decembro de 2020 ampliouse o crédito destinado a estas subvencións.

Esta convocatoria, cun importe total de 624.799,89 euros, subvenciona programas que fomenten a igualdade real e efectiva entre homes e mulleres, para lograr a eliminación de estereotipos de xénero que conducen a que as mulleres padezan unha situación de desvantaxe no eido laboral, social, persoal, económico, político e cultural. Así mesmo, subvencionaranse determinados programas que teñan por obxecto a prevención de todas as formas de violencia contra as mulleres, segundo o recollido na Lei 11/2007, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero.

Serán obxecto de subvención os seguintes tipos de programas:

- a) Acollemento, atención e asesoramento para mulleres en situación de vulnerabilidade.
- b) Acollida e aloxamento que coadruen na protección e seguridade das vítimas da violencia de xénero e dos seus fillos e das súas fillas.**
- c) Programas de información e formación para o empoderamento e participación activa, dirixidos a mulleres en situación de vulnerabilidade e a mulleres do medio rural, que impulsen o emprendemento, o autoemprego, a formación e a mellora da súa capacitación de cara a mellorar a súa empregabilidade.
- d) Programas de conciliación dirixidos a mulleres en situación de vulnerabilidade que consistan en actividades de coidado e atención a menores de doce anos, persoas con discapacidade e/ou dependentes e persoas maiores.
- e) Actuacións de información e de formación para o apoderamento e participación activa das mulleres, en especial as que sofren situacións de vulnerabilidade e/ou as que residen no medio rural.
- f) Programas para o tratamento da saúde integral das mulleres e/ou sobre a sexualidade das mulleres.
- g) Programas de apoio e tratamento integral dirixidos a grupos de mulleres vítimas da violencia de xénero especialmente vulnerables: mozas e adolescentes, mulleres con discapacidade, mulleres maiores, mulleres que residen no medio rural, mulleres inmigrantes, mulleres pertencentes a minorías étnicas, etc.**
- h) Programas que coadruen na protección e seguridade das vítimas da violencia de xénero e dos seus fillos e das súas fillas.**

No Diario Oficial de Galicia do 5 de xaneiro de 2021 publicouse a Resolución do 23 de

decembro de 2020, da Secretaría Xeral da Igualdade, pola que se resolven as solicitudes de subvencións ao abeiro da Resolución do 28 de xullo de 2020, destinadas á realización de programas de interese xeral para fins de carácter social dirixidos á promoción da igualdade entre mulleres e homes e de prevención e loita contra a violencia de xénero, con cargo á asignación tributaria do 0,7 % do IRPF, para o ano 2020 (código de procedemento SI452). Resultaron beneficiarias un total de 30 entidades.

➤ **Protocolo de actuación institucional sobre adopción de medidas de prevención, investigación e tratamento ás vítimas de trata con fins de explotación sexual.**

O artigo 41.3 do Texto refundido das disposicións legais da Comunidade Autónoma de Galicia en materia de igualdade, aprobado polo Decreto legislativo 2/2015, do 12 de febreiro, recolle a obriga da Xunta de Galicia na loita contra o tráfico de mulleres, nenas e nenos que teña como finalidade fundamental a súa explotación sexual no territorio da nosa comunidade autónoma, establecendo que esa loita deberá realizarse a través dunha intervención integral que permita a prevención, detección, atención e, se é o caso, integración das mulleres vítimas do tráfico de explotación sexual.

A Xunta de Galicia é pioneira na elaboración e aplicación de Protocolos de actuación no ámbito da trata de seres humanos con fins de explotación sexual, asinando xa no ano 2010 un Protocolo de actuación institucional sobre adopción de medidas de prevención, investigación e tratamento ás mulleres vítimas de trata con fins de explotación sexual, asinado en xaneiro, coa Fiscalía Superior de Galicia.

Este Protocolo foi revalidado no ano 2012, dados os cambios legislativos operados pola reforma da Lei Orgánica de Estranxeiría e polo Código Penal, que fixeron procedente unha revisión e adaptación do citado Protocolo.

O Protocolo tenta axilizar a aplicación dos beneficios de protección recollidos na lexislación vixente, entre os que destaca a posibilidade de conceder permiso de residencia a aquelas mulleres que denuncien ás mafias que as explotan, para que manteñan o seu testemuño ata o fin do proceso penal, tentando facilitar a colaboración das vítimas de trata coa xustiza.

Por parte da Xunta de Galicia, a través da Secretaría xeral da Igualdade, ponse a disposición das vítimas, unha vez son identificadas, ben por vontade propia ou pola intervención policial nun local, como vítimas dun delito de trata de seres humanos, un aloxamento que

garanta o exercicio do dereito ao período de reflexión, para elas e para as súas fillas e fillos menores de idade, así como asistencia psicolóxica, médica e xurídica gratuíta.

Na **Secretaría Xeral da Igualdade**, e no marco deste Protocolo, no ano 2020 continuouse coa colaboración con organizacións sen ánimo de lucro para o desenvolvemento das diversas actuacións de prevención e asistencia ás vítimas de trata, así como a tarefa de coordinación de todos os servizos e programas dispoñibles para a atención das vítimas.

- **Protocolo de derivación entre as Comunidades Autónomas para a Coordinación das súas Redes de Centros de Acollida para as Mulleres vítimas da violencia de xénero e dos seus fillos e fillas.**

Na Xunta de Galicia, xa dende a apertura do primeiro centro de acollida na Comunidade, véñense asinando cada ano convenios de colaboración con diversos concellos titulares dun recurso de acollida para a atención a mulleres vítimas de violencia de xénero, para o mantemento dos mesmos, en concreto cos **concellos da Coruña, Ferrol, Culleredo e Lugo** . Todos os centros atópanse incluídos na rede autonómica de centros de atención a mulleres, e cumpren cos requisitos establecidos na Orde do 1 de abril de 1997, pola que se regulan os requisitos específicos dos centros de acollida para mulleres vítimas de malos tratos.

O obxecto deses convenios é a colaboración da Xunta de Galicia no financiamento dos gastos de persoal e gastos correntes de funcionamento dos centros de atención a mulleres vítimas de violencia de xénero, comprometéndose os concellos a manter os centros en funcionamento e a prestarlle ás mulleres vítimas un servizo integral de atención, emerxencia, apoio, acollida e recuperación.

Establécese ademais a cooperación e colaboración coa Secretaría Xeral da Igualdade nas derivacións das mulleres vítimas de violencia de xénero e das súas fillas e fillos, procedentes doutras comunidades autónomas, de acordo cos protocolos e procedementos establecidos para estes efectos

Dado o carácter de recurso de protección que seguen mantendo os centros de acollida, non son infrecuentes as ocasións en que, maiormente por motivos de seguridade, pero tamén de carácter persoal ou profesional, este centros de acollida deben realizar **traslados fóra da Comunidade galega**, actuando tanto como receptores de vítimas ameazadas noutras partes do estado que son derivadas a Galicia como derivando a mulleres que residen nun centro en Galicia a outro centro fora da nosa comunidade autónoma. Neste sentido, a **coordinación**

institucional amósase como unha ferramenta imprescindible para conseguir unha atención eficaz ás vítimas, evitando a dispersión de recursos, logrando unha maior efectividade dos mesmos e contribuíndo a garantir a seguridade das mulleres.

Neste sentido, a Secretaría Xeral da Igualdade da Xunta de Galicia, de cara a garantir os dereitos que a lexislación lles outorga ás vítimas da violencia de xénero, promove e impulsa a prestación dos servizos establecidos na Lei Orgánica 1/2004, do 28 de decembro, de medidas de protección integral contra a violencia de xénero e na Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, e considera prioritaria a atención ao funcionamento dos centros de acollida para as vítimas, funcionamento no que se debe incluír a colaboración interinstitucional e a cooperación entre **todos os servizos autonómicos das mesma natureza no Estado español**, de xeito que o traballo en rede e a articulación entre os distintos centros permita conseguir a seguridade das vítimas, e as apoie na súa recuperación psicolóxica social e laboral.

Así, as Comunidades Autónomas e Cidades de Ceuta e Melilla y o Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade, acordaron na Conferencia Sectorial de Igualdade iniciar os traballos que permitiran poñer en rede os centros de acollida de todas as Comunidades Autónomas e Cidades de Ceuta e Melilla, a través da coordinación destes recursos en beneficio das vítimas da violencia de xénero e os menores ao seu cargo, co fin de mellorar a súa protección e seguridade, a posta en común dos recursos e a mellora dos procedementos, en todo o territorio nacional.

Froito de dito traballo, e como mostra do compromiso das Comunidades Autónomas asinantes por asumir e desenvolver este marco de colaboración, estas, incluída Galicia, e o Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade, na xuntanza da Conferencia Sectorial de Igualdade do 21 de xuño de 2014, acordaron aprobar o **Protocolo de derivación entre as Comunidades Autónomas para a coordinación das súas redes de centros de acollida para as mulleres vítimas da violencia de xénero** y dos seus fillos e fillas, ao que se adheriu tamén a Xunta de Galicia

Este protocolo pretende cumprir **cos seguintes obxectivos**:

🕒 Mellorar a coordinación das redes dos recursos de acollida para as mulleres vítimas da violencia de xénero e dos seus fillos e fillas.

- ⌚ Determinar as causas que poden motivar a derivación dunha usuaria a un centro de acollida doutra Comunidade Autónoma.
- ⌚ Establecer unha listaxe común da documentación exigible para tramitar o ingreso nos centros de acollida.
- ⌚ Desenvolver un modelo de comunicación directa entre os organismos competentes nesta materia para todo o relativo ao proceso de admisión, incluídas as causas para a motivación en caso de denegación.
- ⌚ Fixar uns criterios comúns sobre a asunción de gastos derivados de traslado ou os que se produzan como consecuencia das xestións derivadas da súa situación.

No marco deste protocolo no ano 2020 a Comunidade Autónoma de Galicia non realizou ningunha derivación a outras comunidades autónomas e recibiu dous traslados dende outras comunidades autónomas.

- **Protocolo de acceso á Rede galega de acollemento para mulleres que sofren violencia de xénero**

O 25 de maio de 2016 a Secretaría Xeral da Igualdade, o Consorcio Galego de Servizos de Igualdade e Benestar e os concellos titulares dos centros da Rede Galega de Acollemento asinaron un protocolo co obxecto de establecer os procedementos de acceso das mulleres que sofren violencia de xénero e dos seus fillos e fillas, e outras persoas delas dependentes.

Na actualidade está composta pola casa de acollida e pisos de transición á vida autónoma da Coruña, a casa de acollida de Ferrol, a vivenda tutelada de Culleredo, os pisos de acollida de Lugo, a casa de acollida de Ourense, o centro de emerxencia de Vigo e a vivenda para mulleres con enfermidade mental que sofren violencia de xénero da Asociación de axuda ao enfermo mental A Mariña de Burela-Lugo.

Os obxectivos do acordo asinado son mellorar a coordinación entre os centros que conforman a Rede Galega de Acollemento para as mulleres que sofren violencia de xénero, actuando o Centro de Recuperación Integral para Mulleres que Sofren Violencia de Xénero (CRI) de Santiago, como centro coordinador dos mesmos.

Ademais, o protocolo establece o procedemento para o primeiro acceso das mulleres que sofren violencia de xénero á Rede Galega de Acollemento, os mecanismos de derivación das persoas usuarias da rede entre os centros, e promove a homoxeneización da documentación necesaria para o acceso á rede.

Poden ser usuarias da Rede Galega de Acollemento, todas as mulleres que sofren violencia

de xénero e as súas fillas e fillos menores que precisen dun aloxamento de seguridade en Galicia por mor desa situación de violencia, así como as persoas delas dependentes nas mesmas circunstancias.

A Rede Galega de Acollemento está composta pola Casa de acollida e pisos de transición á vida autónoma da Coruña, a Casa de acollida de Ferrol, a Vivenda tutelada de Culleredo, os Pisos de acollida de Lugo, o centro de acollida de Ourense, as vivendas de acollida de Chantada, a Vivenda tutelada de Burela, e o Centro de emerxencia de Vigo.

No protocolo establécese que son entidades derivantes cara á Rede Galega de Acollemento: os Centros de Información á Muller acreditados pola Xunta de Galicia, os servizos sociais comunitarios e servizos sociais especializados de Galicia, os centros adscritos ao Servizo Galego de Saúde (hospitais, centros de saúde) os Xulgados radicados en Galicia, que acreditaron a situación de violencia de xénero, as Forzas e corpos de Seguridade do Estado radicados en Galicia, a Policía Autonómica e Policía Local de Galicia, así como outras entidades que teñan subscritos convenios de colaboración neste eido coa Xunta de Galicia ou coa entidade municipal titular do recurso de acollida.

Entre outros aspectos, o protocolo establece dous tipos de acceso á Rede Galega de Acollemento, un ordinario e un acceso urxente.

O acceso ordinario terá lugar cando calquera das entidades derivantes, en exercicio da súas funcións, detecte a necesidade dunha muller en situación de violencia de xénero, e dos seus fillos e fillas, ou persoas dela dependentes, se é o caso, de ser aloxadas nun recurso destas características, e non se trate dunha situación de urxencia. O Centro Coordinador realizará cantas xestións sexan precisas para, nun prazo máximo de 48 horas, facilitar á entidade derivante os datos do recurso de acollida dispoñible para aloxar á muller e as súas fillas e fillos e/ou persoas que a acompañen.

O acceso urxente terá lugar cando a seguridade da muller se vexa gravemente ameazada e por razón da súa protección, a entidade derivante determine unha situación de urxencia/emergencia. Centro Coordinador realizará cantas xestións sexan precisas para, nun prazo máximo de 8 horas, facilitar á entidade derivante os datos do recurso de acollida dispoñible para aloxar á muller e ás persoas que a acompañan.

No ano 2020 ao abeiro deste protocolo realizouse a derivación de 76 mulleres e 49 menores a centros de acollida da Rede Galega de Acollemento, 1 destas mulleres foi derivada entre os propios centros da RGA. Os centros da RGA atenderon as seguintes derivacións:

- 20 derivacións ao Centro de emerxencias de Vigo.

- 9 derivacións á Casa de acollida municipal da Coruña
 - 8 derivacións á Casa de acollida municipal de Ferrol.
 - 1 derivación ás vivendas tuteladas do Concello de Culleredo
 - 5 derivación á vivenda tutelada de Burela.
 - 20 derivacións ao centro de acollida de Ourense.
 - 8 derivacións á centro de acollida de Chantada.
 - 5 derivacións a aloxamentos turísticos, postos en marcha como recuso alternativos aos centros da Rede Galega de Acollemento, por esgotamento das prazas, durante os Estado de Alarma por COVID-19.
-
- **Convenio de Colaboración entre a Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza e a Universidade de Santiago de Compostela para a realización de prácticas externas curriculares ou extracurriculares, de alumnos grao en Pedagogía, grao en Educación Social e Master Universitario en Igualdade, Xénero e Educación, na Secretaría xeral da Igualdade**

A Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza e a Universidade de Santiago de Compostela teñen asinados convenios de colaboración coa finalidade de establecer un programa para a realización de prácticas académicas, en concreto para o alumnado de:

- Grao en Pedagogía, Educación Social e Master Universitario en Igualdade, Xénero e Educación
- Grao en Traballo Social
- Mestrado Universitario en Igualdade, Xénero e Educación
- Mestrado Universitario en Psicoloxía do Traballo e as Organizacións e Psicoloxía Xurídica-Forense

As prácticas desenvólvense nas dependencias centrais da Secretaría Xeral da Igualdade en Santiago e no Centro de Recuperación Integral para Mulleres que sofren Violencia de Xénero, así como para aportar as persoas expertas na parte da docencia teórico-práctica

especializada que fora precisa.

ALUMNAS E ALUMNOS EN PRÁCTICAS 2020	Nº
Grao en Pedagogía, Educación Social	0
Mestrado Universitario en Igualdade, Xénero e Educación	2
Grao en Traballo Social	1
Mestrado Universitario en Psicoloxía do Traballo e as Organizacións e Psicoloxía Xurídica-Forense	1
Total	

- **Convenios de colaboración para o desenvolvemento de accións de prevención da violencia de xénero e atención ás súas vítimas**
 - No ano 2020 a **Secretaría Xeral da Igualdade**, asinou convenios de colaboración con diferentes entidades coa finalidade de apoiar o desenvolvemento de accións de sensibilización e prevención da violencia de xénero así como a atención das súas vítimas:
 - **Federación AA.VV de Lugo Lucus Augusti**, para o posta en marcha dun programa de Igualdade e prevención e loita contra a violencia de xénero no medio rural da provincia de Lugo.
 - **Federación pola Igualdade das Mulleres da Provincia de Pontevedra (FEMUPO)**, para o desenvolvemento do proxecto Mulleres en Construción que se centra en analizar e atopar solucións para rematar coa violencia de xénero en todos os ámbitos da provincia de Pontevedra a través de accións de visibilización, formación e sensibilización así como actividades de empoderamento feminino.
 - **Asociación de diagnosticad@s de Cancro de Mama e Xinecolóxico (ADICAM)**, para o desenvolvemento de actuacións dirixidas a mulleres, preferentemente vítimas de violencia de xénero, nos seguintes campos: atención e asesoramento social, servizo de atención psicolóxica, servizo de asesoramento xurídico, prospección laboral e adaptación laboral, obradoiros de habilidades sociais, acompañamento hospitalario.
 - **Rede de mulleres veciñais contra os malos tratos de Vigo**: para o desenvolvemento por unha banda de accións enmarcadas na campaña de loita contra a violencia de xénero, dirixidas a sensibilizar á poboación sobre esta lacra, e por outra accións de apoio social e acompañamento con vítimas da violencia machista: información, apoio na realización de trámites legais, apoio no intercambio de menores, acompañamento a xuízos, etc.

- **Federación de mulleres rurais de Ourense (Femuro):** para o desenvolvemento por unha banda de accións de sensibilización no eido da violencia de xénero, incluíndo ás mulleres integrantes das asociacións que integran a Federación, así como a través de obradoiros nos centros educativos, e por outra para levar a cabo programas de apoio aos recursos profesionais de atención ás vítimas da violencia de xénero, traballando coas mulleres e cos seus fillos e fillas en programas de respiro familiar, onde se aborden temas relativos á resolución de conflitos, autoestima e xestión de emocións.
- **Federación de Asociacións de mulleres rurais de Galicia (Fademur):** para o desenvolvemento por unha banda de accións de sensibilización e formación no eido da violencia de xénero, incluídas ás mulleres integrantes das asociacións que integran a Federación, así como a través de accións de apoio e atención ás vítimas da violencia de xénero, e os seus fillos e fillas.
- **Federación galega de redeiras artesás “O Peirao”:** para desenvolver accións de sensibilización, prevención e detección da violencia de xénero.
- **Fundación Secretariado Xitano:** para contribuír a mellorar a atención ás mulleres xitanas que sofren violencia de xénero en Galicia e sensibilizar e promover relacións igualitarias entre homes e mulleres da comunidade xitana, así como para apoiar a formación das e dos profesionais do ámbito social no coñecemento e comprensión da realidade que viven as mulleres xitanas.

Disposición Adicional Terceira: Competencias en materia de violencia de xénero da Policía de Galicia

O 26 de outubro de 2015, asinouse, entre o Ministro de Interior e o Vicepresidente e Conselleiro de Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza, o **Protocolo en Materia de Violencia de Xénero para a coordinación de actuación e a cooperación entre a Xefatura Superior de Policía de Galicia e a Unidade do CNP Adscrita á Comunidade Autónoma.**

Como continuación ao anterior o 27 de xuño de 2016, tivo lugar a rúbrica coa Xefatura Superior de Policía da Acta resultante da primeira reunión da Comisión Delegada de Seguimento do Protocolo citado anteriormente, centrándose basicamente na colaboración e

coordinación coas distintas Comisaría do CNP, tanto no ámbito da atención, coma no da protección das vítimas de violencia de xénero.

Conforme a este protocolo de colaboración entre a Xunta de Galicia e o Ministerio do Interior, a UPA faise cargo da seguinte porcentaxe de mulleres protexidas nas distintas cidades con presenza desta Unidade Adscrita:

- Santiago de Compostela: 20%-25%
- A Coruña: 18%-20%
- Lugo: 10%-15%
- Ourense, Pontevedra e Vigo: 15%-18%

Baixo a tutela do Centro de Actualización e Especialización da División de Formación da DGP, celebrouse o “XXXVII Curso de Unidades de Prevención, Asistencia y Protección Víctima de Violencia de Género” na localidade da Estrada. Unha vez superado o curso e as correspondentes prácticas nas Comisaría de Policía respectivas, créanse dentro da Unidade Adscrita á policía autonómica de Galicia, as **Unidades de Prevención, Asistencia e Protección ás vítimas de violencia de xénero (UPAP´S)**, con funcións idénticas ás das “Unidades de Familia y Mujer” (UFAM-Protección) das Comisaría.

A partires do mes de setembro de 2016 esta unidades comezaron a facerse cargo das mulleres protexidas asignadas desde as Comisaría de Policía Nacional de Santiago, A Coruña, Lugo, Ourense, Pontevedra e Vigo.

En cada ocasión que se ten coñecemento dalgún suceso relacionado con violencia de xénero, ponse en marcha a maquinaria policial, mediante a:

- Colaboración co CNP nas chamadas de episodios de violencia de xénero mediante o desprazamento de coches radiopatrullas uniformados ou a presenza de policías de paisano no lugar dos feitos.
- Atención singularizada á vítima.
- Información detallada (sobre procedementos legais, institucións de apoio e asesoramento, trámites, denuncia, medidas legais, etcétera.).
- De resultar agredidas, traslado ao centro Asistencial (se fora preciso).
- Traslado á Comisaría para a formulación da correspondente denuncia e a conseguinte valoración de risco.
- Recollida dos datos sobre o agresor e posta en marcha das medidas de seguridade

oportunas.

- Adopción das medidas de protección establecidas nos correspondentes Protocolos e axeitadas ao nivel de risco da vítima.

O inicio da actuación pódese producir de oficio, a instancias da vítima ou a requirimento de terceiros, en calquera das sedes da Unidade do CNP Adscrita á Comunidade Autónoma. Habitualmente actúase á instancias do servizo de Emerxencias do 112, onde se centralizan a maioría das alarmas relacionadas con esta materia. Acto seguido, dende a Sala operativa da Xefatura de Santiago difúndese inmediatamente esta información ás correspondentes Xefaturas Provinciais e á local de Vigo.

Por outra banda, no mes de xullo de 2016, nas distintas sedes da Unidade Adscrita, activáronse os soportes informáticos, creándose os Grupos de UPAP, que contan actualmente con 12 Policías dedicados en exclusiva ás vítimas. Ademais, en apoio a estes Grupos, a Unidade conta con 8 Policías dedicados a labores de coordinación e 66 axentes uniformados en vehículos rotulados os cales prestan servizo a quendas, as 24 horas do día, durante os 365 días do ano.

Desta maneira o número de axentes e de medios dedicados á protección de mulleres, irase incrementando ao igual que aumenten as vítimas, para seguir proporcionándolles un nivel óptimo de atención e protección.

PERSOAL DEDICADO A VIOXÉN				
UPA	Equipos Vioxén	Persoal de apoio	Persoal de coordinación	Total
Santiago de Compostela	2	11	3	16
A Coruña	3	11	1	15
Lugo	2	11	1	14
Ourense	1	11	1	13
Pontevedra	2	11	1	14

Vigo	2	11	1	14
TOTAL	12	66	8	86*

Fonte: Unidade do CNP adscrita á Comunidade Autónoma de Galicia.

* O número de axentes dedicados a VIOXÉN irase incrementando a medida que se vaian asignando máis vítimas de violencia de xénero.

No que respecta aos datos estatísticos que se reflicten no cadro adxunto, durante o ano 2020 o número de vítimas que tiveron protección policial foron un total de 618, entre as que se manteñen activas no sistema de protección, as que se inactivaron por cese das circunstancias que motivaban o risco e as que foron trasladadas a outros corpos de seguridade por cambio de domicilio da vítima.

Durante o ano, o número de vítimas activas no sistema de protección variou dende as 289 cas que comezou xaneiro ata as 279 mulleres protexidas por esta unidade a 31 de decembro de 2020.

Faise necesario sinalar que pode darse o caso de que unha muller sexa vítima de varios agresores ou un só autor teña agredido a varias mulleres.

Mulleres protexidas ao longo de 2020				
Sedes UPA	Activas no sistema de protección (1)	Trasladadas a outros corpos de seguridade (2)	Inactivas no sistema de protección (3)	Total
Santiago de Compostela	38	14	10	62
A Coruña	91	17	37	145

Lugo	38	4	14	56
Ourense	28	8	18	54
Pontevedra	17	4	10	31
Vigo	67	11	192	270
Total	279	58	281	618

Fonte: Unidade do CNP adscrita á Comunidade Autónoma de Galicia

(1) A 31 de decembro de 2020

(2) Dende o 1 de xaneiro de 2020 ata o 31 de decembro de 2020

(3) Dende o 1 de xaneiro de 2020 ata o 31 de decembro de 2020

Actuacións policiais Vioxén 2020		
Unidade de Policía Adscrita		
Contactos coa vítima		7651
Controis do entorno	Da vítima	29419
	Do agresor	1343
Informes de avaliación do risco da vítima		1943
Notificacións xulgado/fiscalía		1763
Detidos		28
Media diaria de vítimas protexidas pola UPA		284

Fonte: Unidade do CNP adscrita á Comunidade Autónoma de Galicia

Disposición Adicional Cuarta: Información ao Parlamento de Galicia

1. O presente informe da cumprido trámite á obriga legal establecida da Disposición Adicional Cuarta da Lei: "O Goberno da Xunta de Galicia remitiralle ao Parlamento de Galicia, con carácter anual, un informe sobre a situación da violencia de xénero en Galicia, que contará coas achegas de todos os departamentos implicados na prevención e no tratamento da violencia de xénero". O dito informe presentouse ante a Cámara galega nos anos 2008 a 2020, coa información correspondente ao desenvolvemento, por parte da Xunta

de Galicia, das medidas contidas na Lei 11/2007, no ano inmediatamente anterior ao da súa presentación.

O presente informe da cumprimento a este mandato, como se ven facendo dende o ano 2008, logo da aprobación da Lei no exercicio 2007

2.- O punto segundo desta disposición, engadido na modificación operada pola Lei 12/2016, do 22 de xullo, pola que se modifica a Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, prevé que o departamento competente en materia de igualdade da Xunta de Galicia remitirá ao Parlamento galego un informe anual sobre a prestación periódica para as mulleres que sofren violencia de xénero.

Preséntase tamén na Cámara galega do galego o informe anual 2020 sobre a prestación periódica para as mulleres que sofren violencia de xénero, posta en marcha no exercicio 2006.

Disposición Adicional Quinta: Creación do Consello Galego das Mulleres

Creado a partir do Decreto 157/2012, do 5 de xullo de 2012, polo que se desenvolve a Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento

integral da violencia de xénero no relativo aos órganos consultivos e de participación, o Consello Galego das Mulleres quedou constituído o 7 de marzo de 2014.

Entre as finalidades do Consello Galego das Mulleres están a de ofrecer unha canle de participación efectiva ás mulleres, a través das asociacións e entidades representativas dos seus intereses no desenvolvemento e aplicación do dereito á igualdade entre mulleres e homes e a loita contra a discriminación, recollendo as súas reivindicacións e propostas, así como actuar como interlocutor ante a Administración autonómica e ante calquera institución ou entidade de carácter público ou privado, para o desenvolvemento de políticas públicas e medidas encamiñadas á consecución da igualdade efectiva entre mulleres e homes, e á erradicación da violencia de xénero.

Dentro do Consello está creada a **Comisión de traballo de Coeducación** (2018), así como un grupo de traballo de avaliación do VII Plan de Igualdade e do Plan de Conciliación e Corresponsabilidade.

En 2019 o Pleno do Consello Galego das Mulleres aprobou a creación dunha comisión de traballo encargada de elaborar un informe sobre a situación das mulleres maiores en Galicia.

Igualmente acordou avaliar o seguimento do plans vixentes no ámbito da igualdade: o VII Plan estratéxico de Galicia para a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes 2017-2020 e o Plan galego de conciliación e corresponsabilidade 2018-2021.

No ano 2020 seguiu operativa a comisión de traballo de mulleres maiores, un órgano que ten como obxectivo coñecer a realidade das mulleres maiores en Galicia nos ámbitos laboral, persoal e familiar, que ten como finalidade elaborar medidas e propostas que melloren a vida diaria das mulleres maiores galegas, identificado oportunidades que faciliten a participación e visibilidade destas persoas. A poboación feminina en Galicia maior de 65 anos representa máis do 14% do total da Comunidade.

Disposición Adicional Sexta: Creación do Observatorio Galego da Violencia de Xénero

A Lei 11/2007 para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, na súa disposición adicional sexta, prevé a creación do Observatorio Galego da Violencia de Xénero como órgano colexiado e institucional de Galicia encargado do estudo, da avaliación e do seguimento das políticas contra a violencia de xénero que se desenvolvan en Galicia.

No DOG núm. 142 do 26 de xullo de 2012 publicouse o Decreto 157/2012, do 5 de xullo de 2012, polo que se desenvolve a Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero no relativo aos órganos consultivos e de participación.

A constitución do Observatorio Galego da Violencia de Xénero tivo lugar o 5 de maio de 2014, presidido polo Vicepresidente da Xunta de Galicia.

Durante o ano 2020, e unha vez rematados os traballos do Grupos 1 e 2, continuaron operativos os outros dous Grupos constituídos:

-GT3, Abordaxe da violencia de xénero coa mocidade dende o ámbito educativo.

-GT4.- Pautas para a prevención e o tratamento das distintas formas de violencia sexual.

Disposición Adicional Sétima: Creación da Comisión Interdepartamental de Igualdade

Derogada polo Decreto lexislativo 2/2015, do 12 de febreiro, polo que se aproba o texto refundido das disposicións legais da Comunidade Autónoma de Galicia en materia de igualdade e integrada no novo texto lexislativo.

No seo da Comisión Interdepartamental de Igualdade do 23 de xaneiro de 2018 acordouse a creación dun grupo de traballo para realizar un seguimento do cumprimento en Galicia das medidas incluídas no Pacto de Estado contra a violencia de xénero, aprobado polo Congreso no mes de setembro de 2017.

O obxectivo do grupo de traballo foi realizar un seguimento das medidas do Pacto de Estado que se impulsaron en Galicia durante 2018, 2019 e 2020. En vindeiras datas presentarase o informe final sobre a execución do Pacto de Estado durante 2020.

MEDIDAS INCLUÍDAS NO PACTO DE ESTADO COMPETENCIA DAS COMUNIDADES AUTÓNOMAS:

Eixo 1.- A ruptura do silencio: sensibilización e prevención: 36 medidas: Educación (21 medidas); Campañas (10 medidas); Medios (3 medidas); Deportes (1 medida); Sanidade (1 medida)

Eixo 2.- Mellora da resposta institucional: coordinación. Traballo en rede: 18 medidas: Xenérico (13 medidas); Laboral (2 medidas); Seguridade (1 medida); Sectores vulnerables (2 medidas)

Eixo 3.- Perfeccionamento da asistencia, axuda e protección das vítimas: 32 medidas: Xustiza (9 medidas); Administración (6 medidas); Rural (2 medidas); Sanidade (7 medidas); Diversidade Funcional/Discapacidade (6 medidas); Aplicación dos dereitos e prestacións da 01/2004 en casos de violencia por interpósita persoa (nais dos menores asasinados) (2 medidas)

Eixo 4.- Intensificar a asistencia e protección de menores: 6 medidas

Eixo 5.- Impulso da formación que garanta a mellor resposta asistencial: 7 medidas

Eixo 6.- Seguimento estatístico: 4 medidas

Eixo 7.- Recomendacións a Comunidades Autónomas, entidades locais e outras institucións: 2 medidas

Eixo 8.- Visualización e atención a outras formas de violencia contra as mulleres: 13 medidas

Durante o ano 2020 e a pesar da situación de crise sanitaria orixinada pola covid19, as medidas previstas no Pacto de Estado seguiron a desenvolverse en en Galicia, adaptándose á situación e reorganizando os servizos para garantir a súa accesibilidade no período de confinamento domiciliario.

Disposición Adicional Oitava: Informes sobre o grao de desenvolvemento e repercusións económicas da Lei

Os informes sobre o grao de desenvolvemento e repercusións económicas da Lei que elaboran os diferentes departamentos da administración autonómica con competencias nalgún dos aspectos relacionados coa violencia de xénero atópanse integrados no presente informe.

Disposición Adicional Novena: Modificación da Lei 9/1991, do 2 de outubro, galega de medidas básicas para a inserción social

Modificación en vigor que dá cumprimento ao disposto no artigo 41 da Lei 11/2007: Procedemento abreviado para a percepción da Renda de Integración Social de Galicia (véxase páxina 241).

Disposición Adicional Décima: Dotación orzamentaria

Nos orzamentos anuais da Xunta de Galicia, presentados cada ano no Parlamento, figuran todas e cada unha das partidas destinadas ao desenvolvemento das medidas recollidas na

Lei.

Disposición Derrogatoria única

Quedan derogadas cantas disposicións de igual ou inferior rango se opoñan ao disposto nesta Lei.